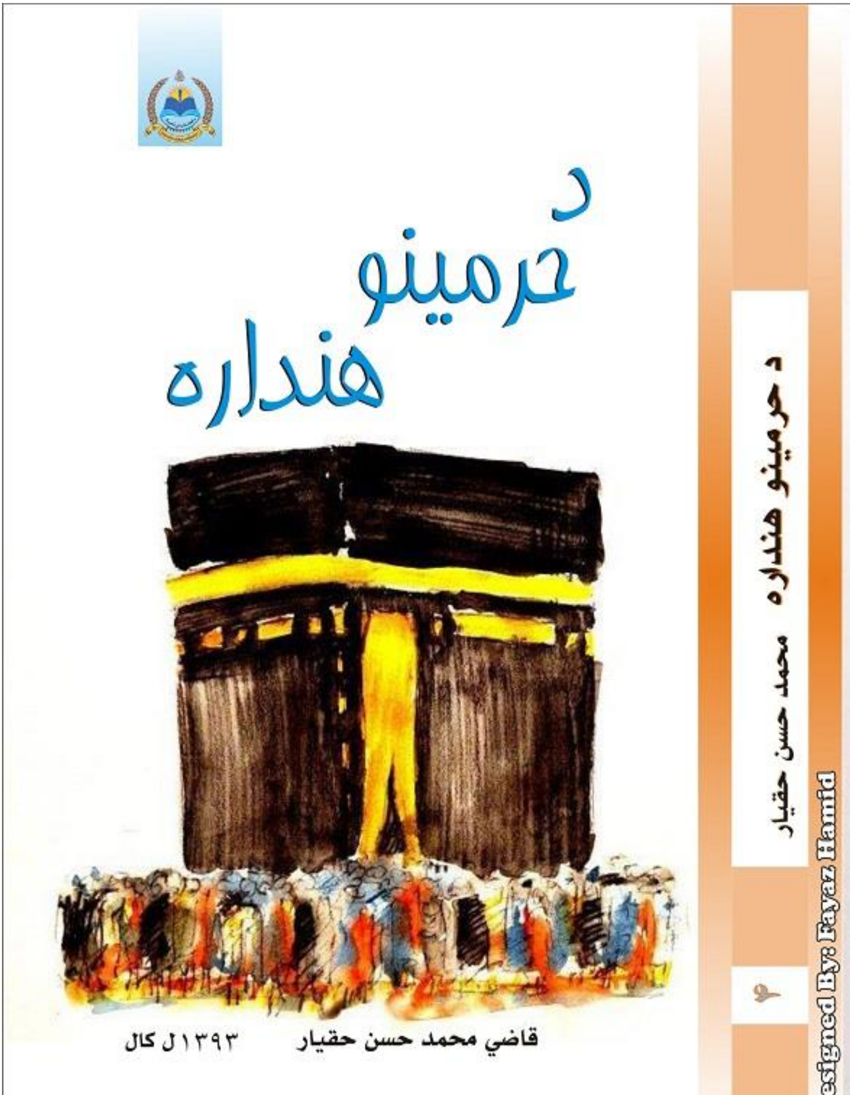
د
حرمینو
هنداره
قاضي محمد حسن حقیار
۱۳۹۳ ل کال
د حرمینو هنداره
محمد حسن حقیار
Designed By: Fayaz Hamid

د حرمینو هېنداره

www.melitahrik.com
0777 400 116

لیکوال : الحاج قاضي محمد حسن حقیار

کابل – افغانستان
۱۳۹۳ هـ لمریز

د کتاب ځانګړتیاوې

د کتاب نوم : د حرمینو هېنداره
مؤلف : الحاج قاضي محمد حسن حقیار
د خپرندوی شمېره: (۴)
خپرندوی : د افغانستان ملي تحریک فرهنګي څانګه
کمپوز : رفیع الله روشن
ډیزاین : محمد افضل ذاکر
چاپ نېټه : ۱۳۹۳ ل کال
د چاپ وار : لومړی
شمېر : ۱۰۰۰

د چاپ حقوق محفوظ دي

www.melitahrik.com
0777 400 116

بسم الله الرحمن الرحيم

www.melitahrik.com
0777 400 116

ډالۍ

خپلې مينې، مېرمنې او د ژوند ملګرې ته چې ژوند يې راته د سکون او اطمينان له خوږو ډک کړی او انشاء الله چې اخرت به مې هم د همدې په مرسته ښه وي.

حقيار

www. ... .com

لړليک

سرليک مخ

منزل د ټولويودی خو سفر جدا جدا ۱

د عزم جزم ۴

ترهوايي ډګره په ټکسي کې يواځې ۸

هرات که د افغانستان دوبۍ ۱۲

الانتظار اشد من القتل ۱۵

د يارانو بنډارونه ۲۲

مرمرين قبر ۲۴

ځان پخپل کور کې مېلمه راته ښکاره شو ۲۸

ارګ يا اختيارالدين کلا ۳۱

د يو انتظار پای او د بل پيل ۳۳

درې نيم ساعته ولاړه ۳۶

جدې ته الوت ۳۷

ميقات ۴۰

په ژمي کې دوبی ۴۳

جده ۴۵

د ملک عبدالعزيزنړيوال هوايي ډګر ۴۷

د فيوضاتو ښار ته ۴۸

د وقار او پرتم ښار ۵۰

شهزاده ملنګ ۵۲

مکة المکرمة ۵۵

www.melitahrik.com 0777 400 116

د مکې جغرافيه او تاريخ.. ۵۲
د مکې مکرمې فضايل.. ۵۷
د حرم حدود.. ۶۰
حرم يا کعبه.. ۶۳
د کعبې تاريخ او ودانوونکي.. ۶۴
د ملک عبدالعزيز په پيرکې د کعبې بيا رغونه.. ۶۸
د ملک فهد په وخت کې.. ۷۰
په دوه تنو د ۱۲۰ حاجيانو سرخړيل.. ۷۲
صفا او مروه.. ۷۷
په مکه کې لومړۍ ورځ او دوستان.. ۸۴
سعودي له نېستمنو سپين ږيرو پرافغانستان خپل پور غواړي.. ۸۶
د حرم حوېلۍ.. ۸۸
سعود کورنۍ او حرمين.. ۹۲
د ملک عبدالعزيز په پير کې.. ۹۳
د سعودي بن لادن تعميراتي ګروپ.. ۹۵
بشپړوونکي کارونه.. ۹۷
د سعودي سترې پراختيا دوهم پړاو.. ۹۸
د مرمر ډبرې.. ۱۰۱
تر مسجدالحرام لاندې سړک.. ۱۰۲
د سېلاب د اوبو چاره.. ۱۰۲
ايرکنډيشن.. ۱۰۴
د مسجدالحرام دروازې.. ۱۰۵
د مسجدالحرام منارې.. ۱۰۷

www.melitahrik.com 0777 400 116

د بادغیسي درېشوطه طواف ۱۰۸
له ښځو سره بنداړونه ۱۱۳
باب السلام که باب بني شیبه ۱۱۵
نهال او نفیسه ۱۱۶
زمزم ته بې صبري ۱۱۹
لومړۍ جمعه لومړی بیروبار ۱۲۱
په کعبه کې لومړی صف که کشتی کج ۱۲۵
په حرم کې ملاوټ ۱۲۷
د خدای(ج) د کور غله ۱۲۸
د شرکت غله ۱۳۱
کعبه او بې ستري ۱۳۵
عملي حج ۱۳۹
د منی حکم او وخت ۱۴۲
د عرفات هېرحکمت ۱۴۵
د عرفات حکم ۱۵۳
نمره مسجد ۱۵۵
مزدلفه ۱۵۷
وادي محسر ۱۶۰
مشعرالحرام مسجد ۱۶۱
جمرات ۱۶۳
قرباني که سرګرداني ؟ ۱۶۵
البیک ۱۶۹
چاغي که ناروغي ۱۷۱

www.melitahrik.com 0777 400 116

د سعودي مسافرۍ خوړلي........................... ۱۷۲
د حج د وزیر دوه مخي ۱۷۵
بې خونده مېوې او لوړې بيې.................................... ۱۷۷
د شیطانانو له برکته د دوستانو موندل ۱۷۹
په اوبو کې سجدې ۱۸۲
شرکت مکه که کباړي بازار ۱۸۳
له مینې ربنتونی خوند.. ۱۸۴
حرا، د نوراو پلوشو غار... ۱۸۵
د نیستمنۍ اوشتمنۍ مسابقه................................. ۱۹۰
حجرالاسود ۱۹۲
تېلیفون.. ۱۹۹
حرم او جنازې... ۲۰۱
نه پرچاڅوک کارلري نه پرچا غوسې کوي ۲۰۲
جنة المعلی... ۲۰۴
ثور غار... ۲۰۸
د حرم ترکار لاندې پراختیا................................. ۲۱۳
د حرم خادمان او خدمات ۲۱۵
نیم يې ستا اونیم يې زما ۲۱۶
زمزم برج ۲۱۷
زمزم.. ۲۱۹
د زمزم اوبه له دومره کارَونې سره سره هم نه کمېږي ۲۲۲
د حرم امامان ۲۲۳
متواګان ۲۲۵

www.melitahrik.com 0777 400 116

ملګري ۲۲۷
مفتیان او فتواګانې..۲۲۸
روغتیا ۲۲۸
هم سر لاړ او هم سرسر...۲۳۰
د مېږه او مېږمنې مینه ۲۳۳
د حرم پاکي ۲۳۴
بېلابېلې لیدنې ۲۳۷
د حاجیانو ځینې بې نظمۍ ۲۴۲
ښځینه دوکانداراني او سوالګر....................................۲۵۱
د حج او اوقافو د وزارت درغلي او بې غوري ۲۵۴
له حدیبیې څخه احرام..۲۶۱
جعرانه که جغرافیه؟..۲۶۲
شاهد ۲۶۴
د کعبې پوښ ۲۷۱
د ایرانیانو کودتا...۲۷۲
اتفاق په پښتانه کې پیدانه شو ۲۷۳
د مولوي احمدي جګړه ۲۷۴
د مکي حرم کتابتون ۲۷۴
د حرم نقاشي...۲۷۵
حج ته هوایي او که دځمکې له لارې ؟ ۲۷۶
د جنوبي اسیا مکتب...۲۷۷
دابن لادن مسجد..۲۷۹
دریم مخلوق..۲۷۹

www.melitahrik.com
0777 400 116

په مکه معظمه کې وروستۍ ورځې ۲۸
د جلال له ښارڅخه د جمال ښار ته ۲۸۲
د رڼا او بریا په ښار کې ۲۸۴
صفه او ریاض الجنة........................... ۲۸۶
د نبوي حرم پراختیا ۲۸۹
د جمال ښار........................... ۲۹۲
جنة البقیع........................... ۲۹۴
په مدني حرم کې جنازې ۲۹۸
پردېس کوربانه........................... ۲۹۹
احزاب یاګڼ لښکریزه جګړه........................... ۳۰۱
د احد ډګر ۳۱۰
له ډاکټر باز محمد ښادمن سره........................... ۳۱۵
د سلمان فارسي بڼ........................... ۳۱۶
د حضرت عثمان کوهي........................... ۳۱۸
عجوه........................... ۳۱۹
په مدینه منوره کې زمونږ هستوګنځی........................... ۳۲۰
د نبوي حرم امامان ۳۲۱
د نبوي حرم کتابتون........................... ۳۲۳
د مدینې بازار او هوا........................... ۳۲۴
د حرم ځمکتلی........................... ۳۲۸
د دیدن وروستۍ شېبې........................... ۳۳۰
د شباکیا جریمه........................... ۳۳۴
ته مې وزې خوره زه به دې روزې خورم........................... ۳۳۷

www.melitahrik.com 0777 400 116

له جدې څخه کابل ته..۳۳۹

www.melitahrik.com
0777 400 116

دپیل خبرې

دحرمینو څه ډول هېنداره ؟

ګومان کوم دنړۍ په تاریخ کې چې دکوم ځای اوکوم سفرډېریون لیکونه لیکل شوی دی هغه ځای به د وحی دنزول او داسلام دمبارك دین دخپرېدوځایونه حرمین (مکه معظمه او مدینه منوره) وي لامل یې هم معلوم دی سپیڅلی سفر اوسپیڅلي ځایونه ،ددین دپېژندلو نښې او الهي شعائر او دې نښو سره داسلام دمبارك دین اوددې دین درسوونکي دالله داستازي حضرت محمد ص اوددې شمعې ددپتنګانو جلیل القدره صحابه ووتړلې خاطرې.

له شك پرته دنړۍ له ګوټ ګوټ څخه نوموتو عالمانو ،ژورو اوژبورو قلموالو دحج یون لیکونه لیکلی او پخپله ژبه یې خپلې ټولنې او مینه والو ته وړاندې کړي دي.چې دحج او حرمینو له مینه والو سره یې ډېره مرسته کړې ده .

یونلیکونو لیکلو ته وخت هم نلرم اویونلیکونه ډېرهم شول نوځکه مې ځو هیوادونو ته خپل سفرونه پټ وساتل ، که په پښتو ژبه دحج کوم علمي ،بډای ،اوجامع یونلیك وای نومابه دحرمینو دکومې نوې هنداري اړتیا نه وه احساس کړې خو داسې زمزم مې ونه موندل چې دحرمینو دلیوالو داتنده خړوبه کړي . او له حرمینو سره بلدتیا یوه اړتیاده خصوصا دحرمینو زیارت کوونکیو ته.

www.melitahrik.com
0777400116

په ټولو دیني فرائضو کې حج سخته او له ستونزوډکه فریضه ده اوددې فریضې دښه اداکولو لپاره له حرمینو سره بلدتیا او دحج دشعائرو پېژندل ډېر ضرور دي،حج ته له روانېدلو وړاندې ما دحج دیونلیك اراده نه درلوده خوکله مې چې هلته دنظري او عملي حج ترمنځ کوم توپیر ولید او ومې لیدل چې حاجیان خصوصا افغان حاجیان ځومره دحج له مناسکوسره نابلده او یا بې پروادي، ځومره په مستحباتو پسې ګرځي اوواجبات اوآن فرائض ضایع کوي حرم ته له تللووړاندې دحرم او دحج دمناسکو دځایونو په اړه ذهني نقشه له عملي نقشې سره ځومره توپیرلري نو هوډ مې وکړ چې که دالله ج خوښه وه خپل ولس ته به دحج یو جامع ،هراړخیز علمي او عملي یونلیك اودحرمینو یوه رڼه هنداره وړاندې کوم اوخپل ولس به له حرمینو سره ترخپله وسه بلدوم.

ولس مو ملامت ندی د اورېدلي او لیدلي ترمنځ تفاوت وي، اورېدلي کله دلیدلو په څېر وي، زما رشته شرعیات دي ، په مسجدکې به مې ترهدایې او شرح وقایې په کتابونو اوبیا په پوهنتون کې خو کوم لس ځله په نظري توګه حج لوستی وی او دحج دمناسکو او مراسمو په اړه مې په ذهن کې پراخه نقشه جوړه کړې وه خوهلته ډېرځه زما د اټکل او ذهني نقشې سره سم نه و، ما دصفااو مروه دموقعیت اټکل یوډول کړی وخو هغه بل ډول و.زه هم ملامت نه وم دحج فقهي متون پخواني دي خو دحرمینو له پراختیاسره اوس هلته ډېربدلونونه راغلي دي پخوا صفااومروه له حرم څخه ۱۳۰ متره لېرې وخواوس یې ودانې شریکې دي ،پخوا دصفااومروه ترمنځ ناو(شېله) وه نن یې نښه هم نشته اوس دتیګو او اغزیو ځای قیمتي مرمرو نیولی دی، همدالامل وچې ومې پتییله داسې یونلیك وکښم چې هم پکې دحج مناسك او اماکن معرفی کړم ،اوهم دحج دځینو ضروري مراسمو فقهي احکام، هم په حرمینو

کې خپل لیدلي اواورېدلي لـه خلکوسره شـریك کـړم اوهـم خپلـو ورونـو ته مشورې ورکړم او هغه متل عملي کـړم چې د (ړومبي پـل دوروستي پول دی)نو دهمدې لپاره مې وهڅه وکړه چې خپل محترم لوستونکي او دحرمینو مینه وال له ځان سره پخپـل ټول سفراویون کې لاس نیـولي وګرځوم ،خپل لیدلي پرې ووینم اوخپل اورېدلي پرې واورم.

سپېڅلو حرمینو او دالله ج د کور خاطر هم دنړۍ په کچه دلومړي درجه مفسد هیواد دچارواکیود فسادمخه ونه نیول شوه او هلته یې هم د فساداو غلابویونو حاجیان او دحج پروسه اغیزمنه کړې ده. دې اړخ تـه مې هم سر ورښکاره کړی دی.

هیلـه ده چې تاسو درنو لوستونکیو تـه مې دحرمینـو یـو لویـه ،رڼـه ،هراړخیـزه هنداره او دجمشـید جام درکړی وي چې حرمین او دحـج مراسم پکې ښه ولیدلی او ښه وڅلولی شئ. نورنو د(برګ سبز تحفه درویش) په مصداق داهنداره درسپارم خو پـه ټینګار سره هیله کوم چې که الله ج موحرمین نصیب کړل نو هلته هم راتـه دعـاکوئ او کـه نـه دلته مې دهرنېك عمل داداکولو پروخت لـه دعـاهیر نکړئ. ځکه چې دمسلمان دعا دبل مسلمان لپاره مستجابه ده .

که دحرمینو دزیارت هیله مو رښتتونې اودزړه له تله وي نو هرومرو بـه ورځئ اوپردې رنجوبـه مـو سترګې تورېږي ځکه چې مادرتـه دعـاکړې دي.

درناوی

محمدحسن حقیار

(منزل د ټولو یو دی خو سفر جدا جدا)

الحمدلله لومړی څه مې چې په کور او خپل چاپېریال کې زده کړي دي هغه بسم الله الرحمن الرحیم دی مور به مې چې راته مخ هم مینځه؛ نو په خوږه لهجه او ځانګړي ترنم به یې همدا بسم الله او تر ټولو سپېڅلې اودرنه کلمه لااله الاالله محمدرسول الله زمزمه کول. په ناظره ډول د قرآن کریم له ختمولو وروسته مې چې پنج ګنج پیلاوه نو له : (کریما ببخشای برحال ما) نه وړاندې مې استاد (رب یسر ولاتعسر وتمم علی هذالکتاب بالخیر) دعاراباندې ولوسته اوڅوځله یې راسره تکرار کړه . که په هرڅومره تیاره او دوبرې ځای کې به روان وو نوله ځان سره به مو ورو- ورو بسم الله بسم الله ویله موږ به چې دهرکار په پیل کې بسم الله او همدا دعا ولوسته نو داسې مو انګېرله چې دډاډ لوی غرموشاته ودرېد. که له کوچنیتوبه مې همدا اموخت او عادت نه وای نو نن به ښایي ماهم له الله او بسم الله پرته لیکلي وای چې : ژوند ټول سفر سفر دی، دځمکې پر سر ټول ساه لرونکي تل په حرکت کې دي،ټولو خپل سفر له یوه ټاکلي ټکي پیل کړی او په یوه ټاکلي ټکي یې پای ته رسوي، مخلوق مجبور دی، اکثره سفرونه دده په واک کې ندي ،نه یې پیل دده په واک کې دی اونه یې پای ،نه خپل مزل ټاکلی شي اونه منزل.

ځینې سفرونه لنډ او ځینې اوږده دي، په ځینوکې د انسان مجازي یا تشریعي خوښه شامله وي خو ځینې بیا په تکویني ډول پر انسان دده له خوښې پرته او بې له دې چې د سفر توښه برابره کړي تېل کېږي ، دسفر پیل، رباط او پړاوونه به بېل وي، خو منزل یو دی، هر کاروان په پای کې اړ دی چې په همدې منزل کې یې د تل لپاره واړوي.

www.melitahrik.com 0777 400 116

د ژوند په دې اوږده سفر او اوږده لار کې انسان ته ډېره کمه ونده او ډېر کم وخت ورکړل شوی دی، د نړۍ او پینۍ (کایناتو) په سلګونه میلیونیز کاله ژوند کې د انسان لسګونه کاله عمر په منګي کې څاڅکی دی، دا دواړه عمرونه هېڅ د پرتلې وړ ندي خو بیاهم انسان د اشرف المخلوق په توګه په پینۍ حکومت کوي او الله ج هغه سیارې چې عمر او حجم یې د انسان مېشتې کرې (ځمکې) په پرتله سلګونه ځله ډېر دی د یو نامرئي (نه لیدونکي) اونه حس کېدونکي ځواک (عقل) په واسطه دې کمزوري مخلوق ته تابع کړېدي.

له سیر او سیاحت سره مینه خو دانسان په فطرت کې نغښتې وي، هر انسان په طبعي توګه داتلوسه او لېوالتیا لري چې خپل چاپېرچل اوپه طبیعت کې موجودې پدیدې وپېژني، ویې ویني ،وچې او لمدې آن د شمسي نظام دټولو سیارو په اسرارو او رموزو وپوهېږي ،په طبعي او ماوراء الطبعي محسوساتواو ملموساتو محیط واوسي په ژوند کې د اضدادوپر فلسفه پوه شي.

خو د ځینو انسانانو په پرتله دا مینه او جذبه له ماسره ډېره وه ،زه چې کوچنی وم نو له هغه جیب خرڅ څخه به مې چې پلار به مې د ښوونځي او پوهنتون په وخت کې راکاوه،ذخېره کوله او بیابه د ښوونځي او پوهنتون په رخصتیو کې سیاحت ته تللم د کراچۍ ،کوېټې ،لاهور،په شمول د پاکستان ټول ښارونه ،کشمیر،آن د ایران تر زاهدان پورې په هماغه وخت کې تللی یم، د سمندر لیدلو ته مې تلوسه ډېره وه او دا هیله مې آن په هماغه کوچنیوالي کې په کراچۍ کې ښه ترسره کړه.

د افغانستان له ازادۍ وروسته په افغانستان کې هم يا هوايي يا پر ځمکه ښه وګرځېدم ،له بدخشان پرته د هېواد ټول ولايات مې يا ټول يا په نسبي ډول وليدل ،دافغانستان شمالي ګاونډيان اودسيمې ځينې هېوادونه مې هم ياله نږدې ياله لېرې وليدل.

خوزه چې اوس کوم يونليک تاسو درنو ته وړاندې کوم هغه د يو داسې مبارک او سپېڅلي سفر خاطرې او يادښتونه دي، چې هر مسلمان يې د زړه له کومې غواړي ،داسفر يې ارمان او د ژوند ستره هيله ده ،د هر مسلمان په زړه کې دا هيله وي چې کم تر کمه يو ځل خو د اسلام د مبآرک دين د نشئت ،ځوانۍ او خپرېدو ځايونه، د الله ج کور د افضل الخلايق او رحمت للعالمين، پيغمبر(ص) د ځاپوړو، کوچنيتوب، ځوانۍ مېنه او دهغه د هجرت ،دعوت ، د اسلام دبلوغ، سياسي او ديني استحکام شاهده سيمه او داسلام د ستر پيغمبر مبارکه روضه ووينې.

دبل هر مسلمان په څېر زما په زړه کې هم داهيله په څپو وه ،کله به چې د حج وخت راغی نو دې مينې به بې تابه کړم زړه او روح به مې نا ارامه شو. ناستې او ولاړې به خوند نه راکاوه. خو خپل تش لاس مې دښمن اوددې سپېڅلې هيلې د تر سره کېدو پر وړاندې ستر خنډ وو، خو جوينده يابنده وي او بيا څوک چې داسې سپېڅلی غرض او له فيوضاتو ډکه الهي موخه ولري نو الله ج به ولې ورسره مرسته نه کوي، څوک چې الله ج غواړي نو له شک پرته الله ج هم ورسره ملګری وي، الله ج هم زما بې صبرۍ ته په کتلو زما ددې تندې د خړوبولو لپاره عملي امکانات برابر او خپلې پېرزوينې يې راباندې ولورولې.

www.melitahrik.com 0777 400 116

د عزم جزم

پس له بنده دی داعزم
دخوشحال دخاطر جزم
یا نیولی مخ مکې ته
یا مغولو سره رزم

دخوشحال بابا داشعر مې سم زده ندی ممکن غلط کړی مې وي خو زما له لیکنې سره یې ربط یا داصولیینو په وینا ، ترجمة الباب دادی چې ما هم نور مکې ته دمخ کولو عزم (هوډ) جزم (پرېکنده) کړ.

که څه هم حج ته د نوم لیکلو او پچه اچولو وخت تېر او ډېره ناوخته وه ، لستونه پوره او ظاهراً د نویو مراجعینو پر وړاندې دروازې بندې وې، محترم مولوي عبدالسلام ضعیف ته مې وویل چې ښاغلي ملا عبدالحکیم منیب ته چې دامهال د حج او اوقافو وزارت مرستیال و سپارښتنه وکړي چې که امکانات ور سره وي ماته دحج زمینه برابره کړي ، ښاغلي منیب زما پنځلس کلن ملګری هم دی او تر اوسه یې سره پالو، خوزما ، نه پوهېږم یو ښه اوکه بد خوی دادی چې ځانته د څه شي په غوښتلو کې ډېر کم جرئته یم ، خو ددوستانو لپاره دوستانو ته په پوره ډاډ واسطه کېږم.

منیب صاحب یواځې زما نه، بلکې د ډېرو دوستانو په درد خوږلی او په هره ستونزه کې یې ورسره مرسته کړېده که څه هم د ملګرتیا او پېژندګلوۍ په دې پنځلس کلنه موده کې ما د ځان په اړه د منیب صاحب منفي ځواب

www.meltahrik.com 0777 400 116

ندی اوربدلی خو ددې لپاره چې حج ته دتللو درسمي مراحلو وخت تېر و نو و مې نه غوښتل چې منیب صاحب په مخامخ ډول له ازمویني سره مخ کړم چې که امکانات ورسره نه وي نو مابه هم خفه کولی ونشي او خفه به وي،ما ویل راځه ضعیف صاحب ته د زړه حال ښه ویلی شي ، دحج او اوقافوله سرتمبه وزیر یوسف نیازي سره دده له نزاکت څخه هم خبر وم،منیب صاحب دټېلیفون له لارې ضعیف صاحب ته وویل چې راویې لېږه زه خپل کوښښ کوم.

سبا دکابل پوهنتون پخوانی رئیس مولوي پیر محمد «روحاني» هم زما خواته زموږ دفتر ته راغی د هغه هم له منیب صاحب سره کار و دواړه د حج او اوقافو وزارت ته د منیب صاحب د فتر ته لاړو ،له روغبړ او سلام څخه وروسته یې ماته وویل چې ولې ما او تا نه پېژندل چې ضعیف صاحب ته دې زحمت ورکړ؟ کله چې ما خپله د زړه خبره ورته وکړه سړی مسکی شو ویې ویل زه به ډېر کوښښ وکړم چې تاته چانس برابر کړم ،هغه وویل د حکومت دېرش زره سهمیه پوره ده خو سعودي ،افغان حکومت ته د پنځو زرو نورو حاجیانو سهمیه ورکړېده حکومت هم د قرعې له مخې دا حاجیان پر خصوصي سکتور یا شرکتونو وېشلي دي دلته که کوم چانس وي لومړی به تا ورمعرفي کړو .منیب صاحب په خپل سکرتر سپین کاغذ راوغوښت ، کاغذ یې ماته راکړ چې دوزارت په نوم یوه عریضه ولیکم ماهم وزارت ته د حج عریضه ولیکله او لاسلیک مې کړه منیب صاحب اړوندې شعبې ته د اصولي اجرائاتو لپاره ولېږله د اړوندې څانګې مشر ته یې ډېره سپارښتنه وکړه ،په تاکید یې ورته وویل چې ماته کوم اصولي لاره برابره کړي له شرکتونو سره د ارتباط مسؤول ډاډ راکړ چې دی به وګوري له کوم شرکت سره امکانات شته چې ما ورمعرفي کړي، درې ورځې وروسته یې په

www.melitahrik.com 0777 400 116

ټېلیفون خبر راکړ چې د سیرو سفر بامیان په نوم له یوه شرکت سره یې خبرې کړي هغوی ورته ویلي چې د یوتن امکانات لري هغه، همدا راز راته وویل چې ددې شرکت مسؤولین ورسره ناست دي، له مایې وغوښتل چې دفتر ته ورشم چې له دې مسؤولینو سره مې پېژندګلوي وکړي، کله چې دفتر ته ورغللم د شرکت یو تن مسؤول چې ډېره او بربت یې تازه خرېیلي وو له ما د ځای پوښتنه وکړه کله یې چې له ما ننګرهار واورېدل نو د وزارت د شرکتونو د مدیریت له مشر سره یې جنجال پیل کړ چې زموږ سهمیه د هرات او بادغیس ده که موږ د ننګرهار حاجي ته هم سهم ورکړو نو له نیوکو سره مخ کېږو او د هرات خلک هم خفه کېږي بل دا چې دی پښتون دی او زموږ او زموږ د حاجیانو ژبه فارسي ده، دی به زموږ او موږ به دده په خبره نه پوهېږو له یو بل سره به په ستونزو اخته یو ، دی ولې د ننګرهار په سهمیه کې نه ته ..... دې ته ورته پلمې یې کتار کړې په داسې حال کې چې وروسته ماولیدل له دوی سره څلېرویشت تنه د کابل او آن دلوګر کسان تللي و .خو مدیر چې خپله هم دري ژبی و او ما ورسره مخامخ او په ټېلیفون څو ځله خبرې کړې وې ورته وویل چې دده فارسي تر ما او تا قوي او ښه ده د شرکت مدیر سید نصیر د کابل د چهار دهي او مرستیال یې حاجي عبدالله د بامیانو اوسېدونکی وو، حاجي عجب شاه ورته وویل چې حقیار دیني عالم دی کله کله یې په تلویزیون وینم چې دیني مسائل هم بیانوي دی به ښه درته په درد وخوري ، ده چې زما په اړه د دیني عالم جمله واورېده نو نور هم وارخطا شو ، جنجال او غالمغال یې ډېر کړ رنګ یې واوښت زه حیران شوم چې دوی ولې زما له تللو سره دومره جدي مخالفت کوي، ښایي عجب شاه به یې په لامل پوه وو خو زه وروسته او په تدریجي ډول ددوی د مخالفت پر عواملو پوه شوم چې پخپل ځای کې به یې پر بحث وکړو.

ددوی غالمغال او په رسمي شعبه کې دومره بې نزاکتۍ زه هم بې حوصلې کړم عجب شاه ته مې وویل نور ټینګار پرې مه کوه، له دې بې نزاکتو سره زه هم نه ځم، دوی ته مې په غوسه وویل چې تاسو فارسي په کورکې زده کړې او ما په کابل ښارکې د ژوند ترڅنګ د فارسي نظم ګڼ کتابونه هم لوستي ، دوه کاله په هرات کې عمومي رئیس وم، چې غور ،بادغیس ،هرات ،فراه او نیمروز ټول زما اړوند و ، هلته له ماسره ژباړن نه وو. لسګونه فارسي مقالې او شعرونه لرم،زما پټکو دوی لږ ارام کړل زه را پاڅېدم خو حاجي عجب شاه بېرته کېنولم،دوی ته یې وویل چې په نیمه نه پوهېږئ د وزارت نیم چارواکي دده ملګري ،ټولګیوال او شناخته دي،احترام ورته لري،تاسې بله لار نلرئ.

ماته هم رسماً مشرانو را پېژندلی دی له بل چا سره ځای نشته دنورو شرکتونو لستونه راغلي او مهرشوي هم دي ،یواځې له تاسو سره ځای شته دی ، کله چې دوی له چارواکیو سره زما د بلدتیا او ملګرتیا خبر او د حاجي عجب شا سپینې خبرې واورېدې نو یخې اوبه پرې تویې شوې، په اتومات ډول یې حرکات او لهجه بدل شول : ((دازموږ د سر سترګې دی ان شاء الله موږ به یې هم و نازوو او درناوی به یې وکړو ماته یې مخ را واړوه ((استاد جان موږ همدا یوه ورځ لرو همدا نن باید پنځلس قطعې عکسونه ،تذکره او پیسې موږ ته وسپارې تاته بانک ته د تللو زحمت نه درکوو، زموږ منشي به دې پیسې بانک کې تحویل کړي، او رسید به درته واخلي)).

دخپل ټېلیفون نمبر او ددفتر ادرس یې راکړ، زما عکسونه او تذکره راسره په کمپیوټر کې وو خپل همکار رفیع الله روښن ته مې ټېلیفون وکړ چې عکسونه او تذکره مې پرنټ کړي زه پیسو پسې لاړم په همدې ورځ ما سپینېن مې تذکره عکسونه او پیسې ورکړې، د پیسو رسید مې ترې

واخست ، سید نصیر راته وویل چې زموږ ټیلیفون ته په تمه اوسه ،له روانېدلو درې ورځې وړاندې درته ټیلیفون کوم.

www.melitahrik.com
0777 400 116

ترهوايي ډګره په ټکسي کې يواځې

د ۲۰۱۰ زېږدیزکال داکتوبر نهه و یشتمه چې د۱۳۸۹ هـ لمریز د لړم له پنځلسمې سره يې سمون درلود ، د پنجشنبې ماښام و له تایمنیو دکابل په لوېدیځ کمپنۍ کې خپل کور ته روان وم چې ټېلیفون مې وشرنګېد ، له اورم سره جوخت مې له هغې خوا د سید نصیر غږ واورېد ،موټر مې د سړک غاړې ته کړ، له سلام او روغبړ وروسته يې راته وویل چې د شنبې په ورځ لس بجې له هراته سعودي ته زموږ الوت دی او سحر اوه بجې باید په هوايي ډګر کې واوسو نو ته باید سبا (جمعه) هرات ته ځان ورسوې، ما ورته وویل تا خوله ماسره ژمنه کړې وه چې له روانېدلو به دې درې ورځې وړاندې خبروم زه خو اوس سفر ته هېڅ چمتووالی نلرم، سوداميې نده کړې ، کارونه مې ګډوډ دي.بل داچې که زه سباته هرات ته ټکټ ونه مومم نو څنګه به کوم خو هغه همدا خبره کوله چې کام آیر راته د شنبې ورځ ټاکلې او ماته يې هم همدا څو دقیقې وړاندې خبر راکړی دی، بله چاره نلرو ما تردې دمه حج ته دتللو په اړه له خپل پرېکنده تصمیم څخه له خپلې مېرمنې پرته نورهېڅوک هم نه و خبرکړي ځکه چې نه مې غوښتل د نورو په خبرد موټروکتار راپسې وي،لسګونه دوستان له کاره وباسم او آن تر هوايي ډګره مې بدرګه کړي،ما غوښتل که ممکنه وي چې په تللو مې له خپلې کورنۍ پرته نور هېڅوک هم خبر نشي، له دې کاره مې څو موخې وې : نه مې غوښتل چې په عبادت کې مې ریا راشي.

رسول الله (ص) فرمايي: چې الله(ج) هغه عبادت نه مني چې ان د ذرې په اندازه ریا هم پکې وي، ددوستانو له کاره وېستل ،زما تر رخصتولو پورې انتظار ، د

www.melitahrik.com
0771400116

کابل په یخنۍ کې دلته څو شپې کول، د بې ځایه لګښت مخنیوی ، ددې ناسم دود مخنیوی چې حاجي باید هرو مرو دموټرو په کاروان بدرګه او رخصت کړل شي.

ما غوښتل چې زما عبادت او سفر باید یواځې او یواځې دالله(ج) د رضا او خوښۍ لپاره وي، زه د حاجیانو ددرناوي او احترام مخالف نه یم ،د هر نېک عمل هر کلی او تشویق نېک کار دی، هر نېک کار او نېک عمله شخص محترم او دستاینې وړ دی،خو په افغانستان کې چې دې دود کومه افراطي او ریایي بڼه خپله کړېده واقعاً د غندنې وړ او نا روا کار دی،دا ناسمه سیالي ده چې د اسلامي ټولنې لپاره هر اړخیز زیانونه لري.

زما له روانېدلو یوه اونۍ وړاندې زما ، ماما حبیب الرحمن استاد له جلال اباد څخه حج ته ته، ما ورته وویل چې ډېر دوستان به نه په تکلیفوو ، زه به دې کابل ته ورسوم او ترڅو چې له عیدګاه څخه هوایي ډګر ته روانېږې . زه به درسره یم هغه هم راسره ومنله ،ما خپل موټر ګلپوش هم نکړ، دهغه سامان مو د جلالاباد په قصبه کې د هغه له کور څخه په موټر کې ور واچاوه له کوره څخه یواځې څلور تنه را ووتو موږ د سره رود ولسوالۍ اړوند دنظرآباد په کلي کې چې دکابل جلا لآباد پر لویه لار ه پروت او زموږ خپل کلی دی ، باید په یوه ختم کې ګډون کړی وای ،کله چې دوستان زموږ له قصد څخه خبر شول نو مخالفت یې وښود ،(ولي حبیب الرحمن خو بې څوکه ندی،چې یواځې به ځي، یوه ورځ دې ورسره له کاره ووځو ،حج خو هره ورځ نه وي ، زما شرعي استدلال ددوی د منطق او کلیوال استدلال په مخ کې چانه اوربده ،لکه غریب ملا ، چامې په اذان لمونځ هم ونکړ، ساعت وروسته چې کابل ته روان شو ، نو پنځو موټرو حرکت وکړ چې یو ګلپوش موټر هم پکې و.ماما مې هم هغوی همدې موټر ته کش کړ. له ماسره په موټر

کې زموږ بل ماما نصرالله ناست وو، پدې وخت کې زما دحج کار هم یقیني شوی وو ما هغه خبر نکړ خوورته و مې ویل چې که الله ج په حج کې زما نصیب هم کړ نو وبه ګورې چې هوايي ډګر ته به یو اځې لاړشم، کله چې له حج څخه راستون شوم نو زموږپه ختم کې هغه هم ګډون وکړ په خندا یې راته زما خبره رایاده کړه ویل یې ستا خو په دې خبره کې چل وو ،زه هسې پوه نشوم ،ته خو رښتیا پټ لاړې او پټ راغلې.

له سید نصیر سره له ټېلیفوني خبرو وروسته مې لومړی خپل پلار ته ټېلیفون وکړ، هغه په همدې ورځوکې دیځنی له امله له کابل څخه جلا ل اباد ته تللی وو ،له سلام وروسته مې ترې وغوښتل چې سبا کابل ته راشي ،هغه راته وویل چې یوخو ،له کابل څخه اوس راغلی یم او بل یخ دی څه مې کوې؟ اخر اړشوم چې ورته حال ووایم خو دا شرط مې پرې کېښود چې د ورونو په شمول به مې هېڅوک هم نه خبروې ځکه چې په راتللو په تکلیف کېږي، دوهم ټېلیفون مې معلم میرعثمان ته وکړ،میرعثمان زما سکه کشری ماما او ملګری دی، که څه هم رانه مشر دی خو مادده مشري هېڅکله هم په رسمیت نده پېژندلې ،تل دهمزولوپه څېرټوکې کوو،چې کوچنی وم هر وخت یې را څملولم ،کله کله به یې وار اوګوذار هم راباندې کاوه ، بده لا داچې کله کله مې د مېرمن ،بچیانو او ملګروپروړاندې اوس هم راباندې وار کوي او اوس چې دلمسیانو خاوند دی هم له خپل عادت او شوخۍ څخه ندی اوښتی، خواوس پرې زه قوي یم ،ډېر راته ګران دی نو موږ هم دامهال په کابل کې و ،ده ته مې له وېرې ټېلیفون وکړ ما ویل وروسته خوخبرېږي ،بیابه په غوسه وي،هغه هم دشپې زموږ کورته راغی .

دجمعې په ورځ راته ډېر کارونه پر غاړه وو ،د اخبار د ډیزاین چک کول، دټېلیفون دنمبروکتابچه مې زړه شوې وه ،نمبرې او نومونه راته رفیع الله

(روښن) او امیرزیب (دراني) پخوا کمپوزکړي وو دا باید په جیبي بڼه ډیزاین، صحافت او کلک پوخ ورکړل شوی وای، سفري بیک ،داحرام څادرونه،چپړې،او د سفرنور لوازم مې یوهم نه وو او په بازارکې یې پېرل غوښتل تر ټولو مهمه داچې ما باید په همدې ورځ هرات ته هوایي ټکټ موندلی اونن مې هرات ته هم ځان رسولی وای.

د جمعې په ورځ سحر مې په کور کې چای وڅښه ،ماما مې ډېر اصرار وکړچې تر هوایي ډګره مې ملګرتیا وکړي خو ما ورسره ونه منله او خپل کارته مې رخصت کړ.

لومړی د محاذ دفتر ته ولاړم خپل ملګري قاضي نورحسن (بدوي) چې دامهال د شمشاد تلویزیون د دیني خپرونو مسوول و او خپل زوی طارق ته مې د سودا لست ورکړ هغوی مې سودا پسې ولېږل او زه وزیر اکبر خان ته ولاړم، له څه شیبه ګرځېدو وروسته مې په پنځه سوه افغانیو لوړې بیې (۴۵۰۰) افغانیو د پامیر هوایي شرکت د غرمې د دولسو بجو دالوتنې ټکټ تر لاسه کړ، دکابل د هوایي ډګر داصولو له مخې زه باید لس بجې له خپل سامان سره په هوایي ډګر کې حاضر وای ، له وزیر اکبرخان څخه تایمنو ته لاړم د دولس مخه اخبار د محتوی او ډیزاین کتل او سمول هم اسانه کار ندی.

زما له نصیبه زما تکړه مرستندوی او ښي لاس رفیع الله (روښن) هم د جمعې په رخصتۍ د پنجشنې په ورځ مازیګر کور(لغمان)ته روان شوی و.

پاوکم یوولس بجې وې چې د اخبار له کاره اوزګار شوم او دټېلیفون کتابچه مې هم چمتو شوې وه .له تایمنیو په نوي سړک دهوایي ډګر هغه سړک ته ووتم چې دا ډګر له تایمنیو او بالاخره له کانټیننټل هوټل سره

www.melitahrik.com 0777400116

ننبلوي، دجمعي ورځ وه بيروبار هم کم و په لس دقيقوکې هوايي ډگر ته ورسېدم خو قاضي بدوي صاحب او طارق لا نه وو را رسېدلي، په ټېليفون يې ډاډ راکړ چې هغوی هم را نږدې دي، دوه دقيقې تېرې نه وې چې له ټکسي رابنکته شول، دهوايي ډگر په ځلور لارې کې مې ترې بيک واخست له دواړو سره مې خدای پاماني وکړه طارق ژړغونی شو ،نږدې وه چې زما زړه هم نری کړي خو ژر مې مخ واړوه پر لاره خوځايه زه او بيک دواړه تالاشي شوخو چې کله به مؤظفينو دکورني پرواز (الوت) خبرله ما واورېده نو تالاشي به يې سسته کړه.

هرات که د افغانستان دوبۍ

ما په هرات کې خپل يوه ملگري غلام حبيب سيفي ته ټېليفون وکړ او هرات ته مې له خپل تگ څخه خبر کړل ،هغه د الوت او هلته د وررسېدلو وخت وپوښت خوله بده مرغه نه د افغانستان دولتي الوتکې اونه هم د خصوصي شرکتونو الوتکې په خپل وخت الوځي ،موږ هم پوره يو ساعت وځنډېدو يوه بجه الوتکه والوته او دوه بجې په هرات کې کښناسته.

په الوتکه کې مسافروته يوائې يو کوچنی بوتل اوبه ورکړل شوې او بس، دخوړو او شربتونو درک هم نه وو.

دسفر دومره نږدې واټن ،دومره لوړه کرايه او دمسافرو په اړه دومره بې اعتنايي واقعاً سړي ته شهر ناپرسان وريادوي .

کله چې له ترمينل څخه ووتم گورم چې ځلورتنه ملگري راتـه ولاړ دي چې دريويې يوله بل سره نه پېژندل حيران شوم چې دانور چا خبر کړي وو ډېر مې راټينگ کړل خو حال يې راته ونه ويلې ، له سلام او روغبړ وروسته غلام حبيب

www.melitahrik.com 0777 400 116

سيفي له هغو نورو وړاندې شو زما بيک يې له هغه موټر څخه را واخست، چې کارګوله الوتکې بهر لېږدوي، او د خپلې سپينې کرولا شاته سيټ کې يې کېښنود.

هغو نورو ملګرو په ټينګه ورته وويل چې دی به زموږ سره لاړشي، خوخدای ج دې هر مسلمان د غلام حبيب له ضد څخه ساتي.

د غلام حبيب دوی کوردهرات ښار په زړه کې ارګ ته نږدې د خرقې د جامع مسجد څنګ کې دی، داهغه مسجد دی چې دطالبانو په وخت کې داکټرو کټونکيو په باور ايراني استخباراتو ،يواځينی سني لوی عالم ملا موسی پکې شهيد کړ،ملا موسی په ايران کې د سنيانود حقوقو غوښتونکی و په همدې جرم !!ايران هغه فرار او بالاخره همدلته په داسې حال کې شهيد کړ چې د جمعې له لمانځه راووت.

دغلام حبيب دوی په کورکې له چای څښلو وروسته په پاتې سودا پسې ووتو له سودا وروسته د ازادۍ باغ ،ملت پارک،دصفرتخت ،دحضرت مولنا عبدالرحمن جامي، امام فخرالدين رازي،ګوهرشاد بېګم او دحضرت خواجه عبدالله انصاري زيارتونو ته لاړو ،دماښام لمونځ مو په تخت صفرکې وکړ اوماسخوتن کورته لاړو.

هرات د افغانستان له اداري واحدونو څخه لومړی درجه واحددی او دقانون له مخې پر نوروولومړی درجه ولاياتو کوم فوق العاده لوړتيا او امتياز نلري.خوکه څوک هرات د افغانستان له نوروولومړی درجه ولاياتوسره پرتله کړي نو حيران به شي ، هرات دومره پرمخ تللی او دومره کار ورته شوی چې اصلاً څوک پرې د افغانستان ديوې برخې باور نشي کولی.

www.melitahrik.com 0777 400 116

په دې پارکونوکې ډول ډول ګلان او نور د تفریح وسایل ،هغه هم لویانو ته بېل اوکوچنیانوته بېل ،لوی حوضونه ،فامیلي مېلې دخلکو پام ځانته اړوي، غلام حبیب راته وویل چې دلته خلک له خپلو کورنیوسره راځي د شپې تر دوه بجو ښځې او نارینه مېله کوي.

په دې ورځ هم سلګونه ښځې او انجونې راغلې وې هراتۍ انجونې د ایران په تقلید چل کوي ، ددوی کورنۍ جامه دومره تنګه او نازکه وي چې ځینو ته یې اروپایان هم نه رسېږي پتلون اوکوبای هم اغوندي، خوچې کله بهرځي نوبیا پرې لوی څادر واغوندي، داجامه پټه کړي ته به وایې چې خیر او خیریت دی اودرنه جامه یې پر تن ده.

دهرات ښار سړکونه دوطرفه اوښه لوی دي،په ټول ښار کې خام سړک نه لیدل کېږي ،آن لېرو ولسوالیو ته هم ځلېرویشت ساعته برېښنا تللې ده ،په سلګونو فابریکې پکې فعالې اوخلک پکې بوخت دي.

هرات نن د افغانستان ستر سوداګریزاو صنعتي ښار دی،په هرات کې دبیا رغونې دا کارونه اسماعیل خان په هماغه وخت کې کړېدي چې دلته په ننګرهار کې حاجي عبدالقدیر اوحاجي دین محمد والیان وو ،دهرات په ودانولوکې هم د ګمرک او ولایت عواید کارول شوي او د حاجي عبدالقدیر اوحاجي دین محمد په واک کې هم ترهرات مهم ګمرک اوولایت و.

په ننګرهار کې ددوی د حاکمیت پرمهال ډېرکم کاروشو چې له هرات سره هېڅ دپرتلې وړ ندی خوپه هرات ښارکې د اسماعیل خان په واکمنۍ کې یوانچ سرک هم خام پاتې نشو ، دلته نو د الفت صاحب شعر دانسان سترګوته نېغ ودرېږي.

www.melitahrik.com 0777400116

ډېر تفاوت دی په انسان کې د معنی په لحاظ
واړه لګیادي ځینې ځان ځینې جهان جوړوي

داچې په ننګرهار کی ولی کار ونشو ،چا ونکړ. مهم او دې‌اد وړخنډونه کوم و ، اوایا داخنډونه له منځه تلل او که نه ، ولس ددې خنډونو مقابله کولی شوه او که نه ،له ولس څخه ددې خنډونو دمخنیوی لپاره ولې مرسته ونه غوښتل شوه،هرات ولی جوړ پاتې اوننګرهارچور شو... ښایي حاجی صاحب دین محمد یې چې یو درونډ اوولسی مشردی دیوې لیکنې په ترڅ کې ځواب ووایي . داچې د حاجی صاحب دین محمد اوحاجی عبدالقدیر دولایت پرمهال ولی ننګرهارته کافي خدمت ونشو په دې اړه له ننګرهاریانو سره څه اندېښنې شته او څومره چې زه خبریم له حاجی صاحب دین محمد سره کافی دلایل شته اواوس یې لیکوالی ته هم مخه کړې ده، ښه قلم هم لري ښایي دخپلو خاطرو لیکلوپه ترڅ کې دې اندېښنو ته هم ځواب ووایي.

الانتظار اشد من القتل

دشپې مې سیدنصیر هرات ته له رارسېدو خبر کړ،هغه راته دمحمدعارف په نوم ددوی دیوه شریک دګرځنده ټېلیفون نمبر راکړ محمد عارف ته مې ټېلیفون وکړ هغه راته ادرس راکړ ویل یې سبا اته بجې دفتر ته راشه ،سبا چې کله ددفتر مخ ته ورننېږدې شوم ګورم چې لسګونه حاجیان ددفتر مخ ته راټول شویدي.

محمد عارف راته وويل چې دکام اير دهوايي شرکت اوزموږ دتوافق پر بنسټ همدا نن ماښام اوه نيمې بجې زموږ الوت ووخو

ستونزه داده چې دهرات په هوايي ډګر کې مېشت بهرني پوځونه هېڅ افغاني الوتکې ته اجازه نه ورکوي چې دمازيګر له پنځوبجو وروسته دسحر تر اوو پورې دهرات په هوايي ډګرکښني او يا ترې والوځي، کام اير شرکت له دوی سره داخبره سپينه کړې نه وه ځکه يې زموږ دنن ماښام داووبجو الوت ته اجازه رانکړه اوس موږ منتتظريوچې له سره الوتنه تنظيم شي،حاجيانو چې ترې خپلو کور ونوته دتللو اجازه وغوښته پردې دليل يې اجازه ورنکړه چې کېدای شي موږ ته نن يا سبا د الوتنې خبر راشي، نوبيا خودهرات له لېروولسواليو اوبادغيس څخه ستاسو رارسېدل ممکن ندي نو ځکه بايد تاسوله ښاره ډېر لېرې لاړ نشئ ،موږټول ددوی غړته په تمه وو هر سحر به حاجيان دشرکت مخ ته راټولېدل، يوساعت ،دوه ساعته به ناست وو خومثبت ځواب به يې نه موند.

حاجيانو به مسؤلينوته ويل چې موږ په هوټلونوکې اوسو، کومې پيسې موچې دحج د خرځ لپاره را اخستې وې دلته يې لګوو ،په خپل ولايت کې موله کورونومسافر کړي يويا موژر ولېږئ او يا اجازه راکړئ چې خپلو کورونوته لاړشو هر کله موچې د الوت نېټه کوټلې وټاکله نو په ټېليفون موخبر کړئ، خو دمقابل اړخ استدلال دا و چې حاجيان اوس راټول شوي او که يو ځل خپاره شول بيايې راټولول سخت کار دی،دوی به ويل چې دځينو حاجيانو په سيموکې ټېليفون کار نه کوي،که اوس يې رخصت کړو بيايې څنګه را خبر کړو.

موږ په هرات کې اته ورځې ایسار پاتې شو ،هره ورځ به سحر اته نیمې بجې شرکت ته ورتللم څو شېبې به ناست وم بېرته به راووتلم .دشرکت مسؤلینو ددې لپاره چې حاجیان بوخت وساتي خپل دحج په ښوونکي هر سحر ددوی حاضري اخسته او دماښام او سحر وعدې یې ورکولې.

څه موده د یاسمین په رول کې

ما پوره وخت درلود چې په هرات کې خپل دوستان ووینم،شرکت دحج او اوقافو په ریاست پېژند لیک راکړ چې واکسین راته وکړي یوولس نیمې بجې وې ریاست ته ورغلم ګورم چې واکسین ته دحاجیانو لوی کتار ولاړدی ،په همدې وخت کې مې ټېلیفون وشرنګېد له اورم وروسته مې له هغې خوا دبي بي سي راډیو ددري او پښتو سروېس دتکړه خبریال(س اغا) غږ واورېد. (س آغا) اصلاً دشمال او سېدونکی اودیوې مجاهدې او شهید پالې کورنۍ غړی دی، تره یې په تخار کې دحزب اسلامي افغانستان مشهورقوماندان وو چې دمجاهد ډوله سکتارستو او ائتلافي کړیو لخوا په شهادت ورسېد دهجرت او جهاد په چاپېریال پېښورکې مې هم پیژنده له رسنیوسره یې کارکاوه په سهار ورځپاڼه او شهادت ورځپاڼه کې یې هم ډېر کار کړی دی او په پژواک کې څو کاله یوځای وو ښه ګپ مو برابر وو.

ټوکې ټکالې یې وکړې (ربښتیا ووایه حج ته ځې اوکه سیاحت ته؟ دوبۍ ته روان یې او که ؟ (س اغا) ډېر ښه هلک یا سړی دی دوخت ښه قدر کوي په چټ کې چې کله انلاین وي ځان bussy (مصروف) ښیي ، زه اونور دوستان چې کله پرې غږ کوو نو یا خو ځواب نه راکوي او که رایې هم کړي دخپل وخت ډېر احسان راباندې باروي خو اوس داسې ندی .

مابه تل ورته ویل چې اغا صاحب دومره بوخت هم نه یې خو هسې پر موږ ځان لوړ پلورې او مهم یې ښیې .

زه که تاسو ته د ښاغلي(س اغا)نوم نه وایم یاېې نښې درته نه ښیم لامل یې داندی چې ګوندې ترې وېرېږم ،هغه که هرڅومره قوي دی خو ماداسې درس ورکړی چې ماخو پرېږده ،بلکې دهرملګري پروړاندې یې مات وبولئ، اوس چې ما ،زموږ اوستاسو ټولو دګډ کبرجن ملګري (س اغا) کبر او غرور مات کړی او په اصطلاح پخپل رنګ کې مې کوټ ورکړی نو حق لرم چې مننه رانه وکړئ او افرین راته ووایئ که نه ، ستابه ورسره ضرور کار وه ،غږ به دې پرې وکړ،ده به په انټرنېټ کې هاکې کوله خو تاته به یې ویل:(فلانی صاحب وبخښه ډېر بوخت یم)

یومشرراته کیسه کوله هغه مهال چې شهید موسی شفیق دافغانستان صداعظم وو نوننګرهار ته راغلی و اودلته په انګورباغ کې دکانال لاندې کوم کور کې اوسېده(دننګرهار کانال په لوړه او داکور ترې ډېر ټیټ دی) نوموږ ډېر مشران ورغللو ، عسکر ته مو له هغه سره دکتنې وویل ، هغه ننووت اوبېرته راغی موږ ته یې وویل چې شفیق صاحب اوس نشته خو ژرراځي، خوښه مو چې دلته مېلمستون کې کېنئ او که نیم ساعت وروسته راځئ، موږخپلو کې وویل چې ځئ دانیم ساعت به د کانال اخوا دهډې په فارم کې وګرځو بېرته به راشو ده وویل چې کله دنهر سرته وختو نو لاندې کورترې ښکارېده ګورو چې شفیق صاحب له یوې انجلۍ سره بدمنتون لوبه کوي .

دنه معرفي کولو یولامل خو یې دادی چې پخپله یې ډېر عذرکړی دی ، دهمدې لپاره یې مېلمستیاوې منلې چې چاته یې ونه ښیم ، بل داچې احمدضیا رحیمزي خوارشوي اخطاررا کړی چې که داسې رسوا کړې نو ....

د ارواښاد مولوي صاحب خالص په وينا (هغه يو جهادي رهبر ښودلی وو
)

رحيمزی داور پرتوګ دی چې که اغوندې يې سوځوي دې او که نه يې اغوندې نو بې سيرته کېږې .

هغه مهال مو چې په پژواک کې ګډ کار کاوه نو يوځل پر رحيمزي زما يوې ټوکې بداثر کړی وو په ډېره غوسه يې دهمکارانو په مخ کې راته و ويل چې والله که رانه خلاص شي له دفترخخه بهر مې(دکورنيو چارو وزارت مخ ته) ستا وهلو ته درې تنه کېنولي پرکومې به لاړ شې؟

له هماغې ورځې راهيسې ترې وېرېږم .

هيله کوم ،ناځوانه مې مه بولئ او مه مې پردې ملامتوئ چې ولې درته دځوانانو خصوصي بنډارونه رسواکوم او يا دخرابات دکوځې رازونه درسره شريکوم که تاسو هم زما پرځای وئ نو هرومرومو دزړه دادرد له ملګروسره شريکاوه .ښاغليه نقاده !دا اسانه خبر نده چې ستادې له خپل يوخوږ ملګري سره ضرورکاروي اوځوځو ځله دې په چټ کې پرې غږوکړې خوهغه دې يا ځواب نه درکوي او که دريې هم کړي نو همدومره وي (فلانی صاحب وبخښه بوخت يم)؛ خو له يوې خيالي او رومانتيکي انجلۍ،سره دې په چټنګ کې ساعتونه ساعتونه ګپ لګوي.

کېدلی شي چې پخپله تاسې هم د(س اغا) ددې بې تفاوتۍ قربانيان ياست او زما ددې ليکنې په لوستلو مو دزړه تناکې وچوي .

د(س اغا) دې بې غورۍ زما حوصله تنګه کړه آخر مې ورسره يو چل وکړ ماويل هغه د ميراوس خبره راځه په ناګومان يې راتاوکړه ،ده په هغه وخت

کې تازه پژواک پربښي و، د یاسمین په نوم مې یوه ای ډي (ایمیل ادرس) جوړ کړ، په ګوګل کې مې دیوې ایرانۍ ښکلې انجلۍ عکس وموند او په Google talk کې مې دعکس پر ځای ولګاوه، په دې خاطر چې (س اغا) راباندې پوه نه شي نو لومړی مې له همدې ادرسه خپل ملګري احمدضیا رحیمزي ته برېښنالیک واستوه. رحیمزي او مادامهال په پژواک کې یوځای کارکاوه

هغه ته مې وویل چې زه ستا ډېره ارادتمنده یم، ستا مضامین او مرکې مې په نیټ کې لوستې . . . زه پوهېدم چې هغه هره خبره له (س اغا) سره شریکوي، هغه همدا سې وکړل زما دا ای ډي یې (س اغا)ته فارورډ کړې وه.

اوس چې ځوک رحیمزي ته ساده وایي نو ماته پخپله هماغه ساده ښکاري ځکه چې د ښښې له رسوایۍ وروسته یې راته وویل چې ماته دالیک په هماغو لومړیو کې مشکوک او په اصطلاح قابل تعمق ښکاره شو ځکه چې دې انجلۍ راته لیکلي وو چې زه ستا په مضامینو او مرکو مئینه یم او ماخو کله مضامین لیکلي ندي نو انټرنېټ ته مې څه ورکړل او دې څه شي ولوستل چې پرې عاشقه شي، ځکه مې ډېر ورسره ځان ونه مښوده او احتیاط مې کاوه.

(س اغا)سمدستي ماته دا سې آیمیل راولېږه چې ډېر احترامانه او ادبي الفاظ یې کارولي وو، هیله یې کړې وه چې په په ګوګل ټاک کې یې له ځان سره add (ثبت) کړم همدا سې وشول له یوبل سره مو ځانونه add کړل ما هغه ته ځان ایراني الاصله کویټۍ او دیوه شتمن سوداګر لور ورو پېژندله، ورته مې وویل چې اوس په کابل کې دیوناما په دفتر کې کار کوم.

ډېر به ورسره په فارسي، کله عربي ،کله اردو او کله کله په انګليسي غږېدم، زما انګليسي، او اردو دومره قوي نه او د(س صاحب) ډېرقوي دي خوبيا هم هغه مې تېر وېستلی شو ځکه چې عاشق ړوندوي.

دياسمين او (س اغا) چټ به کله کله درې نيم سوه کرښې هم شو هغه به زما (ياسمين)د واده، عمر ،زده کړې زوکړې او کورنۍ په اړه ډېرې پوښتنې کولې کله کله به يې وپوښتل چې داعکس پخپله ستادی ؟ هغه به په کابل کې زما دټېليفون نمبر وغوښت، په ډېرې عاجزۍ به يې له ماسره له نږدې ليدل غوښتل خومابه په نن اوسبا اوګڼوپلمو لکه ددفتر لخوا داجازې نشتون اونوروقيوداتو ځان ترې خلاص کړ،کله کله به شکمن شو ،خوکله به چې زه نېټ ته ناست نه وم يابه چېرې لېرې تللی وم،نوبيابه مې پاسورډ ډېر چالاکه اوحاضر ځوابه شخص ليکوال اواديب نعمان دوست ته چې هغه دچاخبر داوو... سرونه يې ګرولي دي ورکړ ،هغه مې په دسيسه خبر کړی و او ورسره به لګياوو ، کله کله به مې دياسمين په ادرس ورسره يو ساعت ګپ لګاوه، خوچې دهمدې ګپ په جريان کې به مې دحقيار له ادرس څخه پرې غږوکړ نو ياخوبه يې هېڅ ځواب نه راکاوه، اويابه يې يوه جمله وليکله (حقيارصاحب وبخښه بوخت يم) دې ډرامې ډېر وخت دوام وکړ، ډېرې صحنې بدلې شوې، ډېرپرمختګ مووکړ.نږدې وو چې دوبۍ ته راپسې راشي . ځکه ماورته يوځل وويل چې اوس په دوبۍ کې پسرلی او دتفريح وخت دی او زه دلته له کورنۍ سره تفريح ته راغلې يم که وخت لرې دلته راشه يوبل به ووينو ،ګډې مېلې به هم وکړو ، هغه هم راسره ومنله خو له بده مرغه دا ډرامه لا بشپړه شوې نه وه چې رحيمزي ځوانيمرګ دزدبه پشتاره (پنډې په شاغل) په داسې حال کې چې له (س اغا)سره مې له همدې ادرسه چټ

کاوه ونیوم او هغه ته یې زنګ وواهه، له هماغه وخته،یې راته سترګې خړې دي.

(س اغا)له ایټالیاڅخه د هرات له لارې کابل ته روان و هغه له ماخبر نه وکله چې په هرات کې له الوتکې ښکته شوی و نو رحیمزي صاحب ته یې فون کړی و ،هغه ورته په هرات کې زما د شتون ویلي وو، (س اغا) راته وویل چې غرمه د بي بي سي دفتر ته راشه، چې ګپ ولګوو، ماچې وکتل د واکسین نمبر هم لېرې دی او ډاکټران غرمنۍ ته رخصت هم کوي نو ورسره مې ومنله په هرات کې د بي بي سي خبریال محمد قاضي زاده، چې زما پخوانی ملګری هم دی په ټېلیفون راته وویل چې د مخابراتو د ریاست په کوڅه کې زموږدفتر دی ته چې کله له موفق څلورلارې دمخابراتو ریاست خواته را تاو شوې،نو ماته زنګ ووهه، زه به درشم .ما ټکسي ته همدا ادرس ورکړ، هرات ښه دی ،د لارو او سړکونو دبندښت ستونزه پکې نشته، پنځه شپږ دقیقې ،وروسته دمخابراتو په جاده کې ښکته شوم، ټکسي مې ځکه رخصت کړ چې خپله په ورکه پسې روان وم قاضي زاده ته مې فون وکړچې په کومه درشم هغه به راته ویل چې فلاني ځای ته راشه چې هلته به ورسېدم بیا به مې ورته فون وکړ ، اخر (س اغا) راته وویل چې همدلته ودرېږه موږ درغللو شېبه وروسته هغه او قاضي زاده دواړه په موټر سایکل راغلل له روغبړ وروسته مو قاضي زاده په موټر سایکل بېرته ولېږه زه او (س اغا) ورپسې پلي روان شو ځو ځو اخر نږدې هماغه ځای (دحج او اوقافو ریاست) ته ورسېدو له کوم ځایه چې ما ددوی څنګ ته د تللو په موخه ټکسي نیولی او ترې روان شوی وم ،ماله (س اغا)سره ټوکه وکړه چې اخر تا هم په ناګومان راتاو کړم، دټکسي او ددوی څنګ ته دراتللو کیسه مې ورته وکړه خودهغوی دلیل معقول وو ،ویل یې موږ ستاله موقعیت څخه خبروو؟ له قاضي زاده او (س اغا) سره مو بنډار وکړ د ایټالیا کیسې یې راته

www.melltahrik.com 0777400116

وکړې، قاضي زاده مې لس کال وروسته وليد، په هرات کې زما د دندې پرمهال مو راشه درشه ډېره وه ماسپښين لمونځ مو وکړ (س اغا) د کابل ټکټ اخستی و هغه مو هوايي ډګرته رخصت کړ، زه بېرته د واکسين لپاره رياست ته لاړم، په واکسين کوونکيو ډاکټرانو بيرو بار نه و ځوډوله واکسين يې راته وکړ، کارت يې راته جوړ کړ، کله چې د واکسين له خونې را ووتم ګورم چې زما پخوانی ملګری فقيرالله عطايي ولاړ دی، له ستړي مه شي وروسته يې راته وويل چې دی همدلته د ارشاد او اوقافو د رياست اداري مديردی، له هغه مې د بيا کتنې ترژمنې وروسته رخصت واخست.

د يارانو بنډارونه

سبا د ملا رحمت الله فيضان ليدلو ته ورغلم، فيضان د امارت په وخت کې، د اطلاعاتو او کلتور وزارت د اسناد او ارتباط رئيس و، په کابل کې موهم ملګرتيا وه وروسته د هرات د اطلاعاتو او کلتور رئيس وټاکل شو، کله چې زه د جنوب لوېديځ زون د کانو او صنايعو لوی رئيس وټاکل شوم نو په هرات کې موبياله يو بل سره پالله کله کله، موپته دده په دفتر کې موسيقي هم اورېدله، او کله کله به د ليکوال او شاعر اجمل يوسفزي په ملګرتيا د ولي شاه بهره کره لاړو، بهره به راته د حضرت بېدل کلام د رباب له نغمو سره را اوروه، د طالبانو پرمهال د موسيقۍ د قدغن په ورځو او شپو کې د رباب نغمو هم خاص کيف درلود. فيضان د شپې مېلمه کړم، خپل خسر عبدالخالق همايي يې چې زما ملګری هم دی هم راغوښتی و، فيضان ته هرات خوند ورکړ د طالبانو له ماتې وروسته يې هملته دوهم واده وکړ، او پاتې شو.

www.melitahrik.com 0777 400 116

په هرات کې زما دانتظار په ورځوکې د ولايت تر څنګ د مولنا په ښکلي تالار کې د ايران ځلوروځنی صنعتي ننداارتون هم پرانستل شو،. دې نندارتون له دوشنبې تر پنجشنبې دوام درلود ،زه هم دې نندارتون ته ورغلم، په تالار کې ارامه ايرانۍ موسيقي اورېدل کېده زه په دريمه ورځ ورغلم خوبيا هم دښځينه وو او نارينه وو بيربار ډېر وو.

په نندارتون کې له نظامي توکيو پرته دژوندله هرې برخې سره تړاو لرونکي توليدات آن لوی لوی ماشينونه چې لېږد يې ډېر زور او ځای غواړي اېښودل شوي وو، ځيني يې هملته هم پلورل او دځينو نورو به يې پته ورکوله ،دکارځايونو (کارخانو) دمشهورتيا اوپېژندنې کوچني کارتونه بروشرونه، او سي ډي ګانې وېشل کېدلې. زما استوګنځای په هرات کې افغانستان دملي اسلامي محاذ نماينده ګي وه، ددې دفتر مسؤول په سياووشان کې دقادريه طريقې د خانقا دمهتممي او روحاني کورنۍ غړي سيد عبدالبصير ګيلاني دی. دده په وينا، دګذرې ولسوالۍ دسياوشان په کلي کې ددوی خانقاه فعاله ده او هره دجمعې شپه ورته ددوی مريدان او دتصوف د قادريه طريقې لاروپان ورځي او ذکر او فکر کوي، ددې طريقې ذکر بالجهر(په لوړ اواز) وي. ددې خانقاه مشر اروابناد سيدعبدالباسط ګيلاني دسيدعبدالبصير ګيلاني مشر ورور و چې ددې کرښو له ليکلودوه اونۍ وړاندې په ځوانۍ کې د زړه دسکتې له امله په حق ورسېد (انالله وانا اليه راجعون) عبدالباسط ګيلاني ماته هم بلنه راکړه چې ددوی د ذکرپه ناسته کې ګډون وکړم. ددوی مشر ورورسيد حامد ګيلاني دهرات دسرحداتورئيس دی بل ورور يې سيد باقر ګيلاني د اطلاعاتواوکلتور درياست مرستيال او مسعودګيلاني يې په ښاروالۍ کې دنده لري.

دوی به هره ورځ د خلکو په غم ښادۍ کې خبر و زه به یې هم په وچ زور په طفیلي ډول له ځان سره بېولم.

په هرات کې ګیلاني کورنۍ لویه خوډېره بې کبره او عاجزه کورنۍ ده.

په هـرات کـې مـې ډېـر دوسـتان ولیـدل ځینـې دمطلـب یـاران مـې هـم وپېژندل، په ټوله کې کې دهرات ډېر مېلمه پال ،صمیمي او خواږه خلک دي

.

www.melitahrik.com 0777 400 116

مرمرین قبر

دهرات د جامع مسجد له سویلي دروازې سره روان وم چې له مرمرو پرجوړو شنا ختواو کتیبو مې سترګې ولګېدې، دوکان ته ورتاو شوم له مرمروجوړ ډېر ښکلی د صندوق په بڼه قبر ایښی و قبر جوړوونکي د قبر په تراشلو ، په دایروي ،منحني او بیضوي بڼه دمرمر و په تاوولو کې ځانګړې مهارت اوظرافت ښوولی وو .له سلام وروسته مې له مقدمې پرته ورته وویل چې دا قبر خو دې دومره ښکلی جوړکړی چې زما دې همدا اوس مړ کېدلو اوپه دې قبرکې ننوتلوته شوق راووست .ویې خندل دقبر بیه یې دوه لکه افغانۍ وښوده مادمرمرو د بازار او دده دکاروبار په اړه ورسره خبرې کولې خوده دواړه سترګې پرماګنډلې وې.

اخر یې صبر تمام شو، ویې پوښتل :

نوم دې څه دی او دکوم ځای یې ؟

نوم مې حسن او د ننګرهار یم.

څه کاروبار کوې ؟

له رسنیو سره همکاري .

دده ځیر ځیر کتلو اوپوښتنو شکمن کړم، که څه هم ډاډه وم چې ما په هرات کې دخپل ریاست په دوره کې له چاسره بد چلندندی کړی خو غوښتل مې چې دده په غرض ځان پوه کړم بل داچې هسې نه دالقاعده په توردحج پرځای ګوانتانامو ته لاړشم.

ناکاره مې ترې وپوښتل:

www.melitahrik.com 0777 400 116

لکه چې د چاشک دې راباندې وکړ ؟

هو !

دچا ؟

دلته ستاسو دجلا ل آباد یو رئیس و .

نوم یې څه وو؟

حقیار

پوروړی خوبه دې نه وي هسې نه چې پور یې له ماڅخه وغواړې ؟

نه نه ډېر شریف انسان وو .

نوپرما څنګه شکمن شوې ؟

تاته ډېر ورته وو .

ښه ښه ، مطلب داچې دهغه پرځای ما ونه نیسې.

نه هغه پر ما ډېر ګران و ، موسکی شو اوس چې تا وینم نو دهماغه مینه مې درباندې ماته شوه.

ماورته وویل نو څه توره یې درسره کړې چې دومره یې ستایې او ستانوم څه دی؟ ویل یې چې نوم مې فضل الرحمن اوتخلص مې حکاک دی ،او حقیار چې دلته رئیس وونو له مراجعینوسره به یې ښه چلندکاوه، دچاکار یې نه ځنډاوه ، خوځو ځله یې دمالکې غټ غټ سوداګر چې له نمکساره یې مالګه پېته کړې وه ونیول او تر هغې یې بندیان کړل ترڅویې چې ټولې پیسې پرې بانک ته تحویل کړې . ماورته وویل ته ترې څنګه دومره ډېر خبریې ؟ ویې ویل چې ماهغه وخت هم دمرمرو کار کاوه او څوځله ورسره دکانونولیدلو

www.melitahrik.com 0777 400 116

ته تللی یم،زړور اوښه مدیروو بیایې وخندل: ډېر جاسوسان یې درلودل آن په شینډنډ کې یې دغلاشوې مالګې ټېلرونه او ده سلنډونه ونیول او هرات ته یې راوستل.

ماچې دده څرګندونې اونظر واورېد ډاډه شوم، دی مې ذهن ته راغی خو لومړی مې ځکه ونه پېژنده چې ترمنځه لس کاله تېروو ، د مخامخ مسجد له لوړو مناروڅخه داذان ملکوتي انګازې راغلې ،ماته یې وویل چې که مسجد ته نه ځې په دې چوکۍ کېنه زه لمونځ کوم ژر راځم زه هم لاړم لمونځ مو په جمع وکړ، دده ټینګار داوو چې کورته ورسره لاړشم ،ماته هم دده خبرې په زړه پورې وې خو دامې هم نه غوښتل چې کورته ورسره لاړشم ځکه په هرات کې دروشن زرمل دشرکت دنمایندګۍ له مسؤول فضل الرحمن او هېواد خان سره مې وعده وه .حکاک مې دمسجد په غولي (حویلۍ)کې پر سپینو مرمرو کېناوه،کوم نیم ساعت یې دهرات داوسني وضعیت ،ددولت او ولس دفاصلې په اړه راته معلومات راکړل.
حکاک وویل چې دوی اصلاً احمدزي دي او دهرات چاړواکي ورسره تعصب کوي،له همدې امله یې دورور په تقرر کې خنډ پیداکوي، سره له دې چې ورور یې لسانسه دی،په اداري اصلاحاتو کې بریالی دی ټول قانوني پړاوونه یې وهلي له مرکز نه یې مکتوب راوړی خو دلته یې کار ته نه پرېږدي، ځکه چې هغه قومي تخلص لري او له نوم سره احمدزی لیکي.
ماورته وویل چې زه خوهم احمدزی یم، ددې خبرې په اورېدو لا خوشحاله شو ،ویې ویل چې دلته یخ دی هرومرو به راسره کورته ځې ماورته له هغه بل فضل الرحمن سره خپله ژمنه ډېره ډېره نېغه کړه،خو ګټه یې ونکړه، لوکس او لوړبیه کور یې دښار په مرکزي برخه کې دهرات د نوموتي سوداګر صوفي قدوس کورته مخامخ وو .

نور ورونه یې هم راغلل، په هرات کې یې له پښتنو سره دچارواکیو د تبعیضي چلند په اړه ډېر معلومات راکړل ، هوښیار او دهېوادله حالاتوباخبره ، لسانسه ښکلي ځوانان وو ،یو یې هم په پښتونه پوهېده خو پښتني جذبه ،مېلمه پالنه او پښتني احساسات پکې ژوندي وو ،دوی ویل چې دولسمشرۍ په ټاکنوکې داشرف غني احمدزي کمپاین کوونکي وو ،آن له خپله جېبه یې لګښت کړی او له هماغې ورځې راهیسې دچارواکیو دغضب له ځپېړې سره مخ شوي دي.

له ډوډۍ وروسته مې فضل الرحمن ته ځان وروښود خوشحاله شو خو ویې ویل چې کله له لمانځه وروسته په مسجدکې راسره کېناستې نو زه باوري شوم چې همدا ته پخپله حقیار یې ،تر یوولس بجو یې دهرات دکانو او صنایعو دریاست دناقانونه کړنو اودغلا دتودبازارپه اړه معلومات راکړل.

راته و یې ویل چې که وس دې رسېږي نو خپلې دندې ته راشه،یوولس بجې یې پخپل موټر کې دمحاذ دفتر ته راورسولم.

ده اوغلام حبیب په هرات کې دیوبل نالیدونکي اوتحت الارضي (ځمکلاندې)ځواک څخه خبرکړم،داسې ځواک چې هغه دصوفیانوپه وینا دهرات غوث الزمان، قطب الاقطاب او اصلي واکمن دی.

داسې شخص چې والي ،امنیه قوماندان او دامنیت رئیس دده په اشاره څرخي ،دده له اجازې پرته په هرات کې څوک یومدیربدلولی یا ټاکلی نشي ،هغه شخص چې ولایتي شوری ،دهرات پي ارتي، په هرات کې مېشت بهرني ځواکونه ټول ده ته غوږ غوږ دي،دده په وینا نیول ،وژل،اوتړل هم کوي او خوشې کول هم، دده وینا ورته نعوذ باالله شرعي قاطع نص دی.

هغه شخص چې لسګونه میلیونه ډالره ،شخصي اجرتي قاتلان ،تښتوونکي اوتروروونکي لري،ستاسو دذهن غشی به هرو مرو داسمعیل خان خواته تللی

www.melitahrik.com 0777 400 116

وي، نه نه دا اسمعیل خان نه دی، بلکې اسمعیل خان هم دده له لاسه هرات پرېښی دی. آن ویل کېږي چې په اسماعیل خان ځومیاشتې وړاندې په سر تېرې بریدکې هم دده لاس وو، که څوک ددې متصرف الهرات قد او قواره ووینې نو په سلوکې پنځه به هم باور ونکړي چې دا سړی به هم دومره خطرناک وي، خومتل دی چې(بلا له هغه پاځي ــ چې .....له پوزې څاځي) دا شخص دیني عالم او دهرات دعلماوو د شوری مشر مولوي خدایداد دی چې کرزی هم ورته ډېر درناوی لري.

www.melitahrik.com
0777 400 116

ځان پخپل کور کې مېلمه راته ښکاره شو

په هرات کې مې یو جوړېل احرام اویو جوړ نورې داحرام چپلکې (چپړې) هم واخستې، پاتې سودامې هلته پوره کړه کله به مې له سیدنصیر اوکله هم حاجي عارف سره ټېلیفوني تماس ونیوه او د سفر په اړه به مې ترې پوښتل ،خوځواب هماغه نن اوسباوو.

ورځ به مې ډېره په کتاب پلورنځیوکې تېرېدله ،کله کله به دروشن زرمل شرکت نماینده ګۍ ته دفضل الرحمن اوهېواد خواته ورغلم ،فضل الرحمن دمولوي میرحمزه زوی د لغمان ولایت ددولت شاه ولسوالۍ اوسېدونکی پشه یي ژبی دی، خوزوکړه یې د هجرپه محیط کې په پېښور کې شوې نو ځکه یې ترپشه یي پښتو ډېره سوچه او قوي ښکاري ،ډېر دینداره ،پاک اورښتونی نوی ځوان دی ،لویه اوسوچه رېږه لري،په همدې ورځوکې یې دهرات په نوي ښار کې دصرافۍ ترځنګ په اریامارکېټ کې له هېوادسره یوځای دروشن زرمل نماینده ګي پرانیستې وه.

هېواد دننګرهار اوسېدونکی دی خو عمر یې په پېښورکې تېرکړی دی، ټوکي اودخو اخلاقوخاوندځوان دی په ټکي فارسي نه پوهېده.کله به یې چې له مجبوریته له فارسي ژبوسره پښتوویلې نو ماته یې ډېرخوندراکاوه .

ولي شاه بهره چې دامهال هلته داطلاعاتواوکلتور رئیس دی څومیاشتې وړاندې په کابل کې دابن سینا په موسسه کې راسره مخ شوی اوټینګارېې کړی و چې که هروخت هرات ته لاړم نو دی باید ووینم ،دهرات په رسمي دولتي ورځپاڼه اتفاق اسلام ،رادیو ،ټلوېزیون اومجلوکې مې دپښتوبرخه ډېره خواره ولیده په ورځپاڼه کې خویې یوټکی هم پښتونه وو ومې پتېبله چې په یوه غشي درې ښکاره وکړم،بهره او په اطلاعاتو اوکلتورکې به نور

www.melitahrik.com
0777 400 116

دوستان هم ووینم، د پښتولپاره به هم کچکول ورته ونیسم،اودهرات دارګ یا اختیارالدین کلادلیدلولپاره به ترې لیک هم واخلم.

دحامدکرزي په حکومت کې رهین دخپل وزارت په تېره دوره کې ټولو پښتون مېشتو سیمو ته رسمي مکتوبونه لېږلي ووچې په خپلو خپرونوکې باید کم ترکمه په سلوکې دېرش،دري ژبې ته ځای ورکړي آن هلته هم چې نه دري ته اړتیا شته اونه دري ژبي لري،په عنعنوي او تاریخي توګه هم دې ورځپاڼوآن دخپل تاسیس (۸۰_۲۰)کالو راهیسې پښتوخپروني کړي اودخلکو غوښتنې یې اشباع کړیدي.

دننګرهار، پکتیا او کندهار په څېرپښتون مېشتوسیموکې داکارعملي شوخود هرات بلخ،بدخشان،بغلان،تخار،جوزجان،پروان،بامیان ،دایکندي،غور، بادغیس،فاریاب،کاپیسا،فراه اونیمروز په دولتي خپرونوکې یا پښتوله سره نشته اوکه په ځینوکې یې شته په اوړوکې له مالګې هم کمه ده.

نه پوهېږمه چې رهین هلته ،مکتوب ندی لېږلی،هلته دپښتنو شتون نه مني اوکه څوک دده مکتوب نه مني،اوکه نه یې مني ولې غبرګون نه ښیي؟

رهین ماته هېڅ داسې ولایت نه شي راښودلی چې هلته دې پښتانه نه وي، خوزه داسې ولایتونه ور ښودلی شم چې اوسېدونکي یې ټول پښتانه وي،خوده پکې فارسي خپروني پیل کړې.

دهرات په سلوکې اتیا اوسېدونکي له ختې پښتانه دي.لوی احمدشا بابا په هرات کې زېږېدلی دی خو پښتانه نن پخپل کورکې مېلمانه بلل کېږي او دمېلمنو چلند ورسره کېږي . له بده مرغه ډېرپښتانه هم هلته په خپل کور کې هغه دحمزه بابا خبره ځانونه پردي او مېلمانه بولي .

www.melitahrik.com 0777 400 116

ډېر هغه هراتيان چې يا د ناپوهۍ او يا هم د نورو د لمسون پر بنسټ له پښتنو سره تعصب کوي، او په پښتونه پوهېږي ،هم له ختې پښتانه دي. يا به الکوزی ،یاعلیزی، بارکزي، نورزي، اسحق زي وي او يا پوپل، محمدزي، سدوزي ، هوتک او يا احمدزي وي.

په هرات کې اوس هم ډېرپښتانه اوسي خو درهين په انصاف نامه کې دوی حق نلري چې په خپله ژبه په دولتي خپرونوکې څه ولولي او يا ترې څه واوري.

آن د عطامحمد نور د امارت او خپلواکي و اکمنۍ په ساحه کې (بلخ) کې پښتانه ترنورو قومونو ډېر (څلو ښت سلنه) دي، دا لاپې او مبالغه نه ،بلکې په عيني و اقعيتونو ولاړ حقيقت دی چې په بلخ کې بل هېڅ داسې قوم نشته چې په يو اځې توګه تر پښتنو ډېر یاد پښتنو په اندازه وي.

په بلخ کې نه د تاجکو ،نه د ازبکو ،نه د هزاره ،ترکمنو او ايماقو شمېر له پښتنو ډېردی، نه د نورو. خو دلته هم دا لوی او غوڅ اکثريت درهين په قاموس کې په دولتي ميډياکې حق نلري ،خو په ننګرهار، زابل، کندهار، پکتيکا، او خوست کې بيا مسؤولين اړ دي چې کم ترکمه د پرش سلنه دري خپرونې ولري ،که څه هم اورېدونکي ،اوليدونکي او لوستونکي ونلري.

بهره په دفترکې نه وو، د هغه مرستيال باقر ګيلاني او همايي موو ليدل، له هغوی سره مې پدې اړه ډېر بحث وکړ، لويه پلمه يې د پښتنو ليکوالانو نه شتون وو، خو دا پلمه د منلو ځکه نده چې هلته اوس پښتانه ليکوالان فعال دي نعيم افغان،تېمورشاه يوسفزی،ډاکټرشبرزاد ،اريانانظري، شبراحمد ستانکزی او نورو د سپيني ادې کلتوري ټولنه جوړه کړې ،د مرچل په نوم سايټ او د هريوا په نوم مجله هم لري.

www.melitahrik.com 0777 400 116

خو د اطلاعاتو او کلتور دې چارواکیو ژمنه وکړه چې په راتلونکې کې به پښتو ته پام کوي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

ارګ یا اختیارالدین کلا

دجرمني لرغونپوهانو په وینا ، هرات ښار دوه نیم زره کلن تاریخ لري اوله مقدوني سکندر وړاندې اباد شوی دی .

ددوی په وینا ، په هرات کې ټول ۷۵۰ لرغوني ځایونه او ابدې شته دي چې تراوسه يې ۴۵۰ په رسمي توګه تثبیت شوي او دنورو د پېژندنې کارروان دی.

اختیارالدین کلا دامهال ترترمیم لاندې وه په امنیتي مسؤولینومې له دوی اجازه لیک واخست اولیدلوته يې ورغلم.

موږ په محاذاوونيزه کې داختیارالدین کلاد ترمیم (بیار غوني) خبرخپورکړې وچې یونسکو ورته میلیونونه ډالرببل او افغان چارواکیوته يې ورکړیدي.

داکلا دخرقې مسجد ترڅنګ دهرات ښار په مرکزي برخه کې پر یوه لوړه جوړه شوې ده ،چې هراتیان يې ارګ بولي.

پدې ښارکې ودانه د اختیارالدین داکلا هم له میلاد څخه درې سوه کاله وړاندې مقدوني سکندر جوړه کړه او همداځای يې خپل تخت وګرځاوه . ، داکلا درې برخې لري ، لومړۍ برخه انتظارخونه ،دوهمه برخه دملکې حمام ،او دریمه برخه ارګ، له حمام پرته چې خونې يې له لسو کمې دي نور دهرې برخې خونې له دې شمېرې ډېرې زیاتې دي . دې کلا دغوریانواو سلجوقیانو امپراطورۍ هم لیدلې دي. دتیموریانو مقتدر پاچا اختیارالدین له سره اباده کړه .چې اوس هم دهمده په نوم يادېږي په ۷۲۰ هـ کال دتیمورشاه زوی شارخ مېرزا له سره ودانه کړه ، دملکیار په نوم کوم والي هم رغولې وه په ۱۳۳۲ هـ

کال دهغه وخت نظامي قوماندان ددې کلا رنګول او دلته نظامي هډه جوړول وغوښتل خو اجازه ورنکړل شوه . په **۱۳۵۵** هـ لمريز کال يونسکو دا کلا ورغوله .

دکمونستانو ،مجاهدينو او طالبانو په وخت کې ترې دنظامي هډې په توګه کار اخستل کېده .دکرزي په دوره کې داطلاعاتو او کلتور رياست ته وسپارل شوه.

دمجاهدينو په تېره دوره کې چې هلته اسماعيل خان امير او بې تاجه پاچا و دبسم الله دېوانه په نوم يو قوماندان له دې کلا څخه شخصي زندان اونظامي قرارګاه جوړه کړې وه .

ددې کلا اوږدوالی **۲۵۰** او سور يې **۷۰** متره دی دهرات ښار شمال لوېديځ ته پرته ده، يوولس ستر برجونه لري.

ددې کلا شاوخوا حوض و خو په ۱۳۸۲ هـ لمريزکال دا حوضونه ډک او پارکونه شول . په **۱۳۸۰** کال يې ښکتنی پوړ موزيم وګرځول شو په **۱۳۸۲** کال يې يوځل بيا ترميم پيل او په **۱۳۸۹** کال پای ته ورسېد . کله چې د **۱۳۸۹** کال دلړم په اتلسمه زه ورغلم نو هلته کارروان وو خو کله چې د **۱۳۹۰** کال دوري په وروستيو کې دهريوا په لمن کې مشاعرې ته هرات ته لاړم او بيا له ځينو فرهنګي ملګروسره ددې کلا کتنې ته لاړو نو کار پای ته رسېدلی وو .

اختيارالدين کلا دافغانستان له مهموتاريخي کلاګانو څخه ده دا کلا له بهر څخه کوچنۍ ښکاري،خودننه ډېره لويه او څو برخې ده،دکلا دننه ودانۍ اوخونې ډېرې پېچلې او يوه په بله کې ننوتې ښه لري،په کوچنيتوب کې مې دجلات خان اوشمايلې په فولکلوريکه کيسه کې اورېدلي وو چې

دشمایلې پلار خونکار پاچا ،اعلان کړی و چې شمایله به هغه چاته ورکړي چې دلرګي په تبر داوسپنې تخته ماته کړي، دده دکلا په تاوراتاو دېوالونواو یو په بله ننوتوخونوکې شمایله راپیداکړي اوبله داچې خونې(وژونکې) غوا ولوشي.

اختیارالدین کلا هم دشمایلې دپلار دکلا په څېر یو په بل کې ننوتې خونې لري ،سړی حیران شي چې داخونې به یې څنګه روښانه کولې،ځکه چې په هغه وخت کې خوبرېښنا هم نه وه .اوسنیومعمارانوهڅه کوله چې دکلا تاریخي بڼه او لرغونی سبک اوطرز ژوندی وساتي.

دکلا لویې دروازې ته نږدې هغه پخوانۍ درنې ، اوږدې څلور ګوټېزې مرمري ستنې هم پرتې وې ،چې دچارواکیو په وینا ، ایرانیانوپه غلا ایران ته قاچاق کولې،او افغان امنیتي ځواکونونیولې وې،ددې تېګو سور له یوفټ څخه ډېردی اوپرڅلورخواووېې په هفت رنګ ډول لیکنې حک شوې وې،پر تیګه لیکنه آسانه وي خو دا چې تیګه وتراشل شي ، اوپه هفت رنګ قلم پرې لیکنه وشي نودابیا ډېره ګرانه ده .

ماانګېرله چې هفت رنګ به درنګ اوه ډوله وي ،خودخواجه عبدالله انصار په زیارت کې مې ،دهېواد دنوموتي خطاط عزیزالدین وکیلي په لاس په یوې لیکل شوې کتیبې چې د تراش په ډول یې د مرمرو په ډېره کړې وه دا اشتباه سمه شوه او پوه شوم چې هفت رنګ یعنې اوه ډوله خط .

د یو انتظار پای او د بل پیل

www.meltahrik.com 0777 400 116

د نومبر په پنځمه مو د جمعې په ورځ د ماسپښین لمونځ د هرات په جامع مسجد کې اداکړ سید نصیر راته ټېلیفون وکړ چې د دوی دفتر ته ورشم، مازیګر څلور بجې ورغلم ګورم چې حاجي عارف ،عبدالله ،سید نصیر او نور ټول راغلي ،د حاجیانو ګڼه ګونه وه.

د دفتر په دریم پوړ کې مولوي محمود احمدي، په وره (دروازه) کې ولاړ و دلست له مخې به یې درې درې نفره پاس لېږل هلته به یې پرې په پاسپورت ګوته کېښوده اوورته به یې وویل چې سبا شپږ بجې دهمدې ودانۍ مخې ته راټول شي، ځکه چې سباله غرمې مخکې لس بجې پرواز دی، چا غږ وکړ چې په هوايي ډګرکې تالاشي ډېر وخت نیسي باید حاجیان وختي را وغوښتل شي پاتې حاجیان یې څور بجې راوغوښتل هغه چې تللي وو څوک یې په ټېلیفون خبر کړاو څوک یې نوروته وسپارل .

حاجیان ټول خوشحاله او انتظار یې ختمېدونکی وو ،اکثروحاجیانو لس دولس ورځې ،ځینوآن اتلس ورځې انتظار اوشپې په هوټلوکې تېرې کړې وې،دهرات ولایت یوتن پښتون او سېدونکي عبدالصمد راته کیسه کوله چې کور یې په ایران کې دی،اودی دروژې په پنځلسمه د حج دداخلې او حج ته دتللو په نیت راوتلی دی،ددولت په حساب په قرعه کې یې نوم راونه ووت ، کابل ته لاړ هلته یې هم کارونشو تردې چې پدې شرکت کې یې نوم راووت .دی وايي چې تر اوسه کورته ندی تللی اوهمدلته یاله دوستانو سره اویاپه هوټلونوکې شپې سباکوي.

دشرکت مسؤولینو له نورو پاسپورت اوټکټ له ځان سره ایسار کړل خوزما ټکټ اوپاسپورت یې دواړه راکړل.

www.melitahrik.com 0777 400 116

غلام حبیب راپسې راغی په وچ زور یې کورته بوتللم،ددوی کورله شرکت سره نږدې و ،دشپې موډېر ګپ ولګاوه،دټېلیفون زنګ مو دسحر ځلوروبجوته برابرکړ،زه پوهېدم چې حاجیان ځلوروبجوته نشي را ټولېدلی ځکه چې هغه وخت څه باندې پنځه بجې د سحرد لمانځه اذان کېده،موبایل مې،په ټاکلي وخت زنګ (ټالی) ووهله،راپاڅېدو اودس او تهجد مووکړل،غلام حبیب ته مې دمیرعثمان ماما نمبرورکړ،ماویل راځه لږ یې په عذاب کړو هغه هم زنګ ورته وواهه کله چې یې okکړ ده دټېلیفون دلاسپیکر loud speakerتڼۍ کېکاږله، چې له هغې طرفه اواز وشو :

ځوک یې او څه وایې؟

هېڅ! ماویل چې لمانځه ته دې پاڅوم.

هغه چې داخبره واورېده پوه شوه چې ځوک یې ځوروي، خبرې اوږدې شوې ماما مې دده له هراتۍ لهجې پوه شوچې ددې ځورونې تر شا دچا لاس دی نو یې زما پوښتنه ترې وکړه،هغه داهم وویل چې په ننګرهار کې اذانونه شوي دي اوس هسې هم پاڅېدم ، دننګرهار اوهرات تر منځ شاوخوا ځلوېښت دقیقې دوخت توپیر دی،یعنې په ننګرهار کې ورځ تر هرات ځلوېښت دقیقې وړاندې پیلېږي،پاوباندې پنځه بجې شرکت ته روان شو ،لار لنډه وه غلام حبیب موټر چالان کړ خوما اجازه ورنکړه چې ویې باسي ،دهغه کشر ورور غلام حضرت زما بیک پخپلو (د بیک) په ټایرونو روان کړ.

غلام حبیب اوغلام حضرت زماد ډېرخوږه ،دیندار ه ، رښتوني، آرام، مخلص او وفاداره دوست شهید غلام حیدر کوچنیان ورونه دي غلام حیدر په اومر ماین پاکولومؤسسه کې دیوې ډلې مشر وو چې موټر یې په

www.melitahrik.com 0777 400 116

هلمندکې په ښخ کړل شوي ماین ور برابر شو ،اوله ډېرو ارمانونو ،دین اوهېوادته دخدمت له ستروهیلو سره په شاوخوا ۲۲کلنۍ کې په شهادت ورسېد ،ځوانه کونډه ، اودغلام شعیب او غلام محبوب په نوم دوه زامن او یوه لور ترې پاتې شول.په ځوانۍ کې یې دتقوا کچه داوه چې تهجد او هغه هم په مسجدکې ترې نه قضا کېدل.زه به چې ورسره مېلمه وم نو له شرمه به زه هم ورسره دسحر له اذان یوساعت وړاندې مسجد ته روان شوم، دخرقې دجامع مسجد دشورى مشر او خادم وو.

کېدلی شي چې دده پر وژنې به هم کوم داسې چا چې لمونځ به یې هم زده نه وي ځان غازي ګڼلی وي .!!

www.melitahrik.com
0777 400 116

درې نيم ساعته ولاړه

کله چې د شرکت مخې ته راورسېدو نو حاجيان راټول شوي وو ، لمونځ مې يو ائې اداکړ مسؤولينو حاجيانو ته ټکسي موټر نيول او هوايي ډګر ته يې لېږل کله چې هوايي ډګر ته ورسېدو نو ټکسي موټر يې هوايي ډګر ته دننه نه پرېښود ،ترې ښکته شو ، يو۳۰۳موټر راغی هوايي ډګر ته يې دننه کړو ،هلته د حاجيانو لپاره خېمې درول شوي وې،تشنابونه هم ډېر و ګرمې اوبه په کې وې، د احرام لپاره مو غسل وکړ، بيکونه څوځايه تالاشي شول،طارق زما لپاره پوستکي والا بادام اخستي وو هغه يې هم په تالاشۍ کې رانه واخستل،خروجي مو ووهله ، لوی بيکونه يې رانه واخستل خو کوچني يادغاړې راسره وو ،له ترمينل دننه په هوايي ډګر کې خېمه ولاړه وه همل‌ته مو احرامونه وتړل تلبيه مو وويله دلمانځه ځای نه وو او نه له موږ سره جای نماز يا څادر وو ،په قير سړک ودرېدو دوه رکعته لمونځ مو وکړ،داټولې چارې تر اووه نيمو بجو ختمې شوې، نورنو انتظار بياپيل شو ،دهرات کاروان په نوم د يو بل شرکت حاجيان هم راغلل زموږ په ټکټ کې دالوتنې وخت دد سمبر (۲)مه او دغرمې يوولس بجې ليکل شوې وې.

له (۳۰۰)تنو ډېر حاجيان چې لسګونه ښځې هم پکې وې،دننه په هوايي ډګر کې منتظر ولاړوو ،دلته نه دناستې ځای وو نه ددمې، نه تشناب ،نه کانتين،حاجيان په احرام کې هم وو ، کنبېناستلی هم نشول له احرام سره هم نابلده و ،د دمې او ناستې ځای اوڅوکۍ هم نه وې ، حاجيان په ولاړه ستړي شول ،چيغې پورته شوې، خو دهوايي ډګر اړوندو مسؤولينوويل چې ټول حاجيان همدلته انتظار وي،تاسو هم بله چاره نلرئ.

هواهم یخه وه ،آن چا ځادر هم نه درلود چې ځان لاندې یې هوار کړی وای، هلته یوه الوتکه چې بهرنی الوت یې درلود او سپرلۍ یې هم پکې ناسته وه،نه چالانېده، بلې الوتکې پسې یې کېبل کړه ،خواري یې پرې وکړه، اخوا دېخوا یې بوتله خو چالان نه شوه ،زموږ حاجیان وارخطاشول چې زموږ الوتکه دوی ته ورنکړي.یازموږ الوتکه هم خرابه نشي،بالاخره څه کم لس بجې له کابل څخه دکام ایرالوتکه راغله،موږ ټول کتار ولاړو خوشحاله شو ،الوتکه ښکته شوه، ودرېده،شل دقیقې وروسته موږ ته دورختلو اجازه وشوه،د ټکټ یوه پاڼه یې اخستې او بولډینګ کارټونه یې راکړي وو ،لومړی ښځې وروختلې، بیا نارینه، ما ښي خواته د الوتکې په منځنۍ برخه کې شیشې ته ځای ونیوه.

جدې ته الوت

څودقیقې وروسته الوتکه چالان شوه ځغل لیکې ته ورغله، او پاو کم یوولس بجې والوتله، الوتکه د هرات ښار سوېل ختیځ ته په ګذرې ،او انجیل تاوه شوه نورنودسیمو پېژندل سخت شول، آن په دې هم نه پوهېدم چې په کوم هېواد کې یو، دالوتکې یوه خادم (استیورد)مې وپوښت چې الوتکه پر کومه لار جدې ته ځي،هغه راته وویل چې د ایران پر مشهد اوبندر عباس تېرېږي، بیا څلوېښت دقیقې په بحر الوځي،بیاعربي متحده اماراتواوبحرین اوبیاسعودي، ته اوړي.

کله کله به د سپینو وریځو داسې طبقه مخې ته راغلله ، چې تابه ویل لاتدې مالوچې څمکه ده،د وریځو سپین غرونه په حرکت وو ،کله به له یوبل

 څخه بېل شول، دې منظرې انسان ته هغه الهي انځور وريا داوه او د قيامت منکرينو ته يې د اسوژه، عين اليقين ته نږدې کوله چې دوربېځو دا غرونه څنګه له يو بل څخه بېلېږي غر په ذراتو بدلېږي، دليدونکي له انده داستره جامده کتله ،په ماليکولونو بدلېږي.او هرڅه دده د سترګو په وړاندې ترسره کېږي نو ايا داعقل نه مني چې يوورځ به داډېرين غرونه هم يا د ډيرتبخيراوتودوخې له امله اويا دبېنګ بانګ [سترې چاودنې]له امله له منځه ځي او همدا سې به ذره ذره کېږي هغه بېنګ بانګ چې دمورخينو له نظره يې په پايله کې دا نړۍ منځته راغلې او الله ج هم په قران عظيم الشان کې ورته اشاره کړې ده (أَوَلَمْ يَرَى الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا .....)
يعنې: (ايا کافرانو داندې ليدلې چې اسمانونه او ځمکې سره نښتي وو بيا مو سره بېل کړل او په اوبو مو هرشی ژوندی وګرځاوه) الانبياء ۳۰

الله ج په سوره قارعه کې د غرونو الوځولو ته هم اشاره کړې، فرمايي: داسې به والوځي لکه نداف چې په ډانډس مالوچ الوځوي.

پر لاره سيندونه او آبادۍ هم ليدل کېدلې، خوډېره سيمه دښتې او غونډۍ وې کله کله به له آبادۍ او ښار سره هم مخ شو ،خودالوتکې د لوړتيا له امله سم نه پېژندل کېدل.

له الوتنې وړاندې مورته وويل شول چې الوتکه شپږ،دېرش زره فوټه لوړه الوځي اوڅلور ساعته وروسته به جدې ته رسېږي، نو سخته وه چې له دومره ارتفاع څخه دې موږ ښارونه وپېژنو.

له ساعت موډېر مزل کړی وو چې شنې اوبه مو وليدې الوتکه يوه شېبه دهمدې شنو اوبو پر غاړه د اوبو پر سر روانه وه،دوه درې ځايه، خوآن له يو کيلو متر هم اوږد پول د سمندر منځ ته تللی وو په قوي ګومان دابه

بندرعباس وو .د سمندر پر غاړه ،ښکلې لوړې ودانۍ او ښکلي منظرې ليدل کېدلې، الوتکه ورو ورو د اوبو فضايي منځ ته تلله په سمندر کې ځای ځای لويې لويې بېړۍ ليدل کېدلې ،يوځل خومې اته بېړۍ وشمېرلې چې پريوه ليکه روانې وې،کله کله به يو نيم ټاپو هم وليدل شو، موږته ويل شوي و چې الوتکه به څلوېښت دقيقې پرسمندر ځي خو موږله يوه ساعت هم ډېر مزل پرې وکړکله چې له سمندرڅخه په وتلو شوښې لاس ته ډېرې ښکلې ابادۍ ښکارېدې، استيوږډ دا وچه متحده عربي امارات وښودل لږ وړاندې چپ لاس ته بله وچه ښکارېده. دايې بحرين وښود، الوتکې خپل مزل لنډاوه، دښتې غونډۍ او په منځ کې يې کوچنۍ کوچنۍ ابادۍ کله کله به پرځمکه توره کرښه وليدل شوه،خود لوړوالي له امله ،نه پېژندل کېده،چې دابه سړک و اوکه سيند.

وړاندې له ګردو (دايروي) پټيو سره چې ډېر ښکلي برېښېدل مخ شو، دا پټې لوی لوی اوپه ځانګړې ډيزاين جوړ او د ستورو بڼه يې درلوده، استيوږډ وويل چې دادسعودي خاوره ده، مکه ،جده او مدينه د سعودي په لوېديځه برخه کې د سمندر په غاړه پراته ښارونه دي، دافغانانو په څېر ،څوک چې دې ښارونوته له ختيځې خواڅخه ځي نو د سعودي له ختيځ څخه لوېديځ ته پر ټول سعودي به تېرېږي، الوتکې به يو نيم ساعت مزل کړی و چې،په بندو کراچيو کې يې ډوډۍ راوړه موږ سحر هم چای نه ووڅښلی ښه اشتها مودرلوده،ډوډۍ يې په نسبي ډول ښه وه، يو بوتل اوبه ،يوګيلاس شربت او يوګيلاس چای يې هم ورکاوه، د الوتکې په خدموکې ځوانې ښکلې او شيک پوشه انجونې هم وې، چې سرونه يې لوڅ، تنګ او په بدن پورې نښتې جامې يې په تن وې، دالوتکې عمليې اعلان وکړ چې څو دقيقې وروسته جدې ته رسېږو اوکمربندونه مو وتړئ، د جدې د ښکلا په

اړه به همدا بس وي چې کله الوتکه پردې ښار ښکته شوه او موږ د جدې لوړې او دنګې ماڼۍ ،ښکلي او پراخ سړکونه چوکونه او ددې بندري ښار، ښکلا اوپراخوالی ولید نو د ډېرو حاجیانوله خولې بې واکه (به به به به) ووتل،ټولو سرونه شیشو ته نږدې کړل اولاندې یې په حیرانتیا کتل ، ما هم له ځان سره ډېر (چشم بد دور) تکرار کړ،ماویل خدایه ښکلایې د کابل په څېر له نظره مه کړې، د ښارډېرو اسمانڅکو سپین نګ درلود.

الوتکه د افغانستان په وخت پاوکم درې او د سعودي په وخت پا وباندې یوه بجه کېناسته،خودترمینل خواکې چېرې چې مسافر له الوتکې ښکته کېږي ، دبیروبار له امله ،مسافروته په الوتکه کې د پنځلس دقیقو انتظار اوله ځوکیو د نه پاڅېدلو وویل شول، پنځلس دقیقې وروسته الوتکه بېرته روانه شو او د ترمینل په مخکې ودرېده. له الوتکې ښکته او په بس موټرو کې پورته شو، څوګامه وړاندې یې د ترمینل په دروازه کې ښکته کړو.

میقات

کوم خلک چې دمیقات له ساحې څخه بهر ژوند کوي هغوی ته افاقي ویل کېږي داکه دسعودي او سېدونکي وي اوکه دنورې نړۍ، دوی چې کله حج یاعمرې ته راځي نو دوی ته دمکې معظمې په څلوروخواوو کې سیمې په نښه شوې دي چې له دې سیموباید له احرام پرته دمکې معظمې خواته لاړ نشي،اوکه له دې ټاکل شویو سیموڅخه له احرام پرته دمکې معظمې پرلور وړاندې لاړنو دده داکار جرم بلل کېږي.اوپه ناغې کې یې باید قرباني (وینه تویه) وکړي.

دې ټاکل شویو سیموته په فقهي اصطلاح میقات ویل کېږي.

www.melitahrik.com 0777 400 116

ځيني ميقاتونه ياغه سيمې چې حاجي ياعمره كوونكى حق نلري له احرام پرته ترې تېر شي مكې معظمې ته نږدې اوځينې يې لرې وي.

رسول الله(ص) دا پنځه ميقاتونه په خپله ټاكلي دي .

ذوالحليفه:ددې ميقات دوهم نوم ابيارعلي دى،په مسجد شجره اومسجد ميقات هم يادېږي،داميقات دمدينې منورې په اوسني جغرافيوي تشكيل كې دى چې له نبوي حرم څخه لس كيلو متره جنوب دمكې معظمې پر لار له مكې معظمې څخه ۴۱۰كيلومتره لېرې دى دادمدينې داوسېدونكيو ياله دې خوامكې حرم ته دتلونكيو ميقات دى چې همدلته بايد احرام وتړي، اوس دلته په نهه زره متره مربع ساحه كې يو لوى اوښكلى مسجد جوړشوى چې پنځه زره تنه پكې ځايېږي، دامسجد ۲۴متره لوړه مناره او۲۸متره لوړ ګنبده لري .

له مكې څخه مدينې ته اويا له مدينې څخه مكې او جدې ته تلونكي حاجيان ددې مسجد ترڅنګ تېرېږي.

قرن منازل: داله يوه لوړ غره څخه د ببل شوي غره لمن ده،قرن منازل دنجد ،خليجي سيمو ،رياض اوطايف له لوري د راتلونكيو حاجيانو ميقات دى چې له مكې معظمې څخه ۸۰كيلومتره واټن لري،له دې سيمو څخه مكې ته دوه لارې دي چې بيا په يوه نقطه (زيروميقات پواينټ)كې سره يوځاى كېږي پر دواړولارو لوى لوى مسجدونه جوړ شوي دي،چې يوه ته سيل كبير اوبل ته وادي محرم وايي،سيل كبير مسجد له حرم څخه اتيا كيلومتره لېرې شمال ختيځ ته دى چې له طائف څخه هم څلوېښت كيلومتره واټن لري دامسجد په ۱۴۰۲ه سپوږميز كال په ۲۲۰۰متره مربع ساحه كې جوړ اودرې زره لمونځ كوونكي پكې ځايېږي .

وادی محرم مسجد ته د مکې او طائف پر سړک لار ده چې له حرم څخه ۷۶ کیلو متره لېرې دی. ددې دواړو ترمنځ ۳۳ کیلو متره واټن دی دا مسجد ۱۳۵۷ متره مربع ساحه کې جوړ شوی ،ددې مسجد په سویل لوېدیځه برخه کې د ېرش متره لوړه مناره جوړه شوې ده په دې اودمیقات او داحرام تړلو په ټولو مساجدو کې دغسل، اوداسه اودحاجت پوره کولو ټولې اړتیاوې پوره کېږې، کله چې رسول الله(ص) په ۶۱۹ میلادي دنبوت په لسم کال دطائف له خلکو نهیلی اوخفه راروان شو نو حضرت جبریل ورته په همدې قرن منازل کې دالله(ج) پیغام راووړ.

ذات عرق: دادعراقیانو اوله دې خوا دتلونکیو حاجیانو میقات دی پدې خاطر چې دلته دعرق اسود په نوم یولوړ غر دی دا میقات یې په دې نوم ونوماوه.

حضرت عایشه رض روایت کوي چې رسول الله ص دعراقیانولپاره ذات عرق میقات وټاکه. ذات عرق دمسجدحرام شمال ختیځ ته په نوي کیلومترۍ کې پروت دی، داساحه دقرن منازل له سیل کبیر مسجد څخه پنځه دېرش کیلومتره لېرې ده ،دلته پخوا یونړېدلی مسجد و اواوس ملک فهد په ۱۴۱۴هـ.س کال دلته دیو نوي مسجد دجوړولو حکم وکړ.

یلملم: داله مکې معظمې څخه سل کیلومتره لېرې دیمن اوجنوب له لوري دراتلونکیو حاجیانو میقات دی،داځای نن سبا په سعدیه یادېږي ،دلته پخوانی مسجدهم وو ،کله چې دمکې اوجازان ترمنځ نوی سړک جوړ شو ،نودلته دحاجیانوتلل او رسېدل سخت شول،له همدې امله ددې میقات په برابرۍ لوېدیځ خواته،دلویې لارې پرسر،په ۲۲۵ متره مربع مساحت کې یومسجدجوړ شو ،چې شاوخوایونیم زرتنه پکې ځایېږي دانوی مسجدله مسجدالحرام څخه یودېرش کیلومتره لېرې ،دپخواني مسجد جنوب

www.melitahrik.com 0777 400 116

لوېديځ ته په يوويشت كيلومترۍ كې دى.يلملم دچين ، هندوستان ، پاكستان، افغانستان جاپان او له دې خوا دورتلونكيو حاجيانو ميقات ځاى دى.

جحفه: دادمصر،شام اوله دې لوري دراتلونكيو ميقات دى چې دمسجدالحرام شمال لوېديځ ته په ۱۸۷كيلومترۍ كې واقع دى دجحفې جنوب لوېديځ ته په اوه لس مترۍ كې رابغ ښاراوختيځ ته يې په پنځلس كيلومترۍ كې سره بحيره پرته ده. داسيمه دمدينې اومكې پرعمومي سړك ياپر هجرت روډ پرته ده ،له مكې دمدينې په لور ۲۱۱كيلومتره وړاندې ددې ميقات برابري راځي،پر همدې برابرۍ له دې سړك څخه داميقات پريوه لويه لوحه دلوى غشي په واسطه ښودل شوى دى،دلته هم په ۹۰۰متره مربع مسآحت كې يولوى مسجد جوړشوى دى،كله چې رسول الله ص دمكې دفتحې په نيت له مدينې څخه مكې ته روان وو ،نودرسول الله ص ته حضرت عباس ابن عبدالمطلب دهجرت په نيت له مكې څخه مدينې ته روان وو ،نو تره اووراره همدلته سره وكتل.

حل:دميقاتونواومكې معظمې دحدودوپه منځ كې چې كومه ساحه ده،دې ساحې ته حل ويل كېږي. ددې ځايونواوسېدونكي داهل حل (دحل داوسېدونكيوپه نوم يادېږي) داخلک به دحج اوعمرې احرام له خپلوكورونوڅخه كوي.

په ژمي كې دوبى

ترمينل ته له رسېدو وروسته نو د هر حاجي لومړى كار د سعودي سيم كارت اخستل او خپلو كورنيو ته د رسېدلو ډاډ وركول وو. همدلته د يوشوكيس شاته ځوان هلک ناست وو ګڼ سيمكارتونه او كرېډېټ كارتونه يې مخ ته

www.melitahrik.com 0777 400 116

اینبي و ، حاجیان پرې ور مات شول، د سیم کارتونو پېرل پیل شول،هلته هم ځوټیلیفوني شبکې کار کوي،موږ نه پېژندلې او نه مو انتخاب کولی شو ، یو سیم کارت په پنځه ویشت ریاله وو ، او پنځه ویشت دقیقې کرېډیت پکې وو ،ماهم یو سیم کارت واخست ،ټیلیفون ته مې واچاوه خو کار یې نه کاوه، سره له دې چې د سیم کارتونو په پلورونکي، چې په عین وخت کې صراف هم وو ډېر بیروبار و خوورغللم او مرسته مې ترې وغوښته هغه هم زما ټیلیفون واخست سیم کارت یې پکې تاو راتاو کړ خو ونشو ، ویې ویل چې ستا ټېلیفون خراب دی، پر هغه بیروبار ډېر و ماهم ډېر ونه چېړه،ګورم چې ځوتنه نور هم له همدې ستونزې سره لاس او ګرېوان دي، خیر له ډېرو هڅو وروسته مې سیم کارت فعال کړ. کورته مې زنګ وواهه وروسته مې چې خپل کرېډیټ وکوت نو دهرې دقیقې په سر یې رانه ۳،۷ ریاله ګرځولي وو، زما سیم کارت (مبایلي کمپنۍ) او نمبر مې ۰۵۴۴۴۳۹۹۸۳ ووچې له ټیلیفون نه ورګار شوم نو سیم کارت پلورونکي راباندې غږ کړ چې ورغلم ویل یې له خلکو سره په ژبه نه پوهېږې له ستونزو سره مخ دی، له مایې د ژباړې هیله وکړه ماهم له ځو تنو خلاص کړ.

دلمانځه وخت و ،اوداسه ته لاړم چې اوبه مې راپرېښودې سمې ډېرې تودې وې، ما ویل سهوه شوی یم ،یواځې دتودو اوبو نل مې پرانستی دی راځه تودې او سړې یو ځای کړه خو په دواړو نلونو کې سړې اوبه نه وې، هوادومره ګرمه وه چې دنل اوبه لکه په اور چې تودې شوې وي، د ماسپښین لمونځ مو مسافرانه وکړ.

دهوا تودوالي واسکټ هم راباندې درونډ کړ. له موږ لړ وړاندې د مالېزیایي حجاجو الوتکه راغلې وه، دهغوی پر پاسپورتونو دخولي وهل ،له عکس سره د شخص کمپیوټري کتل او... ډېر وخت غوښت ،هغوی لسو غرفوته کتار ولاړ وو کوم یو ساعت موږ منتظر وخو ځوکۍ پربمانه وې ځوک ولاړ نه پاتې کېدل د هغوی له خلاصېدلو وروسته موږ همدې لسو غرفوته په نوبت ودرېدو ،دهر چا

www.meltahrik.com 0777 400 116

ویزه ،د پاسپورت نمبر، دګوتو او سترګو نښې په کمپیوټري کامرو کتل کېدل،کار ډېر دقیق او ددرغلۍ امکان کم وو له دې ځایه تر فارغېدلو وروسته یې زموږ بیکونه راکړل خو یو ځل بیا یې په یو بل ځای کې همداسې غرفوته کتار ودرولو، په نوبت یې رانه پاسپورتونه واخستل او څه کوچني کوچني کمپیوټري سټیکرونه یې پرې ونښلول،موږ ته دا سټیکرونه اضافي او نا اړین برېښېدل خووروسته جوته شوه چې دا هم د کار شی دی، چې وروسته به یې پخپل ځای کې ورته اشاره وکړو .زه په کتار کې ولاړ وم چې یو تن پکولي مې پر اوږه لاس کېښود:(اوجوانیمرګ ایجه چی میکنی)ګورم چې محمد شریف حنیف رباطی مې شاته ولاړ دی ، رباطي د حج او اوقافو وزارت مشاور او د افغاني بعثې غړی دی، نو موړی زماپخوانی ملګری دی، زما کتاب (ښځه په اسلام کې) دواړه ټوکه اتلس کاله وړاندې هم ده کمپوز او ډیزاین کړي دي له دې ځآیه چې ووتو نو دافغانستان ۳۰۲ته ورته موټرو ته بوتلل شو ،سامانونه یې په ځانګړې کراچۍ کې راوړل،او په لفټ یې د موټر سرته پورته کړل. داهرڅه حاجیانو ته دسعودي دحکومت لخوا دجنوبي اسیا مکتب له لارې نیول شویومزدورانو کول . مازیګر لمونځ مو هم همدلته وکړ، لمر پرېواته مکې ته روان شو.

www.meltahrik.com 0777 400 116

جده

جده ډېرلوی او لـه نړیوالـو ښـارونو ګڼل کېږي. دا ښـار د سـمندر پرغـاړه پروت او له ساحلي او بندري حیثیت پرته صنعتی امتیاز هم لري، د سعودي سترې فابریکې ډېرې پـه همدې ښـارکې دي کـوم هېـوادچې لـه سـمندر سره پوله لـري نـو خـولۍ یـې پـه غـوړیـوکې وي، الله ج دخپـل حبیب پـه خاطر پـه سعودي دا احسان هم کړی دی چې سـمندر یـې همـلتـه وررسولی دی. کـه پـه نقشه کې وکتل شي نو له جدې سره نښتی سمندر، تړانګه او ډېر کم سوری ښکاری چې آن تر مدینې منورې رسېدلی دی، الله ج پـه همـدې نـرۍ تړانګـه سعودي له نړۍ سره نښلولی او له سیالانو سره سیال کړی دی،

اوس چې دنړۍ له هرګوټ څخه حاجیان د هوا له لارې سعودي تـه راځي نو ځیني یې په مدینه منوره کې خوډېر زیات یې په جده کې له الوتکو ښکته کېږي، جدې ته د حرمینو دروازه هم ویل کېږي.

کله چې پـه ۲۲ سپوږمیزکال دریم خلیفـه حضرت عثمـان رض لـه مـدینې څخه مکې معظمې ته تشریف وروو ړنو نو دمکې اوسېدونکیو ورتـه وویـل چې د شعیبې دبېړیـو تمځای لـه مکې لېرې دی ،کـه دجدې پـر ساحل نـوی تمځای جوړ شي نو ښه به وي،حضرت عثمـان پخپلـه جدې تـه لاړ هغـه ځای یې وکوت او دبېړیو دنوي تمځای دجوړولو امر یې وکړ.

جده دعربي نړۍ اوپه ځانګړې توګه دسعودي ستربندري ښار دی چې هم دسمندر او هـم د هـوا لـه لارې میلیونونه خلـک لـه همـدې لارې سـعودي تـه دحج او نوروچارو لپاره راځي.

www.melltahrik.com 0777400116

جده تر ۱۹۸۰ زېږدیز کوچنی ښار وو، په دې وخت کې یې مساحت تر ۱۲۵۰ کیلومترو او نفوس تر یو میلیون وګړیو ډېر و دا ښار اوس په طبعي او مصنوعي ښکلا کې له آمریکایي او اروپایي هېوا دونو سره سیالی کولی شي، د باب الحرمین الشریفین(د حرمینو دروازه) او عروس البحر الاحمر(د سرې بحیرې ناوې) لقب یې ګټلی دی.

په جده کې د سمندر پرغاړه دواکمنو او شتمنو اسمانځکو ماڼیو دا ښار لا ښکلی کړی دی .لوی پوهنتون ،ګڼ نورعلمي او کلتوري مرکزونه پکې شته دي.

د اخبارالمکه لیکوال(فاکهي) د حضرت ابن عباس په روایت وایي چې د حضرت بي بي حوا د حضرت ادم ع د مېرمن او د ټول انسانانو د مور قبر په جده کې دی.

علامه محمد طاهر کردي، په تاریخ القویم کې د الرحلة الحجازیه د لیکوال علامه بتنوني له خولې وایي چې د جدې ختیځ ته په باب مکه کې یو لوی ۱۵۰ متره اوږد ،یو متر لوړ او درې متره پلن قبر دی چې خلک یې د بي بي حوا قبر بولي خو دوی دا خبره نه مني. دا قبر اوس هم په جده کې موجود دی.

کله چې مکې ته لاړو نو هلته مولنا یار محمد مورېته و ویل چې د بي بي حوا قبر ته به ځو خو موږ هلته د حرم او کعبې دومره مجذوب نه وو چې بېرته جدې ته مو د تللو وخت موندلی وای ،او یا مو د دې احتمالي او نامعلوم قبر لپاره د حرم د جماعت لمونځ پرېښی وای ځینې خلک وایي چې د دې ښار نوم د همدې لپاره جده ایښودل شوی چې زموږ ټولو جده (نیا)بي بي حوا چې کله له جنت څخه را وویستل شوه او ځمکې ته راولېږل شوه،نو لومړی همدې ځای کې را ښکته کړل شوه .

د ملک عبدالعزيزنړيوال هوايي ډگر

هغه هوايي ډگر چي مووږ پکي ښکته شو ډېرلوی او له جدې ښارڅخه نولس کيلو متره لېرې دی او لکه چې ومو ويل دهواله لارې راتلونکي حاجيان په سلوکي نوي هملته ښکته کيږي ددې ډگرد ودانولوکارپه۱۳۹۴هـ سپوږميز، ۱۹۷۴زيږديز کال پيل اوپه ۱۴۰۱ سپوږميزيا ۱۹۸۱زيږديزپای ته ورسېد خواوس يې هم دپراختيا کارونه روان دي دا ډگرپه درې برخوو ېشل شوی دی ،يوه برخه يې دسعودي دکورنيو الوتنو لپاره ، دوهمه برخه يې د نړيوالو هوايي الوتنو لپاره او دريمه برخه يې دحاجيانو لپاره ده ،داهوايي ډگرددوبۍ په څېر دعربي نړۍ ترټولوډېر بوخت هوايي ډگردی،ددې ډگر ترمينل په يو وخت کې داتيا زروحاجيانو ورتيالري او دهوايي ډگر په منځ کې د ۱۲۰متره مربع گلبڼ په جوړېدوسره په دووبرخو وېشل شوی دی.

دحاجيانودډگر ترمينل،دپايبر گلاس په نوم له يوډول موادوڅخه ددوه سوه او يو خېمو په بڼه جوړ شوی دی ،داخېمې تجيرته ورته دي،ډېرې دنگې،ښکلې ،سپينې او دځانگړې ډيزاين درلودونکې دي.

داخېمې دتودوښې ،اوبو،باران،لمده بل اوهرډول هوا پروړاندې مقاومت کوي.

داډگرپه ۵۱۰۰۰۰متره مربع ځمکه کې جوړ شوی اودننني عصر هره آسانتيا پکې شته دی ،دې ډگر په ۱۹۸۳زيږديزکال داغاخان د اسلامي ښکلې ودانۍ جايزه هم گټلې ده.

www.melitahrik.com 0777 400 116

د فیوضاتو ښار ته

د شنبې ورځ خپله لمنه او لمر خپلې زرينې پلوشې ټولولې مو ږ له جدې ځخه مکې معظمې ته روان شو. په موټروکې دوېش او د حاجیانو دلېږد کار منظم وو، څلور لوی بس موټرونه چې په هریوه کې پنځوس څوکۍ وې رارسېدلي وو، په موټرو (ابوسرهد)لیکلي وو خو چې په جده کې به دې پر هر لوی سپرلۍ وړونکي موټر سترګې ولګېدلې نو ابوسرهد به پرې لیکلي وو، له سلو ډېر موټر مو په دې نوم ولیدل ماته د موټرپه مخکینۍ څوکۍ د چلوونکي ترڅنګ د ناستې زمینه برابره شوه، موټرته یو تن غنم رنګه ځوان چې بربت او ږيره يې په سنتو برابر او افغاني جامې يې پر تن وې ناست وو، په عربي مې ترې وپوښتل چې ولې يې په دومره ډېرو موټرو ابوسرهدلیکلي دي، هغه راته وویل چې ابوسرهد دیوشرکت نوم دی، ددې شرکت مشر ابوسرهد نومېږي چې اصلاً د پاکستان د پېښور، پښتون او سېدونکی دی.

دده د معلوماتو له مخې، دې سړي اوس د سعودي تابعیت اخستی دی، او د سعودي په شتمنو کې شمېرل کېږي، ده وویل چې اورېدلي يې دي نوموړی شپږدېرش زره عرادې همدا ډول بس موټر لري چې په سعودي کې، چلېږي او د حج په مراسمو کې هرکال د حاجیانو د انتقال لپاره له سعودي حکومت سره قرارداد کوي. ده، وویل چې له دا ډول بهرنیو شتمنو او دې ډول سترو شرکتونو سره معمولاً سعودي شاه زویان (شهزادګان)شریک وي خو له ابو سرهد سره له دې ډول کوم شراکت ځخه خبر ندی.

د جدې او مکې معظمې ترمنځ شاوخوا اتیا کیلومتره واټن دی، خو ابادي ډېره شوې، د مکې او جدې ښارونه پراخ شوي دي، په ځانګړې توګه جده

www.melitahrik.com 0777400116

ډېره لويه شوېده، داسې برېښي چې څوکاله وروسته به د مکې او جدې ښارونه له يو بل سره وتړل شي.

له جدې تر مکې تر ډېره حده د سړک دواړو خواوو ته دوکانونه دي، ماښام لمونځ مو پرلاره په يو مسجد کې اداکړ ،دالومړی لمونځ وو چې موږ په سعودي کې په جماعت او په مسجد کې وکړکله چې مسجد ته ننوتلم،دمسجد ښکلا اودقيمتي غاليو جګري فرش مې ذهن دومره بوخت کړ چې نږدې و رکعت رانه تېر شي، ماته دعربانو اوږدلمونځ،امين بالجهر،رفع اليدين ،په لمانځه کې خشوع او اهتمام نوی کار ځکه نه برېښېده چې په پوهنتون کې مو په سلوکې اتيا استادان دعربي نړۍ اتباع وو ،خونور حاجيان يې حيران کړي وو. له لمانځه وروسته د اوداسه د ځای کتلوته ورغلم پرېمانه اوبه،د اوداسه ،استنجا او د معذرت دپوره کولو لپاره کافي ځايونه وو.

وړی وم په الوتکه کې له خوراک وروسته موڅه خوړلي نه وو اخوا دېخوا مې وکتل چې که نږدې کوم دکان وي،او دخوړلو لپاره څه واخلم. دوکان ووخولږ لېرې ،ما ويل که ورځم نو موټر روان نشي ،رښتياهم موټر ژر روان شو.

دموټرچلوونکي عربي ډېره کمزورې وه ما يې ترې لامل وپوښت ويل يې چې عربي يې خپله ژبه نده ما يې ترې ځای وپوښت خوځواب يې هم خوښ او هم حيران کړم :ويل يې افغان يم اوپه افغانستان کې دننګرهار دسره رود ،دولسوالۍ دبابړيانو اوسېدونکی ، دستي مې ورته په پښتو وويل :ځوانيمرګه ته خوزما وطندارڅه چې کليوال هم يې ،ښه پوهېږې چې موټرکې درسره افغانان ناست دي نو بيا ولې عربي وايې،که وايې چې عربي

لومړی تا پیل کړه نو ماخوته نه پېژندلې تاولې راسره پښتو پیل نکړه؟، په خنداشو.

سعودي ته د راتللو په اړه یې وویل چې دلته یې شپاړلس کاله وشول او له پاکستان څخه راغلی دی،هغه وویل چې دی اصلاً بل چېرې منشي دی،خو دابو سرهد شرکت مسؤولینو ترې غوښتي چې د حج په موسم کې درې میاشتې ددوی موټر وچلوي، ده ډېره سوچه پېښوری پښتو ویله خو مورنۍ ژبه یې سرخرودۍ دري وه ،اصلاً چا ګومان هم نه کاوه چې دی به پښتون نه وي.

د وقار او پرتم ښار

زه په زړه کې د پېته شپې شمارم چې کله به مې سترګې پر هغه ښار ولګېږي چې د ځمکې بله هېڅ ټوټه هم په سپېڅلتیا کې ورسره سیالي نشي کولی،هغه ښار چې عظیم الشان قرآن ورته بلد الامین، کعبه ،بکه، مبارکه ،مکه ویلې او الله ج یې پر سپېڅلتیا او عظمت سوګند یاد کړی،هغه ښار چې دوحې مهبط ،دجبریل منزل دسید الکونین د تولد او خاپوړو د حضرت اسماعیل دذبحې د پېښې شاهد او قربانګاه، د سلګونو انبیاوو د رسالت ،دعوت ،زیارت،اقامت او امامت ځآی او دالله ج د کور ویاړ اوشرف لري.

څومره چې مکه رانږدې کېږي همدومره زما د زړه دربآ ډېرېږي د رسول اکرم د مکې ژوند هره خاطره، هرڅپرکی او هر پړاو مې دذهن د تلوېزیون په سکرین کې تاوېږي.

کله کله پرځان بې باوره شم،هلکه ته خوبه خوب نه وینې،ته ځان ته وګوره او دالله ج کور. په همدې سوچ کې وم چې د سړک غاړې ته پر یوې لوحې مې

www.meltahrik.com 0777 400 116

سترګې ولګېدلې (لدې ځایه اخوا له مسلمانانو پرته بل چاته د ننوتلو اجازه نشته)پوه شوم چې مکې معظمې ،بلدالحرام او د اسلام د پېرتم او نشئت ښارته ننوتم.

دې لوحې مې دذهن مسیر واړوه،د اسلام د عظمت ،قوت،ویاړ او شهامت دوره را یاد شوه، چې څنګه یې دلته د نامسلمانو ننوتل منع کړي،دا د اسلام دبریا ، لویې، ځواک ننبه ،اونامسلمانوته دابنوول دي،چې عزت، شرافت ،پاکي او درناوی په اسلام کې دی،په ژوند کې یواځې مادي او جسمي پاکوالی بس ندی، بلکې روحي او معنوي طهارت هم په کار دی،مکه معظمه د نړۍ د ټولو مسلمانانو قبله ده ،دلته د الله(ج) کور دی،دا په نړۍ کې تر ټولو سپېڅلې او عزتمنه ټوټه ده ،له دې ځآیه له اسمان ،عرش العظیم، بیت العمور،اوسدرة المنتهی سره نېغې اړیکې نیول شوي نو دې ځای ته دننوتلو لپاره د بدن پاکوالی کفایت نه کوي، بلکې حقیقي او معنوي خیرې هم لیرې کېدل غواړي او روحي تزکیه هم په کار ده.

هرڅوک چې دې ښآر ته ننوځي نو په کار ده چې زړه ، روح ،ضمیر ، وجدان،بدن ، هرڅه یې پاک ، دایمان اواسلام تلپاتې ډیوه یې په لاس او داسلام په نور منور وي.

دې ښارته ننوتل د اسلام پاسپورت او د ایمان ویزه غواړي.

دلته یومسلمان پوهېږي چې زه څوک او زه څومره عزیز یم. دلته سړي ته د اسلام د عزت او وقار پرتمینه دوره ورپه زړه شي ،هغه چې قرآن د نامسلمانوذمیانو په اړه فرمایي (ترهغې چې جزیه په خپل لاس درته راوړي او د ذلت او سپکاوي احساس وکړي)

www.melitahrik.com 0777 400 116

ماسخوتن د مکې معظمې په ښارکې روان وو له موږ سره په موټر کې دنوروشرکتونو حاجيان هم وو، دهغوی لپاره په پام کې نيول شوي داستوګنې ودانۍ (عمارې) په بل ځآی کې وې او زموږ په بل ځای کې ډېرېور لومړی هغوی ځای ته رسول.

www.melitahrik.com
0777 400 116

شهزاده ملنګ

موټروان دتفويج الحجاج په نوم يوې پراخې ساحې ته موټر تاوکړ،داځای تم ځای ته په ورته نقشه جوړ شوی د موټرو اوحجاجو د هر کلي ځای دی . حاجيان چې کله مکې معظمې ته راورسېږي نو لومړی يې دلته راولي، دلته يو بوتل د زمزم اوبه ،يو جوس،بسکېټ ،کېک ،کلچې او کاغذي دستمال په يوه کاغذي قوتۍ کې بند وي او وجبة الحجاج پر ليکلي وي،هر حاجي ته يوه قوتۍ يا يوه وجبه، (خوراک) ورکوي، هر موټر بايد پنځلس دقيقې دلته ودرېږي،حاجيان په خپلو څوکيو ناست دمه جوړه کړي،که غواړي خپله وجبه و خوري بيا موټرروانېږي موږ ورېږي او دې شيانو ښه خوند وکړ.

موټر روان او په يوښکلي ښارګوټي وربرابر شو زما او نورو دوستانو د اټکل له مخې ددې کالونۍ سور به يونيم کيلو متر او اوږدوالی به يې دوه نيم کيلو متره و ، ټولې ودانۍ دوه پوړه په يوه نقشه يوه ډيزاين او يوډول وې په منځ کې پراخ پراخ پاخه سړکونه و. ډرېور ووېل چې داد اسامه بن لادن ښارګوټی(کالونی) او داساحه اوکورونه دهغه شخصي ملکيت دی چې عرب مجاهدينوته يې جوړ کړيدي.

دمکې معظمې د ښار په زړه او دومره ګران بيه سيمه کې چې ښايي د بيې دلوړوالي ساری به يې په نړۍ کې کم وي دومره ستر ملکيت او ددومره کورونو درلودل د اسامه دشتمنۍ ښښه ده او داڅرګندوي چې هغه کوم ګدا ندی اوکه وغواړي دښه ژوند ټولې اسانتياوې ورته برابرې دي ، ددومره شتمنۍ ددرلودلو سره بياهم دتورې بوړې په غروکې داسامه ژوند ددې ښه څرګندوی دی چې داسلام مينه له شهزاده څخه ملنګ جوړوي، په سعودي کې داسامه دکورنۍ ددرناوي ، عزت او حيثيت په اړه به يې پخپل

ځـای کـې بحـث وکـړو خـو اوس همـدومره وایـو چـې ددوی کـورنۍ د سعودکورنۍ ته ډېره نږدې او ډېره محترمه ده او پلارېې د سعودي حکومت وزیر و په داسې حال کې چې سعودکورنۍ حکومت خپل میراث ګڼي او ډېر کم له خپلې کورنۍ پرته بل چاته وزارت ورکوي .

استاد داهم وویل چې سعودي اوس ددې ښار پاتې کار بند کړی دی.

«ددې کرښو دلیکلو په وخت کې امریکایانو د اسامه رح د شهادت ډرامه وړاندې کړې نه وه»

دمکـې پـه ښـار کـې تـاو راتـاو کېـدو ،بالاخره مـوټر د سـړک پرغـاړه ودرېد ،ډرېور لا دمخه چاته ټېلیفون کړی و ،درې تنه موټر ته راوختل ،تور تور وو ،په ورین تندي یې سلام وکړ،هر تن ته یې دلته هم هماغسې یوه یوه قوتۍ خوراکي توکي ورکړل ، ،دلته یې هر حاجي ته یوپلاستیکي لاس بند ورکـړ پـه لاس بند د خدمت د مطوف نمبر ۸۷ اودجنوبي اسیا مکتب پـه کمپیوټري غټ لیک اود دوی ددفترادرس،دایمیل اوټېلیفون نمبر کوچنی لیکل شوي وو ترکشک لاندې یې د هر شرکت او هېواد نوم په قلم لیکلي وو.

موږ په پیل کې نه پوهېدو وروسته پوه شو چې موږ د جنوبي اسیا د اداري اوپدې اداره کې بیا د ۸۷ځانګې اړوند یو.

دلته ډرېور زموږ ټول پاسپورټونه دې خلکو ته ورکړل،هغوی هم حاضري اخستل پیل کړل هغوی به نو م اخست اوله حاجي یې غوښتل چې د پلار نوم یې واخلي له حاضرۍ وروسته یې ټول پاسپورټونه لـه ځانه سره ایسار او د الوتکې ټکټونه یې ترې راکړل.

www.melitahrik.com 0777 400 116

له دې ځایه روان شو ،د حرم لیدلو ته بې تابه وم، ډرېوته مې وویل استاده کعبه لېرې ده اوکه نږدې ،ویې ویل : له شیشې ښې خواته وګوره یو لوړ برج درته ښکاري ؟ ماچې وکتل رښتیا هم ډېر لوړ برج اوپه سرکې یې ساعت (ګړۍ) ښکارېده ماویل هو نږدې ده . هغه وویل کعبه ترهمدې برج لاندې ده.

دابرج ډېرنږدې وو ،یوځل مې زړه وو چې استاد ته ووایم ودرېږه همدلته کوزېږم،اوله کوزېدو وروسته په منډه ځان بیت الله ته رسوم او خپله د ټول عمر تنده خړوبوم ، خوزړه نازړه وم اخر مې د ټوکې په انداز ورته وویل خوهغه ونه منله ویل یې چې هلته له مانه ستاسو ټولو شتون اوزه له هغوی تسلیمي غواړم.د شپې پاو کم یوولس بجې وې چې د خپل استوګنځي (عمارې)مخې ته ورسېدو دجنوبي آسیا له مکتب څخه د عمارې لاربښوونکي او مزدوران راسره ختلي وو ،سامان له موټرڅخه همدوی راښکته او د عمارې تر دروازې یې ورساوه په عماره کې دهر چاخونه (اطاق) اوتخت معلوم وو.

مور په څلور ودانیو (عمارو) ووېشل شو ،ما او مولوي احمدي ته د لومړۍ عمارې په لومړي پوړ کې لومړۍ درې کسیزه خونه راکول شوې وه.

بیکونه مو خونې ته ننوېستل د هرحاجي نوم دهغه دتخت څنګ ته پردېوال ټومبل شوی و.

www.melitahrik.com 0777400116

مكة المكرمة

د نومونې لامل:

ځينې وايي دې سيمې ته مكه ځكه وايي چې ګناهونه له منځه وړي،اويا داچې اوبه پكې كمې دي (سميت مكة لانها تمک الذنوب ،ای تذب بها وقيل:لقلة مائها) ياداچې (لانها يوءمها الناس من كل مكان فكانها تجذبهم اليها)يعنې : خلک پرې له هرې خوا بيروبار كوي، ګوياداچې ځانته يې جذبوي يا (لانها تمک من ظلم فيها ای تهلكه)

ځكه چې دلته ځوک ظلم وكړي نو له منځه يې وړي،داسيمه فطرتاً دظالمانو اوجابرانو غرور له منځه وړی،لانها تمک الجبارين ای تذهب نخوتهم)(١)

(١)شفاء الغرام اوالدرر الفرائد المنظمة) د زموږد قبلي تاريخ ،دعبدالمالک همت ليكنه)په حواله،

زه پدې انديم چې په مكه كې داټولې ځانګړنې شته دي او دتسميې (نومونې)ټول لاملونه يې له مسمی سره سمون خوري.

مكې ته په عظيم الشان قرآن كې بكه هم ويل شوې ده ،لا مل يې هماغه دمكې ازدحام او ديو بل ټېل وهل دي.

تفسير مظهري وايي مكه او بكه دواړه يوه خبره ده داځكه چې عربان كله كله ميم، باتلفظ كوي،لكه نميط او نبيط ،لازم ،لازب،راتب،راتم او ....

علامه جمال الدين محمد جارالله دمكې معظمې د نومونو شمېر شپږپنځوس ښودلی دی.

www.melitahrik.com
0777 400 116

له دې پرته په عظيم الشان قران کې دې ښار ته د ام القرى يعني د قريو مور (الانعام ۹۲)البلد امنايا دامن ښار(ابراهيم ۳۵)البلد الامين يا ډاډمن ښار (التين۳) البلد الذى حرمها يا هغه ښارچې محترم يې ګرځولى دى (النمل۹۱)حرم آمن ياد امن يا ډاډ حرم (القصص ۵۷)، وادغير ذى زرع يابې کروندې دښته (ابراهيم ۳۷)معاديا د ورګرځېدو اصلي وطن (القصص ۸۵) قرية يا کلى (محمد۱۳)المسجدالحرام يا عزتمن مسجدهم ويل شويدي .

واعلـــم بـــآن کثـــرة الاســـامى
دلالـــة علـــى ان ا لمســـمى ســـامى

پوهه شه چې ډېر نومونه دمسمې داهميت او لوړوالي معناورکوي.

د مکې جغرافيه او تاريخ

ځينې روايات وايي چې الله ج مکه معظمه له نورې ځمکې دوه زره کاله وړاندې پيداکړې ،مکه دسعودي عربستان لوېديځ ته دحجاز په ويړه لمن کې دغرونو اوغونډيو په منځ کې پرته ده،دمکې معظمې هواره سطحه بطحاء نومېږي،دمکې عرض البلد شمال ته ۱۹_۲۵ او ۲۱درجې ،طول البلديې ختيځ ته ۴۲شمال ته ۴۹او۳۹درجې دى دسمندر له سطحې درې سوه متره لوړه ده ،مکه دځمکې د کرې په منځ کې واقع ده.
مکه دتهامې په ختيځ کې چې شمال ته يې مدينه منوره ،ختيځ ته يې نجد او رياض جنوب ته يې يمن او لوېديځ ته يې جده او بحرالاحمر (سور سمندر) پراته دي.

په مکه معظمه کې رواني اوبه نشته همدا لامل دی چې کرهڼه پکې کمه ده او آن د څښلو اوبه هم له کوهیانو را وېستل کېږي.
په مکه مکرمه کې اوس د څښلو او کارولو د اوبو کمی نشته دی ،اوس د خلکو سویه او اقتصاد لوړ شوی دی، هلته هېڅوک هم د بمبو اوبه نه څښي، بلکې بوتلي ،یا چاڼ شوې اوبه څښي.
د مکې هوا ډېره توده او سوځنده ده،باران پکې کم وي کله کله په ژمي کې هم د حرارت درجه تر **۳۵_ ۴۰** پورې رسېږي او په دوبي کې خو ډېرځله تر **۵۰** لوړېږي یو عرب راته وویل چې په دوبي(اوړي)کې ځینې وخت د تودوخې له امله د سړک قیر هم روان شي، دلته ډېروخت د شپې او ورځې په هوا کې ډېرکم توپیر وي، د مکې او سېدونکي وايي چې الله ج اویا ډوله هوا وې پیدا کړېدي چې نهه شپېته یې په مکه او یوه یې په ټوله نړۍ کې چلېږي.
د مکې د خپلو اوسېدونکیو شمېر له یو میلیون څخه اوړي.

د مکې مکرمې فضایل

الله ج په هر شي او هر مورد کې یو شی پر نورو غوره ګرځولی او امتیاز یې ورکړی دی .د ېبلګې په توګه په شپو کې د قدرشپه ، په ورځو کې د اختر او عاشوری ورځ ،په انسانانو کې حضرت رسول اکرم ص، د اونۍ په ورځو کې جمعه،په میاشتو کې رمضان المبارک، په جنتونو کې فردوس په ایتونو کې ایت الکرسي،په کتابونو کې عظیم الشان قرآن ،همدا ډول یې د ځمکې پر سر ترټولو غوره ځای او تر ټولو سپېځلی خاوره مکه معظمه ګرځولې ده .

www.melitahrik.com 0777 400 116

دالله ج داقانون دی چې پرهغه شي سوګند خوري چې دهغه پر وړاندې عزتمند اومهم وي او الله ج په عظیم الشان قران کې دوه ځایه پرمکه معظمه سوګند یاد کړی دی:

والتین والزیتون والطورسنین وهذاالبلد الامین.(التین ۱_۳)یعنې پر انځر اوزیتون اوپر طور سینا اوپر دې امان ورکوونکي(امین)ښا سوګند . . .

: لااقسم بهذاالبلد :یعنې سوګند خورم په دې ښار (مکې)

په تاریخ مکه کې لیکي چې په عظیم الشان قرآن کې الله ج پنځوس ځایه مکه معظمه یاده کړېده: ان اول بیت وضع للناس ببکة مبارکا وهداً . . .(ال عمران ۹٦)

یعنې : (له شک پرته لومړی کوټه کې چې دخلکو (دعبادت)لپاره جوړه شوه په مکه (مکرمه) کې ده چې برکتناکه او خلکوته لارښوونکې ده پدې کې ځرګندې نښې دي،یوپکې مقام ابراهیم دی،اوهرڅوک چې (حرم ته) ننوځي، نوپه امن کې شو.)

حضرت عبدالله ابن عباس رض فرمایي رسول الله ص مکې معظمې ته په خطاب کې وفرمایل(ماطیبک من بلد واحبک الی ولولاان قومی اخرجونی منک ماسکنت غیرک) (۱) مشکوة

یعنې ته څومره ښکلی ، خوشبویه اوپرماګران ښار یې که قوم مې له تاڅخه وېستلی نه وای نو زه به له تا پرته بل چېرې نه وای اوسېدلی.

عبدالله ابن عدي وایي ما رسول الله ص په حزوره نومي ځای کې ولاړ ولید چې مکې معظمې ته یې په خطاب کې فرمایل:په رښتیا ته دخدای ج غوره اوخدای ج ته ګرانه ځمکه یې ،که زه له تاڅخه وتلوته اړ شوی نه وای نو هېڅکله به درڅخه وتلی نه وای.

(۱)مشکوة

www.melitahrik.com 0777 400 116

رسول الله ص فرمايي:**صلاة فی مسجدی هذا افضل من الف صلاة فیماسواه الا المسجدالحرام والصلوة فی المسجدالحرام افضل من صلوة فی مسجدی هذا بمأة الصلوة .**

زما په مسجد کې لمونځ له نورو مساجدو زر ځله غوره دی خو له مسجد حرام پرته ځکه هلته یو لمونځ زما په مسجد کې له لمانځه څخه سل چنده غوره دی.

حسن بصري وايي: ددې حديث منظور دادی چې په مسجدالحرام کې يو لمونځ دبل ځای له لمانځه څخه سل زره چنده غوره دی.

حسن بصري فرمايي:په مکه معظمه کې يوه ورځ روژه دبل ځای له روژې يولک چنده ډېر ثواب لري هلته يو درهم خيرات په بل ځای کې ديولک درهمو له خيرات څخه ډېر اجر لري،همدا ډول هلته هره نيکي په بل ځای کې له نېکۍ څخه يولک چنده ډېر ثواب لري.

الله دې ښارته دخپل کور دجوړېدو او داشرف المخلوقات حضرت محمد ص دپيدا ښت وياړ ورپه برخه کړ.

همدا راز داوياړ چې هرڅوک ورننوځي نو په امن کې شو.

الله ج دې ښار ته دکفارو او انسي اوجني دجالانو ننوتل منع کړي دي،دې ښار ته پښې غځول ،د انساني حاجت پوره کولو په وخت کې دې خواته مخ کول،مکروه دي.

لکه څنګه چې په دې ښارکې نېک اعمال ډېر ثواب لري همدراز دلته ناروا کار هم ډېر ګناه لري،الله ج فرمايي:(من يردفيه بالحاد بظلم نذقه من عذاب اليم)يعني اوهرڅوک چې په ظلم اوناروا پکې دبېدينۍ خبر وکړي نو ددردناک عذاب خوند به وروڅکو(۱) : الحج **۲۵**

پدې ښارکې داسې ځایونه دي چې دعا پکې ډېره ښه قبلېږي، طاعت اونېک کارونه پکې ډېر ثواب لري.

رسول الله ص دمکې دفتحې په ورځ وويل :الله ج له هغې ورځې راهيسې دې ښارته عزت ورکړی دی چې ځمکه او اسمانونه يې پيدا کړې دي.

او دا عزت به دقيامت تر ورځې دوام مومي ،په دې ښار کې له ماپرته بل چاته دجنګ اوجګړو اجازه نشته ده او ماته هم دا اجازه دڅو ساعتو لپاره راکول شوې وه،نور تر قيامته ددې درناوی ساتل شوی دی ،نه به يې څوک کوم مارغه اويا ښکار ته،تکليف او زيان رسوي،آن دعامې لارې له سر څخه هم ځانته د اخستلو په نيت دمونډل شوي شي پورته کول رواندي،مګر ددې لپاره چې اعلان وکړل شي اوخاوند ته يې وسپارل شي،نه به يې څوک واښه او ونې پرې کوي.

(۱)مسلم کتاب الحج.

د حرم حدود

دمکې معظمې ددرناوي په اړه چې کوم روايات راغي دادرناوی يوازې دکعبې تر ودانۍ پورې محدود ندی ،بلکې الله ج دخپل رحمت اودحرم دعزت اوشرف له کبله دحرم چاپېر چل ته هم دا درناوی ورکړی دی.

يو روايت داسې هم دی چې حضرت جبريل ع حضرت ابراهيم ع دحرم پر حدودو وګرځاوه اودتيګو په واسطه يې ددې حدودو د په نښه کولو امرورته وکړ،اوحضرت ابراهيم ع هم داکار وکړ.

دمکې له فتحې وروسته رسول الله ص تميم بن اسد الخزاعی ته ددې حدودو دتازه کولو امر وکړ او هغه هم داکار په ښه توګه وکړ.

www.melitahrik.com 0777 400 116

ترهغه وروسته هم په بېلابېلو وختونوکې مسلمانو واکمنو داکار کړی دی،اوپه دې حدودوکې یې ۹۴۳ نښې ایښې دي خوددې نښوډېره برخه په غرونو ،غونډیو ،خوړونو او ناهوارو برخوکې ده،چې اوس دانښې ډېرې کمې پاتې دي.

دحرم یاکعبې خپل مساحت ۱۳۷ کیلومتره مربع اوټوله ساحه یې پنځه سوه پنځوس کیلو متره ده چې حدود یې په دې ډول دي :

تنعیم یا د حضرت عایشې رضی الله تعالی عنها مسجد.

تنعیم دحرم شریف شمال ته دمدینې منورې پرلار له حرم څخه اوه نیم کیلومتره لېرې واقع دی حرم ته داتر ټولو نږدې حد دی ،په مکه یادحرم په ساحه کې اوسېدونکي ډېر حاجیان دعمرې داحرام لپاره همدلته راځي تنعیم دحل په ساحه کې دی.

www.melitahrik.com
0777 400 116

جعرانه

ددې ځای نسبت دبنوتميم دقبيلې يوې احمقې اوناپوهې ښځې ته شوی چې خپل نوم يې ريطه اولقب يې جعرانه و ،هغې به ټوله ورځ وړی وربشلې اوچې مازيګر به شونوخپل کړی کاربه يې خراب کړاوخپلې وربشلې وړی به يې بېرته سپړلې،(ولاتکونواکاالتي نقضت)..... ايت دهمدې په اړه راغلی داځای دحرم په ۲۴کيلومترۍ کې شمال ختيځ ته واقع دی .

ددې ځای اوبه په خوږوالي کې نوم لري،اوآن خلک يې دضرب المثل په توګه يادوي،دلته هم ملک فهد په ۴۳۰متره مربع ځمکه کې دزر(۱۰۰۰) لمونځ کوونکي په ګنجايش يوښکلی مسجد جوړکړ.

حديبيه

دادحرم له ساحې بهر دجدې پرزاړه سرک پرته له حرم څخه ۲۴کيلومتره لرې سيمه ده،اوس يې خلک شميسي بولي،دلته پخوا دحديبيې په نوم يو کوهی وو اوداسيمه هم دهمدې کوهي په نوم يادېده،شميس هم ديوه پخواني تاريخي کوهي نوم دی چې قاسي(۸۳۲هـ سپوږميزمې)هم يادکړی دی،دلته دحرم له حدودو دوه کيلومتره لېرې يوښکلی مسجد هم جوړ شوی دی،دبيعت رضوان او دحديبيې دسولې مهمې پېښې هم دهجرت په شپږم کال همدلته ترسره شويدي.

دلته پخواترکانوهم يومسجدجوړکړی وو.

نخله

www.melitahrik.com 0777400116

دادمکې اوطائف ترمنځ سیمه ده چې دحرم دختیځ اوشمال حدود تاکي،دادوه برخې دي یوې ته یې نخله یماني وایي چې طائف ته د تللي سړک ښې خواته ده اوبلې ته یې نخلة شامي یامضیق وایي چې له حرم څخه پنځه څلوېښت کیلومتره لېرې پرته ده،دداءة په نوم دغره یوې اوږدې لړۍ دادواړه نخلې یوه له بل څخه بېلې کړې دي.

کله چې رسول الله ص دهجرت په لسم کال دطائف له سفرڅخه راستون شو،نود پیریانویوې لویې ډلې همدلته عظیم الشان قرآن واورېد،او مسلمانان شول،دعبدالله ابن جحش په مشرۍ یوه اته کسیزه سریه هم درسول الله ص لخوادقریشو دکاروا ن دڅارلولپاره همدلته ولېږل شوه،دې سریې پردې کاروان حمله وکړه دعمر ابن الحضرمي په نوم یوتن یې وواژه او عثمان بن عبدالله او حکم بن کیسان یې ژوندي ونیول،اونور وتښتېدل،داپه اسلام کې دلومړني کافروژل اودمسلمانانوپر لاس د لومړنیوبندیانونیول اوددوی مال لومړنی غنیمت ګڼل کېږي.

دعزاپه نوم مشهور اوستربت چې الله ج په عظیم الشان قران کې یاد کړی دی،(افرأیتم اللت والعزی)(۱)نجم ۱۹

یعنې (اوتاسولات اوعزی ولیدل)هم په همدې نخله کې وو چې رسول الله ص یې دمکې له فتحې وروسته دماتولولپاره حضرت خالدبن ولید ،وګوماره،کله چې رسول الله ص دمکې له فتحې وروسته له حنین څخه طائف ته تشریف وړه نو په نخله یماني اوقرن منازل تېرشو.

اضاءة لبن

www.melitahrik.com 0777400116

داجنوب اړخ ته ۱۲ کیلومتره لېرې دحرم حد دی نن سبا ورته عقیشه وایي عقیش دیو شخص نوم دی، چې په نوي یمو هجري کلونوکې ددې ځای ښبنتن وو ،لبن شیدو (پیو)ته وایي.

دې جهیل ډوله ځای ته ځکه لبن وایي چې ورته نږدې غرونه سپین ته مایل رنګ لري،دادرسول الله ص دحلیف قوم خزاعه سیمه وه.

حرم یا کعبه

د کعبې نومونه:

کعبه ډېر نومونه لري اوداډېر نومونه دکعبې ددرناوي او اهمیت په معنی دي،خوپه عظم الشان قرآن کې ورته داپنځه نومونه کارول شوي دي.

۱:کعبه

(جعل الله الکعبة البیت الحرام قیاماً للناس) (۱)مائدة۹۷

:یعنې الله ج کعبه عزتمن او خلکو داوسېدو ځای ګرځولی دی،کعبه په عربي کې لوړې اویواځې ته وایي دامعناګانې پرکعبه تطبیقېږي .

۲:بیت الحرام

په پورتني ایت کې کعبې ته بیت الحرام هم ویل شوی .

۳:بیت الله

(وعهدنا الی ابراهیم واسمعیل ان طهراً بیتي للطائفین)(۱)البقرة ۱۲۵ .

یعنې:اوموږپه ابراهیم او اسمعیل ټینګارکړی وو چې زماکورطواف کوونکیو ته پاک کړه.

۴:البیت العتیق

(...والیطوفوا بالبیت العتیق) (۱) الحج ۲۹

یعنې او د بیت العتیق طواف دې وکړي

د عتیق معنی، پخوانی، لوړشانه، نه ډوبېدونکی ازاد او خپلواک دی، یادا چې چا د دې کور زیارت وکړ نو د دوزخ له اور څخه خلاص شو.

۵: **قبله**

فلنولینک قبلة ترضها (۱):البقرة۱۴۴ .

یعنې :نوژر ده چې هغه قبلې ته به ستا مخ واړوو چې ته یې خوښوې

د کعبې تاریخ او ودانوونکي

له تاریخي روایاتو څرګندېږي چې تر اوسه د بیت الله ودانې دولس ځله جوړه شوې ده، که څه هم په دې اړه ځینې روایات قوي ندي خود ځینو سند پیاوړی دی.

د بیت الله ودانوونکي

تاریخ د بیت الله ودانوونکي داسې راپېژني.

۱ :پرښتې.

۲ :حضرت ادم ع.

۳ :حضرت شیث ع.

۴ :حضرت ابراهیم او حضرت اسمعیل علیهم السلام.

۵ :د عمالقه وو قوم.

۶ :د جرهم قبیله.

۷ :قصی د کلاب ځوی، د نبي ع له نیکونو څخه یو تن.

www.melitahrik.com 0777 400 116

۸:دمکې قریش له هجرت څخه ۱۸کاله وړاندې.
۹په ۲۵هـ عبدالله دزبیرزوی.
۱۰:په ۷۴هـ حجاج دیوسف زوی.
۱۱:په ۱۰۴۰هـ ترکي سلطان مراد.
۱۲په ۱۴۱۷ شافهد دعبدالعزیز زوی.

حضرت عبدالله ابن عمر رض فرمايي کله چې الله ج حضرت ادم ع ځمکې ته راولېږه نو ورته یې وویل چې زه له تاسره یو کور هم لېږم چې له دې کورڅخه به داسې طواف کېږي لکه څرنګه چې پرښتې زماله عرش څخه طواف کوي،اودې کور شاوخوا به داسې لمونځ کېږي لکه څنګه چې زما دعرش شاوخوالمونځ کېږي.

راوي وايي چې دحضرت نوح ع دطوفان په وخت کې ،کعبه پورته شوې وه، سره له دې چې دقیق ځای یې معلوم نه وو،خوبیاهم ډېروپیغمبرانوپه خپل وخت کې،دهغې طواف کړی دی،الله ج حضرت ابراهیم ع ته دکعبې دقیق ځای وښود بیا حضرت ابراهیم ع دپنځوغرو(حرا،شبیر،لبنان،طوراوجبل خیر)څخه تیګې راوړې،اوکعبه یې ودانه کړه.

(۱)هیتمي اومجموع الزوائد۳،۲۸۸ دتاریخ مکه په حواله

ځینې خلک له دې پنځوغروڅخه ،دحضرت ابراهیم ع په واسطه دتیګوراوړلو خبره نه مني ځینې داروایت هم صحیح نه ګڼي خو ځینې یې دهغه ع معجزه ګڼي،قران عظیم الشان په دې شاهد دی چې کله حضرت ابراهیم ع خپله مېرمن حضرت هاجره اوخپل ځوی حضرت اسمعیل ع مکې ته راوستل،نوهغه وخت دکعبې،د ودانۍ نښه وه،داحقیقت دهغه ع له دې دعاڅخه ښکاري (ربنااني اسکنت من ذریتی بواد غیر ذی زرع عندبیتک المحرم) (۱)ابراهیم ۳۷.

یعني(ای زموږربه!ماخپل ځینې اولادپه شاړه ځمکه ستا د عزتمند کور ترڅنګ پرېښودل.)

داددي څرګندوی دی چې په هغه وخت کې بيت الحرام وو، البته تاريخي روايات دا هم وايي چې په هغه وخت کې دکعبې وداني، اوديوالونه نړېدلي وو، خوبنسټ يې لاوو، اودومره کلک وو، چې زرګونه کاله وروسته هم، حضرت ابراهيم ع په همدې بنسټونود يوالونه جوړکړل، الله ج فرمايي) واذيرفع ابراهيم القواعدمن البيت واسمعيل) (۱) البقرة ۱۲۷.

يعني: اوکله چې ابراهيم ع او اسمعيل ع دبيت الله بنسټونه لوړ کړل.

بخاري کې راځي، چې يزيد بن هارون وايي کله چې عبدالله د زبير زوی، کعبه دودانولو په موخه ورانوله، نوزه هملته وم، ماوليدل چې هغه حطيم هم دبيت الله په ودانۍ کې راووست، اوماوليدل چې دبيت الله بنسټ داوښ کوهان ته ورته، تيګوڅخه جوړ شوی و ،وروسته دفهد په وخت ۱۴۱۷ هـ کې هم کعبه په همدې بنسټ جوړه شوې، په دې وخت کې داړتياله مخې دکعبې دبنسټ يوه برخه ۱،۴۰ متره وکيندل شوه، نو وليدل شول، چې دکعبې دبنسټ تيګي له کومې مسالې اوساختماني موادو پرته ډېرې کلکې لګول شوې دي، داتيګي داوښ کوهان ته ورته وې، اواوس هم له کوم ترميم پرته پرهماغه بنسټ دغه ودانۍ جوړه شوېده، دا چې دا بنسټ به له حضرت براهيم ع څوکاله وړاندې جوړ شوی وي الله ج ته معلومه ده.

دادی له حضرت ابراهيم ع راهيسې هم ۵۰۰۰ کاله تېرشول، خو دې بنسټ دهرډول طوفان سېلاب اوهرډول طبيعي پېښومقابله کړېده.

داسلام په تاريخ کې ،تراوسه مسجدالحرام لس ځلې دلاندې اشخاصو لخوا په لاندې تاريخ پراخه شوی دی .

۱: داميرالمؤمنين حضرت عمر ابن خطاب لخوا په ۱۷ هـ چې له ۶۳۹ زسره سمون خوري.

۲: داميرالمؤمنين حضرت عثمان بن عفان لخوا په ۲۲ هـ چې له ۶۴۸ زسره سمون خوري.

۳: دابوجعفرمنصورلخوا په ۱۳۷ هـ چې له ۷۵۵ زسره سمون خوري.

۴: دعبدالله ابن زبیرلخواپه **۶۵**ه چې له **۶۸۵**زسره سمون خوري.
۵:دولیدبن عبدالملک لخوا
۶: دمحمدالمهدي عباسي لخوا په ۱۶۰ه چې له ۷۷۷ز سره سمون خوري.
۷: دمعتضدعباسي لخواپه ،۲۸۴ه چې له ۸۹۷ز سره سمون خوري.
۸-دمقتدرعباسي لخوا په ۳۰۶ه چې له ۹۱۸زسره سمون خوري.
۹:دملک عبدالعزیزلخواپه ۱۳۷۳ه چې له ۱۹۵۳ز سره سمون خوري.
۱۰: دفهد ابن عبدالعزیزلخوا په ۱۴۰۹ه چې له ۱۹۸۸زسره سمون خوري.

www. ...com 0777 40... 16

د ملک عبدالعزيز په پيرکې د کعبې بيا رغونه

ملک عبدالعزيز يو ځل په ۱۳۴۴هـ يا ۱۹۲۵ز کې د حرم د ترميم امر وکړ بيايې په ۱۳۶۸هـ يا ۱۹۴۸ز کې داکال پيل کړ د حرم د توسېع او رغونې کار پيل ووچې ملک عبدالعزيزپه ۱۳۷۳هـ ۱۹۵۳ز کې وفات شو.

دملک عبدالعزيزله وفات وروسته دهغه زوی ملک سعود دحرم دپراختيا اورغولو کار ته ادامه ورکړه اوشل کاله يې پرې تېر کړل،دې شاهانو هم دحرم دتوسېع (پراختيا) اورغونې چارې دابن لادن کمپنۍ ته سپارلې وې، پدې ترميم سعودي له شپږسوه اوشل ميليونوډېر ريال ولګول.

(۱)تطور عمارة المسجد الحرام ص ۱۹.

دملک عبدالعزيز اوملک سعود له ترميم او پراختيا سره سره بياهم حرم تنګ اوزيارت کوونکي زيات وو،بالاخره ملک فهد په ۱۴۰۲هـ يا۱۹۸۲زکې امر وکړ چې دکعبې چت دې هم لمانځه ته چمتو کړل شي،هماغه وو چې دچت ترميم پيل شو، په چت کې لوډسپيکرونه (لوړغږي) ديخ او تودوخې ضد مرمروته ورته تيرې ،ولګول شوې، دزمزم اوبه پورته شوې،چت رڼاشو ،برېښنايي او عادي زينې ورته پورته شوې،له دې وروسته دچت ۴۲۰۰۰مربع متره ځمکه د ۱۰۵۰۰۰لمونځ کوونکيو ګنجې ته چمتو شوه ،دچت په دې ترميم هم شاوخوا دېرش ميليونه رياله ولګېدل، فهد په ۱۹۸۸کال يا د۱۴۰۹هـ دصفرالمظفرپه مياشت کې دحرم ددوهمې پراختيا بنسټ کېښود چې په ۱۴۱۳يا۱۹۹۳کې پای ته ورسېد ،په دې پراختيا کې دباب عمره او باب عبدالعزيز ترمنځ په

۱۹۰۰۰ متره مربع مساحت کې د مسفلې لورته چې مخامخ ورته دارالتوحيد کانټيننټل. شرکة المکه اوبرج زمزم دی ،يوه لويه ودانۍ پيل شوه دا ودانۍ دوه ځمکتلي (زېرزميني) يوه ګراونډ فلور (د ځمکې سطحه) لومړی پوړ (چې موږ افغانان ورته په عامه ژبه دوهم پوړ وايو) اوددې پوړ چت لري د مسجد انتظاميه لومړی ځمکتلی د ځان او مسجد لپاره کاروي، په دې ځمکتلي کې د مسجد فني ،تخنيکي او کنټرولوونکي وسايط ځای پرځای شوي ،همدارنګه ځينې ډيپوګان اوتحويلخانې هم پکې دي ،دې ځای ته د عامو خلکو ننوتل منع دي.

اوددريم پوړ چت دلمونځ کوونکيو استفادې ته چمتو دی.

نوې ودانۍ ډېره ښکلې ده او ټول عصري او پرمختللي وسايل او دهوادېخ ساتلو لپاره پکې سلګونه ايرکنډېشنونه کارېدلي دي.

ددې څلورواړو ځايونو مساحت ۷۲،۰۰۰ متره مربع دی،دا ودانۍ دومره کلکه ده ،چې د نورو پوړونو تاب هم راوړلی شي او که اړتيا پېښه شي نور پوړونه هم پرې جوړېږي، په وروستي چت ښکلې درې ګنبدې ۱۵×۱۵=۲۲۵ متره مربع کې جوړې شوې دي، او هره ګنبده د يارلس متره لوړه ده ،هر پوړ ته د عادي زينو (پوړيو) ترڅنګ خوځايه برېښنايي زينې هم پورته شوېدي،هر پوړ ۵۳۰ ستنې لري دهرې ستن په بېخ او پورتنۍ برخه کې څلور خواوته ايرکنډېشن لګېدلی دی.

دسعودي پاچايانو لومړی توسبع (پراختيا) شمال ته د مروې اوباب العمره پر خواچې باب الزبير ،باب الندوه، باب حجر اسمعيل ،باب المدينه،باب مهدي،هم پکې راغې وه او جنوب ته دصفاله غونډۍ تر باب عبد العزيز پورې چې باب حنين ،باب اسماعيل هم پکې ده غځېدلې ده.

www.melitahrik.com 0777 400 116

د ملک فهد په وخت کې

د سلطان مراد ترکي لخوا د کعبې له رغوني درې سوه پنځه اویا کاله تېر شوي، او د کعبې ودانۍ بیا رغونه غوښتله له همدې امله ملک فهد بن عبدالعزیز چې ځان ته یې د حرمینو خادم وایه ، د کعبې ترمیم د ۱۴۱۷هـ سپوږمیز کال په محرم کې پیل کړ او کعبه یې بنسټیزه ورغوله، په دې ترمیم کې یې د کعبې د دېوالو نوتیکې هوارې او یو برابر کړې وې.

بهرنۍ برخې: د تیګوله منځه یې پخوانۍ مساله راوویسته، نوې سیمنټي مساله یې ور ننویسته، دواړه چتونه یې نوي ترمیم کړل، درې واړه، ستنې یې ورته نوې کړې، لدې رغونې وروسته د کعبې لوړوالی ۱۴ متره د ملتزم اړخ یا له حجراسود څخه تر حطیم پورې د دېوال اوږدوالی، ۱۲،۸۴، د حطیم له پیل څخه د حطیم تر پایه یا تر رکن شامي پورې ۱۱،۲۸ متره ، له رکن شامي یا د حطیم څخه تر رکن یماني پورې ۱۱،۱۲ او له رکن یماني څخه تر حجر اسود پورې ۱۱،۵۲ . متره ده .

په ۱۴۱۷هـ سپوږمیز کال د کعبې د ترمیم، ویاړ د ابن لادن د کمپنۍ په برخه شو.

لومړی وصل

له هرات څخه چې الوتلو نو ټول حاجیان په احرام کې وو خو سید نصیر، او حاجي عبدالله همداسې راوختل، ما ورته وویل چې تاسو که په الوتکه کې احرام کوئ نو باید له میقات څخه تېر نشئ او که په جده کې یې کوئ نو جده خوله میقات څخه اخوا د حل په ساحه کې ده او دم دربادې اوړي ، هغوی راته وویل چې موږ بیا له جدې څخه جحفې ته د احرام لپاره ځو زه هم چپ شوم ،دوی دواړه له موږ سره په موټروکې مکې معظمې ته هم را نغلل حیران وم

چې دوی ولې داکار وکړ ډېر وروسته پوه شوم چې دوی دواړه شيعه ګان دي،دعبدالله رنګ خو هزاره ګانو ته ورته وو خو سيد نصير هزاره هم نه وو اصلاً دکابل دچهار دهي اوسېدونکی وو ،چا ګومان هم نه کاوه چې دی به شيعه وي.

خونوته د ننوتلو په وخت دمولانا يارمحمد په نوم يو تن چې ښکلی سور او سپين رنګ، سره او توره ګډه وډه ږيره يې وه راغی ځان يې په مکه مکرمه کې د شرکت له مسؤولينومعرفي کړ. او ويې ويل چې يوولس بجې رانښکته راشئ چې عمرې ته ځو، موږ خپل سامان ځای پر ځای کړ،ما په هرات کې هم د احرام لپاره غسل کړی و ،خو په جده کې ډېرخولې شوی وم دلته تشنابونه اوګرمې اوبه هم پرېمانه وې له سره مې غسل وکړ ټول دعمارو مخ ته کوچني ميدان ته راووتو موږ يوه ته هم لار معلومه نه وه. مولنا يار محمد چې په مولنا مشهور وو له درې څلور ملګرو سره زموږ لارښود شوه لاره يې راته تشريح کړه،دعمارو موقعيت يې حفاير شارع ستين (شپتم سړک)وښود د سړک پرغاړه د متحده په نوم درملتون ووچې په ټول سعودي کې نماينده ګۍ لري په مکه او مدينه کې خو يې ما خپله شپږ اوه نماينده ګۍ وليدلې.

دلته په څلورو کتارو کې منظم ودرېدو دهرکتار لپاره يو تن مسؤول وټاکل شو ،چې حاجيان بې نظمۍ ته پرېنږدي،يوکتار ماته را وسپارل شو ،زموږعماره له حرم شريف سره په مستقيم لوی سړک حرم ته نسبتاً نږدې پرته وه ،کږې وږې لارې او فرعي سړکونه نه وو خو دعمارې دروازې لوی سړک ته نه وې، بلکې ددوو عمارو شا لوی سړک او ددوو دروازې بيا مخ په جنوب ددې نورو عمارو دروازو ته وې کله چې لوی سړک ته را ووتو ګورو چې ټول سړک له خلکو ډک دی ،څومره چې دا دوطرفه سړک ښکاري نو له

خلکو ډک دی ،ښځې او نارينه ،ډول ډول جامه، ډول ډول رنګ . ډېر يې حرم ته او لږ يې له حرم څخه خپلو استوګنځايونو ته روان وو ځوځايه مې په داسې خلکو سترګو ولګېدې چې نارينه يې د احرام په جامه کې خو ښځو يې يو ډول يونيفورم (يو ډول څادر ،کميس ،پرتوګ په څادر نښه)درلوده او يو ځای به روان وو چې دوی له نورو سره جوت پېژندل کېدل، ،پرلوی شا وخوا شپاړلس متره سړک هغه د چاخبره دقدم ځای نشته دی ،د تلبيې ملکوتي ازانګو فضا سندريزه کړې وه، موږ د سړک پر ښي خوا مخ پر شمال لوېديځ حرم شريف ته روان شو څو ګامه وړاندې ښې خوا ته يو لوی مسجد پرمخ راغی مولنا وويل چې دامسجد په ټوله مکه کې مشهور او د اسامه پلار ابن لادن جوړ کړی دی او د ابن لادن په نوم ياد ېږي که له چا ځای ورک شو نو ددې مسجد پوښتنه دې وکړي .له مسجد سره سم پيچومی پيل شو نور نو د ساعت برج موږ ته ډېر نږدې دی.

د کعبې ليدلو تلوسې ډېر نا ارامه کړی وم ،موږ د هغه ځای چې حرم ترې پر خپلو سترګو ليدلی شو،په څو متری کې وو ،بس چې د همدې پيچومي چې په حقيقت کې پول وو سرته ورسېږو نو حرم ته رسېدلي بلل کېږو زه خپل شل کلن ارمان او د خپلې مينې وصل ته رسېدونکی وم،همدا څو متره فاصله لکه څو کيلومتره اوږده شوه کله چې د پله سرته ورسېدو نو الله اکبر او د(اللهم لبيک لبيک لاشريک لک لبيک ان لحمد والنعمة لک والملک لا شريک لک) انګازې لوړې او ژړاګانې پيل شوې،مولنا راته وويل چې دا مخامخ منارې د بيت الله دي،تلبيې او ژړاګانو زور واخست له پله ښکته اوله سړک تېرشود حرم صحن ته له ننوتلو سره مولنا ټول کېنول ،له يو بل څخه د بېلېدلو په صورت کې يې د راټولېدلو ځای د دارالتوحيد کانټيننټل هوټل مخ ته تلو بزيون ته ورته د اعلاناتو سکرين وټاکه.

www.melitahrik.com 0777 400 116

مولنامخکې موږ ورپسې د حرم شريف ښې خواته روان شو ،د حرم شريف حويلۍ او شاوخوا يې سپين پړق وو ،دلته د تيارو ځای نه وو له زړګونو کالو راهيسې دلته تياره مغلوبه او رڼا او نور غالب وو ، دلته دوامدار انوار رااوري، تياره فکرونه ،تياره نظريات له دې ځايه کوچېدلي ځای يې الهي انوارو او دمعرفت او تعقل رڼا نيولی دی ،دعظيم الشان قرآن پر نزول سره دا رڼا تلپاتې شوه په حرم کې شپه نشته ټوله ورځ ورځ او رڼارڼا ده.

هغه مکه چې اوسېدونکيو يې وخت دشيطان څراغ دبلولووس نه درلودنن ټوله چراغان ده.

مولنا په يوه دروازه ور ننوېستواوس نو څو ثانيې پاتې دي چې د څه کم دوه ميلياردومسلمانانو قبله ، دبشر په تاريخ کې دځمکې پر مخ لومړنۍ ودانۍ ،او تر ټولو سپېڅلې او مبارکه خونه ووينم ، هغه چې هره ورځ يې کم تر کمه يوولس ځله يادوم او دلمانځه په هر نيت کې وايم (مخ مې دکعبې شريفې په لوري)هغه چې که په لمانځه کې ورته مخ نکړې نو که هرڅومره دې نور شرايط اوارکان برابرهم وي لمونځ دې دمنلوندی،هغه چې په بيت الخلا او استنجا کې ورته مخ کول خوپرېږده آن پښې غځول اولاړې توکول يې هم خواته منع دي.

هغه چې په ژوند اووينبه هم ورته مخ کوو ،خوب موهم همدې خواته دی ،او له مړينې وروسته په قبر کې هم همدې خواته مخ اړوو .هغه ځای چې ټول ساکنبان يې هم تعظيم اوتکريم پيژني او آن توتکۍ يې هم له فيلانو ساتي.

له ننوتلو سره سم ژړاګانې دومره ډېرې لوړې شوې چې تلبيه يې تر شعاع لاندې راوسته مخامخ راته دکعبې خونه وه ، په همدې نيمه شپه کې لدې

www.melitahrik.com 0771400116

شمعې څخه لسګونه زره پتنګان تاوېدل . پرته لو داسې کيفيت او دجذب حالت راغی چې دتشريح لپاره يې الفاظ او دبيان لپاره يې لار نلرم.

سترګې مې پر کعبه ګنډلې وې خوزړه مې باور نه کاوه چې زه به اوس دهغې ليلا وصل ته رسېدلی يم چې ميليونونه مجنونان لري، دوه سترګې مې څلور ،څلور مې اته،او اته مې شپاړلس کړلې په غټو غټو مې وروکتل.

نور نودتاب متره نه وه،ماهېڅکله هم فکر نه کاوه چې زما کاڼی زړه به هم کله نرم شي ژړا اوسلګۍ خوپرېږده. خوهلته کيفيت او حالت داسې وي چې دکاڼي زړه خو لاڅه چې آن له الماسو هم موم جوړوي .

يو وخت مې چا پر اوږه لاس کېښود ويل يې بس کړه ځه چې ملګري طواف ته ښکته شول بيا يې موندلی نشو .

ماهلته داسې ځوانان هم په کريکو وليدل چې که ددنيوي غم غرونه يې هم په سر کېښودل شي ښايي ورمېږ يې کوږ او سترګې يې لمدې نشي.

طواف مو په مطاف کې پيل کړ ،زموږ طواف دعمرې وو ، په لومړيو درې شوطو(دورو) کې موبايد رمل(اودپهلوانانو په څېر منډه او اوږې پورته پورته)کړې وای،خودبيروبار له کبله داکارناشونی و ،دمنډې خو پرېږده آن دعادي تګ امکان هم نه و ،ډېر ورو ورو روان و کله کله به موهسې اوږې پورته پورته کړې کله به مو چور هېر شول ،طواف مو دژړا او انګولا په بدرګه وکړ،زما سترګې له کعبې نه اخوا کېدلې ،له دې کتو مې داسې خونداخست چې محسوسېده خو دکيفيت بيان يې نشم کولی. له طواف څخه چې فارغ شو نو لومړی ځل وو چې پخپله مې د زمزم اوبوته ګيلاس ونيوه هملته مطاف کې ورتاو شوم ښې ډېرې اوبه مې وڅښلې موږ په

www.melitahrik.com
0777 400 116

رښتیانادیده وو په خوندیې نه مړېدو، دوه رکعته لمونځ مو وکړ،وروسته مولنا دصفا او مروه ترمنځ سعې ته روان کړو.

ماداسې انګېرله چې صفا او مروه به له کعبې لېرې سپېرې غونډۍ وي ،دخوړ له پاسه به پول وي په دې پول کې به چېرته دوه شنه راډونه وي چې دمنډې ځای ښيي خو داسې نه وو له مطاف څخه دکعبې دهغې دروازې خواته چې دصفا ددروازې په نوم یادېږي په زینه راوختو، دا دطواف دپیل او پای زینه ده څوقدمه چې وړاندې لاړو لاد کعبې له محوطې بهر نه وو وتلي چې مولنا یوې پر مرمروپوښلي لوړې ته بوتللو ویې ویل چې دادصفا غونډۍ ده دا وړاندې شنه راډونه دي او هغه بل خواته همداسې لوړه ده هغه مروه ده.

تاسې موسعې وکړئ زه همدلته درته ناست یم یواځې د صفا او مروه په اړه، نه بلکې په ټولیزډول د کعبې او دحج د مناسکو د ټولوځایونو په اړه زمااټکل بل ډول وو.

صفااو مروه او ددوی ترمنځ د تګ راتګ لارې خو دومره ښکلې او په عصري ساختماني موادو اونقشې جوړ شوي چې دافغانستان ارګ ورسره سیالي کولی نشي.

سعی د حج او عمرې له واجباتوڅخه ده او تر تیب یې داسې دی چې لومړی به دصفا په لوړه ودرېږي (صفاپخواغونډۍ وه او دوخت په تېرېدواو دحکومت په هڅو اوس دکعبې له سطحې لږه لوړه پاتې، نوره ختمه ده)

دلته به مخ کعبې ته کړي ځانګړې دعا به کوې بیابه دمروې خواته حرکت وکړې کله چې شنه میل ته ورسېږې نو له دې شنه میل څخه به تر بل شنه میل پورې منډه وکړې ،دامیلیونه صفاته نږدې دي کله چې مروې ته ورسېږې نو

www.melitahrik.com 0777 400 116

هلته به هم ودرېږي مخ به کعبې ته کړي دعابه وکړي او دصفا په لوربه رارون شي، دسعې لپاره صفاته دتللو لار ببله او مروې ته ببله جوړه شوې ده ،ددواړو لارو ترمنځ دوه کوچنۍ نورې لارې هم شته دي .کله چې شنه راڼ ته راورسېږي نوتر بل شنه راڼ پورې به منډه وکړي،دصفا او مروه ترمنځ اوه ځله تلل راتلل سعې ده هرځل به هم په صفااو هم په مروه کې ودرېږي مخ به کعبې ته کړي دعابه وکړي له صفا څخه مروې ته اوله مروې څخه صفاته پر دواړو لارو دواړو خواووته دوه دوه شنه څراغونه چې راڼ ته ورته دي اود فقهي په کتابونوکې ورته میلین اخضرین ویل کېږي نصب شوي دي.

سعې مو وکړه ځوک ژر اوځوک لږناوخته فارغ شول .

www.melitahrik.com
0777 400 116

په دوه تنو د ۱۲۰ حاجیانو سرخرییل

اوس راته یو د سر خرییل پاتې وو چې له احرامه ووځو او خپلې جامې واغوندو .

مولنا موږته وویل چې دلته سرونه مه خربېئ ځکه چې نایان لس پنځلس ریاله اخلي ،هلته په عماره کې هلکان شته که پنځه پنځه ریاله ورکړئ ښه په راحت به یې درته وخریي موږ هم هلته سرونه ونه خرېیل ،نابلدي هم وه خو چې عمارو ته راغللو دمجیب او نعمت په نوم دوه افغان هلکان وو او موږ له یوسل او شپېتو تنو ډېر ووفکر مو وکړ چې که دوی ته انتظار کوو او نوبت ته کېنو ښايي ډېر وځنډېږو مولنا ته موهم غوسه راغلله چې ولې یې غلط وپوهولوو روسته پوه شو چې مجیب دمولنا اوښی او له نعمت سره یې هم دخپلوئ کومه اړیکه وه ده غوښتل داپیسې ددوی په جېب کې ولوېږي .

ماملګروته مشوره ورکړه چې راځئ خپله یودبل سرونه وخرېیو. لومړی زه یوه ملګري ته چې لامې نه پېژانده او سر یې مخکې خرییل شوی وکېناستم سر یې راته وخرېیه،داوښته ماپنځلس کاله نه ووخرېیلي او په همدې هیله مې ساتلي وو چې دا به په حج کې خرېیم او الله ج مې داهیله تر سره کړه،درې نیمې بجې له عمرې فارغ شو ،احرام موووېست، جامې مو واغوستې. څه ملګري ویده شو ځکه چې ډېر ستړي وو دشنبې شپه ،دشنبې ورځ دیکشنبې شپه ټول په سفر او ګرځېدو تېرشول خو زه بېرته حرم ته لاړم لار اسانه وه پر سړک بیاهم خلک نه ځایېدل ،لمانځه ته وخت کم وو لاندې په مطاف کې دطواف اجازه نه ورکول کېده تهجد مو وکړل او په کعبه کې په جماعت دلومړي لمانځه ویاړ راپه برخه شو .

صفا او مروه

صفا:

دا یوه کوچنۍ غونډه ده چې د صفا او مروه ترمنځ د سعې پیل هم ترې کېږي دا د کعبې د خونې په یو سل او دېرش مترۍ کې سوېل ختیځ ته پرته ده خو د کعبې په اوسنۍ ودانۍ کې د ننه ده اوس د دې غونډۍ په سر یو ګنبد ډوله چت دی.

مروه

دا هم یو کوچنۍ غونډۍ ده د دې د تیګې نوم مروه ده چې سپین ته مایل رنګ لري او ډېره کلکه ده، دا غونډۍ د کعبې له شامي رکن څخه شاوخوا درې سوه متره لېرې شمال ختیځ ته پرته ده سعې یا اوم شوط هم دلته پای ته رسېږي.

مسعی

د صفا او مروه تر منځ د تګ راتګ (سعې) لارته مسعی ویل کېږي صفا او مروه دوه غونډۍ وې. د دواړو غونډیو ترمنځ **۳۹۴,۵** متره مسافه ناهواره لوړه او ټیټه وه، له شګو او کروت کاڼو ډک د پنځوس متره سور په اندازه خوړ هم پکې وو د تاریخ په بېلا بېلو پړاوونوکې دا ځای هوار، ترمیم او جوړ شوی دی، یو وخت دا ځای له بیت الله څخه بېل وو او د دواړو تر منځ دوکانونه او ودانۍ وې خو په بېلا بېل وخت کې چې د بیت الله د پراختیا پروژې عملي شوې نو دا ساحه هم په بیت الله کې راغله اوس خو د بیت الله حویلۍ له صفا او مروه څخه هم ډېره وړاندې تللې ده. د بېرو بار

دکموالي او دخلکود اسانتیالپاره د صفا اومروه تر منځ سعې ته څلور لارې جوړې شوي دي یوه ځمکتل (زېرزمیني) ،یوه دځمکې پرسطحې ، بل دوهم او بل دریم منزل څلور واړه پوړه په ډېر ښکلي ډیزاین، ډېرو قیمتي ساختماني توکیو په عصري او پرمختللي ډول په ډېر جذاب اومناسب رنګ جوړ شوي دي. له صفا څخه مروې ته دتللو په ډېرو قېمتي مرمروپوښل شوې لار بېله ،له مروې څخه صفاته د راتللو همدا ډول لار بېله او په منځ کې دناروغانو او ویلچیرانو (دناروغانو دبایسکلونو)دوه لارې بېلې دي پر هر لار دزمزم داوبودوه ځایه دي چې په هر ځای کې شاو خوا لس نلکې دي او په یووخت کې ترې شاوخوا څلوېښت تنه اوبه څښلی شي ،دمسعی د هر منزل سور شل متره دی د لومړي منزل لوړوالی ۷۵، ۱۱او ددوهم ۸، ۵متره دی، اوس په لکونو حاجیان دلته په یو وخت کې سعی کولی شي.

هر پوړ ته پراخې پراخې عادي او برېښنا یې زینې (پوړۍ) اولفټونه ختلي دي ،دهر پوړ ټول مساحت ۷۸۹۰متره مربع دی برېښنا یې زینې د باب الصفا (دصفا دروازې)بهر او لفټونه یې دننه دي.

دصفا او مروه تر منځ له عامو دروازو پرته اوه داسې پلونو ته ورته لارې دي چې هغه خلک پرې تګ راتګ کوي، چې له بهر څخه نېغ حرم ته تلل غواړي له دې لارو تلل د سعي کوونکیو د مزاحمت مخه نیسي.له دریم پوړ پرته په نورو پوړونوکې پکې او دومره ایرکنډیشنونه دي چې دسعودي په ګرمۍ کې خلک پکې یخ نیسي،لسګونه قندیلونه پکې ځوړند دي.

له بهرني صحن څخه صفا دروازه د کعبې لسمه دروازه ده چې تر مروه پورې دا شمېره یو دېرشمې ته رسېږي په دوی کې هوایې پول ته د ورته لارو دروازې هم شمېرل کېږي په دې منځ کې مشهورې دروازې باب الصفا ،باب بني هاشم ،باب علي ،باب العباس،باب النبی،باب السلام یاباب بني

www.melitahrik.com 0777400116

شپبه،بآب الحجون ،باب المعلاة ،باب المدعى اوباب المروه دي او دصفا او مروه له منځ (مسعى)څخه دکعبې سالون يا مطاف ته مشهورې دروازې باب مراد ،باب المحصب او باب عرفه دي.

مروه تر ۱۴۱۷هجري سپوږ ميز پوري غونډۍ وه خو له همدې کال څخه تر ۱۴۲۳ داغونډۍ هواره شوه اوس دتيګو کلکه لړه نښه پاتې ده پرسر يې دموم په څېر سپين ته ورته ژېړ مواد پراته دي،چې پښې هم نه ژوبلوي او انسان پرې ښوېږي هم نه، دصفا له غونډۍ شيشه يې کتاره تاوه ده.

دصفا اومروه تر منځ له شنو راډونوسره دعباس ابن عبدالمطلب کور وو ، تر ۱۳۷۲هـ سپوږميزکال حکومتونو ترميماوه خو په همدې کال يې دصفااومروه دپراختيا لپاره ونړاوه.

(۱)اخبار مکه دفاکهي ،دتاريخ مکه په حواله

اهل کتابو داسې عقيده درلوده چې د اساف په نوم يو تن نارينه له نائلې نومې ښځې سره په کعبه کې ناروا اړيکې ونيولې چې الله ج دواړه مسخ او تيګې ترې جوړې کړې خلکو هم د عبرت لپاره اساف د صفا اونائله د مروه په غونډۍ کېښودل .

دوخت په تېرېدو سره خلکو ددې دواړو بتانو عبادت پيل کړ او دا يې محترم بلل،د جاهليت (ناپوهۍ)په پير کې،هم خلکو د صفااو مروه ترمنځ سعې کوله د اسلام د رڼا په خپرېدلو سره هم خلکو د اسعى کوله خوځينو داګومان کاوه چې ګويا داسعى دهمدې بتانو (اساف او نائلې)له کبله ده او دا دود بايد بند کړل شي.

الله ج دهمدې شک دله منځه وړلو لپاره وفرمایل چې (ان الصفا والمروة من شعائرالله...) یعنې یقیناً صفا او مروه دالله ج له نښنو څخه دي) (۱) البقره ۱۵۸

دصفا او مروه تر منځ سعې د حج یا عمرې لـه واجباتو څخه او دحضرت ابـراهیم او حضرت هـاجرې سـنت دي ،رسـول الله ص هـم دا ابراهیمـي سـنت اداکړیدي.

دبخاري په باب احادیث الانبیاء کې له حضرت ابن عباس څخه روایت دی چې رسول الله ص فرمایي: حضرت ابراهیم ع خپله مېرمن حضرت هاجره او خپـل زوی حضـرت اسـمعیل راوسـتل اودواړه یـې دکعبـې ترڅنـګ لـه یوکڅوړې خرمـا او یـو مشـک (زي)اوبـو سره پرېښـودل پـه دې وخت کې حضرت اسمعیل ع تی خوره کوچنی وو او پـه مکه کې نه کوم کلی و اونـه کوم کور یا ښار.

کله چې حضرت ابراهیم له دوی دواړو څخه روان شو نو حضرت هـاجرې ترې په حیرانتیا وپوښتل چې ته موږ په دې سوځنده ،بې اوبو ،بې وښو اوبې څوکه دښته کې ولې پرېږدې ،خو حضرت ابراهیم ځواب ورنکړ کله چې حضرت هاجرې څوځله داپوښتل او حضرت ابراهیم ځواب ورنکړ نـو حضرت هاجرې ورته وویل آیا داد الله ج حکم دی؟ هغه ځواب ورکړ هو.

دده داځواب حضرت هاجرې ته دغره په څېر ډاډ و، ورته یې وویل کله چې داد الله ج امر دی نو باور لرم چې هغه به موږ وساتي.

حضرت ابراهیم لږ اخواپـه داسې ځای کې چې حضرت هـاجرې نه لیده ودرېد مخ یې قبلې ته کړ او دادعا یې وکړه (ربنـا انـی اسـکنت ....)یعنـې(ای زموږ ربه ماخپل اولاد پـه بې کروندې دښته کې ستادعزتمن کور تـر څنګ

پرېښود ای ربه ددې لپاره چې لمونځ وکړي نو دخلکو زړونه ددوی خواته راواړوه او هغوی ته له مېوو څخه روزي ورکړه چې ستامننه وکړي)
دحضرت ابراهیم له تللو وروسته هاجرې خپل زوی ته تی ورکاوه او هماغه اوبه او خرمایې کارولې خولې وروسته له تندې سره مخ شول،حضرت هاجرې به چې معصوم اسماعیل ته وکتل نو خفه او وارخطابه شوه با الاخره تاب ورنغی، نږدې غونډۍ صفا ته پدې هیله ورو ختله چې ګوندې څوک ووینې او اوبه ترې وغواړي خو ،په دې سوځنده اووچه دښته کې هېڅوک هم نه وو ، له هغه ځایه راښکته شوه او دمروه پر لور لاړه کله چې له صفا ښکته خوړ ته ورسېدله نو حضرت اسماعیل ع یې له نظره پناشو نو له دې خوړ څخه په منډه تېره شوه ، چې حضرت اسمعیل ووینې ،هسې نه چې کوم ځناور زیان ورته واړوي،مروه ته ورسېدله هلته یې هم څوک ونه لید اوه ځله د صفا او مروه تر منځ لاړه او راغله او په دې خوړ کې یې منډه کوله(ددې خوړ په ساحه کې اوس شنه راډونه دي او دلته اوس هم حاجیان منډه کوي.)په اوم ځل چې مروه ته وختله یو غږ یې واورېد ،باور یې هم نه راته،خو فکر یې کاوه چې کوم کس دده مرستې ته راغی بیایې غوږ ونه څک کړل،ګوري چې یوه پرښته پرځمکه خپل وزر وهي چې له دې ځایه د اوبو چینه راووته، هاجره راغلله له دې چینې څخه یې د حوض په څېر کوچنی دېوال ددې لپاره تاوکړ چې اوبه ونه وځي ،دتحصیل په دوران کې مې چېرې لوستې وو چې دالله ج رسول ص فرمایلي دي الله دې پرهاجرې ورحمېږي اوبوته یې زم زم (په عبراني ژبه ودرېږه ودرېږه)، وویل او ددې له غوښتنې سره اوبه ودرېدلې که هغې اوبوته زم زم نه وو ویلي نو په مکه کې به له دې اوبو نهر روان شوی وو.

ځینو خلکو بیا له دې کیسې سره اسرائیلیات یوځای کړي،داسې کیسه یې جوړه کړې چې ګویا ،حضرت ساره د حضرت ابراهیم ګرانه مېرمن او دهغه د تره لوروه او هاجره یې ازاده وینځه په نکاح کړې وه ددواړو بنو یوځای ګوذاره نه کېدله ،حضرت سارې په حضرت ابراهیم زور راووړ چې هر ډول کېږي له دې بنې او بنتون څخه به یې خلاصوي هماغه وو چې حضرت ابراهیم ع بې له دې چې هاجرې ته څه ووایي هغه له شام څخه حجاز ته را روانه کړه او دلته یې بې هرډول توښې او هر ډول سرپنا او سر پرسته پرېښودله.

داپر یوه اولوالعزمه رسول بهتان دی یو اولوالعزم رسول خو پرېږده چې هېڅ عاقل انسان به له خپل اولاد او مېرمنې سره داسې کار ونکړي.

لکه څرنګه چې په پورتني حدیث کې هم راغلي حضرت ابراهیم داکار یواځې او یواځې د الله ج په حکم او دهغه د رضا لپاره وکړ او حکمت یې هم ښکاره دی الله ج ددوی په واسطه هلته د یو لوی تمدن بنسټ کېښود ،ابادۍ وشوې، دحضرت ابراهیم ع دعاقبوله شوه، الله ج په ټوله نړۍ کې د خلکو زړونه کعبې ته ور مات کړل. نن سبا له ټولې نړۍ څخه هر وخت خلک کعبې ته د حج او عمرې لپاره ځي، د زمزم پر اوبو ځان خړوبوي ،او ابراهیمي ،اسماعیلي او د هاجرې سنت عملي کوي.

له هماغه وخت را هیسې کعبه د خلکو قبله ده او د ابراهیم ،اسمعیل او هاجرې په قدموقدم ږدي ،دهغوی پر تقلید قرباني کوي دهغوی پر تقلید شیطان ولي او .....

www.meltahrik.com 0777 400 116

نن هر کال میلیونونه خلک د کعبې د زیارت په اړه د حضرت اسمعیل غږ ته لبیک وایي،او په دې وچه ،سپېره بې وښو او بې اوبو دښته کې د نړۍ تولې مېوې په هر موسم کې موندل کېږي .

له صفا غونډۍ سره د اسلامي تاریخ ډېرې پېښې تړلې دي، دبېلګې په توګه کله چې الله ج خپل رسول ص ته امر وکړ چې خپل نږدې دوستان وویروه (۱) (شعراء۲۱۴)

نو هغه دصفا غونډۍ ته وخوت او خپل قوم په ځانګړې توګه فهر او عدی یې را وبلل ورته یې وویل که زه تاسو ته ووایم چې ددې غونډۍ له شاه ددښمن یو لوی لښکر راروان دی او پر تاسو د برید نیت لري نو تاسو به زما پرخبره باور وکړئ؟،هغوی ورته وویل هو ځکه چې موږ له تا هېڅکله هم دروغ ندي اورېدلي هغه ص ورته وفرمایل نو زه موله یو سخت عذاب څخه وېروم چې ډېر ژر راتلونکی دی ابولهب ورته وویل چې (معاذ الله) خدای دې خوار کړه آیا د همدې لپاره دې راوبللو؟. په همدې خاطر بیا دا ایت نازل شو (تبت یدا ابي لهب ......) (۱)

بخاري له ابن عباس څخه.

حضرت عبدالله ابن عباس فرمایي چې قریشو رسول الله ص ته وویل ته خپل رب ته دعا وکړه چې دادصفا غونډۍ سره زر وګرځوي، که داکار وشو موږ ایمان راوړو ، خوحضرت جبرائیل ع، رسول الله ص ته د الله ج دسلام له رسولو وروسته وویل که داکار هم وشي نو دوی ایمان نه را وړي که ته غواړې زه به داکار وکړم خو که بیاهم ایمان رانه وړي نو زه به سخته سزا ورکړم.خوکه ته غواړې همداسې یې پرېږده زه به د خپل رحمت او توبې دروازې ورته خلاصې پرېږدم رسول الله ص هم ورسره پرهمدې توافق وکړ.

www.meltahrik.com 0777 400 116

له همدې صفا سره ابوجهل د رسول الله ص بې احترامي وکړه او حضرت حمزه يې ډېر ژر غچ واخست.

په مکه کې لومړۍ ورځ او دوستان

سحر له لمانځه وروسته مې طواف وکړ بیا مې خپل ماما حبیب الرحمن استاد ته ټېلیفون وکړ، هغه هم په حرم شریف کې وو هغه له ماڅخه دیارلس ورځې وړاندې تللی وو، د حرم شریف په حوېلۍ کې د ساعت له یو کوچني برج سره مو وعده وکړه چې ورغللم هغه هلته تیار ولاړ و. د یو بل په لیدلو ډېر خوښ شو له سلام او ستړي مه شې وروسته له هغه سره د هغه اطاق ته روان شوم له حرم څخه ورته ۴۰ دقیقې پلې مزل وو، دده په لیدو مې ټوله ستومانتیا ووته، له هغه سره مې د سحر چای وڅښه د کور او کلي د خبرو تر څنګ یې په مدینه منوره او مکه معظمه کې د خپل دیارلس ورځني ژوند په اړه هم معلومات راکړل، ویل یې چې مدینه منوره ډېر ښکلی او پاک ښاردی، ښه هوا، ښه فضا، پراخ سړکونه، پراخ چاپېریال نسبت مکې ته ارزاني، پکې شته ده د نبوي مسجد ډېره ستاینه یې وکړه. حبیب الرحمن استاد زما، ماما او ترما کوم شل کاله مشر دی خو ټول عمر مو سره یو ځای تېر کړی دی د سکه مشر ورور په څېر یې له موږ سره چلند کړی لکه چې کور، کټه او تاوان مو یو وي.

ده راته وویل چې زموږ کلیوال غلام دستګیر، حاجي شېرزمان او شېر زموږپه خواکې په ۱۳۲ عماره کې اوسي هلته ورغللو خو د عمارې عرب څوکیدار د ننوتلو اجازه رانکړه، ماما مې خپل ملګري ډاکټرعبدالقدیر ته چې په مدینه منوره کې ورسره د اطاق ملګری او د ننګرهار ولایت د سره رود د ولسوالۍ د فتح اباد (فتیوات) اوسېدونکی دی، ټېلیفون وکړ هغه هم په همدې عماره کې اوسېده، ډاکټر عبدالقدیر رابښکته شو، لومړی یې خپل

www.melitahrik.com 0777 400 116

اطاق ته بوتللو هغوی کبان پاخه کړي وو خو موږ ماړه ووهسې مو یوه مړۍ ورسره و اخسته ،ډېر خوندور وو.

له هغوی څخه د شېرزمان دوی خونې ته لاړو.

په دې خونه کې یو حاجي شېرزمان و چې د سره رود ددوه سرکې اوسېدونکی دی تر ما ډېر مشر دی خو انقلابی مجاهد او په وینا یې موحد سړی دی ،زموږ دوستان دي ملګرتوب مې هم ورسره دی په کابل او پېښور کې په یوه مېنه کې اوسېدو.

غلام دستګیر زموږ کلیوال ډېر نېک سړی له ښو اخلاقو او اوږدې ږیرې یې د شیخ لقب ګټلی دی.

دابل شېرزمان زموږ قومي اوعزیز دی،زما ترور زی هم دی،ښایي کوم کال له ماکشر وي،په سر خرود کې زموږ او دوی تر منځ یو خوړ دی.

له نېکه مرغه ددوی خواته ګلاجان هم راغلی و ګلاجان ددې کشر شېرزمان مشر ورور دی، هغه هم له یو شرکت سره تر دوی وروسته او تر مامخکې راغلی وو او حرم ته نږدې په یوه عماره کې اوسېده.

یو ساعت بنداړ مووکړ یوولس بجې شوې، ټول حرم شریف ته دماسپښین د لمانځه لپاره ولاړ شو، ماسپښین لمونځ په پاو باندې دولس بجو اداکېده،خو له لمانځه او جنازې چې تر څو فارغېدلو نو یوه بجه شوه.

له لمانځه وروسته خپل اطاق ته لاړم ډوډۍ مو وخوړه زموږ په اطاق کې یو شنه غالۍ، درې تختې، پر هر تخت یو غټ اسفنج ،درې کوچني بالښتونه یوه برستن یوه روجایي ،یو ایرکنډېشن یو پکی دوه راډونه وو. زما داطاق ملګری دهرات ښار اوسېدونکی مولوي محمود احمدي وو

احمدي د هرات په محکمه کې قاضي هم و . موږ چې په کومه عماره کې اوسېدو، داڅلور پوړه وه په هر پوړکې دوه دوه اپارتمانه او په هر اپارتمان کې دوه خونې، یو کمود ،یوتشناب له تفت سره ،یود لاس وینځلوځای (دستشوی) له نغریو او لوازمو سره یو پخلنځی او یو فریج (یخچال) وو.

سعودي له نبستمنو سپین ږیرو پرافغانستان خپل پور غواړي

موږ چې کله له هرات څخه را تللو نو په الوتکه کې دځای د نه شتون له کبله شرکت یوویشت تنه په بله الوتکه کې کابل ته راولېږل چې له دې ځایه په بله الوتنه کې جدې ته راشي،دوی ته ویل شوي وو چې تاسې به په کابل کې نه ایسارېږئ له یوې الوتکې به بلې ته کښېږئ او بلې ته به خېژئ آن له تر مینل څخه به هم نه وځئ خو هلته یې یوه شپه او یوه ورځ ځنډولي وو. دوی له موږ څخه شپږ ویشت ساعته وروسته مکې معظمې ته راورسېدل، په دوی کې له څلور تنو سپین ږیرو پښتنو بادغیسیانو څخه په جده کې د سعودي حکومت سرې سر دولس سوه ریاله اخستې وې، اوورته یې ویلي ووچې شرکت یا حکومت ستاسو خاک پولې یادخدماتو پیسې ندي تحویل کړي، سره له دې چې شرکت له دوی پوره پیسې اخستې وې،دابېچاره ګان نالوستي اوناګرځېدلي خلک ووخپل حق یې هم نه شو غوښتلی خومادوی مظلومیت زغملی ونه شو ،دشرکت مسؤول سیدنصیر مې اړکړ چې ددوی دحق پوښتنه وکړي.

خوهغه سباشپه راته وویل ،چې دی په جده کې دسعودي اړوندو چارواکیو ته ورغی او ددوی پیسې یې ترې وغوښتې خو هغوی ورته وویل

چې ستاسو حکومت(افغانستان)زموږ پنځه میلیونه ډالره پوروړی دی ،موږ چې څه نه وایو تاسوخویې بیخي مه وایئ او پیسې یې رانکړې،ماورته وویل چې داکوم انصاف اوعدالت دی،چې د سعودي حکومت پرافغان حکومت پخپل پور کې دځلور تنو بېوزلو ،سپین ږیرو ،بې خولې او بې ژبې پښتنو بادغیسیانو څلور زره او اته سوه ریاله ایساروي؟

،پوه شوم چې غلا هرومرو یاپه دوی کې ده او یا دافغان حکومت په چاروکیو کې ،سیدنصیر مې بیاهم پرېښود ورته مې وویل چې:داخلک مظلوم دي ځه چې زه اوته د بعثې دفتر ته ورشو زه هلته ډېر دوستان لرم، د هغوی په واسطه به ددوی حق را ژوندی کړو.

هغه هم په ښکاره را سره ومنله خو په نن او سبا یې تېر وېستم.

په کومه شپه چې نوي یوویشت تنه حاجیان راغلل نو په سبایې سید نصیر زموږ خونې ته راغی ویې ویل یې چې ستاسو خونه درې کسیزه ده نو که خوښه مو وي یو تن ښه دروند او لوستی سړی به درته راولېږم. ساعت به مو ورسره تېر وي،موږ هم ورسره ومنله ، یو تن پوخ سړی یې راووست ویل یې دی ډګروال عبدالسمیع دپنجشېر اوسېدونکی دی،سمبع خپل کلی رخه وښود.

حاجیانو به خپله ځان ته خواړه پخول ،ځینو به د سحر چای ناوخته نهه ،نهه نیمې بجې وخښه ،بیا به یې غرمه نه ،بلکې دشپې به یې خوړله ،ددوی ډوډۍ دوه وخته وه،ددې کار ګټې اقتصاد اودوخت سپما هم وه ،دکاسو چمچو له ډېرو وینځلو هم خلاص وو،عبادت ته هم اوزګاربدل،او غوښتل یې چې خپل نفس هم ذلیل کړي،ځکه چې مړه ګېډه خوب راولي،بدن ورسره دروند او نا ارامه وي، ښه عبادت (لمونځ ،طواف،...)نه کېږي.

www.melitahrik.com 0777 400 116

خو زموږ ډوډۍ پر شرکت وه، موږ به درې وخته اوبه ډوډۍ خوړله، څوځله داسې وشول چې سحر لمانځه ته راغلم نو بیاتر ماسخوتن خونې ته لانه ړم چې غرمنۍ به رانه پاتې شوه، نورو ډېرو حاجیانو به همداسې کول.

www.melitahrik.com
0777 400 116

د حرم حوېلۍ

کله چې حضرت ابراهیم ع د کعبې ودانۍ جوړوله نو هلته د بنو جرهمو څوکورنۍ وې چې وروسته دحضرت ابراهیم ع ددعاله برکته دا ځای ورو ورو له خلکو ډکېده ،دې خلکو دبیت الله د احترام له امله بیت الله ته نږدې کورونه، نه جوړول او دغره په لمنوکې په کوډلو او کېږدیوکې اوسېدل،کله چې قصي بن کلاب دمکې واکمن شو،هغه له خلکو وغوښتل چې د کعبې دساتنې لپاره کعبې ته نږدې کورونه جوړ کړي خو قریشو داکار نه کاوه تر دې چې هغه قریشوته د جرئت ورکولو په خاطر لومړی پخپله ددارالندوه په نوم ودانۍ جوړه کړه چې وروسته نوروهم کعبې ته نږدې ودانۍ جوړې کړې قصی داسیمې پرخلکو ووېشلې او په داسې نقشه یې ورته دکور جوړولو حکم وکړ چې دټولو کورونو دروازې کعبې ته وې اوتر دووکورونو وروسته لار پرېښودل شوه.

دې کورونو دحرم حوېلۍ تنګه کړه، دپراخولو اورغولو تر وخت (له نبوت څخه پنځه کاله وړاندې) پورې چې دتاریخ پوهانو په آند دوه زره شپږسوه، پنځه څلوېښت کاله (۲۶۴۵)کېږي کعبه چاپراخه کړې نه وه،البته قصی تر میم کړې وه.

درسول الله ص په مبارک عصر کې دکعبې ټول غولی دوه زره متره مربع (یوجریب) و خو داسلام دپراخېدو ،دمسلمانانو دډېرېدو او زیارت کوونکیو دازدحام له امله لومړی حضرت عمر ابن خطاب دکعبې دحو ېلۍ اومطاف دپراخولو اړتیا احساس کړه هغه چې کله په ۱۷هـ حج ته راغی نودمکې شاوخوا کورونه یې استملاک کړل ،خاوندانوته یې دهغوی بیه ورکړه،دکعبې

www.melitahrik.com 0777 400 116

له غولي سره يې يوځاى كړل حضرت عمر له كعبې او مطاف څخه دېوال هم راتاوكړ او د رڼاپاره يې پر ديوالونو دڅراغونو لګولو حكم وكړ.

په ۲۶ هـ كال حضرت عثمان رض نور كورونه هم استملاک كړل، او مطاف يې ۱۴۷۵ متره مربع نور هم پراخ كړ.

وروسته حضرت عبدالله ابن زبيرهم په ۶۴ هـ دكعبې حويلۍ ۲۲۲۵ متره مربع پراخه كړه.

په ۷۵ هـ عبدالملک ابن مروان دمسجدالحرام دبرندې دېوالونه لوړ كړل دساج دلرګيو چت يې وركړ اودستنوپه لوړه برخه كې يې ۵۵ مثقاله سره زر وتومبل.

وليد بن عبدالملک بيادخپل پلار كارونه لاهم منظم او سمبال كړل، دمسجدالحرام چت يې په ساج لرګيو وپوښه ،ميناتوري يې پكې وكړه دننه په مسجد كې يې مرمر وكارول په برنډه اوبالكن كې يې روشندانونه جوړ كړل ،حرم ته يې له مصراوشام څخه دمرمرو ستنې راوړې ،دكعبې ددروازې ،ناوې او دننه برخې دپسوللو (سينګارولو) لپاره يې نور ۳۶۰۰ ديناره حرم ته ولېږل. دده په وخت كې مسجد الحرم دلومړي ځل لپاره عصري او ښكلې بڼه خپله كړه.

عباسي خليفه منصور په ۱۳۷ هـ حرم له دارالندوه څخه تر باب السهم پورې پراخه كړ،دهغه په وخت كې حرم ۴۹۵ متره مربع پراخه شو،او په لومړي ځل يې دمسجد په يوه كونج كې مناره هم جوړه كړه په ۱۲۱ او ۱۲۴ هـ كې خليفه مهدي د حرم رغونه پراخول اوښكلي كول پيل كړل خو هغه په ۱۶۹ كې وفات شو ،دهغه پاتې كار دهغه زوى موسى الهادي بشپړكړ، دمهدي په دواړو دوروكار كې حرم نور هم ۱۴۹۴۰ متره مربع پراخ شو.

هغه له حرم څخه د سېلابونو مخه هم تاوه کړه د حرم شاو خوا يې ژورې کندې او شېلې ډکې کړې او کعبه يې د غولي په منځ کې راوسته ، عباسي خليفه معتمد بالله او په ۲۸۱ هـ معتضد بالله هم حرم پراخه کړ معتضد بالله حرم ۲۵۰۰ متره مربع پراخ کړ.

خليفه معتضد بالله هم د هارون الرشيد د مېرمن زبيدې په واسطه د حرم لوېديځ ته د جوړوشويو دووکورونو ترمنځ ۹۸۰ متره مربع تشه له حرم سره يوځای کړه داوخت د حرم شريف غولی (حوېلۍ) ۱۳۱۹۵ متره مربع ته ورسېده.

د ۸۰۲ هـ سپوږميز د شوال المکرم په ۲۸ مه د شنبې په شپه حرم اور واخست او ۱۳۰ ستنې يې وسوځېدلې دا اور لګېدنه قصدي پېښه نه وه ،بلکې د غفلت له کبله وه ،په ۸۰۳ هـ سپوږميز د مصر پاچاملک ناصر فرج بن بربوق، بيسق الظاهري د مصري حاجيانو د بعثې د رئيس په توګه حج ته ولېږه هغه د حج له مناسکو وروسته حرم په ډېره کمه موده کې ترميم کړ،خو په مکه کې د ښولرګيو د نه موندلو له امله د حرم د چت کار پاتې شو وروسته په ۸۰۷ کې له روم او طائف څخه ورته ښه لرګي راوړل شول او پاتې کار يې بشپړ کړ.

په ترکيه کې د عثماني خلافت په پير کې سلطان سليمان قانوني د استانبول د جامع مسجد ډيزاينوونکی او جوړوونکی نامتو انجنير مکې ته ولېږه چې مسجد الحرام ته ښکلې نقشه جوړه کړي، خو دا سلطان ډېر ژر وفات او کار پاتې شو خو کله چې د حرم د لرګيو چت کمزوری او په ۹۷۹هـ س (۱۵۷۱م) د مسجد ختيځ دالان مطاف ته کوږ شو نو د حرم چاروا کيو د عثماني ترکيې وتلی پاچا دوهم سليم خان له پېښې خبر کړ هغه

هم د تکړه انجنیرانو یو پلاوی حرم ته ولېږه ، دې پلاوي له څېړنو وروسته تکړه انجنیر محمد جاویش ته دنده ورکړه هغه هم په ۹۸۰ هـ س کال دلومړي خور په ۱۵ مه دباب السلام ، (باب بني شیبه) له لوري دمسجد الحرام نړول پیل کړل ،ددې کار په پای کې دزېږوتیګو په ستنو داسلامي عثماني خلافت په بنه (۵۰۰) کوچنۍ کوچنۍ پیازوته ورته ګنبدې جوړې کړې.

داکار لا په شمال او ختیځ کې روان وو چې سلیم خان وفات شو ،دهغه له وفات وروسته دهغه زوی مراد خان داحمدبیګ په نوم تکړه انجنیر ته داکار وسپاره او په ۹۸۴ کې بشپړ شو ،دانوې ودانۍ تر پخوانۍ هغې کوچنۍ په (۳۸۰۰۲) متره مربع ځمکه کې ودانه شوه.

دکعبې څلور خواته برنډو کې چې اوس پوښل شوي داوسپینې ګنبدې اوس هم شته دي ،ددې ګنبدوشاته ډېر لوی نور کار هم شوی دی ،داد سعودي حکومتونو کاردی.

همدا راز دبرنډې دننه چې په کومو ستنوژېړې او مرمري ډبرې ښکاري دا ترکي مهندسي ده دا ژېړې ډبرې یې جدې ته نږې دبئر شمسي له غرونو راوړې دي ،عثماني خلافت یا ترکانو حرم ته ډېر زیات خدمت کړی دی چې دحرم مینه وال به یې په زرینو کرښو ولیکي.

www.meltahrik.com 0777 400 116

www.melitah
0777 400 116

سعود کورنۍ او حرمين

له شک پرته د سعود کورنۍ واکمنان ډېرې سياسي او شخصي نيمګړتياوې لري داکورنۍ مستبده اودکتاتوره ده ،خپل ولس ته نه دبيان ازادي ورکوي ،نه دنظردښکارولو، لاريونونو اونه دغړ لوړولو حق، دحکومت پر درې ګونو قواوو حاکمان دي،په ټولو لوړو څوکيو همدوی ناست دي،ولس ته په دولت اوحکومت کې کارنده ونډه اولوړ مقامونه نه ورکوي، پر سعودي او سپېڅلې خاوره يې امريکايان حاکمان کړي او دوی ته يې نظامي هډې ورکړې دي.

دې موضوع ته وروسته راځو خوله دې ټولو نيمګړتياوو او کمزوريو سره ه يې حرمينوته پرخدمتونو سترګې پټول ناځواني او بې انصافي ده،دوی حرمينوته نه هېرېدونکی خدمتونه وکړل، ددوی خدمتونه، حاجيانوته برابرې کړې آسانتياوې او دحرمينو ظاهري اوباطني ښکلا ماليدلې او په هره برخه کې مې يادښتونه هم اخستي دي خو زما معلومات کافي هم ندي او په ځينو برخوکې دحرم دمتوا ګانواو مستخدمينوله خولې دي چې شمېرې ،نېټې کرکټرونه او...يې ډېر دقيق بللی نشم، دحرم دمعلوماتو څانګې ته ورغللم خو هغوی ددومره معلوماتو راکولوته چمتو نشول، په دې اړه تکړه ليکوال او هڅاند ورور ښاغلي عبدالملک همت په خپل کتاب (زموږ دقبلې تاريخ)کې د سعودي کورنۍ دخدمتونو په اړه ځينې معلومات راټول کړي دي، دده مراجع او ارقام دقيق دي،خو دده لخوا دمعلوماتو له راټولوهم لس کاله تېرېږي. پدې لسو کالو کې په حرم کې ډېر بدلونونه او پرمختګونه راغلي ډېر کارونه شوي دي زه لومړی د ښاغلي همت معلومات

www.melitahrik.com 0777400116

رالېږدوم،وروسته به په خپل يون کې چېرې چې زه ګرځم په خپلو ليدلو اواورېدلوکې تاسودرانه لوستونکي له ځانه سره وګرځوم.

د ملک عبدالعزيز په پير کې

(کله چې ملک عبدالعزيزبن عبدالرحمن الفيصل آل سعود په ۱۳۴۳ هـ س کال پر حجاز واکمن شو يو کال وروسته يې دمسجدالحرام د ودانولو اراده ښکاره کړه،نو هغه وو چې دمسجدالحرام د هغه مهال د اوقافو مدير دمسجدالحرام په بيا جوړولو ،ترميم او اصلاح يې لاس پورې کړ،چې داترميم دهمدغه کال د حج د موسم تر رارسېدو پای ته ورسېد.

بياپه ۱۳۴۶ هـ س کال ملک عبدالعزيز آل سعود دټول مسجد الحرام دباندنۍ برخې دبياودانولو امر صادر کړ او داکار يې شيخ عبدالله دهلوي ته وسپاره ،کوم چې دزبيدې دچينې په کارولو کې يې ځوکلونه زيار ايستلی وو او په دې هکله يې ښه کار جوت شوی وو.

عبدالله دهلوي د مسجد الحرام دبيا رغولو ټول لازم مواد برابر کړل او له هغو کسانو څخه يې مرسته وغوښته چې دزبيدې د چينې په آبادولوکې يې دده سره مرسته او کار کړی وو داکار نوموړي دهمدې کال د ددوهمې خور په مياشت کې پيل کړ او دمسجدالحرام په هره برخه کې يې ترميم،اصلاح تزئين او نوی والی راووست.

د سعودي پراختيا لومړی پړاو

دمقتدرعباسي دوختونو دمسجدالحرام له پراختيا څخه يو زراو اتيا کاله تېر شول ،په دغو ډېرو کلونوکې په مکه مکرمه او نوره نړۍ کې زښت زيات بدلونونه راغلل ،خو مسجد الحرام يوه لوېشت هم پراخه نه شو ،بلکې ډول ډول ودانۍ وار په وار ورته را نژدې کېدلې ،څو ښځې په مسجدالحرام

www.melitahrik.com 0777 400 116

پورې ونښتلې ،دغه حال د صفا او مروه تر منځ دمسعی هم و ،مسعی هم دمهالونو په تېرېدو سره داسې تنګه شوه ،چې دواړو خواووته يې دوکانونه راووتل،حاجيانو به د صفا اومروه تر منځ سره لمر ته پر شګلنه ځمکه د بازار په ګڼه ګونه کې سعی کوله.

دمسجدالحرام دغه تنګ غولی په تېرو مهالونوکې دحاجيانولپاره بس وو ،ځکه چې هغه مهال د مسلمانانو شمېر لږ ، دحج د سفر وسايل محدود اوډېر لږ خلک حج ته تلل.

خوورووسته وروسته چې د مسلمانانو شمېر زيات شو ،اودحج د سفر وسيلې موټرونه ،ريل ګاډي ، سمندري بېړۍ،اوالوتکې شوې نو د حاجيانوپه شمېر کې هم زياتوالی راغی ،لکه چې دادی وينو چې داشمېره نوره هم کال په کال مخ په زياتېدو ده، همدا سږکال په ۱۴۲۲ س ۱۳۸۱ل کې وايي چې دوه نيم ميليونه حاجيان مکې مکرمې ته تللي وو(ويل کېدل چې سږکال ۱۳۸۹ لمريز داشمېره دپنځو او شپږ ميليونو ترمنځه وه).له دې امله د مسجدالحرام او دحج دمناسکو د نورو مقدسو ځايونوپراختيا او نوي رغښت ته ټينګه اړتيا احساسېدله.

خوله بده مرغه هېڅ يوه مسلمان واکمن او چارواکي دې چارې ته پام وانه ړاوه خو چې مرحوم ملک عبدالعزيز پر واک راغی اودمسجدالحرام تر رغونې او سمونې وروسته يې په ۱۳۷۰هـ س کال د حرمينو دستري تاريخي پراختيا او ودانۍ پلان طرح کړ.

دکار پيل

دملک عبدالعزيز په وختونوکې دمسجدالحرام دپراختيا اوتعمير دسروې اوډيزاين کار په لاره واچول شو ،خو بشپړ شوی لانه وو چې هغه وفات شو ،تر ده وروسته دده زامنو ملک سعود ،ملک خالد ،ملک فيصل او ملک فهد دده

دغه لار تعقيب کړه، په ۱۳۷۰ هـ س کال د حسن حسين دمياشتې پرپنځمه اعلان وشو چې د کار هغه آلات چې دنبوي مسجد په ودانۍ کې په کار لوېدلي وو ، ټول دې مکې مکرمې ته ولېږدول شي، څو دمسجدالحرام دپراختيا کار سمدستي پيل شي، بيادغه کال د صفرې پر شپږمه ددې کار لپاره د درو کمېټو دجوړېدو په هکله پاچايي فرمان اعلان شو.

د سعودي بن لادن تعميراتي ګروپ

څنګه چې د حرمينو شريفينو ټول کارونه د سعودي بن لادن د ودانيزې ډلې (تعميراتي مجموعې يا ګروپ) تر سره کړي دي، اودمسجدالحرام دپراختيا د چارو عمومي مشر هم ددې ګروپ مشر وو او لاندېني معلومات هم ددې کمپنۍ دمعلوماتواو ارقامو پر بنسټ وړاندې شوې دي ، ددې مجموعې ددغو وياړلو کارونو د تقديرولو لپاره درانه ګامونه واخستل.

ددرنو لوستونکيو دمعلوماتو لپاره لا زمه ده چې ددغې کمپنۍ په هکله هم څه معلومات وړاندې شي، ددې کمپنۍ بنسټ ايښودونکی د(شهيد) اسامه رح پلار محمدبن عوض بن لادن الحضرمي دی ،چې اصلاً ديمن د حضرت موت وو او عربستان ته يې نقل مکان کړی دی ، ده چې دتاريخ القويم، دمولف په قول يې ليک لوست نه وو زده پنځه ويشت اولادونه درلودل اودملک فيصل په حکومت کې يې د وزيرپه توګه کار کاوه،دی د سعودي يو ډېر شتمن پانګوال وو.واېي هغه مهال چې سعودي حکومت هېڅ الوتکه نه درلوده،محمد شخصي الوتکه درلوده.؛ چې دهغې په واسطه به يې يومهال دسهار لمونځ په مسجدالحرام کې ،دماسپښين لمونځ په نبوي مسجد کې اودمازديګر اوماښام لمونځونه به يې په مسجداقصی کې کول،ده پخپله هم دمسجدالحرام په پراختيااو ودانۍ کې فعاله ونډه درلوده، کله چې محمد وفات شو ملک فيصل پرې وژړل او ويې ويل چې نن مې ښي مټ

www.mellitahrik.com 0777 400 116

غوځ شو. په ۱۳۷۵س (۱۹۵۵ع) کال د بن لادن تعمیراتي کمپنۍ د ځینو سعودي اوبهرنیو ټیکه دارانو سره یو ځای د مسجد الحرام د توسیع لار اولیکه جوړه کړه.

لومړني کارونه

د ۱۳۷۵ ه س کال د دوهمې خور پر څلورمه د اجیادو او مسعی په سیمه کې د برېښنا او ټیلیفون مزي او د اوبو پیپونه لېرې کړی شول، بیا د دغو ځایونو کورونه او دکانونه ونړول شول بیا د مطاف ودانۍ چې په هغوکې د زمزم د اوبو دالان وو، ونړول شوې، اوورپسې د نورې ودانۍ تهدابونه وکیندل شول.

د بنسټ دډبرې ایښودل او دکار پیل

د همدغه ۱۳۵۷ ه ش کال د برات د میاشتې پر دروېشتمه د پنجشنبې په ورځ د باب ام هانی مخې ته یوه ستره غونډه جوړه شوه چې په هغې کې ملک سعود بن عبدالعزیز، دولتي چارواکیو، دیني مشرانو او د اسلامي هېوادونو ځینو استازیو ګډون کړی و ، په دې غونډه کې د دغې سترې ودانۍ د بنسټ ډبره د مراسمو په ترځ کې کېښودل شوه، او کار یې پیل شو چې د دې سترې پراختیایي او ودانیزې پروژې د کار په پایله کې د سیلونو د اوبو سوبې له حرم څخه جنوبي لوري ته تر ځمکه لاندې ودانې شوې ، د مسعی دوه پوړیزه ودانۍ ، د مسجد الحرام زېرزمیني برخه ، د مسجد الحرام سترې دوه پوړیزې برنډې ، د دغو برنډو څلورشپېته دروازې ، د مسجد الحرام اوه منارې د مسجد د برنډو دوهم پوړ او بام ته اوه زینې جوړې شوې، د مطاف غولی پراخ او روغ شو ، د زمزم اوبو د څا تاسیسات تر ځمکه لاندې جوړ شول، د مسجد الحرام په بېلو بېلو برخوکې د زمزم د څښلو د اوبو سبیلونه په کار واچول شول، د مسجد الحرام شاو خوا ترځمکه

www.melitahrik.com
0777 400 116

لاندې داوداسه تازه کولو اوځان مینځلو ،تشنابونه او ځایونه جوړ شول،دمسجدالحرام دباندې پنځه عام غولي ودان شول،اودصفا اومروه څخه دقراره او شامیه محل په منځ کې نوی سړک ودان شو.

دمسجدالحرام دپراختیا او نوې ودانولو دغه کار(۲۰)شل کاله دوام وکړ او په ۱۳۹۵س کال بشپړ شو،چې ددې پراختیا او ودانۍ په پایله کې ددغه مسجد ساحه له (۲۸۰۰۳)مربع متروڅخه (۱۸۰۸۵۰) متره مربع شوه،اوپه یوه وخت کې د(۴۷۰۰۰)تنولمونځ کوونکیو پرځای (۳۱۳۰۰۰)تنه پکې لمونځ کولی شي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

بشپړوونکي کارونه

ددې پراختیایي کار په ادامه کې د کعبې او مسجدالحرام ځینې نور ترمیماتي کارونه هم تر سره شول،او دمقام ابراهیم دنوي جوړولو له امله مطاف نور هم پراخه شو،ځکه پرهغه باندې پخوا لویه ودانۍ ولاړه وه چې بیا په اوسنۍ قبله بدله شوه.

دپراختیا دغه کارونه لانه و ختم شوي چې دملک فهد بن عبدالعزیز دور را ورسېد دده په پېر کې په دغو پراختیایي کارو پسې مطاف په سپینه مر مر ډبره فرش شو ددې ډبرې ښه ځانګړنه داده چې په ډېره سخته تودوخه کې هم پرهغې پښې نه سوځي او یخې وي.

دغه راز په ۱۴۰۲ س کال ملک فهد ددغې پراختیا په ادامه حکم وکړ چې دمسجدالحرام د ودانۍ بام دې هم د لمونځ کوونکیو لپاره جوړ شي ،چې په دې ډول دمسجدالحرام پربام باندې دځلور اتیا زرولمونځ کوونکیو لپاره نور دلمانځه ځای زیات شو،ورپسې ملک فهد دمسجد الحرام د ودانۍ دباندې دپنځو خپله خوځندو (خپله تلونکیو راتلونکیو ،اتومات)زینو دجوړولو حکم وکړ له دغو زینوڅخه چې پر یوې یې (۳۷۵)مربع متره مځکه نیولې ده حاجیان د ازدحام پرمهال پر عامو زینو سربېره کار اخلي له دغو زینو څخه بنسټیزه موخه او مقصد په ځانګړې توګه دادی چې دضعیفو وګړیو او کوچنیانو لپاره لومړي پوړ او بام ته دختلو اسانتیاوې برابرې شي، د مسجدالحرام دفهد دپراختیا پرمهال دوې نورې خوځنده زینې دمسجدالحرام لومړي پوړ اوچت ته جوړې شوې،دغه زینې چې زنګ یې نه وهي اودعربو دروایتي او دودیز طرز تعمیر سره سمې جوړ شوې دي،په هر ساعت کې د (۱۵۰۰۰)تنو کښته پورته رسولو

www.melltahrik.com 0777 400 116

ګنجایش لري ،دلته باید ووایو چې ددغو اضافي بدلونونو په رامنځته کېدو سره په حقیقت کې دمسجدالحرام دپراختیا اونوي ودانولو د لومړي پړاو تاریخي کار پای ته ورسېد. چې په پایله کې مسجدالحرام په یوه وخت کې دڅلورولکو لمونځ کوونکیو ګنجایش پیدا کړ.

د سعودي سترې پراختیا دوهم پړاو

لکه چې دمخه مو وویل په سعودي او نوره اسلامي نړۍ کې دپرله پسې اومخ پرزیاتېدو سترو ټولنیزو بدلونونو او دنویو تجارتي هوایي ټرانسپورټونو په پراخ رامنځته کېدو او په لارو کې دآسانتیاوو په برابرېدو سره دحج لپاره مکې مکرمې ته دتلو نکیو شمېر ورځ په ورځ مخ پرزیاتېدو دی ،له دې امله سعودي چارواکیو احساس کړه چې دمسجد الحرام لومړنۍ پراختیا او وداني کافي نده ،ځکه نو هغو وپتېیله چې یو ځل بیادیوې ښې او هر اړخیزې پروسې په تطبیق سره دمسجدالحرام ګنجایش دوه برابره شي، هغه وو چې د ۱۴۰۹ ه س کار دصفرې په دوهمه خادم الحرمین الشریفین ملک فهد د مسجدالحرام د دوه برابره سترې او پر تمینې پراختیا دبنسټ ډبره د پرتمینو مراسمو په ترڅ کې کېښوده څو دغه ستر جومات دنن مهال د غوښتنو سره سم ودان او په پرمختللیو عصري وسایلو سمبال شي.

د کار دغه پلان داسې جوړ شوی ووچې له یوې خوا دمسجدالحرام په لوېدیځ لوري کې پراختیا راوستل شي کومه چې دمسجدالحرام د ساحې اندازه نوره (۷۶۰۰۰) مربع متره زیاتوي ،اوپه یوه وخت کې دیولک نوي

زرو تنو لمونځ کوونکیو ګنجایش برابروي ،اوله بل لوري پخپله د جومات غولی ،زېرخانې او لومړی پوړ نور (۵۹۰۰۰)مربع متره پراخه شي.

ددغې پراختیا کار په مسجدالحرام پورې دنښتي سوق صغیر په نړولو پیل شو،څو ددې کار لپاره ار شو پراخه شي، په دې توګه په ۱۴۰۹س کال ټوله ساحه د تعمیراتي کارونو منځی(مرکز) ګرځېده ،او شاو خوا ټول زاړه کورونه او عمارتونه ونړول شول، او تعمیراتي کارونه په لار واچول شول، چې ددې عظیم الشان اوپراخ تعمیراتي کار په نتیجه کې د مسجدالحرام ارشو دبرنډواو غولي په ګډون ټوله (۳۶۱۰۰۰)مربع متره شوه،چې په عامو ورځوکې په یوه وخت کې (۷۳۰۰۰۰)تنه او دحج ،روژې اوپه نورور ځانګړیو ورځوکې تر یومیلیون زیات مسلمانان لمونځ پکې کولای شي.

ددې کار په نتیجه کې دمسجد الحرام داسې ستره او ښکلې ماڼۍ جوړه شوه چې یو یې لاندینی پوړ دی ،چې جګوالی یې درې نیم متره دی او ارشو یې د مسجدالحرام په اندازه ده بل دمځکې یالومړنی پوړ دی چې جګوالی یې لس نیم متره دی، اوبل یې هم دوهم پوړ دی چې جګوالی یې لس متره دی.

دحرم شریف دپخوانۍ عثماني ودانۍ، په هکله په ۱۳۸۳س کال ملک خالد لارښوونه وکړه چې هغه دې دتاریخي اثر په توګه خوندي ،اوپر خپل حال دې پاته شي، چې په دې ډول نوې او پخوانۍ ودانۍ داسې سره ونښلول شوې ،چې پرته له دې چې کوم عیب ولرې ډېرې ښې هم ښکاري، البته دیادونې وړ ده چې د مسجد الحرام عثماني ودانۍ په (۲۸۰۰۳)مربع مترو کې جوړه شوې وه.

دغه راز په دې ودانۍ کې د مسجدالحرام د ننه مطاف، بام او د هغه بهر میدانونه په داسې سپینه ډبره فرش شوي دي، چې په ډېره سخته تودوخه کې هم پښې نه سوځوي خو د جومات شاو خوا لارې په ګرېنیټ ډبره فرش شوې دي، د مسجد الحرام د ودانۍ تهدابونه داسې کلک او ټینګ جوړ شوي دي چې پرهغو باندې په راتلونکې کې هر څونوې ودانۍ جوړې شي، زور یې را وړلای شي، او زلزله یې هم نه ورانوي، دمسجد الحرام بنیادونو باندې یې واټر بروپ پلاسټیکونه اوار کړي دي څو ودانۍ له نم څخه خوندي پاته شي، د تعمیراتي کار په بهر کې دمسجد الحرام غولی کوم چې کار پرې کېده د پیاده تلونکیو لپاره پرانیستې پرېښودل شوی وو، څو لمونځ کوونکي جومات ته په تللوکې د کومې ستونزې سره مخامخ نه شي، بل داچې په تعمیراتي ارشو کې د ځای کمښت د دې غوښتنه کوله چې تعمیراتي مواد دودانۍ له ارشو څخه لېرې ځای پر ځای او جوړ شي، لکه چې د کانګرېټو د جوړولو او ګډون کوونکیو ماشینونو کې چې پر موټر و به اینښودل شوي وو، د یوه تونل له لارې په مکه کې د کار ځای ته لېږدول، په دغه تعمیراتي کار کې د کار شویو موادو په ډله کې د اعلی معیار پنځه څلوېښت زره ټنه پولاد شامل دي په دغه ودانۍ کې د ډبرو او سیمنټو مصنوعي(جوړ شوي)شیشکونه او نور لازم الاجرا استعمال شوي دي کوم چې هم ددې ستر ساختماني کار په چټکه بشپړتیا کې ډېر مرستندویه جوت شول او هم یې د ودانۍ ټینګښت او ښایست زیات کړ، دغه شیان د مکې مکرمې په اطرافو کې په یوه کار ځای (فېکټرۍ)کې جوړېدل، کومه چې ددې پروژې لپاره په ځانګړې توګه تاسیس شوې وه، دمسجد الحرام د ودانۍ د لومړي او دوهم پړاو کارونه یې داسې سره ونښلول چې پرته له کومه عیبه ببخي یو شان ښکاري او څوک یې توپیر نه شي کولای د مسجد

www.melitahrik.com 0771 400 116

الحرام ساحه د راډیو او ټلویزین په ستوډیو ګانو سمباله ده ،او ډیرې حساسې کمرې او نور آلات پکې درول شوي دي ،په مکه مکرمه کې درې تونلونه جوړ شوي چې د مسجد الحرام پرشا وخوا ګردی ترافیکي سړک بشپړوي چې دغه راز د مسجدالحرام ودانۍ د اور وژنې په ډیرو پرمختللیو وسایلو سمبال شوې ده.

www.melitahrik.com
0777 400 116

د مرمر ډبرې

دمسجدالحرام ددې سترې ودانۍ دننه اودباندې ټول دېوالونه ،غولې اوچتونه په مرمر ډبرو فرش اوښکلې شوي دي،دغه مرمر اود ډبرو نور ډولونه ټول دمکې مکرمې دشا وخوا ځینوغرونو څخه کښل شوي دي ،په دې ډله کې دفاطمې په ناوه کې چې مکې ته نژدې پرته ده د وطني مرمر ډبرې پراخه زېرمه موجوده ده ،چې دمسجد لومړۍ پراختیا پر مهال یې د جومات په بهرنۍ ښکلا کې ستره ونډه درلودلې ده.دمرمر غټې غټې ټوټې ددغې ناوې څخه پنځوس کیلو متره لېرې د جدې په شاوخواکې دسعودي بن لادن ډلې د رخام او ګرانیټ کار ځی (فبکټرۍ)ته راوړل کېدلې کومه چې په منځني ختیځ کې په خپل نوعیت کې تر ټولولویه اونوې ده.هلته به دمرمرو ډبرو ټوټې جوړېدلې،پرې کېدلې او ځلا (پالش)به ورکول کېده،څودهغو طبیعي برخوته ځلا اوښکلا ورکړي، دغه ډبرې د مسجد د ودانۍ ددوهم پړاو پر مهال په دوه اتیازره مربع متره ساحه او ستنو کې کار شوي دي؟

دمسجدالحرام ددننه دېوالونودښکلاکار دایټالیا په یوه کارځی (ورکشاپ)کې ماهرو کارګرانو تر سره کاوه،ددغو دېوالونوډبرې په یوډول کمپیوټري ماشینونو تراشل کېدلې ،چې پای دښو اوفني کارکوونکیو او نوې ټکنالوژۍ په مرسته داسلامي طرز تعمیر یوډول شهکار ځینې جوړ شوا ومسجدیې ډېر ښکلی کړ،دغه راز ماهرو کارګرانو دلوړې کچې داسې ښکلې کاشي خښتې جوړې کړې چې د اسلامي تعمیراتي فن ډېرې ښې نمونې وې. اودجومات هغو ښکلیو محرابونوته یې نوره ښکلا هم ورپه برخه کړه،کوم چې دجومات دفهد پردروازه وکارول شوې.

تر مسجدالحرام لاندې سړک

دمسجدالحرام دپراخه شوې برخې د باندې د ترافيکو د جريان دډېرښت د لږولو لپاره ملک فهدد يوه تر ځمکې لاندې سړکunder passجوړولوآمر ورکړ، چې پر هغې يې يو چت جوړ کړ څو لمونځ کوونکي په هوسآيي او له ترافيکي پېښو څخه په خوندي توب کې حرم ته ورسېدلای شي.

ددې چارې لپاره يې مسجدالحرام ته ډېر نژدې لار وکېندله او پوخ سړک يې تر ځمکې لاندې جوړ کړ چې دپياده تلونکيو لپاره دموقتي پلونو په جوړولو سره هلته تر مځکه لاندې پر ځينو کوټو او د اړوندو کارکوونکيو پرد فترونو سربېره يوستر دوه پوړيز داودس تازه کېدو ځای هم جوړ شو،کوم چې ساده او تلونکي راتلونکي خوځنده برېښنايي زينې ورښکته شوي او په عصري ډول جوړ شوی دی.

www.melitahrik.com 0771 400 116

د سېلاب د اوبو چاره

څنګه چې دمکې مکرمې شاوخوا غرونه دي، او مکه په کښته ناوه کې پرته ده ، نو سېلونو ،په تېره د جنوبي لوري څخه راتلونکيو برساتي طوفانونو په کراتو کراتو کعبې شريفې ،مسجدالحرام او دمکې ښارته درانه تاوانونه اړولي دي ، که څه هم په بېلو بېلو مهالونوکې د سېلاب دمخنيوي لپاره اسلامي مشرانو او واکمنو بندونه جوړ کړي او نور ډول ډول کارونه يې تر سره کړي وو ، خو بيا هم کعبه او مسجدالحرام له دې افته خوندي نه وه ،لکه چې دمکې ددغو سېلونو او دهغو دمالي او ځاني درنو

تاوانونو په هکله په تاریخونوکې په تفصیل سره خبرې شوې دي ،موږدلته ددې مطلب د ډېر اوږدوالي له وېرې پر هغو ټولو تر خبرو کولو تېرېږو او یواځې د وروستي ډېر تاواني سېل په هکله خبرې کوو.

د ۱۳۸۸س کال د میاني د میاشتې په څلورمه چې د ۱۹۲۹ع کال د جنورۍ د (۲۲۹ م)سره سمون خوري ،په مکه معظمه کې تر دوه ،دوه نیموساعتوپورې داسې په شرپې اوربښت وشو چې دمسجدالحرام غولی د سېل له اوبو داسې ډک شو چې هلته بند حاجیان یې په ځانګړیو ببړیوکې ترې راوایستل،(۴۵)ساعته په حرم کې اوبه ولاړې وې (۵۳)ساعته په کعبه معظمه باندې طواف ونه شو ، دمسجدالحرام هغه الماری چې قرانونه پکې ایښودل شوي وه اوبو پرسر واخستې،چې دقرانونو پاڼې د ببړیو په ذریعه ترېنه راوویستل شوې، د کعبې شریفې دیوالونه نژدې درې متره پنځه شپېته سانتي په اوبوکې ډوب ول، دمطاف د مرمر ډبرې اوبو وکښلې او دمکې د ښار په ځینو برخوکې دغه اوبه د کورونوتر لومړي پوړ پورې ورسېدې.

دمیاني پرشپږمه د جمعې ترلمانځه وروسته خلکو وکړای شول چې بېرته طواف پیل کړي ،خو دغه مهال هم په مطاف کې تر بجلکو پورې اوبه ولاړې وې دزمزم څاه تر یوې میاشتې پورې بنده وه، اوپه دغه کال حاجیانو د زمزم اوبه خپل وطن ته یونه وړای شوې.

خدای ته معلومه ده چې دحرم شریف په زیر زمینیوکې چې خلک بند پاته شوي وه ، څونه به مړه شوي وي ،دحرم په شاوخواکې دساعتونو او نورو لوړبیو شیانو دکانونه وو ،هغه ټول وران وېجاړ شول،پرسړکونو باندې موټر،تجیر ان او نور سامانونه ټول ،اوبویوړل،او وران وېجاړ یې کړل،لنډه داچې پر بې شمېره وګړیو سربېره په کروړونو شته یې له منځه ولاړل، سعودي

www.meltahrik.com 0777 400 116

حکومت د سېل د اوبو چارې او د هغه د ضررونو د مخنيو لپاره د مسجد الحرام د سعودي پراختيا، د کار په لړ کې په ۱۳۹۸ س کال د ۷۰ کروړو ريالو په لګښت يوه ستره پروژه تر لاس لاندې ونيوله، او د سېل د اوبو د ترځمکې لاندې تېرولو د نوې شبکې په جوړولو سره د سېلاب او د هغه ضرر د تېرو مهالونو کيسه جوړه شوه، د سېلابي اوبو د ترځمکې لاندې تېرولو دغه ؛شبکه د درنو نورو لاروچارو ،د پلي کولو په ذريعه ډېره ښه او بنستيزه بشپړه شو ه او د سېل اوبو ته يې د حرم په شاوخوا ترځمکې لاندې په دريو سو پوا ېستلو سره لاره ورکړل شوه.

ايرکنډېشن

د مکې مکرمې ډېرې شديدې ګرمۍ به تل حاجيان ځورول ، له دې امله خادم الحرمين الشريفين ملک فهد لارښوونه وکړه چې په مسجد الحرام کې د ايرکنډېشن نظام (سېستم)نصب شي، څو د هغه هوا سړه شي،د ا سېستم چې د نړۍ ترټولو ښه هوا سړوونکی دی،درې نيم کيلومتره لېرې په يوه شپږپوړيزه ودانۍ کې واقع دی ،له دغې ودانۍ څخه د ځانګړيو پايپونو په وسيله، (۳۸۵۰۰)ټنه يخه هوا د سړوونکيو وسايلو له لارې مسجد الحرام ته ،لېږدول کېږي ،په دې ډول چې سړه هوا ،د دغه جومات د ستونونو له پورتنۍ برخې څخه راوځي ،او توده هوا د دغو ستونونو د لاندې خوا څخه د هوا کش کوونکيو وسايلو په ذريعه د مسجد بهر ته وځي.

د مسجدالحرام دروازې

لومړني مسجدالحرام نه دېوالونه درلودل،نه دروازې،بیاچې حضرت عمر او حضرت عثمان رضي الله عنهما مسجدالحرام پراخ کړ،او دېوالونه يې پرې راوګرځول هم يې دروازې نه درلودې ،خوکله چې خليفه ابوجعفردمسجدالحرام دتوسيع او تعمير خدمت ترسره کړ هغه ته يې بېلې بېلې دروازې ورکړې،اومختلف نومونه يې پرې کېښودل،لومړی مورخ چې موږته دمسجدالحرام ددروازو معلومات راکوي،امام ازرقي رح دی، دهغه پرمهال ددرېمي لبړديزې هجري پېړۍ په لومړيوکې مسجدالحرام درويشت دروازې درلودې،بياځنګه چې دهغه په ارشو او ودانۍ کې دځينو واکمنو لخوا بدلون راته ،طبعاً يې ددروازو په شمېر اونومونوکې هم بدلون راته،له دې امله دمقدسي ، ناصرخسروبلخي ابن بطوطه او ځينو نوروپه وختوکې کوم چې په خپلو يونليکونو او اثاروکې ددغو دروازو يادونه کړېده،شمېريې نولس وبيا وروسته تر دې چې مسجدالحرام کې ،دمصر ،شام ،يمن اوترکيې،واکمنو لخوا ادلون بدلون راغی ، دهغه دروازو په شمېرلوکې هم بدلونونه راغلل،او شمېره يې پنځه ويشتوته ورسېده، بيا دملک سعود پر مهال دلومړي سعودي توسيع او ودانۍ په پايله کې ،دمسجدالحرام دلويواوکوچينو دروازو شمېر يو پنځوسوته جګ شو ،خوکله چې دملک فهد پر مهال دنوي ټکنالوجۍ پربنسټ په مسجدالحرام کې نوې پراختيا راغله،هغه لومړي پوړ او چت ته پرمدخلونو او پر ساده او بربېښنايي زينو سربېره يواځې بهر ته دڅلوروسترو دروازو، څلور پنځوسوفرعي دروازو ،او دزېرخانو او لومړي پوړ ترمنځ دشپږو دروازو درلودونکی شو ،په دغو دروازوکې باب بني شيبه ډېره مشهوره وه،

چې باب السلام هم ورته وايي، دڅلورومذهبو په نزد له هر لوري چې څوک مسجدالحرام ته ورسېږي مستحب داده ،چې له دغې دروازې څخه دکعبې دتعظيم په خاطر مخامخ ور ننوځي، پخواباب بني شيبه مقام ابراهيم ته نږدې وه،اولومړی دمسجدالحرام حد دغه ځای وو ،په هداية السالک کې وايي ،چې درسول ص پرمهال دلته دروازه نه وه،خوهغه به له دغې لارې مسجدالحرام ته ننوته، په ۱۶۴ ه س کال کې خليفه مهدي عباسي دحرم ددويمې پراختياپه وخت دلته ،دروازه جوړه کړه او يوه ستره مناره يې هم پرې ودانه کړه ،دسلطان سليم اوسلطان مراد نوې ودانۍ کې ددغې دروازې په مقابل کې يوه ستره دروازه په دغه نامه جوړه شوه،دادروازه دومره پخه اوټينګه وه چې دپېړيو په تېرېدوسره يې هم ترميم ته ضرورت پيدانشو ،دمخکينيو ،پراختياوو له امله،دغه دروازه بيخي دمسجدالحرام په غولي کې پاتې شوه،بيا دملک سعودلخوا دمطاف دپراخولو پرمهال هغه د۱۳۸۷ ه س کال دخدای تعالی دمياشتې په ۱۱مه يوه وړه اودهغې پرځای دنښې په توګه پر فرش دتورو ډبرو پټۍ جوړه کړه،خوپه ۱۴۰۰س کال دمطاف دبياپراختيا پرمهال دغه پټۍ هم ايسته کړل شوه،چې داکار دځينو کسانو داعتراض وړ هم وګرځېد. علامه قاسي چې په شفاء الغرام کې دباب بني شيبه له لارې مسجدته دننوتلو داستحباب کوم روايتونه نقل کړيدي ،دهغو په هکله وايي،چې په دغوروايتونوکې مراد له باب بني شيبه څخه ددغې دروازې لوری دی نه پخپله دغه دروازه ځکه دغه دروازه خوپخپله دمهدي په وخت کې جوړه شوه،خوبياهم که څوک غواړي چې بيخي ددغې دروازې په لاره مسجدالحرام ته ننوځي نودباب السلام اوسنۍ دروازه بيخي ددغې دروازې پر برابر ه ده که حاجيان له دغې دروازې

جومات ته ننوځي او مخامخ دبيت الله په لوري ورشي،دپخواني باب بني شيبه څخه به تېرشوي وي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

د مسجدالحرام منارې

امام ازرقي رحمة الله عليه، په خپل كتاب اخبار مكه كې چې د دريمې لېږديزې پېړۍ په لومړيو كې يې ليكلى دى وايي چې حرم څلور منارې لري د علامه قاسي(۷۷۵_۸۳۲س)په وختو كې د حرم پنځه منارې وې،خو علامه قطب الدين (په ۹۸۸ كې مړ) داوومنارو يادونه كوي، تر ټولو لومړۍ مناره په ۱۳۰س كال خليفه ابو جعفر د مسجدالحرام پرباب العمره باندې ودانه كړه،نورې منارې په بېلو بېلو وختونو كې د مختلفو اشخاصو لخوا جوړې شوې، چې ځينې يې بيا نړېدلي او بيا جوړې شوي دي دغه راز د مسجدالحرام د ودانۍ په بدلون او پراختيا كې هم د دغو منارو په شمېر كې لړ والى او ډېروالى راغلى دى.

په هر صورت مسجدالحرام تر ۱۳۷۴س كال پورې اوه منارې درلودې ،دغه منارې د سعودي لومړنۍ پراختيا پرمهال رنګې شوې او پر ځاى يې اوه نوې منارې ټولې په يوه بڼه جوړې شوې، بيا د سعودي د دوهمې پراختيا پرمهال دوې نورې منارې هم كټ مټ په هماغه بڼه جوړې شوې چې په دې حساب د حرم داوسنيو منارو شمېر(۹)ته رسېږي چې ټولې نهه اتيا متره جګوالى لري دغه منارې دوې د ملك عبدالعزيز پر دروازه،دوې د عمرې پردروازه،دوې د ملك فهد پردروازه، دوې پرباب السلام او يوه د صفا پرغره جوړې شوې دي.

د تاريخ مكه مكرمه ليكوال ډاكتر محمد الياس عبدالغني د فهد له وروستۍ پراختيا وروسته د حرم ، ځمكتلي او د لومړي او دوهم پوړ مساحت (۲۷۸۰۰۰) متره مربع او له حويلۍ سره د حرم ټول مساحت (۳۶۶۰۰۰) متره مربع ښيي چې په عادي وخت كې پكې (۹۱۴۰۰۰) تنه او د بيروبار په وخت كې پكې يو ميليون تنه ځايېږي . خو دا معلومات ځكه

دقیق نه ښکاري چې همدا سږکال دځینو په وینا رسمي او نارسمي شاوخوا شپږ میلیونه تنه او دځینو په وینا څلورنیم میلیونه تنه حاجیان و نو که یومیلیون ترې په مسجد او غولي کې ځای شي نوآیا داپاتې کسان پرسړکونو ځاییږي ؟

د بادغیسي درې شوطه طواف

ددوشنبې په ورځ دذوالحجې په دوهمه له غرمې مخکې حرم ته روان وم، سید نصیر دعمارې په مخ کې په دوکان کې ناست وو پر مایې غږ کړ، (استاد جان کجامیری) ماورته وویل چې حرم شریف ته روان یم ،ویې ویل چې ته خوتیار روان یې دلته زموږ څوتنه حاجیان نوي راغلي دي ،عمره یې نه ده کړې، که ته ورسره مرسته وکړې ثواب به دې وشي، ماورته وویل ولې نه ،ورته غږ کړه، زه یې له ځان سره بیایم، هغه هم څلور تنه بادغیسي سپین ږیري له خونو را وویستل ورته یې وویل چې دا استاد به درسره مرسته وکړي، اوعمره به اداکړئ، دوی احرام هم سم نه ووتړلی ټینګار یې داو چې د حرم دزیارت پرمهال یې حرم ته ددرناوي په موخه که له احرام سره پګړۍ نه وي نو خولۍ خوې باید هرو مرو پرسر وي، ماورته داحرام په حالت کې دسرپټولو فقهي حکم واوراوه، خو ددوی دلیل داوو چې څنګه به دخدای کورته لوڅ سر ورځي، په داسې حال کې چې ددوی په آند په لوڅ سر لمونځ له سره کیږي نه.

په ډېر ټینګار او ستونزومې دوی قانع کړل چې له پګړۍ اوخولۍ تېر شي کله چې حرم ته روان شو نو پرلار مې دوی ته وویل چې په حرم کې بیروبار ډېر وي ،حرم ډېر پراخ دی اوڅو دروازې لري باید ډېر پام وکړي چې له خپل ملګري بېل نشي، پر لاره مې څو څو ځایه وروښودل چې نښه یې

www.melitahrik.com 0777 400 116

کړي، او خپله لار او عماره پیدا کړي، زموږ پر لار غټه نښه دابن لادن مسجد و چې زموږ عمارې ته نږدې او ډېر مشهور و ، پر دې مې هم پوه کړل چې ستا سو په لاس کې پردې تسمې ستا سو پوره شهرت او د عمارې (استوګنځی) ادرس لیکل شوی او پر غاړه ځوړند کارت کې مو هم ستا سو او ستا سو د استوګنځي او اړوند ګروپ او شرکت نوم او پته شته چې که نادرکه شوئ نو له خلکو مرسته غوښتلی شئ، حرم ته چې ورسېدو نو عمارې ته تللی سړک مې ورته په نښه کړ زموږ عمارې ته پر تلونکي سړک ډېرې روښانه او سترې نښې وې د حرم له سالون څخه به چې سهیل ختیځ ته ووتلې نو یو سړک ترمنځه و د پول په پیل کې دابن لادن شرکت څو لوړ پوړیزې ودانۍ پیل کړې وې ددې ، ودانیو مخ ته د سړک پرسر یو ډېره لویه د اعلاناتو لوحه وه چې ساری یې نه لیدل کېده، او ترپایه هماغه یو اعلان هم پرې خپرېده ، دا څو متریزه لوحه شپه او ورځ روښآنه وه ، زموږ ډېرو حاجیانو هماغه نښه کړې وه.

په حرم کې مې هم دروازې ور وښودې ، د حرم لوی ساعت د ساعت کوچني برجونه ټول مې ورته وښودل، د بېلبېلو په صورت کې د بیا یوځای کېدلو ځای مې ور وښود ، د طواف ضروري مسایل او دا چې پر دوی په لومړیو درې شوطو (دورو) کې سعې او رمل ده او اوه ځله به له حرم څخه تا وېږي ټول مې ورو ښودل ، څه کم یوولس بجې طواف ته مطاف ته ورښکته شو ، ورته مې وویل چې پر یو بل لاسونه کېږدي او زما اوږه هم ونیسي، چې له یو بل څخه ببېل نه شو ، په مطاف کې د بېلبېدو په صورت کې مې با ب الصفا ورته وښوده چې له طواف وروسته به دلته را یوځای کېږو ، طواف مو پیل کړ، بیروبار ډېر زیات وو زه مخکې او دا څلور واړه سپین ږیري چې نورالدین ، عبدالقدوس، میراجان او عبدالله جان نومېدل را پسې وو ، یوتن

يې زماپر اوږه او نورو يې يودبل پر اوږو لاسونه ايښي وو هره شېبه مې ورته کتل پردوی سعې او رمل لازم وو خو دمنډې امکان بيخي نه وو ځکه چې بيروبار ډېر وو خو ورته مې وويل چې اورې مو پورته پورته اچوئ خو ډېر وخت به داکار هم ترې هېر شو .دوی سپين ږيري هم وو او بيروبار هم ډېر وو نوځکه به يو شوط ډېر وخت نيوه .اوله سرې به رمل هم هېر شو.

کله چې زموږ درې شوطه(دورې)پوره شوې نو عبدالله جان مخ راواړوه، راته يې وويل څه چې ووځو زه نور سترې شوم نور طواف نه شم کولای ،ماورته وويل چې طواف خو دادی چې اوه ځله له دې کوټې (بيت الله)تاو شو اوس خو زموږ څلور دورې پاتې دي،نوڅنګه ووځو؟

ده اصرار کاوه چې نه نور بس دی نور مې له لاسه نه کېږي، ماورته وويل چې که سترې يې څه غاړې ته ووځه زمزم وڅښه او دمه دې هم جوړه کړه او بېرته راشه طواف پيل کړه خو دده همدا خبره وه چې نور بس دی،په ډېر ټينګار مې چمتوکړ چې طواف پوره کړي.

له طواف وروسته مو زمزم وڅښل اودوه رکعته لمونځ مو وکړ.

کله چې څوک طواف کوي نو د ډېرې ګرمۍ له کبله يې بدن خولې خولې وي،په بيروبار کې چې معمولاً دحج په ورځوکې ډېر وي په مطاف (دبيت الله غولۍ چې مقام ابراهيم او حطيم هم پکې دي)کې طواف هغه د چاخبره دمېږي پر ښنوتلل دي، په يوه طواف کې به دې شل ځله پښه د نورو تر پښو لاندې کېږي او د شل نورو قدم به ستا تر قدم لاندې راځي،نر اوښځې به يو په بل پورې داسې نښتي وي ته به وايې چې دواړه يې له يوبل سره سنجاق کړي دي،ډېرې ښځې او انجونې پکې بې سيرته شي ،که څوک هر څومره ځان وساتي خوبياهم هرو مروبه له انجونو سره لګېږي کله خوپه ټېل کې

www.melitahrik.com 0777 400 116

یو پر بل ورولوېږي آن ښځې تر پښولاندې شي، له طواف وروسته چې د انسان سخته ګرمي پکې شوې وي اوښه سترې شوی هم وي نو یخ زمزم هغه هم په مړه خېټه ډېر زیات خوندکوي،زمزم اوبه ډېرې خوږې او خوندورې دي دومره خوند ما په بل یو مشروب کې هم ندی لیدلی ماخوبه چې هرڅومره ډېرې وڅښلې نو خېټه مې پرې نه ړسېدله ډېر وخت به یې دډوډۍ کار هم کاوه،زمزم به مې تنده او لوږه دواړه خړوبول ماته به په حرم شریف کې دابیت راپه زړه شو:

ساقي ټوله میکده دې تړې قربان شه
پښتنه چې لاس راتاوکړي له منګې
نه

مابه ویل چې ددنیا ټول شراب او ډول ډول مشروبات دې د زمزم له یوه ګیلاس نه ځار شي،داددین تر اغېزې لاندې دیني جذباتي دعوه نده ،په رښتیا له زمزم څخه مو ډېر خونداخست،دزمزم په اړه به په تفصیل سره وروسته بحث وکړو.

له طواف وروسته د ماسپښین د لمانځه وخت شو ،باب الصفا ته مو نږدې ځای پیداکړ او لمونځ مو په جماعت اداکړ کله چې له بادغیسي سپین ږیرو سره زموږطواف اولمونځ پای ته ورسېد نو ورته مې وویل چې تاسو د صفا اومروه تر منځ سعې وکړئ او زه به درته کېنم ځکه چې پر ما سعې نشته ده ،خوباور مې نه وو چې په نظري تشریحاتو دې دوی پوه کړل شم،نو لازمه مې وګڼله چې یوځل ورسره په عملي توګه د صفا اومروه تر منځ سعې وکړم ، او په عملي توګه یې ښه وپوهوم،صفاته مې وخېژول مخامخ بیت الله

ته مې ودرول دُعا مو وکړه،مروه ته روان شو ،دشنو راډونو ترمنځ مومنډه وکړه مروې ته مې چې ورسول ورته ومې ویل اوس ستاسو یو ځل شوط پوره شو ،په مروه مو هم دُعا وکړه بېرته صفاته را روان شو ،دشنو راډونو په منځ کې مومنډه وکړه کله چې صفاته ورسېدو نو ورته مې وویل چې ستاسودوه ځله یا دوه شوطه پوره شول، اوس درته پنځه نور پاتې دي تاسې خپله سعې وکړئ اوزه به درته دلته کېنم، زه دصفا بېخ کې په مسعی (دسعې په ځای)کې په مرمرین دیوال کېناستم او دوی خپله سعې پیل کړه،دوه درې ځله مې یویو ولیدل،چې سعې یې کوله خو نور رانه ورک شول، ټول سعي کوونکی زماله نظره تېرېدل ځکه چې په لاره کې یې ناست وم زه هملته منتظر یم چې اوس به راځي اوس به راځي خو درک یې ونه لګېد، وارخطاشوم،ماویل لکه چې لاره یې ورکه کړه زه هلته له څو بنځو سره برابر شوم چې بنه بنډار مو وکړ وروسته ددې بنډار تفصیل ته ورځو.

زه لا هملته منتظر وم چې مازیګر شو ،خو ددوی درک نه لګېږي وارخطا شوم دمازیګر جمعې ته صفونه برابر شول سعې بنده شوه،بیاهم نه ښکاري،جماعت ودرېد ، خو بیاهم ددوی درک نشته.له لمانځه وروسته هغه ځای ته ورغللم چې دورکېدلو په صورت کې مو د بیاموندلولپاره نښه کړی وو هلته هم نه وو لړ ورته هلته هم تم شوم خو رانښکاره نه شول،بېرته سعې ته راغللم،اوهملته ورته کېناستم،دماښام تیارې راغلې خو دوی رانه غلل،ډېر خفه شوم ماویل دانابلده او نالوستي سپین ږیري به کومې خواته تللي وي،دماښام لمانځه له اداکولووروسته مې غوښتل چې تر ماسخوتن پورې په حرم کې پاتې شم اوطواف وکړم، خو دوی ته مې اندېښنه ډېره وه عمارې ته روان شوم په بېړه لاړم هلته مې ددوی خونه ومونده ګورم چې

www.melitahrik.com 0777 400 116

ثلور واړه هملته دي خوښ هم شوم او غوسه هم راغلله يوه يې لا حلق (سرخريبل)نه وکړی او جامې يې اغوستې وې نور يې لاهم احرام کې وو.

www.melitahrik.com
0777 400 116

له ښځو سره بنډارونه

کله چې مادوی ته دصفا دغونډۍ ترځنګ انتظار کاوه نو دلته هم بیروبار ډېر وو په زحمت مې دښځو په منځ کې ځای وموند ښي خواته مې دپاخه عمر یوه تونسۍ ښځه ناسته وه،له څه شېبې وروسته مې په خبرو راوستله، داښځه ډېره ښکلې اوډېره تقوا داره، ډېره درنه او نرم خویه وه کله چې پوهه شوه چې زه افغان یم نو دافغانستان حالات یې وپوښتل،امریکایانوته یې ډېرې ښېرې وکړې او ډېر یې ورته بد وویل. زموږ تر څنګ ناستې نورې مېرمنې هم له موږسره په بنډار کې راګډې شوې، دهغوی احساسات دامریکا په اړه له دې ښځې بېل نه وو ټولو امریکایانوته بد ویل، ښېرې یې ورته کولې ، او طالبانواو مجاهدینوته یې دعاوې کولې.

دالمغرب له یوې اوسېدونکې سره مې خبرې اوږدې شو داهم ډېره ښکلې وه ؛لهجه یې خوږه اومینه ناکه وه کله مې چې ترې واورېدل عمر یې ۵۲کاله ده نو له حیرانتیامې ټکان وخوړ ځکه چې هغه ډېره ځوانه ښکارېده،زموږ دپنځه دېرش کلنو په څېر وه ویل یې چې شپږ او لاده لري مشر زوی یې صمد اومشره لور یې مریم نومېږي ،دشخصي ژوند او دالمغرب په اړه یې ډېر معلومات راکړل.

ترځنګ یې په څهره کې دېته ورته،بله ښځه ښکارېده ، هغه تردې هم ښکلې وه ویل یې چې دایې خور او ترهغې څلور کاله کشره ده ، خوهغه هم دېرش کلنه ښکارېده له هغې سره مو هم سلام اوسترې مشي وکړه راته یې وویل چې نرسه ده.

www.melitahrik.com 0777400116

دپاکستان دپنجاب ایالت اړوند دملتان اوسېدونکي دوه خوینديِ موهم ثنګ ته ناستي وې،یوه يې پخه او بله يې ځوانه وه،خبرې مو اوږدې شوې ګروپي شکل يې غوره کړ زه لـه المغربۍ او تونسۍ سره په عربي اوله ملتانیانوسره په اردو غږېدم زما انګلیسي او اردو قوي ندي خو ستونزه پرې حلوم،ددوی خبرې لومړی مایوبل ته ژباړلې خو وروسته يې شریکه ژبه انګلیسي وموندە او ټول پرې غږېدو ما زیګر لمونځ مې هم له همدوی سره وکړ. تونسۍ ښځې راته خپل جای نماز (لمونځی)راکړ. له ملتانۍ مې وپوښتل چې دسعودي هوا توده ده که د ملتان؟ ويې خندل ویل يې دواړه برابرې دي.

ځیني خلک وايي چې پنجابیان تور دي لا مل يې دا بولي چې ګویا هلته لمر تود دی بیا داخو ډېره مشهوره ده چې شمس تبریزي پرملتان لمر راښکته کړی دی،ځکه خو ورته شمس تبریز وايي شمس په عربي کې لمر ته وايي که نه دده خپل نوم تبریز دی اویاخوبه دی دتبریز اوسېدونکی و ، داخو دفولکلور خبرې دي په سم او ناسم پسې يې نه ګرځو خو دومره وایم چې څومره ښکلا په پنجاب کې ده ساری به يې په نور پاکستان کې کم وي، دادوه ملتانۍ يې دښکلا ښې نمونې دي.

په ۱۳۸۹ هجري لمریز پاکستان ته د یوه رسمي سفر په ترڅ کې د لاهورد یوه عصري هوټل(هالیډې ین) په لفټ کې له یوې پنجابۍ ناوې سره دوه په دوه برابرشوم له لوستونکیو په بخښنې، اوس هم چې رایاده شي نو په زړه کې مې یوه نرۍ څړیکه تېره شي.

زموږناخبره خلک داسې فکر کوي چې ګویا ټول پنجاب تور دی، دوی نه پوهېږي چې هلته یو نسل تور رنګ لري چې زموږ خلک ورته چواړیان وايي: دځینو سترګې تعصب ړندې کړي او تور او سپین نه پېژني ، دسره انقلاب

www.melitahrik.com 0777 400 116

ملګری شاعر ښاغلی سلېمان لایق هم په همدې رنځ اخته شوی دی هغه ته هم ټول پنجاب تور ښکاري. لایق طالبان ځکه دجومات حرامیان بللي وو چې دده په اند (تور پنجاب یې راووست دکابل په زړه یې کېناوه.) خو چې اوس دې نورو ، دنړۍ ۵۰ کفري هیوادونه افغانستان ته راوستي او دلته هرډول فجایع ترسره کوي نولایق ته دهغه لیاقت اجازه نه ورکوي چې ددوی دعقیدې او ایدیولوژۍ (کمونیزم) دمخالفینو او امپریالستانوپرضدکم ترکمه غږ هم پورته کړي.

باب السلام که باب بني شیبه

دذوالحجې په دریمه دشپې زموږ دشرکت اړوند ۲۴ تنه نور هم له کابل څخه مکې معظمې ته را ورسېدل دوی ته د هرات په الوت کې ځای نه ووپاتې شوی شرکت کابل ته ولېږدول ،او ورته یې ویلي چې تاسو به هلته نه ایسارېږي په بله الوتکه کې به جدې ته راځئ آن له هغوی ډګرڅخه به هم بهر وتلوته اړتیا نه پیداکوئ خوهلته دوه ورځې ځنډېدلي وو دشرکت درئیس په وینا مې د سحر له لمانځه وړاندې د عمرې لپاره حرم ته روان کړل.

هماغه ټینګار مې چې هره برخه کې پر هغو نورو څلورو سپین ږیرو کړی و پر دوی مې هم وکړ،بلکې له هغوی مې پرې ډېرټینګار او لارښوونه ورته ځکه وکړه چې له دوی سره ښځې هم وې.

کله چې حرم شریف ته ورسېدلو نو دتهجدو اذان وشو پولیسو مطاف ته دننوتلو اجازه رانکړه،ځکه چې هلته د لمانځه لپاره صفونه تړل

www.melitahrik.com 0777 400 116

کېدل،اوطواف هم طواف کوونکی او هم نور په تکلیفول،باب الصفا سره موځای وموندهملته مو تهجد پیل کړل.

دجماعت له ادا وروسته مطاف ته ننوتلو ،ماهغوی ته وویل چې په لومړي ځل مطاف ته دباب السلام له لارې ننوتل سنت دي خوکه موږ هغه دروازه مو مو نو وخت راباندې تېرېږي ،اومطاف رانه ډکېږي،ځکه د حج ورځې دي بیروبار ډېردی بیا اړ یو چې یاپه دوهم پوړ اویا دریم کې طواف وکړو او هلته طواف سخت دی ځکه چې دایره یې ډېره پراخه ده،دتخمین له مخې په دوهم او دریم پوړ کې د طواف ساحه یو کیلو متر کېږي نویو طواف داسې دی لکه اوه کیلومتره مزل ،نورو ومنله خو دووتنو نه منله ،ویل یې چې هرو مروبه له باب السلام ځخه ورځو ، غوسه مې هم راغلله،خوچاره نه وه،دهغو نورو خبره یې هم نه منله ماویل که پرېږدم یې چې هرڅه کوي نو کوي دي یې خو وبال لري،بالاخره په پوښتنوموباب السلام وموند په دوی کې یوتن لیک لوستلی شو کله چې دننه ورننوتلونو یوځل یې ماته مخ راواړوه،چې ته خوله موږسره چل کوې،داخوباب السلام ندی،پردې دروازه خوباب بني شیبه لیکل شوي ماورته وویل چې همداباب السلام دی خو دوه نومه لري، هغه نه منله بالاخره له لاسه مې ونیوه نږدې پولیس ته مې وروست،له هغې مې ده همده په مخ کې وپوښتل چې ایا همدا باب السلام ندی، هغه هم وویل هو همدادی همدې باب بنی شیبه ته یې لاس ونیوه،دوه ځله یې وویل باب السلام باب السلام، له دې وروسته یې ومنله مطاف ته ښکته شو طواف مو پیل کړ،له دومره ټینګار اوسپارښتنې سره سره ټول رانه ورک او یو یو شول ، له ډېر لټون او ستړیاوروسته مې دوه تنه نارینه چې ښځې یې هم ورسره وې، وموندل او عمارې ته مې راوستل نور ټول رانه ورک شول.

www.mellitahrik.com 0777400116

نهال او نفیسه

چهارشنبه یا دذوالحجې په ۴مه مې مشر شیرزمان ته ټیلیفون وکړ ویې ویل چې دحرم په دوهم پوړ کې طواف کوي زه هم ورغللم ځای مو نښه کړ،له موندلو وروسته زه هم ورسره په طواف کې ملګری شوم، دهغه دوهم دور و له طواف وروسته د باب الصفا په برابرئ په دوهم پوړ کې کېناستو شېرزمان ،تکړه،ویښ او د اسلامي نړۍ په درد دردمند ،مجاهد مسلمان دی، سلفی ندی، شعوري موحد دی خو خلک ورته سلفی وایي ،هغه ملایان غندي چې په ختمونو ،خیراتونو ،جنازو ،دم او تعویذ متکي وي ، او د خوړین نوم ورکوي، له طواف وروسته مو د اسلامي نړۍ پر ستونزو بحث پیل کړ، په همدې کې وو چې درې انجونې مو څنګ ته راغللې یوه پکې غنمرنګه چاغه (خوربه)مسته او ښکلې پېغله وه، زموږ څنګ ته ودرېده په خپل بلک بیري موبایل یې دبیت الله عکسونه واخستل کله چې زموږ ترڅنګ کېناستلې نو زما ژورنالستیک حس راوپارېد لومړی مې په سلام او ستړي مشي په خبرو راوستلې، دې پېغلې خپل مبایل راووېست اخستي عکسونه یې کتل ،اړول او را اړول، دموبایل مینوته ورغلله دومره ګړندی کار یې کاوه چې تابه ویل دامبایل همدې جوړ کړی دی همدلته یې دعکسونو په ایډیټ پیل وکړ،ماترې هیله وکړه چې زما په کیمره زما او د شېرزمان عکسونه واخلي اوکعبه پکې رڼه راولي ،دستي راپاڅېده،کیمره یې واخستله دعکس مینو ته ورغلله انځور (wev) یې ښه برابر کړ،بیایې له هر اړخه له کعبې سره زموږ څو عکسونه واخستل،ماورته وویل چې په خپل فون کې خپل اخستي عکسونه را وښیي سمدستي یې ټول واړول راواړول

www.melitahrik.com 0777 400 116

ترې مې دځان راپېژندلو هیله وکړه،ویل یې چې نهال نومېږي او د سوډان د عبه ښار اوسېدونکې ده،یوه ملګرې یې نفیسه نومېده،هغه هم دهمدې وطنداره وه،دنفیسې معلومات دافغانستان په اړه کم ووخو نهال دافغانستان دجغرافیې او رواني وضعې په اړه دومره معلومات ورکړل چې ډېر افغان لوستوال یې هم د افغانستان په اړه نلري، ما نهال ته وویل چې راشه زما په کیمره ته او نفیسه له ماسره ګډ عکسونه واخلئ ،ویې خندل ویې ویل چې عکسونه خوبه واخلو خوستا په کیمره نه ، بلکې زما په مبایل.

نهال ډېره خوږه او صمیمي پېغله وه، ډېرې خبرې مو وکړې تر مازیګره ناست وو، هغوی تلاوت وکړ ماله ځان سره دفقهې کتاب وړی و هغه مې ولوست، له لمانځه وروسته مو هم زړه نه کېده چې له یو بل نه بېل شو.

دلته مو له یونایجریایي سره هم بنډار وکړ په ګوډه ماته انګلیسي مې ورسره دنایجریا اوافغانستان پر حالاتوخبرې وکړې،د تامیر په نوم یو متشرع مصری هم را سره کیناست، هغه همدلته اقامه درلوده خو ویل یې چې هېوادوالو یې د مصرحکومت ته له ۴۰ تر ۵۰زره جنیه چې ۴_۵زره ډالر کېږي ورکړي او حج ته راغلي دي ده داپیسې ډېرې زیاتې بللې ، اوه کاله وړاندې په افغانستان کې دمصر سفیر هم تامیر بیک مأذوني نومېده زماډېر ملګری او ډېر مجاهداو داسلامي نړۍ پردرد دردمن شخص و زما په سپارښتنه یې څو تنه په مصر کې نړیوال پوهنتون الازهر ته ولېږل. دولي په نوم دتامیر بل مصری ملګری هم زموږ سره کېناست پر ایمن الظواهري ډېر وغږېدو ماورته وویل چې زه هم د القاعده وو دهېواد یم حسنی مبآرک مو ښه وټکاوه، دوی ویل چې که دامریکا وېره نه وي نو ډېر هېوادونه به په افغانستا ن کې جهاد رسمي تائید کړي.

دهندوستان دراجستان ايالت يوتن نوى ځوان اوسېدونكى هم له خپلې مور سره راغلى وو هغه ويل چې دحج داخله يې د هرتن په سر ۱۲۲۰۰۰ هندى كلدارې كړې ده، ډوډۍ يې هم پرحكومت ده او دوه زره بيرته هم وركوي، دانرخ دمصريانو له نرخ ډېر ښكته اودافغانانوله نرخ هم ښكته دى، خودمصر يانوعمارې حرم ته دومره نږدې وې چې نور ترې حرم ته نږدې بل څوك نه وو، ځينې يې دارالتوحيدكانټيننټل سره نږدې دې په لوكسو هوټلونوكې اوسېدل.

مونږ هم حرم ته نږدې وو خو بياهم كله به چې راباندې ناوخته شوه نو چې له دوه ريالو به تېر شو په جماعت لمونځ مو نيولى شو.

www.melitahrik.com
0777 400 116

زمزم ته بې صبري

موږ ته ویل شوي وو چې پر زمزم بیروبار ډېروي او بوشکې ډکول وخت او زحمت غواړي سره لدې چې څه کم یوه میاشت وخت مونور په مکه معظمه کې درلود خو نه پوهېږم ولې راباندې دوارخطایي. پیریان کېناستل د جمعې په ورځ د ذوالقعدې په شپږمه دشپې درې نیمې بجې زه، ډګروال سمیع او کاکا برات چې اصلاً ترکاڼ او د کابل دمیرویس میدان اوسېدونکی وو حرم ته روان شو، دزمزم لپاره مو یوه ورځ وړاندې بوشکې اخستې وې،په بوشکه لس لیتره لیکلي وو خو یوولس نیم لیتره او به یې اخستلې ،دابوشکې په عادي وخت کې په درې ریاله وې خو اوس په لس ریاله پلورل کېدلې.

ماله پلورونکي سره ټوکه وکړه هغه دابراهیم عابد ټوکه مې په عربي ورته وکړه چې وایې چهل ستون ته روان وم او ټکسي رانه څلور سوه افغانۍ وغوښتې ماورته وویل :اوه اوه یوستون په لس روپۍ؟ماهم ورته وویل اوه اوه یو لیتر په یو ریال،با لاخره په اته ریاله مو وپېرلې، د زمزم اصلي ځای مو په پوښتنه پیدا کړ،موږ ویل ډېر بیروبار به وي خو د شیطان غوږونه کاڼه (هلته هسې هم کاڼه وي) بیروبار نه وو، د زمزم پایپ مو په بوشکه کې کېښود په څو ثانیوکې بوشکه ډکه شوه،دزمزم اصلي چینه چې اوس ډېر لویې او ژورې ساګانې په کې جوړې شوې دي ،دکعبې ترڅنګ ده ،خودلته یې په اوږدو پایپونو کې را تېرې کړي او له دې اوږدو نلونو څخه لسګونه پایپونه بېل شوي چې په اسانۍ سره ترې بوشکې ډکېږي،خو دبیروبار په وخت کې بیاهم دلته دبوشکوډکول سخت وي،او انتظار غواړي ،دزمزم دوبش اوپایپونوځای، د رسول الله ص د زېږېدوځای او دابوجهل کور خوا

www.melitahrik.com 0777 400 116

په خوا پراته دي،بوشکي مو واخستې را روان شو د طواف وخت نه و،بوشکي مو له ځان سره مطاف ته وړلې هم نه شوی ،دحرم په سالون (غولي) کې دباب الصفا خواته کېناستو،ما تهجد پیل کړل په لمانځه وم چې یوې ښځې له سمیع اوبرات څخه زمزم وغوښتل ،خوهغوی ورنکړل،هغې ښځې بیا ورته زاری وکړې ویل یې تږې یم،خودې ظالمانو بیاهم ورنکړې،زماپام دوی ته واوښت دلمانځه حضورمې هم خراب شو ډېر خفه شوم،له لمانځه وروسته مې ورته وویل چې ظالمانو یوګیلاس اوبه به مو ورکړې وې،یوګیلاس زمزم خوهرچېرته په حرم کې پیدا کېږي ببرته به مو ډکې کړې وای،دلته موپه لمانځه کې څنګ ته دسیده زینب دکاروان اړوندیوه ښکلې لبنانۍ په لمانځه ودرېده،ماویل شیعه به وي خوپه لمانځه کې یې رفع الیدین کاوه.

له لمانځه چې فارغ شو له حرم څخه وتلو چې په یو څلور تایره بایسکل (ویلچر) کې مویوناسته ښځه ولیده څوتنه ترې راتاو وو یو تنکي ځواب په تونده لهجه ورسره غږېده اوپټکې یې پرې کولی،لامل مو وپوښت ،دې ځوان راته وویل چې د درې سوو ریالو په بدل کې یې دې ښځې ته طواف ورکړی اوس چې د اجورې ورکولو وخت شونو ددې ښځې زوی ځان نادرکه کړ، داچې ددې ښځې زوی به رښتیاهم ځان پټ کړی وو اوکه نه اوموضوع به څه وه الله ج خبر دی،موږهم داجرئت ونکړچې درې سوه ریاله ورکړو ،اولانجه حل کړو هلک ته مې نصیحت وکړ او روان شوخوپه زړه کې مې وویل چې توبه توبه په حرم کې هم د مزدور مزدورې سمه نه ورکول کېږي.

www.melitahrik.com 0777 400 116

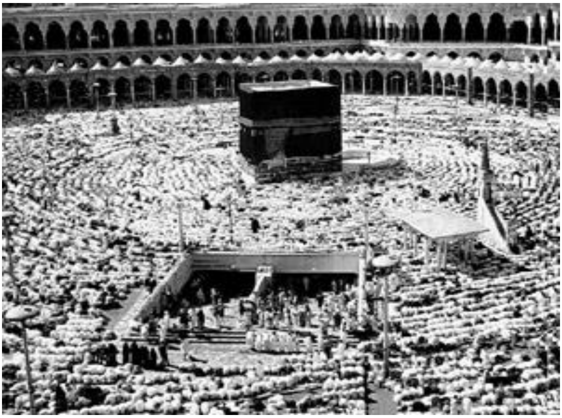

www.melitahrik.com
0777 400 116

لومړۍ جمعه لومړی بیروبار

داپه حرم کې زموږ دلومړۍ جمعې لمونځ دی مامامې دلته پخواهم د جمعې لمونځ کړی او له بیروبار څخه ښه خبر و هغه راته وویل چې که دننه مسجدالحرام کې لمونځ کول غواړې نو باید وختـه ولاړ شې،اوس نو دحج ورځوته دوره ورځې پاتې دي، تقریباً ټول حاجیان رارسېدلي دي،لمونځ په پاوباندې دولس بجې کېده،اوزه پاوباندې لس بجې حرم ته لاړم، ماویل راځه لمانځه ته خو لادوه ساعته وخت پاتې دی دننه په حرم کې به ځای ومومم خوحرم خوپربږده چې دحرم سالون دحرم شا وخواعمومي سرکونه ،پلازې،دموټرو تونلونه،آن جروال اوحفایر ته تلونکي پلونه ټول له خلکو ډک و ،له حرم شریف څخه یو کیلو متر لېرې هم ځای نه موندل کېده،پولیس حرم ته په ننوتونکیو ټولو لارو ولاړ وو،څوک یې نه پرېښودل، دافغانستان دپولیسوپه څېر یې خلک یوې اوبلې دروازې ته لېږل ،تشنابونوته یې هم څوک نه ور پرېښودل، ډلې ډلې خلک سرګردانه یوه خوا بله خوا تلل،زه چې له وخت څخه دوه ساعته مخکې تللی وم ځای مې موندلی نه شو نود هغه چابه څه حال وو چې ناوخته راغلي وو.

،په ډېر زحمت مې دموټرودتونل پر غاړه له حرم څخه لېرې د یوې غرفې تر څنګ سوری ولید ،چې ورغلم،ورسره نږدې خلکو تش انساني حاجت پوره کړی اوډېر بوی وو ،مجبور شوم بله چاره نه وه هملته مې جای نماز (لمونځی)هوار کړ.ما په خپل ټول ژوند کې دومره بیروبارنه وو لیدلی

کېناستم،لمر ورو ورو تودېده پرماهم لمر راغی ځای می بدلاوه، ،خو پرېښودلی مې ځکه نه شو چې بل ځای نه پیداکېده،هملته مې ملګري وموندل خپل ځای اوجای نماز مې پرې وسپارل ماویل که په کوم دکان کې

www.melitahrik.com 0777400116

اوبه یا پیپسي، پیدا کړم ډېر وګرځېدم اخر مې یوځای کې مرنډا پیدا کړه،هوا ډېره توده وه خولې راماتې وې خو ماله ځان سره مطالعې ته کتاب هم وړی و، کله چې اوبو پسې وتی وم نو په همدې وخت کې درې ښځې راغلې وې او وارخطایې ژړل ، یوه پکې دومره ترهېدلې وه چې له سره یې خبرې نشوای کولی،جامې یې د پښتنووې،چاره یې نه وه هماغه بوین ځای کې کېناستلې.

څوک ورسره په ژبه نه پوهېدل،ماله جامو وپېژندلې په پښتو مې ترې وپوښتل، هغوی چې له ماپښتو واورېده په تندیو کې یې خوښي وځلېده،ویل یې چې له پرون راهیسې یې له خپلو نارینه وو سره اړیکې پرې شوي او یو بل یې ورک کړي دي،له دوی سره ټېلیفون نه وو ،خو له یوې ښځې سره یې د خپل مېړه د ټېلیفون نمبر وو، ماهغه نمبر ته زنګ وواهه خو بند وو ،نه یې خپل ځای پېژنده اونه ورسره د پېژندګلوۍ کومه بله نښه وه.

حیران وو چې څه وکړو،دوی ویل چې د سوات اوسېدونکې دي، داوسېدلو ځای او خپله عماره یې نه پېژندله،ماویل له لمانځه ورسته به ورسره مرسته وکړم او استوګنځی به یې ورته پیدا کړم،په همدې کې وو چې شاته صف کې یوتن سواتی راپیدا شو،هغه هم پوره نه پېژندلې،خو ویل یې چې د سواتیو حاجیانو ځای ورمعلوم دی.

ګرمي شببه په شببه ډېرېده،خولې روانې شوې،ماته د پوهنتون د دورې یوه خاطره رایاده شوه:کله چې د کویټ او عراق جګړه پیل شوه نو استاد محمدګل عتیقي او د هغه وراره ډاکټرعبدالحلیم احمدي پاکستان ته راغلل او ددواړه زموږ استادان شول، عتیقي صاحب چې د لغمان ولایت د قرغیو ولسوالۍ د چهار باغ اوسېدونکی دی ډېر ظریف او لطیف شخصیت دی

www.meltahrik.com 0777 400 116

،هغه کیسه کوله چې یو وخت په چهار باغ کې ددوبي (اوړي) په ډېره ګرمۍ کې دجمعې لمونځ اداکېده ملا مسئلې کولې خو ځینې مقتدیان یې دمسجد دغولي پر ځای ددېواله سیوري ته ناست وو ،ځکه چې په غولي کې تود او سوځنده لمر وو ،ملاچې ولیدل مقتدیانو یې دمسجد غولی پرېښی دی، اوددېوالونو سیوروته ناست دي،نوپه لاسپیکر کې یې په غوسه پرې غږ کړل:(ای مردم:قل نار جهنم اشدحرا است والله اګه خلاص شوې)همداخبره په غوسه کې تکراروي،(قل نار جهنم اشد حرا است،والله اګه خلاص شوي) خو د ایت دا برخه ورته نه ژباړي اونه یې پوهوي چې موخه یې څه ده.مقتدیان هم حیران دي چې ملاصاحب یې ورته ولې په غوسه دی او څه ورته وایي.

ددې ایت معنی داده(ورته ووایه ای پیغمبره چې ددوزخ اور ډېر زیات تود دی.)

پرمونږهم لمر راغی خوځان مې پر همدې ایت ډاډه کاوه: چې : نارجهنم اشد حرا است.

کله کله به وربځې خپلې لورینې کولې با لاخره دلمانځه وخت شو ،دلمانځه بنه یې له افغاني دود څخه بېله وه ،شل باندې دولس بجې قاري سدیس دلمانځه خطبه پیل کړه اوپه لنډه خطبه کې دفلسطین جهادته دعاوشوه ،خوافغانستان یې یادنکړ ،په حرمینوکې پر سیاسي خطبو ،سیاسي موعظو ،بندیز دی ،هېڅوک دلوېدیځ ښکیلاک پرضد څه شی ویلی نشي.

قاري سدیس مشهور حافظ اوقران قاري دی مایې دتلاوت کېستې اخستې او اورېدلې وې،هلته راته خلکو وویل چې سدیس انقلابي ذهنیت درلود ، دجهاد پرمهال پاکستان ته هم راغلی وو ،هلته یې هم انقلابي

www.melitahrik.com 0777 400 116

وېناوې کولې ،خوله کله راهیسې چې د شاهي کورنۍ زوم شوی دی،نو په اصطلاح چارج یې خنثی شوی او انقلابي وېناوې او د دولت او لویدیځ ضد وېناوې یې پرېښې دي،لمونځ او جنازې ترېوې بجې پای ته ورسېدل.

جماعت ته د انتظار په وخت کې مې خواته یو ځوان اندونیزیایي ناست وو په انګلیسي موسره خبرې پیل کړې، زما پر لاس په اندونیزیا کې جوړ یو ساعت وو مېډین اندونیزیا پرې لیکل شوي هم وو. ساعت ظاهراً ډېر ښکلی وو خو دومره ګران بیه نه وو، ددې اندونیزیایي ډېر خوښ شو، د ساعت دلید لو غوښتنه یې وکړه ما هم له لاسه خلاص کړ چې ښه یې وګوري هغه چې وکوت نو نور یې هم خوښ شو ماورته وویل لکه چې ډېر دې خوښ شو هغه وویل هو ماورته وویل خیر نو دا زما لخوا تاته ډالۍ شو په لاس یې کړه، هغه دې ډالۍ ته دومره خوښ شو چې دوه ځله یې زما لاس ښکل کړ.

خواته مو یوه نوې ځوانه اندونیزیایۍ ناسته وه یو سپین ږیری یې ترخنګ ناست وو ټوله په حجاب کې وه له مخ پرته ټوله پټه وه آن په لاسونو یې دستکشې او په پښنو یې جرابې وې له مایې وغوښتل چې په سیوري کې ځای ورکړم ماترې د سپین ږیري په هکله وپوښتنل و یې ویل چې دا یې پلار دی په لږ وخت کې ډېر بلد شو.
مخ ته مو یو تور پوستی یمنی ځوان هم ناست وو د احرام په څېر تورلنګ یې له ځانه تاو کړی وو په صف کې په ناسته ویده شو لږ وروسته کوږ او بې ستره شو ما راویښ کړ چې ځان پټ کړي او اودس وکړي خوتر اقامته ویده و همدا سې لمانځه ته پورته شو پوهړي به نه وو خو رنګ او کړه وړه یې د پوهړیانو
و

دلته له مورږسره دپاکستان پنجابیان هم وو څوک په انګلیسي څوک په اردو ،عربي فارسي اوپښتو غږېدل ما ددوی ترمنځ ګوته ماته ژباړه کوله ، څه موکړي وای اخر په وړاندې مو لمانځه ته دوه ساعته انتظار وو.!!

زموږخلک چې دجمعې لمونځ کوي نو چې لومړی اذان وشي خطیب منبر ته وخېژي څه کم یو ساعت وعظ کوي،اکثره یې دخبرو وخت ،مناسبت ،موقع نه پېژني،په اخترکې به دمعراج اوپه محرم کې به داختر مسایل بیانوي ،اکثره به اسرائیلیات اواساطیروایي بیابه ټول په اجتماعي ډول سنتوته ودرېږي. بیابه دوهم اذان وشي،بیاخطبې وایي بیاجماعت ،بیادعا خوهلته داسې نه وو ،لومړی اذان وشو نه مسایل وونه سنت ،لس پنځلس دقیقې وروسته دوهم اذان وشو،خطبه واورول شوه ،لمونځ ودرېدله سلام وروسته ټول ازاد وو، دجمعې ټول لمونځ شل دقیقې وخت ونیوه .

له لمانځه چې را ووتونو پرسړکونو بیروبار شو زموږ پر لار په پله دبیروبارله کبله اوږدتېل شو، خلک ولوېدل ،ښځې اونر تر پښو لاندې شول،سړک جای نمازونو ونیوه ،چېرو اودښځوتیکریو وپوښه،چیغې پورته شوی یا حاج یاحاج بالاخره،خلک ودرېدل اوتېله کمه شوه.

په کعبه کې لومړی صف که کشتی کج

له هرچاسره تلوسه وي چې کم ترکمه یوځل خو بیت الله سره نږدې په لومړي صفرکې اوهغه هم ملتزم اوحجر اسود ته مخامخ لمونځ وکړي،داکار دکعبې ګردچاپېره سخت دی او ملتزم ته یا دحجراسود اوحطیم تر منځ دې دیوال ته خوډېرسخت دی ځکه چې دکعبې امام هم همدې خواته ودرېږي

www.mellitahrik.com 0777400116

دکعبې دروازه هم همدې خواته ده دلته لومړی صف په نصیبونو او ډېرو خواریو اوسترړیا موندل کېږي.

نن (دجمعې ورځ) ماقصد کړی وو ،چې دمازیګر لمونځ به ملتزم ته مخامخ په لومړي صف کې کوم ،په یادمې نه دی چې له لمانځه وړاندې مې یو طواف وکړاوکه دوه خو چې صفونه تړل کېدل ځان مې ملتزم ته برابر کړ ،هلته صف تړل اوپه صف کې ځای نیول ډېر سخت دي، جمعې ته لا څلوېښت دقیقې کله کله خولا یوساعت پاتې وي چې صف تړل پیل شي ،دصف تړلو لپاره خلک یوبل ته لاسونه ورکوي، خولاسونه نه ټینګېږي متې یوله بل سره نښلوي چې دټېل اوفشار پروړاندې مقابله وکړي، دصف لپاره دمټو تړلی انساني ځنځیر مقاومت کوي خوپه هره یوه دقیقه کې له داسې ټېل اوفشار سره مخ شي چې دځنځیر څومتره برخه ټوله شاته ولاړه شي ،کله وشلېږي، کله یې څوتنه ولوېږي ،یاحاج !یا حاج چیغي پورته شي.

ستړتیاهره دقیقه ډېرېږي، تنفس ژور شي، خولې راماتې شي، ځینې دصف تړلو ، په صف کې دځای موندلویا ځای ساتلوپه مسابقه کې وي او ځینې طواف کوي، دایوازې دلومړي صف ستونزه نه ده، بلکې په دوهم، دریم، څلورم اوپنځم صف کې هم ده، په شپږم ، اوم ،اتم ،نهم ،لسم او آن دیارلسم صف کې هم په اسانه ځای نه موندل کېږي، خود لومړي ، دوهم ،دریم او څلورم په پرتله اسانه وي، په لومړي دوهم او دریم صف کې ځای نیول کله کله ،دځان په بیه تمامېږي، دلته یوثانیه غفلت یا سستي نه یواځې داچې په لومړیو صفونوکې له لمانځه څخه د محرومیت لامل کېږي، بلکې کله کله له ټول مطاف څخه د وتلو لامل ګرځي، ځکه چې یو ځل دې ځای له لاسه ووځي، اوهغه دچاخبره پښه دې وښویږي، نو بیا هېڅوک هم ځای نه درکوي، تقریباً په هر لمانځه کې داسې پېښېږي چې په مطاف کې چاته ځای

www.melitahrik.com 0777 400 116

پیدا نشي نو د کعبې په لس مترۍ او شپږ مترۍ کې هم له جمعې پاتې شي، جماعت ودرېږي او په صفونو کې اخوا دیخوا ګرځي، په داسې حال کې چې دلته آن دبل چا پر شا هم سجده رواده.

ماهم په لومړي صف کې دځای نیولو په تکل له ښي او چپ اړخ ته ولاړو کسانو سره مټ په مټ کې ورکړ شاوخوا څلوېښت دقیقې مو په ولاړه مقاومت وکړ، څو څوځله شاته تللو اولوېدلو ته اړ او ډېر ستړی اوستومانه شو، شاته موهم صفونه وتړل شول، موږ هم خوشحاله وو چې که خیر وي په لومړي صف کې مو ځای وساته او لمونځ به مو په لومړي صف کې وي، جماعت ته وخت او تېل ماتېل کمېده، په لومړي صف کې د طواف کوونکیو مخه هم ونیول شوه، اوس نو ظاهراً هیڅ ګوابښ نه وو چې په لومړي صف کې له ملتزم سره زما د جماعت خنډ شي حالات ورو ورو ارام شول، موږ هم کیناستو صف مو وتاړه، جماعت ته به ایله پنځه دقیقې پاتې وي لا مو دمه جوړه نه وه چې پولیس راغلل، امرېې وکړ چې لومړی صف دې ټول پاڅېږي اوشاته دې ولاړ شي، دا امر نه وو سم دټوپک ډزو چې پرموږ وشو لږ مو ځان غلی کړ، خوګټه یې ونکړه پولیس راغلل هریو به یې له مټ ونیوه اوپورته کاوه به یې ډېر زیات زور یې راکړ او ډېر خپه شو، خو ګورته تګ له ناکامه وي.

شاته لاړو په نورو صفونو کې هم ځای نه وو، باب العمره خواته مې حرکت وکړ، په هر صف کې ځان ته ځای ګورم خونه ځای شته او نه څوک ځای راکوي، لس صفه شاته تللی وم خفه وم چې په همدې وخت کې مې د چاله خولې خپل نوم ترغوږ شو، ګورم چې په یوولسم صف کې مې ماما ناست دی، هغه حیران و، چې جماعت ته دوه دقیقې پاتې ندي اوزه له مطاف څخه بهر ځم، غږ یې وکړ خیر خودی، کوم خوا روان یې؟ په لیدلو یې ډېر خوښ

www.melitahrik.com 0777400116

شوم ورته مې وویل اوس به دې مخ ته کېنم چې جماعت ودرېد ، په صف کې به ځای راکړې بیابه درته کیسه وکړم، همداسې یې وکړل په څو شېبو کې جماعت ودرېد ترڅنګ یې ځای راکړ ښه وو تر څنګ ولاړ کس یې هم ممانعت ونکړ،تنګ تنګ ودرېدو او لمونځ مو وکړ.

په حرم کې ملاوټ

مازیګر دحج دبعثې کمېټې یوغړي راته وویل چې نن د ماسخوتن له لمانځه وروسته قاري سدیس دافغان حاجیانوله معلمینو ،دبعثې له کمېټې اوځینو افغان پوهانوسره ګوري که ته هم راشې ښه به وي .ځای یې حرم ته نږدې یاله حرم سره د نښتي المکه شرکت څلورم پوړ وښود ،زه په ټاکلي وخت ورغللم خوهلته ډېر لږ کسان راغلي وو له شاوخوا نیم ساعت انتظار وروسته ددولت له شپږ سوو ښوونکیو او دبعثې کمېټې له درې سوو غړیوڅخه ایله شاو خوا اویا تنه راغلل،قاري سدیس هم نه و بلکې پرځای یې د دکتور عبدالرحیم په نوم یوسعودی راغی او د حج مسائل اوبېلابېلې مسئلې یې څېړلې،نیم ساعت به ورته ناست وم خوندیې رانکړ،ترې راپاڅېدم. ماویل دلته په حرم کې هم ملاوټ کېږي، نوم دیوه کاروي او رالېږي بل څوک .

د خدای(ج) د کور غله

حرم سپېڅلی ځای دی خلک هم د سپېڅلتیا لپاره ورځي ددرس،عبرت او پند ځای دی، دژړا او واوېلا فریاد ،سوز او ګداز ځای دی،حرم تیګه زړونه هم موم ګرځوي خو ځینې زړونه بیاله تیګو هم کلک دي او یا په رښتینی معنی حرم نه پېژني ،برداشت یې سطحی دی لید یې برسېرن او د حرم د

پرتم تل ته نه دي ورغلي همدا لامل دی چې ځیني خلک په حرم شریف کې هم غلاکوي حرم هم له کیسه برو خالي ندی، ډول ډول غلاګاني، ددولتي چاروا کیو ،دبعثې دپلاوي اودحج دمعلمینو له غلا څخه نیولې تر کیسه بورۍ او جیب وهنې پورې.

د جیب وهنې څو شکایتونه او کیسې مې واورېدې، یوه ورځ مولوي محمود احمدي ژېړرنګ راغی لامل موترې وپوښت ویل یې چې په حرم کې ترې چامبایل او څلور سوه ریاله ویستي دي،یوبل اندرابی ویل چې چایې کمربند په پاکي غوځ کړی او نهه سوه ډالر یې ترې وېستي دي،یوبل تن ویل چې چاترې یونیم زر ریاله وېستي دي.

یوماسپښین مې بیت الله ته نږدې په مطاف کې طواف کاوه چې په جیب او کمربند مې دچالاس احساس کړ،ناڅاپه مې لاس ور اوړد کړ اوپه خپل کمربند مې د چالاس ونیوه چې ور ومې کتل دیوې ځواني ، مستې او تنه ورې هغه دچاخبره چهار پهلوانجلۍ لاس مې کلک ونیوه،پرې غوسه شوم په مورې شاوخوا خلک هم خبر شول ،دانجلۍ رنګ والوت،منکره هم وه اوعذر یې هم کاوه، ماهم فکر وکړچې جنجال ګټه نه کوي داهم انجلۍ ده بس ترې روان شوم.

دعبدالکریم په نوم یوتن ببوزله هراتي سپین ږیري چې ساده سړی وو خپلې پیسې (۳۳ زره افغانۍ) دساتلو لپاره خپل زوم غلام سرور ته چې هغه هم سپین ږیری وو اومېرمن یې (دعبدالکریم لور ګل نګار) هم ورسره وه، ورکړې وې ، بله ورځ چې عبدالکریم ترې دخرڅ لپاره له خپلو پیسو ځوروپې غوښتې وې نو زوم یې ورته ویلي وو چې تېره ورځ ماغسل کاوه اوکمربند مې په اطاق کې خلاص کړی وو چاترې ستا ۳۳۰۰۰افغانۍ

ټولې وېستې وې اوزماله پیسوسره یې غرض ندی کړی، خسر یې ورسره جنجال کړی و خوګټه یې نه وه کړې، بالاخره دشرکت مسؤولینو ته عارض شو هغوی دا دعوه ماته راجع کړه ،مایې له زوم او لورنه پوښتنې وکړې دا راته جوته شوه چې داخبره دروغ او هسې دې پیسوته چل دی په غلام سرور مې پټکې وکړې او ورته مې ګواښ وکړ چې که دخپل خسر حق ورنکړې نو دسعودي پولیسوته یې سپارم وارخطاشو لږوروسته یې خسر راغی ویل یې چې لږې پیسې یې راکړې اود نوروپیسو راکولو ژمنه اولیک یې هم را کړی دی، خیر دی خبرمه رسمي کوه.

ګلاغا راته وویل چې زموږیوملګري ته دهغه مور سل ډالر دسوداالپاره ورکړي وو ،خوهغه پکې ځانته سمه برخه وکړله او مورته یې ناسم نرخونه اودپیسو لګولو ناسم راپور ورکړ.

ما ،دهمدې ګلاغاپه قربانۍ کې اوده ته ددرملو په اخستلوکې دده په غوښتنه خپلې پیسې لګولې وې او کله یې چې راکول وځنډول نو دبل چاپه واسطه مې ترې و هم غوښتې خوتر نن پورې مې یوه روپۍ هم ونه لیده،دقربانۍ کیسه به یې په تفصیل سره په خپل ځای کې رایاده کړو.

شیرزمان راته وویل چې د جمعې په ورځ ۱۴۳۱_۱۲_۲۷ خلکو په مطاف کې یوځوانکی کیسه بردطواف په حالت کې ونیوه ،کیسه بر ډېر عذر کاوه دخلکو زړه پرې ودردېده خوشې یې کړ.

دحج په ورځوکې ټېلیفوني شبکې هم غلاکوي ،هم یې له سر نه وهي او هم یې له برنه، له یوې خوادسیم کارتونو اود مکالمونرخونه هم لوړکړي اولس ریالي کارتونه په ۱۴آن ۱۵ریاله پلوري اوله بلې خوا د بهرنۍ

www.melitahrik.com 0777400116

مکالمې بیه فی دقیقه ۴_۵ریالواودکورنۍ مکالمې بیه في دقیقه یونیم ریال ته پورته کوي.

دحج په ورځوکې د ترانسپورت په شمول دهرڅه کرايې اونرخونه اسمان ته خېژي،په دوه سوه متره مسافه کې به موټرو کم ترکمه دوه ریاله کرایه غوښته کله به چې لمانځه ته وخت کم وو نو موږ به په موټر کې تللو که به یواځې له پله هم ورسره راپورته شو نو کم ترکه دوه ریاله یې غوښتل.

یوځل خو داختر په دریمه له یو ډرېور سره زماخبره ترخه هم شوه کیسه یې په خپل ځای کوم،هغه هم په پنځه کیلو متره مسافه کې دهر تن په سر سل سل ریاله غوښتل.

www.melitahrik.com
0777 400 116

د شرکت غله

دايوائخې زموږ د شرکت مسؤولين نه وو چې خپله دنده او له حاجيانو او دولت سره کړې ژمنې يې نه پوره کولې، بلکې دولتي مامورين اود نورو شرکتونو مسؤولين هم له دوی ښه نه وو يو اځيني شرکتونه چې هم يې په مکه او هم مدينه کې حاجيانو ته له حرم سره نږدې ځايونه نيولي وو المهاجراوالمبارک شرکتونه ووددواړو مشران پښتانه وو،دوی د نورو په پرتله حاجيانو ته ښه خدمت کاوه،په مدينه کې يې د شرکت په لګښت په ټولو هغو ځايونو ګرځول چې معمولاً يې حاجيان دليدلو اوزيارت تلوسه لري.

ګل اغا چې دلوګر دکلنګار اوسېدونکی دی اوخپله هم ګرځندوی شرکت لري راته وويل چې موږ د شپږو شرکتونو مشرانو پرېکړه کړې وه چې دحج اواوقافو وزرات لخوادحاجيانو ،دلېږد په پروسه کې چې دهرچا په نوم قرعه(پچه)وختله نو ټول به پکې شريکان يو که يو سهم موپه برخه شو اوکه ډېر، وزارت هر شرکت ته د ۱۸۲تنو حجاجو دلېږد سهم ورکاوه،دګلاغا په وينا دا سهم په قرعه کې دده په نوم راووت خو ده د ژمنې له مخې داپنځه شرکتونه يا د پنځو نورو شرکتونو مشران هم له ځان سره ملګري کړل.

زموږ د شرکت (سيروسفر باميان)مشران له ګلاغاپرته نور ټول شيعه ګان وو.

محمد عارف دهرات، سيد نصير دکابل د چهار دهي، شيخ معصوم علي په قوي ګومان دباميانو او عبدالله دکابل په دريمه کارته کې اوسېږي او همدلته دمعاملاتو رهنما هم لري پوه نه يم چې اصلاً به دکوم ځای وي .

سيد نصير ظاهراً خوږه ژبه او خوږه لهجه درلوده،خونور حاجيانو ته مخلص نه و ، دحاجيانو ډېر کارونه هم ده کول عبدالله هم د حاجيانو په چاروکې له ده سره بوخت وو خو تريخ ،کبرجن اوبې حوصلې انسان و هر وخت به يې جنګ و.

زموږ دشرکت مسؤولينو هم د حاجيانو روغتيا ته پام نه کاوه،دځينو داوبو ، غم ورسره نه و اودقراردادله مخې ددې خدماتو عرضه ددوی دندې وې خو څو ځله ځينې ناروغان مرګوني حالت ته ورسېدل خو څوک به يې کيسه کې هم نه وو،بيابه زه په مسؤولينو پسې تللم، مسؤولينوزما احترام کاوه، ښايي لامل به يې داوو چې پوهېدل زه له چارواکيو سره ډېره پېژندګلوي لرم او له دوی څخه شکايت کولی شم ،څوڅوځله ما ناروغان دعمارو مخ ته راغونډ کړل اوپر دوی مې روغتون ته ولېږدول.

دشرکت مسؤولين يوبل ته هم غله وو سيدنصير ، عبدالله او ګل اغابه پرمحمدعارف تو رلګاوه چې په هرات کې يې له حاجيانوله ټاکلي نرخ څخه ډېرې پيسې اخستې دي،ددوی په وينا ، ددې شرکت ډېر حاجيان د هرات او بادغيس اوسېدونکي وو او دوی بايد په هرات کې پيسې تحويل کړې وای اوپه هرات کې واک د محمد عارف وو ده به حاجيانوته وويل چې که دومره پيسې ډېرې راکوئ نو نوم موليکم که نه په مخه مو ښه، ددوی په وينا ، عارف له ځينو حاجيانو آن له يو نيم زر ډالرو هم ډېرې اخستې دي.

دوه، درې تنو حاجيانو په نه زړه ماته هم وويل چې پيسې ترې ډېرې اخستل شوي خوپوه نه شوم چې دکوم دبآو(فشار)له کبله رسمي شکايت ته چمتو نه وو.

دوی به ويل چې محمدعارف کوښښ کاوه چې دحج په ورځوکې پخپله هم حج ته ولاړ شي،سره له دې چې مخکې يې هم حج کړی دی، سره له دې

چې ويزه هم ورسره وه ، او تر دوبۍ هم راغی خو چې الله ج نه وو غوښتی نو په دوبۍ کې ورته د سعودي پرواز برابر نشو.

دولت چې هر شرکت ته سهم ورکاوه نو د حاجيانو د ټاکنې په اړه يې ورته شرايط هم ايښي وو او خلاص لاس يې نه درلود ، خو بيا هم دوی پيسو او واسطو ته سرښکته کړی وو د بادغيس او هرات په سهم کې د ، لوګر، کابل، باميان، ننګرهار حاجيان هم بېول شوي وو ، پخپله د محمد عارف د مېرمنې اوزوی په شمول د هغه د کورنۍ يوولس تنه لېږل شوي وو.

نور خو پرېږده چې آن د معلمينو په انتخاب او ازموينه کې هم درغلي شوې وه ،د شرکت مسؤولينو غوښتل چې معلمين هم داسې څوک وټاکي چې خپل لګښت پخپله وکړي او داسې څوک وي چې د دوی وستان هم وي، محمد عارف د عبدالرحمن قلندر په نوم يوتن ملا چې دده دوست و دازموينې لپاره کابل ته راوستی و ،خو دلته په وزارت کې ناکام شوی و ،بل معلم يې د وزارت لخوا شيخ معصوم علي وو ماله يو چاپوښتنه وکړه چې داخو شيعه هم دی اود شرکت له مشرانو هم دی،او ماخو آن ديوې ثانيې لپاره د حج د معلم په رول کې ونه ليد څنګه وزارت د معلم په توګه دده له رالېږلو سره موافقه کړې ده؟ هغه راته وويل دا هرڅه رشوت آسانه کړي دي ،دوی په وزارت کې پيسې ورکړې دي او هلته غايبانه ازموينه او .... شوي دي.

له ما ،مولوي احمدي اود شرکت له مسؤولينو پرته بل څوک نه وو خبر چې شيخ معصوم علي دې ګويا د حج معلم هم وي.د وزارت لخوا مورږته د حج په معلمينو کې ديو بل تن نوم هم راکول شوی و خو مورږ ونه ليد او دمولوي احمدي چې حاجيانو ته د حج د معلم په توګه ور وپېژندل شو او عملاً يې هم

www.melitahrik.com 0777 400 116

دمعلم رول تر سره کاوه نوم د معلمینو په لیست کې نه و .یوه ورځ مې ورته وویل چې نن به راته ربښتیا خبره کوې داکومه خبره ده چې ته عملاً معلم یې خونوم دې په معلمینوکې نشته اوڅوک چې دمعلم په توګه په لیست کې دی دهغه درک هم نشته دی مسکی شوپه هراتۍ لهجه یې راته وو :برار ترکش کن پیش ای قصانګرد ،خوما پربښنبود : نه هرو مروبه یې راته وایي.

چې یوه شوه نه مې پربېږدي راته یې کیسه په دې ډول پیل کړه:مامخکې هم دوه ځله حج کړی دی محمدعارف پوهېده چې زه دمعلمینوپه ازموینه کې نه ناکامېږم نو زه یې وهڅولم چې دده د یو دوست په نوم او شهرت امتحان ورکړم اوژمنه یې وکړه چې له بریا وروسته به موږ تاهم وړیا حج ته ولېږو. دهغه په وینا ماهم همداسې وکړل ، په وزارت کې مې ځان هماغه شخص معرفي کړ،دازموینې پارچه کې مې هم دهماغه نوم اوشهرت ولیکه اوپه تقریري کې مې هم ځان هماغه شخص معرفي کړکله چې په نتایجوکې هغه کس بریالی اعلان شونو محمدعارف راته وویل چې ته اوس موږته درې زره اویونیم سل ډالر راکړه چې په بانک یې د نورو حجاجوپه څېرستاپه نوم تحویل کړو ،بیاکله چې له حج څخه راستون شوې ستاپیسې به بېرته درکړو خوته به عملاً زموږ ښوونکی یې اودحج دښوونکیوټول امتیازات به درکول کېږي.

احمدي زیاته کړه چې ماهم ومنله درې زره اوسل ډالر مې دوی ته ورکړل داچې دوی به څو په بانک کې تحویل کړي وي پوه نه یم همدالامل دی چې حاجیانوته د حج ښوونکی زه ور پېژندل شوی یم خوپه رسمي لست کې هغه بل تن دی،احمدي وویل چې هغه بل کس نا لوستی اوله دین څخه ناخبره سړی دی،اوپه دې حاجیانوکې راغلی هم دی.

www.melitahrik.com 0777 400 116

له حج څخه چې راغلو نو يو څه موده وروسته احمدي راته ټېلفون وکړ په غوسه و، و يې ويل چې وروره شرکت خو پرما سخت چل وکړل او ډېره ناځواني يې راسره وکړه.
ته خو خبر يې چې له حاجيانو سره مې څومره زحمت وويست ،دمعلم په توګه وکارول شوم،او اوس مې هغه پيسې هم نه راکوي، محمد عارف راته وايي چې ته خو عادي حج کوونکی وې په نورمال ډول دې داخله کړې،اود نورو حاجيانو په څېر دخپلو پيسو په مقابل کې حج ته تللی يې زموږ رسمي ښوونکي خو فلانی او فلانی دي .احمدي وويل چې عارف يو تن هغه څوک ښيي چې مايې پرځای ازموينه ورکړې وه، ده وويل چې شرکت آن له هغه شخص څخه هم پيسې اخستي چې دحج ښوونکی معرفي شوی دی اومايې پرځای امتحان ورکړی دی.
خدای ج شته چې لومړی خو ددې کيسې په اورېدلو ډېره خندا راغله خو وروسته پرې ډېر خفه شوم.

کعبه او بې ستري

دحج په ورځو کې په ټول حرم کې سخت بيروبار وي،په ځانګړې ډول په مطاف کې خو دقدم اېښودلو ځای نه وي، کله کله دومره ټېل ماټېل شي چې ښځې او سپين ږيري خو پرېږده آن ځوانان هم ورته تاب نه راوړي ،خو په همدې بيروبار کې ښځې او نارينه ګډ طواف کوي ،ځينې خلکو دبيت الله ترڅنګ دطواف په وخت کې خپلې محرمې مخ کې رواني کړې وي ترشايې دوی خپل لاسونه ور اوږده کړي او خپلې سينې ته يې جوختې کړې وي لاسونه يې ترې تاو وي په دې ترتيب هغوی له غورځېدو ژغوري.خو کله کله دا نسخه هم کار نه کوي او دواړه غورځېږي.

کله پردی، ښځې له پردي سړي سره دومره ونښلي لکه يو بدن.

مابه په لومړيو وختونوکې خپلې پلاستيکي يوې ګوتې والا سپکې چپړې د احرام په حالت کې دلنګ دپټې، اوکمربند اوبې احرامه دپرتاګه دبډې اوکمربندلاندې تېرولي ،ددې کار يوه ګټه داوه،چې خپلې چپړې به راسره وې دوهمه اوستره ګټه يې داوه چې که له مخکې انجلۍ ياښځې سره به وجنګېدلم نو له هغې سره به زما دورون اوسينې پرځاى زما چپړې لګېدې، داچپړې به زمااودهغې ترمنځ عايق وې.

له ټولې نړۍ، څخه حج ته هر کال ميليونونه انسانان راځي په دوى کې کله انسان له داسې ښکليو سره مخ شي چې ښکلاته يې انسان ګوته تر غاښ لاندې شي،ته به وايې چې ياره په دنياکې به له دې بله ښکلې نه وي وروسته به له داسې ښکلې سره مخ شي چې هغه لومړۍ، دې له ياده ووځي.

بدرنګي هم همداسې درواخله کله کله خو دځينو بدرنګو په ليدلو انسان حيران او الله ج ته توبه ګار شي، کله شکر وباسي چې ښه ده الله ج دى دومره بدرنګ ندى پيداکړى،دځينو ښکلو او بدرنګو خلکو په ليدلو انسان ته داسوچ پيداشي چې هغه په فولکوريکوکيسوکې چې دښاپېريو او ديوانو يادونه کېږي هغه ښاپېرۍ، همداښکلې دي اوهغه ديوان همدا تور پوستکي لوړقدي دي که څه هم په اسلام کې دغوره والي معيار ظاهري ښکلانه بلکې،باطني ښکلا ده اودکرامت معيار هم رنګ نه ،بلکې تقوا اوباطني سپېڅلتياده،خو بياهم دښکليو پر اهميت سترګى پټول ناشونى دي.

داهم روڼ او انکار نه منونکى حقيقت دى چې په حرم کې جنسي غريزې وېدې او په جنسي اوغريزوي مسايلوکې رښتياهم شيطان بې واکه

www.melitahrik.com 0777400116

اوترڅلې وي کـه حـوره هـم پـه مـخ درشـي نـو هـيڅ ډول تمايـل بـه درکـې پيدانشي.

له لوستونکيو پـه بخښنې ،ښـکلا تـه زه هـم دتېنګې نـه يم، دښـکليو پـه ليدلو پـه اوبو کې هـم خوله کېږم او دهـرې ليدلې اوناليـدلې ښـکلې، يـار اوخريدار يم خوهلته مې له الله ج څخه پـه اخلاص غوښـتي وو چې پـه دې برخه کې مې له هر ډول شيطان څخه په امن وساتي، شيطاني وسوسې مې ړندې اوکښې کړې اوکم ترکمه ،دحج په موسم کې هيڅ دنارينه توب احساس ونکړم،الله ج ته ډېر شکرونه کوم چې زماداسوال يې قبول کړ او دهغې چا ښکلا هم نه يم بې تابه کړی اونه يې راباندې منفي اغېز کړی دی چې پـه ليدلويې دغرونوپه څېر همتونه لړزېږي.

يوځل د کعبې بيخ ته په طواف بوخت وم کله چې له رکن يماني څخه حجر اسودته ورنږدې شوم ګورم چې يوه ځوانه ،ښکلې او چاغه سپين پوستکې ښځه، په ياد مې نه دي چې اندونيزيايی به وه اوکه مالېزيايی له حجراسود څخه راګرځېدله په ځومره خواريوبه يې ځان حجراسودته رسولی وي خولـه هغې خـوا ورتـه د راوتلـو لار اوچـانس نـه وه،بـالاخره مجبـوره شـوه چې دخلکوپه سرونو لکه لامبو وهونکی ځان وروغورځوي اود يوه له سر او اوږې څخه دبل اودبل له سر اواوږې څخه بل ته ځان واړوي، ترڅو يې چې پر ځمکه د قدم ايښودلو ځای وموند ،ددې ښځې ټول بدن له پښـو نيولې تـر سينو پر نورو بار وو ماويل له دې ثواب څخه خو داګناه څو چنده ډېره ده. يوخوا ناپوهي ده خلک پردې نه پوهېږي چې دحجر اسود ښکلول ښه کار اوسنت دی خو چې بل ته زيان نه وي اوکه بل ته زيان يا نوروته تکليف وي نو پـه لاس يې مسه کول او آن له لېرې ورته سلام کول هم کفايت کوي يا پـه

www.melitahrik.com
0777400116

بله وینا د حجراسود ښکلول ځای ناستی لري خو دبې ستری مخنیوی او نوروته زیان رسول هیڅ بدیل یا ځای ناستی نلري.

بل خوا دالله ج دکور شوق ،اشتیاق،نه کنټرولېدونکي احساسات ،نه ایلېدونکي جذبات له انسان څخه غواړي چې کم ترکمه یوځل خوحجراسود ښکل کړي ډېرځله دعلم،منطق او احساساتو اودبیت الله د لیوني عشق په مقابله کې علم اومنطق ماته وخوري.

زه دحجراسود دښکلولو اودکعبې له ودانۍ سره جوخت په بېروبارکې د طواف پر حکم ښه پوهېدم او پوهېدم چې دواړه کاره نامناسبه دي خو بیاهم نه صبرېدم،یوځل خود حجراسود په ښکلولو کې تر ډېرو وړاندې شوم دحجر اسود اوزما دمخ ترمنځ نیم متر مسافه هم نه وه چې په همدې کې مې له یوې ښځې سره مقابله شوه، هغه زمامخه نیسي اوغواړي چې خپله ترما وړاندې حجراسود چپ (ښکل) کړي اوزه غواړم چې دهغې مخه ونیسم اوخپله حجراسود ښکل کړم،په همدې کشمکش کې له موږ دواړونور خلک مخکې شول،اوموږپه ټېل کې شاته وویستل شوو ، دې ښځې راباندې ډېرې پېټکې وکړې.

یوځل په ډېر زیات زحمت له ملتزم څخه حجراسود ته راتاو شوم په دې یو متر مسافه کې به مې کوم پنځوس دقیقې مقابله کړې وه،کله مې چې حجر اسود ته مخ ورنږدې کړ اوغوښتل مې چې سر پکې ننباسم نو دیو تور پوستي له مقابلې سره مخ شوم، ناڅاپه یې زماسر ټېله کړاوخپل یې په حجر اسود کې ننویست، دې کارماته زور راکړ، په حجراسود کې مې خپل لاس ننویست او دننه مې دهغه پر خوله کېښود دحجر اسود سوری تنګ دی ما پرخپل لاس دهغه خوله بنده کړه او وحجراسود یې ښکلولی نه شو هغه ډېر

ام ام وکړ په غوسه شو خو زما لاس لا دهغه په خوله او پوزه ایښی وو ،له بلې خوا ټېل ډېر وو له ځان سره مې فکر وکړ چې ترڅو به مقابله وي کېدلی شي چې د ټېل ښپه مو واخلي او دواړه محروم شو لاس مې دهغه له خولې اخواکړ ،هغه د تیګې دننه برخه ښکل (چپ)کړه نور مې په اشاره پوه کړ چې بس دی سر دې اخواکړه ،هغه هم سر اخواکړ خو دایواځې زما سرنه وو چې غوښتل يې دهغه ځای ونیسي ډېروټېله کړم خو ما په حجر اسود کې دننه خپل لاس ننوېستی و ، دحجر اسود بهرنۍ برخه پوښل شوېده يواځې دننه برخه يې ښکل کېږي خو هلته هېڅوک يواځې د شونډو پر ښکلولو بسوالی نه کوي،بلکې هرڅوک يې په ژبه څټي ماهم څو څو ځله همداکار کړی دی.

که بل چېرې د کومې سرېټې او سورۍ تیګې دننه برخه دورځې په زرګونو ځله ښکل او وڅټل شي نوخدای خبر دی چې څومره ساري اوناساري ناروغۍ به وزېږوي، خودلته دالله ج اراده ،نصرت اوحکمت بل ډول دی، تحقیقاتوجوته کړېده چې دلته هېڅ ډول مکروب اوویرس نه وي.

د حجراسود له ښکلولو چې فارغ شوم نود ستړتیا له کبله مې نور ځان کې دمه نه وه ،دومره وس راکې نه ووپاتې چې بهر ووځم چا لارهم نه راکوله اونه هلته څوک پوهېږي چې څوک دننه که بهر ځي،یوځل مې وویل چې راځه همدلته ځان وغورځوه،که ترپښنو لاندې شوې اوکه چا درسره مرسته وکړه،خوهمت مې له لاسه ورنکړ یوپښنه مې دبیت الله په بازو (شاذروان) پورته کېښوده اودهماغې ښځې په څېرمې دخلکو پر اوږو اوسرونو ځان ورواچوه، په دې ترتیب مې دخطر له ساحې ځان راووېست ښي لاس مې پورته کړ،هلته ښي لاس پورته نیول له مطاف څخه دوتلو پر معنی ده، کله چې له مطاف څخه پر پوړیو (زینو)راوختم نو اوږد څملاستم، دې ستړیا نوسم ناروغ اوپه قولنجونو اخته کړم.

www.melitahrik.com 0777400116

یوځل په طواف کې ګورم چې په مخ کې مې په ښځینه جامو کې یوتن سرلوڅی روان دی او څادر یې په اوږو پروت دی ورته ومې کتل ماویل راځه ټیکری یې پر سر ورته واچوه او نصیحت هم ورته وکړه خفه هم شوم چې دا ښځې په حرم کې هم دومره بې پروا دي خو چې مخ مې ورواړوه نو ګورم چې ښکلی کوسه (بې ږیرې) سړی دی.

عملي حج

بالاخره د حج ورځې راورسېدې،زمابل ماما حاجي عبدالله چې تېر کال له خپلې مېرمنې سره حج ته راغلی وو ،هروخت پرما او خپل ورور حاجي حبیب الرحمن سپارښت کاوه چې له حج وړاندې په عمرو اوطوافونوځان ډېر ستړی نه کړو چې بیابه د حج ورځوته چې دزحمت اصلي ورځې دي ستړي یو ، سره له دې چې حج اوس آسانه شوی هم دی خو رښتیا هم ډېر سخت اوله ستړتیا سره مل عبادت دی .همدالامل دی چې دحج دنیت یا احرام په وخت کې حاجي دعاکوي چې :اللهم انی اریدالحج والعمره فتقبله مني ویسره لي:یعني خدایه زه دحج او عمرې نیت لرم له ماڅخه یې قبول کړه اوماته یې اسانه کړه.له حج پرته په نورو عباداتو کې د (ماته یې اسانه کړې) لفظ نشته دی.

د ذوالحجې د اومې اواتمې په منځ شپه کې دافغانستان ۳۰۴ته ورته لوی موټرونه د عمارو مخ ته راغلل،موږهم غسل وکړ،احرام مو وتاړه،ډېر سامانونه مو په خونوکې پرېښودل او یوکوچنی لاسي بیک مو له ځان سره واخست، دشپې پاوکم یوولس بجې منی ته روان شو لار کمه ده،خوبیروبار

ډېر دی اوموټر هم ورو ځي،یوساعت وروسته په منی کې دخپلو خېمو مخ ته ښکته شو مووږ ته لا دمخه دخپل اړوند مکتب (۷۸)لخوا له نقشې سره په منی کې دخېمې شمېره ،موقعیت او د ډوډۍ کارتونه راکول شوي و زموږ خېمې ۵۴_۵۵_۵۲_۵۷_وې په هره خېمه کې کم ترکمه ۳۰ تنه ځایېدل ،موږ په خیمو کې ناست وو چې پاکستاني پنجابیان هم زموږ ۵۷ نمبر خیمې ته راننوتل او ویل یې چې دجنوبي اسیا مطوف یامکتب دا خېمه هغوی ته ورکړې ده ،زموږ د شرکت مسؤولین ورسره وغږېدل ،بالاخره دخېمې نیمه برخه مو هغوی ته ورکړه بیاویده شو ،سترګې موسره ورغلې وې چې بیایې را ویښ کړو ویل یې داخېمه ټوله زموږ ده اوموږ ته یې پرېږدئ با لاخره هغه خېمه موورته ټوله پرېښوده.

منی ټوله سپینو اور اواوبو ضدخېمو پوښلې ده،په هره خېمه کې ایرکنډیشن ،فرش، هرتن ته نوې بړستن چې د توشک کار ترې اخستل کېده یوه کمپل او یوه روجایې پراته وو، دهرې خېمې مخ ته د اوبو ترموز ایښی وو، دچای لپاره دګرمو اوبو برېښنایي سستم هم فعال وو خوترموزونه یوځل له اوبو اویخ څخه ډک شول بیا چا ډک ونه لیدل بیروبار ډېر وو چاته نه یخې اونه ګرمې اوبه رسېدلې په تشنابونواو د اوداسه پرځای به هم نوبت نه و هر وخت به ۱۲_۱۷ تنه کتار ولاړ وو،ځوانان خوبیاهم ګوزاره کوي خوسپین ږیري اوښځینه ډېر په تکلیف وو.

ګرمي هم ډېره وه اوډېر احرام والایې بې ستره کړي وو.

په سبایې د ذوالحجې په اتمه بهر ووتم،ګورم چې زموږ ساحه د مزدلفې په ساحه کې ده، خو دبیروبارله کبله ترې دمنی کار اخلې، زه دمنی اومزدلفې ترمنځ غونډۍ ته یو ځل سحر اویوځل مازیګرورختم هره خوا

سپيني خېمې وې،له دې غونډۍ څخه مسجد خيف او جمرې ښکارېدلې .دبيت الله د ساعت يا زمزم برج هم ښکارېده ،دلته ټول سړکونه او دخېمو ځايونه پاخه دي ،ډېر لوی لوی او ښکلي هوايي پلونه تېر شوي او ټول سړکونه دعامو موټرو پرمخ تړل شوي دي .ډوډۍ ،او بـه خېمې،بسترې،موټر،هرڅه پر شرکتونو دي،

دلته ډېر خدمت کوونکي او سوداګر او دوکانداران پنجابيان دي، او مکتب هم همدوی استخدام کړيدي.

له ماماڅخه مې په ټېليفون دهغه ځای وپوښت ويې ويل چې په ۸۰ مکتب کې دی ماويل څه نږدې به وي يو مکتب ،ترمنځ دی د ټېليفون د شبکې انټن اوستن لاندې مې راوغوښت. زموږ سره نږدې لوړې لوړې پايې او ټېليفوني، لوړ لوړ انټنونه وو خو هغه راته وويل چې ده ته دا نښې له سره نه ښکاري، با لاخره جوته شوه چې زموږ او دهغوی ترمنځ د پښو کوم يو نيم ساعت مزل دی، يعنې موږ جنوب اودوی شمال خواته وو.

دلته قېمتي ډېره زياته وه،داوبو يوريالي بوتل په دوه رياله ،يو کيلو بېخونده خوغټې کېلې چې يو کيلو يې پنځه داني کېدلې په لس رياله وې لومړی مې فکر کاوه چې داکېلې به هندۍ وي خو وروسته مې چې په هندکې هندۍ خوږې کېلې وليدلې او وخوړلې نوپوه شوم چې دا کېلې هندۍ نه ، بلکې چينايي وې ، يوکيلو انګورپه ۱۲ رياله پلورل کېدل ، خوداوبو مصرف ځکه ډېر زيات وو چې ګرمي ډېره وه.

کله چې غونډۍ ته دمنی دليدلو لپاره ختلی وم، نو هلته د پاکستان دهزاره جات د بټګرام له ښېږ تنو اوسېدونکيو سره مخ شوم ويل يې چې په

www.melitahrik.com 0777 400 116

جده کې په يو هوټل کې کار کوي او هر يو ته د مياشتې دوه زره رياله مزدوري ورکوي. او اوس حج ته راغلي دي.

د منى حکم او وخت

منى دحرم په حدودو کې ده له حرم څخه يوائې پنځه کيلو متره فاصله لري، دذوالحجې د اتمې اونهمې تر منځ شپه دلته تېرول سنت دي،اوکله چې دذوالحجې په نهمه نېه رڼا شوه نو بيا حاجيان له دې ځايه عرفات ته روانېږي، منى ته دتللو رسمي وخت، يوم الترويه (دترو يې ورځ يا دذوالحجې اتمه ده) خومخکې تلل هم ورته روادي، زموږ د شرکت مسؤولينو بيروبار او سبا يا دذوالحجې په اتمه دموټرو احتمالي نه موندلو ته په پام سره دشپې حرکت وکړ.

دلته په منى کې، دذوالحجې داتمې ماسپښين، مازيګر، ماښام، ماسخوتن او دذوالحجې دنهمې د سحر لمونځ کول سنت دي،حضرت عمر رض روايت کوي چې رسول الله ص فرمايي: حضرت جبرايل رض دترويې په ورځ حضرت ابراهيم ع منى ته بوته اوهمدا پنځه لمونځونه يې هلته پرې وکړل له هغه ځايه يې عرفات ته روان کړ،حضرت جابر رض روايت کوي، چې رسول الله به دذوالحجې په اتمه ،منى ته روان شو همدا پنځه لمونځونه يې هلته وکړل،دذوالحجې په نهمه چې لمر لږ راوخوت نو عرفات ته روان شو.

دذوالحجې اتمې ته د ترويې يافکر کولو ورځ له دې امله وايي چې حضرت ابراهيم ع ته د ذوالحجې په اومه په خوب کې ويل شوي و چې خپل

زوی حضرت اسماعیل قرباني کړه ،نو ده پر دې ورځ فکر کاوه چې داخوب به شیطاني وي اوکه رحماني وي؟

ډاکټرمحمدالیاس،عبدالغني، وايي چې منی بهولوته وايي ددې لپاره چې حاجیان دلوی اختر په ورځوکې دلته قرباني کوي ،اووینه بهوي نو دې ځای ته منی وايي داسې هم ویل شوي چې عربان، هرهغه ځای ته چې ډېر خلک پرې راټولېږي منی وايي،ددې لپاره چې دحج په ورځوکې دلته ډېر خلک راټولېږي، نو دې ځای ته هم منی وايي،منی دمسجدالحرام اومزدلفې ترمنځ پرته ده،پخواورته اوه کیلومتره لاروه،خواوس نوي تونل دالار ۵کیلومتروته را لنډه کړېده.

شیطان دحضرت ابراهیم مخته همدلته خنډ کېده اوغوښتل یې چې دزوی د ذبحې په اړه یې وسوسه ور واچوي نوهغه ع همدلته په تیګووویشت ،حضرت ابراهیم دخپل ځیګر اودزړه ټوټې حضرت اسمعیل پرمرۍ همدلته چاړه راکش کړه، هغه همدلته په الهی ازموینه کې بریالی شو ،اودهغه پرځای دذبحې لپاره رالېږل شوی پسه هم همدلته قرباني شو.

دحضرت ابراهیم په لاس دالله په امر دخپل زوی پر مرۍ چاړه راکشول وړه خبره اوکوچنی امتحان نه وو، یواځې دلوړ عزم خاوندان په دې ډول ازموینوکې بریالي کېدلی شي،اوحضرت ابراهیم ع هم اولوالعزمه رسول دی. همدالامل دی چې دده ددې سترې بریا یاد تازه کول اولمانځل نن هم دهغه پر لارویانو ،اودهغه پرملت واجب ده،نن هم حاجیانوته امر شوی چې سمبولیک شیطان اوشیطانی وسوسې او غرایز هلته پر کاڼوولي اوهملته قرباني وکړي.

www.melitahrik.com 0777400116

مسجد خیف هم په منی کې جمرو (سمبولیکو شیطانانو) ته نږدې دیو غره لمن کې پروت دی، په دې مسجد کې حضرت محمد (ص) او گڼو نورو انبیاوو لمونځونه کړیدي، دمدینې دانصارو او دحضرت محمدص ترمنځ دعقبې لومړی او دوهم بیعت هم همدلته ترسره شو، چې همدا بیعتونه په مدینه او ټولې اسلامي نړۍ کې داسلام د وړانگو دخپرېدو لامل شوې، سورة نصر او سورة مرسلات هم همدلته نازل شوي دي. رسول الله ص په حجة الوداع کې دلته شپې کړیدي، قرباني یې هم همدلته کړې، نورو ته یې هم همدلته دقربانۍ امر کړی، او ټوله منی یې دقربانۍ ځای وگرځاوه.

حاجیان دذوالحجې یوولسمه، دولسمه، او ځینې یې دیارلسمه شپه هم همدلته تېروي.

الله ج فرمایي (واذکروا الله فی ایام معدودت فمن تعجل فی یومین فلا اثم علیه ومن تأخر فلااثم علیه لمن اتقی)(۴) (۴)البقر ۲۰۳:

یعنې: (په شمېرلوو ورځوکې الله یادوئ نوڅوک چې بېړه وکړي او په دوه ورځوکې له منی ووځي پر ده کومه گناه نشته ده او څوک چې له دوه ورځو نور هم وځنډېد نوپرده هم کومه گناه نشته ده، داټولې لارښوونې دهغه چالپاره چې له الله ج وېرېږي). سعودي حکومت په منی کې هم ډېر کارکړی دی، دمنی ساحه یې پراخه کړې، لوړې لوړې غونډۍ یې هوارې کړې، گڼ تشنابونه، حمامونه، دڅښلو اوبو ځایونه، فریزرونه، داوداسه ځایونه یې پکې لگولي، خېمې یې ډېرې منظمې درولې، دترافیکي اووگڼې بیروبار دمخنیوي په خاطر ځانگړې تدابیرنیول شوي پراخ سړکونه جوړ شوي دڅښلو اوبه ټولې فلتر شوې دي، گڼ کلینیکونه چې وړیا درملنه کوي فعال شوي، دمنی حدود له هرې خوا په لویو لویو لوحوښودل شوي دي.

www.melitahrik.com 0777400116

له مسجدالحرام څخه د واټن دکمېدلو په خاطر غرونه سوري شوي اوه کیلو متره لار څلورپنځو ته راکمه شوې اوپر لار دڅښلو لپاره دیخواوبو، اوداسه او نورو اړتیاوو انتظام شوی دی.

حضرت یزید بن اسود ،فرمایي: چې ماله رسول الله ص سره حج وکړ او د سحر لمونځ مو له هغه سره دخیف په مسجد کې اداکړ، خیف مسجدکوچنۍ جمرې ته نږدې پروت دی، دې مسجد ته دتاریخ په ټولو پړاوونو کې مسلمانو چارواکیو پام کړی دی ،په وروستي ځل په ۱۴۰۷ه س کال ورغول شو چې دتاریخ مکه په حواله ۳۱۰۵میلیونه ریاله پرې ولګېدل ،په دې رغونه کې دمسجد څلور مناري هم دي، دمسجد دسړولولپاره په کې څلورسوه لس ایرکنډېشنونه ،اوله یوزراوسل ډېر پکې نصب شوي دي.

له مسجدسره جوخت له زرو ډېرې بیت الخلاوې اوله درې زرو ډېر د اودس ځایونه جوړ شوي دي.

ددې مسجد شایمني اړخ ته هغه غار دی چې مرسلات سورت پکې نازل شوی دی ، بخاري له حضرت عبدالله څخه روایت کړی چې موږ په همدې غار کې له رسول الله ص سره ملګري وو چې مرسلات سورت پرې نازل شو.

د عرفات هېرحکمت

دذوالحجې دنهمې په شپه مسؤولینو وویل چې ښایي سبا ډېر زیات بیروبار وي نوله همدې امله همدااوس عرفان ته روانېږو،موږ ځان چمتو کړ،ګرمي ډېره وه،په احرام کې هسې هم خلک په تکلیف وي ځوتنه مې

www.melitahrik.com 0777 400 116

ولیدل چې په احرام کې یې خپل ځان ته پام نه وو او د عورت ډېرې برخې یې ښکارېدې، نو موږ هم عرفات ته همدا اوس تللو ته خوښ وو تر ډېره ویښ وو خو موټر رانغی بالاخره ویده شو سبا د عرفې په ورځ سحر اته بجې درې لوی موټر راغلل خو پاکستانیان له موږ وړاندې شول ،زموږ څه باندې د ېرش تنه ملګري بې صبره شول ویل یې چې مکتب موټر نه رالېږي هسې را باندې ورځ تېروي ټول عرفات ته په پښو روان شول ماورته ډېر وویل چې موټر ته صبر وکړئ خو ویې نه منله لږ وروسته موږ ته هم موټر راورسېدل په کې سپاره او دمزدلفې له لارې عرفات ته روان شو، پرلار به دې چې څومره سترګو کار کاوه، په سپینو احرامونو کې حاجیان ښکارېدل، تابه ویل چې د سپینو پرښتو باران شوی دی .د بیروبار له کبله خپل ځای ته لس نیمې بجې ورسېدو.

زموږ خیمې د عرفات په پای جنوب ختیځ کې وې تر اوږده ترپال لاندې پرشکو غالۍ غوړېدلې وې.

لمونځ ،دعا او تلاوت مو پیل کړ،دوه ساعته تېر وو چې زموږ پلي را روان شوي څه باندې د ېرش تنه ملګري ستړي ستومانه خوله خوله راورسېدل.

غرمه ډوډۍ کې وریجې، چرګ، جوس، یو بوتل اوبه، کېک، کلچې، مربا موجود وو ډېرو د ماسپښین لمونځ همدلته خېمه کې وکړ، د شرکت مسؤلینو هم دوی هڅول چې همدلته لمونځ وکړي پلمه یې داوه چې بیروبار ډېر دی بیا خپل ځای نشي پیدا کولی زه مسجد نمره ته روان شوم، ملګري مې خبر کړل اوه لس تنه راپاڅېدل او راسره روان شول،مسجد نمره زموږ نه ډېره لرې و ،په پوښتنه مو پیدا کړ،خو په مسجد کې دومره بیروبار وو چې یو کیلومترۍ کې یې هم دومره ځای نه و چې اوه لس واړه په صف کې

ناست وای بیاهم کوښښ مو وکړ چې ځان مسجد ته نږدې کړو په ټېل ماټېل کې مو ځان تریوه حده راساوه تنګ تنګ پریوه سړک ودرېدو ، ګرمۍ خپل ټول زور ازمویلی وومسجد کم ترکمه شاوخوا اوه سوه متره له موږ لېرې وو ،دلته مو دماسپښین اومازیګر لمونځ یوځای دماسپښین په وخت کې وکړ خونه مو خطیب ولید ،نه مو خطبه واورېده اونه دعا.

له دې ځایه جبل الرحمة ته وخوځېدو ،پرلاره ونې هم وې دګرمۍ دمخنیوي لپاره مصنوعي بارانونه هم ورېدل ،دولت هلته هم ډېر کار کړیدی،په عرفات کې ډېر بیروبار وو کوښښ مو دا و چې ملګري مویوبل ورک نه کړي دډېر کوښښ او پام سربېره بیا هم ملګري مو یویورانه ورکېدل کله چې دجبل الرحمة ترڅنګ روغتون ته ورسېدونو درې تنه راسره پاتې و نور مو ټول ورک کړل. په جبل الرحمة ختل مستحب دي خوپه هغه صورت کې چې بیروبار اوخلکو ته زحمت وي اوپه ځانګړې ډول په هغه صورت کې چې دځان دهلاکت یادنورو دهلاکت وېره یانوروته دزحمت قوي احتمال وي نوبیا خوحرام دی،خوهلته احساسات اوجذبات بل ډول وي زه ښه پوهېدم اولیدل مې چې هلته ورختل نورو ته هم زحمت دی اوخپله هم دسرله خطر سره مخ کېدلی شوم خو چې کتل مې ښځې ،سپین ږیري اوکمزوري خلک ور خېژي نو طاقت رانغی او ورروان شوم ، څومره چې غونډۍ ته ورنږدې کېدم نوټېل زیاتېده اخر دومره اوږد ډېل شو چې کریکو اوچیغو فضا ونیوه خلک احساساتي شول ،سونامي واخستل هره خوا ښځې، ځوانان اوبوډاګان تر پښو لاندې شول ، دجبل الرحمة په لمن کې دې غونډۍ ته دختلو پرلار دپیروبار له کبله دشاوخوانیم متر په اندازه احرامونه ،چپړې چترۍ اوداوبوبوتلونه پراته وو ،په ډېرزحمت اودډېرو هڅواو سترتیا وروسته غونډۍ ته وختلم،په غونډۍ کې ګرځېدل هم له خطر څخه ډک دي ځکه لوړې

www.melitahrik.com 0777 400 116

ژورې اوغتې او کوچنۍ تیګې پکې ډېرې دي ، د بیروبار له کبله ګام اخستل هم سخت دي.

غونډۍ ته چې وختلو نو یوملګری مې هم راسره نه و ، نیم ساعت ،څلوېښت دقیقې به هلته وم دعاګانې مو وکړې او د غونډۍ په شمال لوېدیځ اړخ چې دراښکته کېدلو لپاره ځانګړې شوی و ورو ،ورو راښکته شوم.

دا ښه وو چې د پورته کېدلو او ښکته کېدلو لارې بېلې وې او پولیس هم فعال وو، وروسته چا راته وویل چې د جبل الرحمة په ټېل کې په دې ورځ څوارلس تنه ووژل شول.

په عرفات کې هم ډېره ګرمي وه خو مصنوعي بارانونو هغه د پېښوریانو خبره ښه چک لګاوه. د ماسپښین په لمانځه کې د عرفات په لوی مسجد یا مسجد نمره کې بیروبار ډېر زیات و د ننه مسجد ته ورتلل تقریبا ناممکن وو ،نو له جبل الرحمة څخه له ستنېدلو وروسته مې وپتېیله چې همدې مسجد ته ورشم او ښه یې وګورم همدا سې مې وکړل، مسجد مې پیدا کړ ،د مسجد نمرې او جبل الرحمة ترمنځ کوم څلوېښت دقیقې لاره ده ،مسجد نمره ډېر لوی مسجد دی لاهم پکې بیروبار وو خوزه ورد ننه شوم نفل مې پکې وکړل ښه سیل مې وکړ ،د ننه او بهر وګرځېدم ،بېرته خپلې خېمې ته روان شوم ،بلد نه وم خو دا ټکل له مخې روان شم ،ما ویل په لنډه به ووځم ،خو لنډې لارې ټولې تړل شوې وې، پر لاره هر ځای کې سبیل (خیرات) وېشل کېده ،لوی لوی موټر به له جوسو کېک ،کلچو ،پیپسي ،مرنډا ، نورو مشروباتو غوښو ، وریجو ، په ډبیو کې له بندو خوراکي توکیو ډک وو ،په ځینو ځایونو کې به د موټر مخ ته کتار خلک ولاړ و او سبیل به یې غوښت ،زه چې له مسجد نمره څخه خپلې خېمې ته روان شوم

www.melitahrik.com 0777 100 116

نو ماښام نږدې وو، پرلاره ځو ځایه سبیل وېشل کېده ،ماخوخپل ځان له سبیل نه ساته آن نورملګري مې هم هڅول چې ورته زړه ښه نه کړي، یوځای کې یوموټر ولاړ و ځو لوی لوی دیګې یې ترې راښکته کړې وو، ځوځایه یې پرلاره ایښې وو، هرڅوک به یې چې ولیدل نوپه اصرار به یې ترې غوښتل چې ورتاو شي آن کله کله به یې حاجي له لاسه ونیوه ،پرما ناوخته وه ،بېړه مې وه چې ځان ملګروته ورسوم چې هغوی رانه مزدلفې ته روان نشي، چټک روان وم چې یوتن له لاسه ونیوم په ځانګړې تشویقوونکې لهجه یې راته وویل(یاحاج سبیل سبیل) ماورته وویل چې راباندې ناوخته ده .خوپرې یې نښودم.

په یوه، یوځل مصرفه پلاستیکي کاسه کې یې راته دچرګ دغوښې خوندوره ښوروا دزړه له تهوتې سره واچوله په بله کاسه کې یې راته وریژې ،واچولې غاړې ته کېناستم موړ هم وم او بېړه مې هم وه له دواړومې ځلورمه برخه هم ونه خوړلی شوه، خدای خبر چې دوی به پدې موټر کې ځودیګې غوښه او وریژې راوړې وې ورځ ختمه وه خولاهم دیګې له غوښو اووریژو ډک وو.

هغه موخه اوغرض چې لپاره یې عرفات ته تلل ضرور ،بلکې دحج رکن بلل شوی دی تر ډېره حده له پامه غورځول شوېدی ،دعرفات مهم غرض دادی چې مسلمانان په یو ځای کې راغونډ شي داسلامي اوملي وحدت تظاهر وکړي، داسلامي امت لپاره یوکلنه استراتیژي جوړه کړي په ګډه دالله ج حضور ته ددعالاسونه لپه اواجتماعي اوښکې تویې کړي خوحاجیان ټول مسجد ته نه ورځي یا دورکېدلو له وېرې یا دځای دلرې والي له کبله یا دناراستۍ له کبله دماسپښین لمونځ په خپلو خېمو کې کوي، بله ستونزه داده چې سره له دې چې نمره مسجد ډېر لوی دی خوبیاهم ټول حاجیان خو

پرېږده چې نیم یې هم په کې نه ځایېږي موږ له امام څخه دومره لېرې وو چې ددومره لوړ سپیکرونو او دسعودي حکومت له دومره اسانتیاوو سره سره مو هم دامام تکبیرات وانه ورېدل، او نه یې په خطبه پوه شو.

حکومت په عرفات کې دعرفات العام ،جبل الرحمة او نمره په نومونو ددرې او په منی کې دمنی العام ،منی البحر ،منی الشارع الجدید، او منی الوادی په نوم دڅلوروروغتونو او پنځلسو عامو روغتیایي مراکزونومونه حاجیانو ته ورپېژندلي و او دمرستو لپاره یې د۹۹۷ او دامنیتي پېښو لپاره یې د۹۹۸ ټېلیفون شمېرې حاجیانو ته ورکړې وي.

ماښام و چې په عرفات کې خېمې ته ورسېدم هلته کمپونه یوډول جوړ شوي ،یوه نقشه ده دهرکمپ په دروازه کې پولیس ولاړ وي هم په منی او هم په عرفات کې چې له چاسره کارت نه وي هغه نه ورپرېږدي ،په تکلیف مې ځای پیدا کړ هلته هم دلارښوونې لپاره لوحې لګول شوې خو په شپږ میلیونو کسانو چې جامه یوه وي، موټر یوډول ،خېمې یوډول ،دکمپونو نقشه یوډول،په سلګونو زره متره مربع مساحت کې نابلده سړي ته خپل کمپ موندل سخت دي.

کله چې خپل کمپ ته لاړم ګورم چې هېڅوک هم نشته دي په دروازه کې مې دمعلوماتو له ځانګي وپوښتل هغه راته وویل چې موټرونه له کمپه روان شوي دي ،خپل یو ملګري ته مې زنګ وواهه هغه هم راته وویل چې له کمپ څخه روان شوي خولاهم په عرفات کې دي ځکه چې بیروبار ډېر دی موټر تېز تللی نشي هغه ملګري داهم وویل چې له کمپه ډېر لرې تللي ندي ښایي دپېښو پنځه شپږ دقیقې لار وي خو داچې زه ورشم او ورسره ملګری شم دموټر د موقعیت اوشمال او جنوب یې نه پېژنده.

د ۷۸ مکتب یوتن مسؤول ته مې خپل کارت وښود هغه راته وویل چې لېږد دې پرموږ دی خو صبر وکړه چې یو مناسب موټر پیدا شي یوتن تور، نوي ځوان ته یې وویل چې ما یو موټر ته وخېژوي،مافکر وکړ چې دابه تور پوستی افریقایي وي خو هغه ځان د پاکستان د سند ایالت دلاړکانې اوسېدونکی راوښود ماپه دې خاطر چې دده همدردي مې ترلاسه کړې وي په لاړکانه کې او په ټوله کې په ټول سند کې د خپلو ګرځېدلو ورته وویل په اردو ورسره غږېدلم سره له دې چې په عربي ښه سم پوهېده. کله به یې ځان دحج د پروسې مسؤول او کله دحکومت جاسوس معرفي کاوه،کله چې پوه شو چې زه افغان یم نوقسم یې راکړ چې کله مې اسامه ابن لادن ولید نو دده لخوا پرې سل ځله سلام ووایم او لاسونه یې ښکل کړم،ډېر کېکونه ،کلچې اوجوسونه یې راته راوړل،همدلته دمدینې منورې یوه اوسېدونکي سره چې یو مهذب او باخبره شخص وو په بنډار ور برابرشوم د اسلامي نړۍ په ستونزو او د اخوان المسلمین په نړیوال خوځښت مو خبرې وکړې پخپله هم د همدې ګوند له کلکو مینه والو او پلویانو و خو ویل یې چې سعودي حکومت له دې ګوند څخه ډېر وېرېږي نو ځکه پرې بندیزدی او مینه وال یې ځان ښودلی نشي.

هرموټر به چې راغی نو دیوې سیمې حاجیانو به لا دمخه نیولی وو دځینو مخ ته به لسګونو حاجیانو ورمنډه کړه ، همدلته نږدې ماسخوتن شو،څوځله مې زړه وکړ چې په پښو مزدلفې ته روان شم خو ګرمۍ مې ورنونه سوځولي اوټپي کړي وو چې روان به شوم نو سوخت اودرد به یې پیل کړ،تک سره اوښتي وو، دهغه وخت ډېر ارمان راغی چې کوچنی اووچ کلک وم ،هغه دچاخبره هوسۍ مې په منډه نیولی شوه،اوله پاړه چناره په اسمانڅکو غرونو اودکږې وږې په کوتل به چې له بیخ څخه یې تر سره اته ساعته لاره

ده، په يوه دمه ختلم، ،دخپلي چانتې ،کلاشينکوف اودجهاد اودسفر د اړتياووبرسيره مې دنورو ملګرو سامان هم له ځان سره لېږداوه هغه چې له پاړه چناره به موپکتيا ووهله ،ازره اولوګر به موتر پښو تېرکړ اوپه کړېږ ورېږ، تېزين ،شينواريوبه خاکجبار،خوردکابل اوترخپل مرکزبګراميو په درې ورځوکې راورسېدو خونن مې ورنونه سوځي له عرفات څخه مزدلفې ته چې په عادي وخت کې شاخوا دوه ساعته لار ده د موټر ته په تمه يم.

خير له کمپ څخه لوی سړک ته راووتو ،له لږ انتظار وروسته د۷۸مکتب اړوند يوموټر راغی په منډه مې پکې ځای وموند ايرکنډيشن پکې چالان و ،ګرمي موورکه او دمه مو جوړه شوه، خولارلاهم بنده ده، موټرونه دمېږي په پښوروان دي،داسانې او پرانيستې لار دموندلوپه لټه يې اوږده لار وټاکله خو بياهم لار بنده وه،سبا لوی اختر دی، په کابل کې کورنۍ او بچيان هم تنها دي او زه هم ترې بېل يم، خفه شوي دي،په کابل کې دپنځلس کلن ژوند په دوران کې موږ کوښښ کاوه چې اختر موپه جلال اباد کې له نورې کورنۍ اودوستانوسره يوځای وي خو دادی اوس هغوی تنهادي،دټيليفون زنګ مې وشرنګېد ،دکورشمېره وه، اختر مبارکي مو سره وکړه ،دکورنۍ له هر غړي سره بېل بېل وغږېدم مېرمن مې غوښتل وژاړي ،ستونی يې راډک شو نږدې وو چې ماهم په ژړاکړې زړه مې نری شوخو هغې ته مې ډاډ ورکړ ،کوم يوساعت مو خبرې وکړې، زه هم خبروته ا وزګار اوپه اشتها وم ،ايرکنډېشن موطبيعت جوړکړ،بالاخره څه باندې لس بجې وې چې په مزدلفه کې ديوپله تر څنګ له موټرڅخه ښکته کړل شو ، دمزدلفې په پراخه ميدان کې دميليونوخلکوله منځه دنابلدۍ په حالت خپل څوتنه ملګري موندل به څنګه وي؟حيران وم چې کومې خواته لاړ شم زړه نازړه دپله شمال خواته روان شوم ماويل که دومره ځای پيداکړم چې خپل جای نماز هوار اودشپې

ځای پیداکړم خو دیوجای نماز په اندازه خالي ځای هم نه موندل کېده، په تور سرک روان یم، شپه پخه تپه تیاره ،خودلته سپین پړق ده، په همدې کې مې لږ وړاندې خپل یو ملګری ولید ،زړه مې په سترګوباور هم نه کاوه خو ورنږدې شوم ګورم چې زموږ دشرکت اړوند ګڼ کسان نور همدلته دي،له سلام اوسترې مشي وروسته یې وویل چې کوم سل تنه چې په موټر کې له موږسره له کمپ (عرفات) نه راغلي همدلته دي خونور شاوخواتیا تنه ورک دي،ډېر خوښ شوم چې دوی مې وموندل ،دعمومي سړک پر غاړه مې جای نماز هوار کړ، یوڅوتنه نورله ښځو سره راغلل هغوی هم همدلته واړول، پولیس څو ځله راغلل ویل یې په دې لار موټر تېرېږي پاڅېږئ خوموږ سترګې شخې کړې، ډېر وخت وروسته دخوب په نیت وغزېدم بوټان مې سر لاندې کېښودل ښه ویده شوی وم چې یو چامې پښه وخوځوله راویښ شوم ،دسترګو له غړېدلوسره مې پښوته پر پرتوښځو سترګې ولګېدلې ،کېناستم یوې ښځې راته په اردو وویل چې ورور جانه دا پښې دې درغونډې کړه زه یې په تکلیف کړې یم ،زه چې ویده کېدلم نودلته ښځې نه وې پوه شوم چې دځای نه شتون دوی هم اړې کړي چې دلته ځانته دناستې ځای پیداکړي ،کېناستم فکر مې وکړ چې که ویده شې بیا به دې له پښوسره دا ښځې په تکلیف شي،ډېر وخت ویښ وم ،لاړم په زحمت مې د اوداسه په ځای کې یواځې دچهار اندام لپاره نوبت ونیوه ،بیت الخلا ته ننوتل ډېر سخت کار او دخلکو کتارونه ولاړ وو، اودس مې وکړ په تهجدو ودرېدم ،له لمانځه چې فارغ شوم ګورم چې څو ښځې او دوه سپین ږیري نارینه لاهم زما دجای نماز خواته دي څوک ویده ،څوک ویښ جای نماز مې همدلته هوار پرېښود ولاړم چې ځانته بل ځای پیداکړم ،ځکه چې دلته دا ښځې ویدې وې مناسبه مې ونه ګڼله چې همدلته

www.melitahrik.com 0777 400 116

ویښ یاویده پاتې شم، وړاندې مې ځای پیدا کړ راغلم جای نمازمې وېوور اودمیده تیګو پرسر مې هوار کړ.

www.melitahrik.com
0777 400 116

د عرفات حکم

دعرفې معنی پېژندل دي ،دعرفات په نوم ددې دښتې دنومولود لامل په اړه،بېلابېل روایات او دریځونه دي ځینې وایي کله چې حضرت ادم(علیه السلام) اوحضرت حوا رض له جنت څخه راښکته کړل شول نو ډېره موده له یوبل بېل وو بالاخره همدلته یې سره وموندل،اوو پېژندل ځینې وایي چې حضرت جبرائیل(علیه السلام)، حضرت ابراهیم(علیه السلام) ته دحج مناسک وروښودل، اوبیایې په همدې ځای کې تري وپوښتل (هل عرفت)یعنې: (ایا یاد دې کړل) هغه ورته وویل هو!

حضرت ابن عباس(رضي الله عنه) فرمایي دې ځای ته ځکه عرفات وایي چې دلته خلک پرګناهونو اعتراف او دعاکوي.

حضرت ام سلمه(رضي الله عنها) فرمایي چې الله(ج) دعرفې په ورځ ددنیا اسمان ته راښکته کېږي او پرښتوته وایي چې داخلک پریشانه اوخفه دي او زما رضا غواړي ،نوای په عرفات کې راټولو شویو !ماتاسو وبخښلئ.

رسول الله ص به دعرفې پر ورځ ډېره دعاکوله.

عرفات ته تلل دحج مهم رکن دی، که څوک په دې ورځ بیخي عرفات ته لاړنه شو حج یې نه صحیح کېږي رسول الله ص فرمایي (الحج عرفه)یعنې:حج عرفات ته تلل دي.

ددین دبشپړتیا دزیري ایت (الیوم اکملت لکم دینکم) یعنې:نن مې تاسوته ستاسودین بشپړکړ هم په عرفات کې نازل شوی دی .

دعرفات يادونه په عظيم الشان قران کې هم شوې ده، «فاذا افضتم من عرفات»(۵) يعني: « کله چې له عرفات څخه راښکته شوئ.. »

---

(۵)البقره۱۹۸

عرفات په مشاعرو يادډرناوي وړ ځايونوکې دی خو دحرم له حدودوبهر دی ،عرفات له حرم څخه دوه ويشت کيلو متره لرې سهيل ختيځ ته دی،شمال قطب خواته دعرض البلد په ۴۹_۱۹_۱۲او۳۲_۲۲_۱۲اودطول البلد ۲۱_۵۷_۵۳۹او۳۹_۴۹درجو کې پروت دی ، ټول مساحت يې ۱۰۴کيلومتره مربع دی. جبل الرحمة هم دعرفات په ساحه کې دی رسول الله ص په حجة الوداع کې دماسپښين اومازيګر دلمانځه له يوځای اداکولووروسته دې غونډۍ ته تشريف ويوړ اوهلته يې دعاوکړه. دسعودي حکومت ټول هغه خدمات دلته هم کړي دي کوم يې چې په منی کې کړي او وړاندې مو ورته اشاره وکړه البته په ۱۴۱۴هـ سپوږميز کال يې دلته د اوبوداسې فوارې لګولي چې اوبه دډېروکوچنيوذور په بڼه شيندي دافوارې ډېرې زياتې اوپر هر سړک دي، هره فواره په يو ساعت کې ۱۴۰ليتره اوبه شيندي دااوبه هوايخوي دانسان له بدن څخه تودوخه لېرې کوي خوځوک نه لمدوي. دچاپېريال دښکلا په موخه په عرفات کې يونيم لک ونې کرل شوي دي.

www.melitahrik.com 0777 400 116

www.melitahrik.com
0777 400 116

نمره مسجد

ددې مسجد ډېره برخه دعرفات په ساحه کې ده خویوه برخه یې ترې بهر ده، دامسجدد عرفات لوېدیځ کې د مزدلفې پرلار پروت دی ،ددې مسجدلویدیځ ته دنمرې په نوم غر دی او د همدې غره په نوم یادېږي.

رسول الله ص همدلته په خېمه کې اړولي وو له زوال وروسته یې خېمې ته نږدې د عدنه په نوم یو خوړ کې دماسپښین لمونځونه وکړل ،چېرته چې رسول الله خطبه لوستې او لمونځ ورکړی وو ، دعرنه وادي په نوم یادېږي، دا دعرفات له ساحې لرې وتلی ځای وو ،په دوهمه هجري پېړۍ کې دلته هم مسجدجوړ شوخو وروسته دامسجد ختیځ خواته پراخ شو اودعرفات په ساحه کې هم راغی اوس دمسجد نمره اوږدوالی له ختیځ څخه لویدیځ ته ۳۴۰متره او عرض (پلنوالی)یې ۲۴۰ متره دی، ټول دننی مساحت یې یولک او لس زره متره دی، دمسجد وروستۍ برخه چې دعرفات ساحه ده ، ۲۸,۸۰۰۰مربع متره ده ،چې په دوه پوړو کې ودان شوی او اوږدوالی یې ۱۲۰متره دی لومړۍ او دوهمه برخه یې د لوحو او نورو نښو په واسطه نښه شوې لامل یې دادی چې بهرنیان، پوه شي څوک چې دمسجد په لومړنۍ برخه کې دي دوی دعرفات په ساحه کې ندي اوکه دعرفات ساحې ته لاړ نشي نو حج یې نه کېږي.

دمسجدپه وروستۍ برخه کې ، په ۸۰۰۰متره مربع ساحه کې یوسایه بان جوړ شوی دی، دامسجد شپږمناره لري چې دهر یوه لوړوالی یې ۶۰متره دی درې لویې ګنبدې ،لس مرکزي اوټولې ۲۴لویې اوکوچنۍ دروازې لري په یو وخت کې درې نیم لکه لمونځ کوونکي پکې ځایېږي، ۷۰۰ایرکنډیشنونه پکې نصب شوي دي داسې الات پکې نصب شوي چې

www.melitahrik.com
0777 400 116

دلمانځه مراسم په ژوندۍ بڼه په راډيو او ټلوېزيون کې ښودل کېږي له زرو ډېرحمامونه اوله پنځلس زروډېر داوداسه ځايونه پکې جوړ شوي دي.
دعرفات اومزدلفې ترمنځ اوس نهه، نوي سړکونه جوړ شوي دي.

جبل ا لرحمة

جبل الرحمة ياد رحمت غونډۍ دعرفات ختيځ ته د ۷او۸سرک ترمنځ پرته کوچنۍ غونډۍ ده .

چې د الال،ثابت اوقُرين په نومونو هم يادېږي ، داغونډۍ له نمره مسجدڅخه يونيم کيلو متر واټن لري،خودبيروبار له کبله دا کم واټن وهل ډېروخت غواړي. دې غونډۍ ته ۱۲۸ پوړۍ ورختلې دي ، داغونډۍ له ځمکې څخه ۶۵متره او دسمندر له سطحې ۳۷۲متره لوړه ده ،دشمال خواته اوږدوالی يې ۲۰۰متره ،دلويديځ خواته پلن والی ۱۰۰ متره اودمنځ خوا يې ۱۷۰متره او ټول مساحت يې ۶۴۰متره مربع دی.

ددې غونډۍ سرهوار دی پرسر يې چوتره هم جوړه شو ې،دغونډۍ شاوخوا څلور متره لوړپايپ دی،چې اوبه او هوا يخه اوتازه ساتي.

صخره مسجد

دامسجد دجبل الرحمة په لمن کې ښې خواته دځمکې له سطحې لږ پورته پروت دی چاپېره ترې کوچني څلور ديوالي ده، حضرت جابر رض وايي چې رسول الله ص همدلته خپله اوښه (قصوی) تړلې اوهمدلته يې دعاکړې وه او همدلته ددعاپرمهال دا ايت (اليوم اکملت لکم دينکم....)يعنې نن مې تاسوته ستاسو دين بشپړکړ، نازل شو.

عُرنه وادي (خوړ)

دا وادي اوس نشته اوس دلته د نمره مسجد مخکينۍ برخه ده ، دا ساحه نه د حرم په حدودو کې ده او نه د عرفات. دلته يو خوړ وو رسول الله ص په دې وادي کې تر ټولو مشهوره خطبه (حجة الوداع خطبه) واوروله، چې د رحيم المختوم دليکوال په وينا يولک او شل زره صحابه ورته ناست وو همدې خطبې دې خوړ ته ځانګړې حيثيت ورکړی دی.

www.melitahrik.com
0777 400 116

مزدلفه

دادمنی اوعرفات ترمنځ پرته دښته اوغونډۍ ده،دنوموني د لامل په اړه يې ويل کېږي حضرت ادم ع اوحضرت حوا له اسمان څخه تر راښکته کېدلووروسته همدلته يوبل ته نږدې شول، ياداچې حاجيان دلته په تياره کې يوځای کېږي ،يا داچې حاجيان له دې ځايه يوځايي حرکت کوي.

مزدلفه په احترام وړ ځايونوکې شمېرل کېږي داساحه په حرم کې دننه ده ،مزدلفه له وادي محسر څخه پيلېږي ترمأزمين (خواپه خوا پراته دوه غرونه)پورې اوږدوالی يې څلورکيلومتره اوښول مساحت يې ۱۲،۲۵کيلو متره مربع دی دمزدلفې يادونه هم په عظيم الشان قران کې شوېده:(فاذا افضتم من عرفات فاذکروا الله عند المشعر الحرام)(۲) يعنې کله چې له عرفات څخه راښکته شوئ نو دمشعرالحرام ترڅنګ الله ج ياد کړئ .

مشعر الحرام په مزدلفه کې دی، حضرت عمر رض فرمايي چې له مشعر الحرام څخه غرض ټوله مزدلفه ده ،رسول الله ص په حجة الوداع کې دماښام او ماسخوتن لمونځ يوځای اداکړ،هغه ص دموجوده مسجد قبلې خواته اړولي وو،خوويل يې چې ماخودلته اړولي دي خوټوله مزدلفه دقيام يااړولو ځای دی.

دلته هم دماسخوتن اوماښام لمونځ يو ځای دماسخوتن دلمانځه په وخت کې قصر په يو اذان اودوه اقامتونو اداکېږي لومړی دواړه فرض بيا ددواړو وختونوسنت اووتر. داهم ددعاګانو ځای دی خو خوب هم پکې روادی.

---

(۲)البقره۱۹۸

www.melitahrik.com 0777400116

www.melitahrik.com
0777 400 116

زموږ د شرکت مسؤولینو ویل چې وروسته بیروبار ډېرېږي او د شپې په وروستۍ برخه کې روانېږو.

ماخوخپل او دس کلک ساتلی وو، خو پرتشنابونو د بیروبار له کبله مو نور ملګري ډېر په زحمت شول.

یوه سپین ږیري ته نوبت غلام دستګیر ونیوه، په کتار کې غلام دستګیر ودرېد او چې وار یې راغی نودی له کتار څخه ووت او هغه یې وړاندې کړ، هغه بیچاره سپین ږیری او کمزوری وو، د ننه تشناب کې بېهوښ او ځان او احرام یې ناولي شوي وو، کله چې غلام دستګیر پوه شو چې سړی په تشناب کې ډېر وځنډېد، نو ورغی لومړی یې پرې ور غږکړ خو چې ځواب یې وانه ورېد دروازه یې وروټکوله، چې بیا یې هم ځواب وانهورېد نو دروازه یې ورخلاصه کړه ګوري چې هلته بېهوښه په بدحال کې پروت دی.

دلته مو له ځان سره د شیطانانو د ویشتلو لپاره له اویاوو ډېرې تیګې واخستې، د شرکت مسؤولینو د جمروخواته درې بجې روان کړو ماورته وویل چې که له سپیدو وړاندې د مزدلفې له ساحې ووتونو بیا را باندې دم اوړي او د مزدلفې رسم مونه منل کېږي ځکه چې په مزدلفه کې د سپېدو او لمر ختو ترمنځه وخت کې حاجیان که څه هم دلږ وخت لپاره وي باید پاتې شي، خو هغوی راته وویل چې موږ له مزدلفې څخه نه وځو، بلکې د مزدلفې او منی سرحد ته ځان رسوو، ځکه چې وروسته ډېر بیروبار وي.

خیر را روان شو، په دې خاطر چې ملګري موورک نشي، نو ورو ــ ورو په درې کتاروکې روان وو، د افغانستان بیرغ مو د کتار سرته روان وو، ښځې او نارینه کله ورک او کله پیدا، نه مو وادې محسر ولید، نه چا منډه وکړه او نه د بیروبار له کبله منډه یا تېز تګ کېده، او نه پرې خبر شو.

پوه نه شو چې دمزدلفې له ساحې به کله وتلي يو لمونځ موپه تياره کې وکړ خو ځای مو نه پېژانده، پرلاره تشنابونه، داودس ځايونه اوډښنلو اوبه پرېمانه وې ، فريزرونه لګول شوي اوښې خوږې اويخې اوبه پکې پريمانه وې،موږ غوښتل چې لږ ورو- ورو لاړشو اوپه داسې وخت کې جمرو ته ورسېږوچې لمر راختلی وي،خوچې کتل مو منزل مونږدې او وخت ډېر وو ،ځوځايه کېناستو ،خوپوليسانوناستې ته نه پرېښودلو ،کله کله به مو ورته ښځې پلمه کړې چې دوی ستړې شوي دي ،بيروبار ډېر و دملګرو موندل اوټول يوکتار تلل سخت و ،پرلاره به يويو کمېدلو ،نور نو جمروته ورسېدلو خولاهم لمر نه و راختلی اودحنفي مذهب له مخې جمرې بايد له لمر ختلو وروسته وويشتل شي، مانورو ته وويل چې همدلته ځوشېبې ځانونه وغلوئ چې لمر راوخېژي ،دپوليسانوله وېرې يو ځای کېناستلی نه شو ،همداسې مو وکړل ځونفره چې پاتې وو له لمرختلو وروسته ورو- ورو روان شو ،ماځودقيقې په عکس اخستلوځان بوخت کړ، که څه هم زموږپه مذهب کې له لمر ختلووړاندې دجمرو ويشتل ښه کار ندی،خوبياهم دلمر له ختلو وړاندې پرشيطانانو انساني سونامي ورماته وه،پوليس پر ټوله لار ولاړ وو ،دبې نظمۍ مخه يې نيوله،له هيچاسره يې بيکونه نه پرېښودل، که هرڅه به پکې وو له حاجې به يې واخست او وبه يې غورځاوه، پرلار دبيکونو ډېرۍ پرتې وې، ماخپل ځينې ضروري شيان په پلاستيک کې اچولي وو چاراته غږ ونکړ.

www.melitahrik.com 0777 400 116

وادي محسر

دادمنی اومزدلفي ترمنځ هغه ساحه ده چې الله ح پکې دکعبې دورانولو په موخه را روان شوی دحبشې دپاچايمني عيسايي والي دمرغانوپه واسطه له ۲۰ زره لښکر سره تباه کړ،داکار په ۵۷۱زېږدیزچې عام الفیل هم ورته وايي او درسول الله ص دمبارک میلاد کال هم دی ترسره شو، په دې اړه ،تاریخ لیکونکیو،په لږ تفاوت داکیسه ښه په زور اوزېر سره را اخستې ده، امام ابو الاعلی مودودي په تفهیم القران شپږم ټوک د سورة الفیل په تفسیر کې ښه رڼا پرې اچولې ده لنډیز یې دادی چې ،ابرهه داقتصادي ،سیاسي اودیني مو خولپاره په یمن کې کلیسا جوړه کړه او غوښتل یې چې خلک نور دکعبې پرځای ددې کلیسا زیارت وکړي ،خودکنانه قبیلې یوعرب ځوان په دې کلیسا کې دکلیسا دتوهین لپاره انساني حاجت پوره اوکلیسا ناولې کړه.

ابرهه په غوسه شو، دکعبې دتخریب لپاره یې ۲۰زره پوځ مکې ته روان کړ،پر لاره ځینو عرب قومونه په ځانګړې توګه دطائف خلکو دلات د ژغورلولپاره ورسره مرسته وکړه، کله چې ابرهه همدې سیمې ته راورسېد نو الله ج ډلې ډلې داسې مرغان راولېږل چې مخکې آن چالیدلي هم نه وو،دوی دکروت کاڼو په څېر کوچنۍ کوچنۍ تیګې په منښوکوکې نیولې وې او پردوی یې ورول چې په پایله کې ابرهه له ټول لښکر سره تباه شو له ابرهه سره دمحمود په نوم دده دفیل په شمول ۱۳فیلان هم وو.

مفسرین وایي چې دې کاڼو داسې اغېز کاوه چې پرچابه ولګېد نو غوښه به یې ویلې شوه ،پمن،به شو،پوستکی به یې تور اوغوښه به یې ورسته شوه، داپه دې معنی ده چې الله ج شاوخوا یونیم زر کال وړاندې پر خپل

www.melitahrik.com 0777 400 116

دښمن اتومي اوبیولوژیکي وسله کارولې ده،ځکه دې کانړو هماغه خواص درلودل چې نن يې اتومي اوبیولوژیکي وسله لري مفسرين وايي که دابرهه دپوځ کوم عسکربه په کوم سوري کې پټ شو نو کانړی به هملته پرې لګېده لکه نن چې داتوم ګاز سوريوته هم ننوځي.

حافظ ابن قيم جوزي وايي همدا لامل دی چې رسول الله ص هم دلته تيز روان شو اونورو حاجيانوته هم سنت دی چې له دې شپلې ياکندې تېز تېرشي،خواوس دسعودي حکومت له دې ځايه اغزن تار تاوکړی او پوليس، حاجيان نه ورپرېږدي.

ځيني تاريخ پوهان وايي چې دې ځای ته محسر دهمدې لپاره وايي چې ابرهه دلته ذليل اوله حسرت سره مخ شو.

ځينې بيا وايي دابرهه دهلاکت پېښه په مغمس نومي ځای کې چې دعرفات په برابری دحل په ساحه کې ده، ترسره شوېده.

www.melitahrik.com 0777 400 116

مشعرالحرام مسجد

دامسجدمزدلفه کې جنوب خواته دهغه غره په لمن پروت دی چې دمسجد الحرام اوقزح په نوم يادېږي ،دامسجد دمزدلفې په اوسنۍ نقشه کې پرپنځم سړک پروت دی رسول الله ص په حجة الوداع کې دمزدلفې په شپه له سپيدووروسته هم دې ځای ته ورغی اودعايي وکړه وروسته دلته مسجد جوړ شو تاريخ ليکونکي ليکي چې دقريشو مشر قصی چې دحضور ع په نيکونو کې دی به پردې غره ددې لپاره اوربلوه چې حاجيان دمزدلفې لار ومومي،دا دود د رسول ص اوراشده خلفاوو په وخت کې هم وو،آن

اموي خلیفه سلیمان بن عبدالملک به هم بلوه خو هارون الرشید داور
پرځای ستري ستري شمعي بلولې، وروسته، په دریمه هجري پېړۍ کې
ډېوي بلېدلې اوس خو برېښنا هرڅه سپین پړق کړي دي.

دسعودي حکومت چې په وروستي ځل دامسجد رغولی نو پنځه میلیونه
ریاله یې پرې لګولي دي له ختیځ څخه یې لوېدیځ ته اوږدوالی ۹۰متره
،عرض یې ۵۲متره او ټول مساحت یې ۵۰۴۰مربع متره دی دولس زره تنه
پکې په یو وخت کې لمونځ کولی شي، دوه مناره لري چې هریو ۳۲متره لوړ
والی لري ،دقبلې له پلو پرته درې خواوو ته دنارینه او ښځینه وو لپاره
ځانګړې دروازې لري، له مشعر الحرام څخه تر خیف مسجد پورې پنځه کیلو
متره لار ده.

داختر په ورځ لومړۍ ورځ حاجیان یواځې لویه جمره په تیګو ولي ،جمره
اصلاً میده کروت کاڼوته وایي ددې لپاره چې په دې تیګو شیطاني سمبولونه
یاشیطاني ځلې ویشتل کېږي ،نو استعاراً همدې درې ځلوته جمرې ویل
کېږي.

دخیف دمسجد له لوري لومړۍ کوچنۍ جمره بیادوهمه جمره بیا لویه
جمره راځي،بیروبار ډېر وو خو اوس جمروته نوې پراخه پراخه درې پوړیزه
هوایي پلونه جوړ شوي دي هغه پخوانۍ ستونزې تر ډېره حده حل شوي دي
، په لومړي پوړ کې مې ځان د جمرې بیخ ته ورساوه،اوه تیګې مې ورواړې
کړې، ټول خلک جمرې ته ځان نه شي ور رسولی،داکثروتیګې دشیطان
پرځای پر حاجیانولګېږي .تیګې کوچنۍ وي خو داچې ډېرې وي او په
مخامخ شیطاني ستن لګېږي نو ټک او ټوک ډېر وي شیطانانو ته دتللو لار
بېله د وتلو بېله ده یاپه بله وینا حاجیان دمسجد خیف له لارې ورځي

www.meliTahrik.com 0777 400 116

اوشمال خوا ته ښکته کېږي حکومت شيطاني ځلي ډېر لوړ کړي دي په لومړي پوړ ،دوهم پوړ ،دريم او آن څلورم پوړ کې هم ويشتل کېږي.

لوړو پوړيو ته بريښنايي پوړۍ (زينې)پورته شوي په يوه خوا دورختلولار په بله خوا يې دښکته کېدلو لار ده ،پوليس هلته څوک اوزګار ولاړ نه پرېږدي، اونه دتللو پرلار ببرته راتللو اونه دبېرته راتللو پر لار تللوته اجازه ورکوي کله چې له جمرې ويشتلو اوزګار شوم اخوا ديخوا مې وکتل چې که کوم ملګرى وموم، خوڅوک مې ونه ليدل ،سترى هم وم ،کرارکرار دخپلې خېمې خواته روان شوم،دجمرې اوزمونږ دخېمو ترمنځ ډېر لاروه،مونږ دمزدلفې په ساحه کې وو چېرې چې زمونږ کمپ وونو له دې ځايه کوم سل متره مخ په منى دمزدلفې لوحه وه،لارموندل هم اسانه نه وې په هر حال ،خېمې ته روان شوم،ببروبار ډېر زيات وو ، خومادخپل کمپ شاوخوا غونډۍ ګاڼې ښه کړې وې،زمونږ کمپ ته نږدې دمبايل انتنونه هم وو،خو بياهم کمپونه سره ورته وې،دخپل کمپ موندل سخت وې.

نهه بجې کمپ ته ورسېدم،سره ثنا وه،په دې کمپ کې دجنوب اسيادمطوف اړوند د ۷۸مکتب ۵۰۰ حاجيان وو خواوس ډېرکم خلک دلته ښکارېدل زمونږ کمپ ته لاهېڅوک هم نه وو راغلي ، اوس راته په مخ کې قرباني پرته وه،چې بايد ويې کړم، سر وخريم او احرام وباسم،ملګرى مې لانه وو رارسېدلي زمونږ دشرکت ډېروخلکو دصحايفې په نوم يو شرکت کې دقربانۍ لپاره نومونه ليکلي اوپيسې تحويل کړې وې.

جمرات

دجمرو ویشتل دحج له واجباتو څخه اوابراهیمي سنت دي ، رسول الله ص هم جمرې وویشتلې اوامر یې وکړ چې (خذوا منی منا سککم)یعنې له ماڅخه مودحج مناسک زده کړئ.

دجمرو د ویشتلوفلسفه په اسلام کې ښودل شوې چې شیطان زموږ ازلي دښمن دی اوله هر ډول شیطان اوشیطاني وسوسو سره بایدتل په جنګ واوسو.

حضرت عبدالله ابن عباس رض فرمایي: کله چې حضرت جبریل ع ،حضرت ابراهیم د حج دمناسکو ښودلوته روان کړنو دجمره عقبه سره ورته شیطان ښکاره شو ، نوهغه همدلته اوه تیګې پرې وار کړې.

رسول الله ص د ذوالحجې په لسمه غرمه مهال جمره عقبه یا لویه جمره همدلته وویشتله اوپه ۱۱_۱۲_۱۳یې له زوال وروسته درې واړه جمرې وویشتلې. رسول الله ص دحجة الوداع په وخت کې دلته هم خطبه ورکړېده.

سعودي حکومت اوس هلته پراخو اوسرپټو پلونو ته ورته و دانۍ جوړې کړیدي ،له لومړي څخه تر څلورم پوړ پورې دګردو دایرو په منځ همداپایې د شیطانانویا جمرو په نوم پېژندل کېږي داپایې په هغه ځای کې پورته شوي دي چېرته چې شیطان لیدل شوی اودحضرت ابراهیم ع لخوا پر کاڼو ویشتل شوی دی. سعودي د بیروبار دمخنیوي لپاره حاجیانو ته ډېرې اسانتیاوې رامنځته کړې دي، دا دایرې په لومړي ځل په ۱۲۹۲هـ ق کې جوړې شوې موخه یې اسانتیا اوپه یو ځای کې دتیګو راغونډېدل دي.

په هغه وخت کې چې دجمرو شا وخواته دایره جوړېده نو دلویې جمرې ترځنګ سل متره لوړ غرګوټی وو چې له همدې امله داخلي یاپایه نیمه

راغلې ده.دلومړي يا لويې جمرې او دمنځنۍ جمرې ترمنځ واټن ۲۴۷ متره او دمنځنۍ او کوچنۍ جمرو ترمنځ واټن ۲۰۰ متره دی.

کله چې دلوی اختر په لومړۍ ورځ دشيطانانو له ويشتلو وزګار او منی کې خپلې ته لاړم نو زما ملګري هلته لا راغلي نه وو ،ستړی هم وم او په احرام کې هم خو لا مو دحج ځينې مراسم لکه قرباني، حلق او طواف پاتې وو.

www.melitahrik.com
0777 400 116

قرباني که سرګرداني ؟

موږ د مولنا یار محمد په هڅونه د قربانۍ لپاره د صحایفي په نوم یو شرکت کې داخله کړې وه، زموږ د شرکت ډېر کسان مولنا همدې شرکت ته وروستي وو،هلته مو په خپله پسونه ولیدل ، د هر نفر لپاره مو دیوه پسه ۴۲۰ ریاله تحویل کړل او د پیسو رسیدیې راکړ، د شرکت مسؤولینو راته وویل چې که داختر په ورځ ټول راځئ ، که خپل استازی رالېږئ اوکه موپه ټیلیفون خبروئ موږ ستاسو پسونه حلالوو، ماډګروال سمیع ته ټیلیفون وکړ هغه اوڅه نور ملګري مو راورسېدل، خلکو تشویش راواچاوه، چې که شرکت ته پخپله ورنشئ، اوپه ټیلیفون خبر ورکړئ نو تاسو ته ښه وکړي خو بیا حلاله درته نه کوي.

موږ ته څو تنو خپل وکالت او د شرکت رسیدونه راکړل چې د هغوی په استازیتوب هم د هغوی پسونه قرباني کړو ،حکومت د حج په ورځو کې د ازدحام په ځای کې ټکسي او عام موټر نه پرېږدي،موږ له ۵۰ دقیقو څخه پر پښو ډېر مزل وکړ،او د شیش ابو داؤد پرلاربازارته راووتو،ټکسي ته مو ادرس ورکړ او صحایفي شرکت ته روان شو،په رسید کې د شرکت ادرس وو،سره، له دې چې زموږ د ټکسي چلوونکی د مکې معظمې اوسېدونکی وو،بیاهم په موندلو کې یې له ستونزو سره مخ شو او اخوا دیخوا ګرځېدو ، څوشرکتونو ته لاړو خو منفي ځواب موترلاسه کاوه،مولنا یار محمد ته مو ټېلیفون کاوه، د هغه ټیلیفون،بند و.

ستړي ستومانه لالهانده ګرځېدو ،ګرمي، بې خوبي،احرام ،شرکت نه موندل او د مولنا د ټیلیفون بندېدل، دلوی اختر لومړۍ ورځ .... هغه عوامل و چې زموږ خفګان اوستړتیا یې لا زیاتوله،نور د شرکت له موندلو مایوسه

www.melitahrik.com 0777 400 116

وو ما ملګروته وویل چې زه بل پسه اخلم خوموټر چلوونکي د صبر او زغم ډاډ راکاوه، موږ یې په موټر کې پرېښودلو رسید یې واخست،څودقیقې وروسته راغی ویل یې ځای مې وموند ،خو شحاله ورسره روان شو.

څه باندې یوه بجه مو شرکت وموندہ،پرشرکت ډېر بیروبار وو هرچاغوښتل پسونه یې ژرحلال شي،ځکه چې تر څوحلاله ونه کړي نو نه وېښته کمولی شي ،نه جامې اغوستلی شي، اونه طواف کولی شي.

هرچاپرشرکت نیوکه کوله چې پیسې یې له ډېرو خلکو اخستې دي اودحلالې ځایونه (قصابخانې)اوقصابان یې کم دي،سلګونه خلک منتظر ولاړ و ،د ځینو په پرچویا رسیدکې سل پسونه وو آن یوافغان خو ددوه سوو تنونماینده وو هرڅوک به چې ورغی نونوبت ته به درول کېده،او هر سړی به دځو تنو آن کله کله د لسګونو اوسلګونو تنو وکیل وو ،موږچې حالاتوته کتل نو نن خوپرېږده آن سباهم وختي نوبت نه راته . مکي چلوونکي ته مو وعده ورکړه چې تاته پسونه درکوو خودنوبت درامخکې کولوهڅه وکړه،په همدې هلو ځلوکې وو چې سترګې مو پر مولنا ولګېدلې،له سلام کلام وروسته پوه شو چې ده دهغو حاجیانو له وبرې ځان پټ کړی او ټیلیفون بندکړی دی. چې ده شرکتونو ته دقربانۍ دداخلې لپاره وروستي دي.

ځینو خلکو تور لګاوه چې مولنا له شرکت څخه دهرحاجي پرسر کمېشن اخیستی اوځینې حلال شوي پسونه یې هم وړل.

سنت داده چې قرباني په منی کې وشي اوس دحاجیانو دبیروبار له کبله یواځې حاجیان هم همدلته نه ځايېږي قرباني خو لاپرېږده ،دارشاد حج اواوقافو وزارت مرستیال محترم منیب صاحب راته وویل چې ددوی دپنځه

د پرش زره حاجیانوله ډلې څخه یو اځې لس زروته په منی کې ځای ورکول شوی نور ټول دمزدلفې په ساحه کې وو.

دهغه په وینا ،علماوو هم دا فتوا ورکړېده چې دمنی د ساحې دتنګوالی له امله که څوک په مزدلفه کې شپې وکړي هم صحیح ده.

زموږ نه پسه په کار و اونه یې غوښه ،موږ غوښتل چې زموږ ذبحه زموږ بروړاندې وشي،اوپه ډاډه زړه ځان له احرامه وباسو په سلوکې لس حاجیان هم له شرکتونو څخه خپل پسونه نه وړي.

مولنا مو راټینګ کړ،هغه اخوا دېخوا ټېلیفونونه وکړل،خپله ننووت چې ببرته راغی ویل یې لږ صبر وکړئ کار کېږي، موږ له وخت څخه ګټه واخسته ،دهمدې شرکتونو ترځنګ دڅارویو ګڼ منډویان شته دي . زموږ دشرکت یوتن مسؤول محمد نادر چې په حاجې ګل اغا مشهور و نه دخپل ځان اونه هم دخپلې مور لپاره داخله کړې وه،هغه سمیع ته پیسې ورکړې وې چې دوه څاروي ورته واخلي، اودهغه لخوایې ذبح کړي، خو پرمایې هم له هغه سره دمرستې غږ کړی و ،موږ داعرب ډریور لـه ځان سره ملګری کړ ښه وګرځېدو څاروي مو بیه کړل دامهال بیې را پرېوتې وې، په هغو پیسو چې موږ شرکت ته ورکړې وې ښه پسه کېده ،یو اوښ مو بیه کړ ،پنځه زره ریاله وو ،یوبل یې راته په درې زره او اوسه سوه ریاله بیه کړ،زموږ یوبل ملګری هم داخله نه وه کړې لاړو درې پسونه مو وپېرل مذبح ته مو راوستل ،هرپسه په ۳۷۰ ریاله یاسل ډالره وشو،او دهر پسه دذبحې اجوره مو ۳۰ ریاله ورکړه، دحاجي ګلاغاپیسې کمې شوې، ماته یې وویل چې ته یې له خپل جیب څخه ورکړه ،چې راغلې دربه یې کړم ما هم ورکړې، سره له دې چې سمیع څوځله ورپه یاد هم کړې خو تر اوسه یې هم ندي راکړي.

www.melitahrik.com
0771400116

په دې درې پسونوکې مور یو د ټکسي ډریور ته ورکړ ،یوبې یوبل تن چې زموږسره یې د پسونو په پیرلوکې مرسته کړې وه،واخست پر یوبل یې هملته په مذبح کې ددوه تنو دعوه شوه.

موږ سخت پښېمانه وو چې په شرکت کې مو داخله کړې وه او خپل لاسونه اوپښې مو پخپله تړلي دي. ببرته صحایفي شرکت ته ورغللوخو لاهم نوبت نه وو ،دماسپښین لمونځ مو ناوخته شو، بالاخره شا وخوا درې نیمي بجې نوبت راغی، یوتن منشي به راغی د ځلوېښت ، پنځوس تنو نومونه به یې واخستل داکسان به وړاندې دروازې ته ورغلل دننه مذبح کې زرګونه پسونه ولاړ وي ، ددروازې په مخ کې اوسپنیز جال اوبل خواته دمذبح دیوال وي، کله چې داجال ډک شي شاوخوشپته پسونه به پکې ځاییږي بیا یوځل ټول پسونه له بلې دروازې مذبح ته ننوېستل شي،هلته یې قصابان په چړوحلالوي، کله چې دحاجي په نوم پسه مذبح ته ننوېستل شو نوبیاحاجي نه خبرېږي چې رښتیاهم ذبح شو اوکه نه،اوآیا دا پسونه ټول ذبح شول؟ یعنې که شرکت ټګي وکړي حاجیان پرې نه پوهېږي ځکه چې ځوک دخپل پسه جسدنه غواړي ،زموږ ځوارلس پسونه وو،کله چې داپسونه ذبح کړل شي،بیایې په چتونو پورې اوسپنیزو میلوپورې نښتو چنګونوکې راځوړندوي،په پایپونو یې وینځي اوله دې ځایه داچنګونه کشوي اوځای دنویو پسونو حلالولوته اوزګاروي.

هلته داتېروېستل یاځان غول ډېر دي ګویا ذبحه دې شوې ،ځان له احرامه وباسه خوذبح لانه وي شوي ډېر شرکتونه داکار کوي .

لږ وروسته موږته وویل شول چې پسونه مو ذبح شول.

www.melltahrik.com 0777400116

البيک

له دې ځايه په ټکسي کې سپاره اوخپلې عمارې ته روان شولو، ماښام ورسېدو ګوروچې دمولنا اوښي نجيب چې زموږ په شرکت کې دمعاش په بدل کې توظيف شوی و له موږ مخکې تللی ووځانته يې ډېرخوندور خواږه راوړي وو خولايې خوړلي نه وو،سميع دهغه ست ته ونه کتل ماته يې هم وويل چې بسم الله کړه،دچرګ ټوټې په ترخواوترشو مسالو کې له يوډول خوندورې چکنې او داوګې (هوګه)له مربع سره هغه دپېښوريانو خبره ښه چک لګاوه.

په ډبي کې له بند دې جرګ سره دوه روسټ هم ورکوي ماله نجيب څخه ددې خوندوروخوړو دنوم او ادرس پوښتنه وکړه ،هغه وويل چې دېته البيک وايي اوپه همدې نوم کمپنۍ او په ټول سعودي کې نماينده ګۍ لري،په قوي ګومان ده يې راته بيه ۱۲ رياله وښوده ماته په ۱۲ رياله هم ارزانه ښکاره شو،خوورسته چې پرې اموخته شوم نو نرخ يې يوولس رياله وو ،ددومره خوندورو خوړو دومره ارزانه بيې ته حيران وم.

البيک کمپنۍ نه پوهېږم په کوم مهارت دمرچ ،تروشو موادو اوسرکې چکنې دچرګ اندام ته داسې ورننباسي چې اندام هېڅ بېل شوی نه ښکاري داسې لکه په پيچکارۍ کې چې ور ننوېستل شوي وي.

البيک تريخ هم وي اوبې مرچوهم چې عربان يې تريخ ته حار(ګرم)اوبې مرچو ته بارد(يخ)وايي البيک مو چې وخوړ بيابه مو په شرکت هر وخت راغوښت ،له يوتن څخه به په ډبي کې بند يوخوراک اضافه کېده، په مدينه

www.melitahrik.com 0777 400 116

منوره کې مې هم د البیک شرکت وموند ، حرم ته نږدې زموږ عمارې ته پرلار وو.

په مدینه منوره کې زموږ د استوګنې په وروستیو کې یوه ورځ زه ،دهرات پوهنتون د شرعیاتو د پوهنځۍ استاد عنایت الله ،ګل احمد او د وه تنه نور هراتیان دماسپښین له لمانځه راووتو ویل یې چې ځو په کوم هوټل کې ځانته خواړه رااخلو ،ماورته وویل زه ه هم ځم خو زه البیک خورم ،هغوی البیک نه پېژانده، مایې ورته ډېر توصیف وکړ، هغوی هم تشویق شول، لاړو نوبت ته ودرېدو یوولس ،یوولس ریاله مو تحویل کړل،محاسب د پیسو رسید راکړ ،اوپه بله غرفه کې مو حار یا مرچو والا البیک واخست په دوه ریاله به پیپسي هم وه هغه هم ورسره ډېر خوند کاوه ، دوی له ځان سره خونې ته وبوړل اوزه هملته پر میز کېناستم، ډوډۍ مې وخوړه، دحرم شمال ته په سودا اخستلو بوخت وم چې ټیلیفون مې وشرنګېد ، چې تنهۍ مې کېکاږله له هغې خوا د استاد عنایت الله غږ وو، له سلام وروسته یې په ګیله من او ماټیجن انداز راته وویل چې تاخوځلو ښنت شپې له موږ سره ډېر غټ ظلم کړی دی ، دې خبرې ته حیران شوم ځکه چې عنایت الله زما ګران دوست، نېک ارام اوسرخلاصی شخص وو،په مکه معظمه کې به هم ډېر یوځای ګرځېدو ، اودلته هم، سره له دې چې پخپله هم د شرعیاتو استاد وو خو دحج ډېر مسایل یې له ما پوښتل.

ماله هغه سره هېڅکله هم ظلم خوپرېږده آن بې اخلاصه اوبې مینې خبره هم نه وه کړې ،په لږ وخت کې مې د ذهن پرپرده ټول ځلو ښنت ورځنی سفر تېر شو خوله دوی سره د منفي چلند په اړه مې پکې څه ونه موندل په حیرانتیامې ځواب ورکړ : الله ج دې نکړي ورو ره څه خبره ده کوم ظلم ؟هغه غوښتل زما اندېښنه او سودا لازیاته کړي،: (هو ظلم ،لوی ظلم او هغه هم

پرموړ ستا لخوا) ورته مې وویل چې استاده وارخطا او اندېښمن دې کړم، څه خبره ده؟ هغه راته وویل چې له دې بل لوی ظلم کوم دی چې ته دا دومره وخت له دومره خوندورو خوړو هغه هم په دومره ارزانه بیه خبروې او موړ دې نه خبرولو؟ هغه هم البیک ډېر وستایه پرېکړه مو وکړه چې څو خوراکه البیک به له ځان سره افغانستان ته هم وړو.

چاغي که ناروغي

په خپله خونه کې د البیک له خوړلو وروسته مو سرونه وخربیل، جامې مو واغوستې حرم ته د طواف صدر یا فرضي طواف په نیت روان شوم، دګرمۍ او پلې تللو له کبله مې ورنونه لګېدلي او سوځېدلي وو، د ابن لادن مسجد ته نږدې شوی وم چې د ورنونو درد او سوخت مې نو رهم ډېر شو، د ګام له اخستلو سره به مې چې ورنونه یو له بل سره ولګېدل،نو ډېربه وسوځېدل، هرګام مې په ډېر زحمت اخست، ما خپل ځان ته وویل چې ته عادي تګ نشې کولی نو په دومره بیروبار کې به طواف څنګه وکړې؟ پښېمانه او له لارې بېرته خونې ته ستون شوم.

زه ډېر چاغ نه وم حج ته د تللو پرمهال مې وزن شاوخوا اتیا کیلوګرامه و خو د حج ستونزو پوره څلور کیلو کم کړی وم ، هلته ګرمي هم وه او ما د اډېر وخت دومره پلی تګ هم نه وو کړی .

ومو پتېیله چې د شپې منی ته ځو سبا سحر به طواف ته راشو همداسې مو وکړل، د شپې نهه نیمې بجې مو ټکسي ونیوه او منی ته روان شو.

داختر په ورځو کې قېمتي ډېره زیاته وه ټکسي وانانو د لس ریالو په مسافه کې اویا اتیا ریاله غوښتل موږ د هند دراجستان ایالت له یوه او سېدونکي

ټکسي چلوونکي سره سپاره شو، لار د بیروبار له کبله بنده وه، پوره یو نیم ساعت په موټر کې ناست وو، اخر مو زړه تنګ شو له ټکسي څخه د عزیزیه شاته له جمرو ډېر لېرې ښکته شولو په پښو د شاوخوا دوه ساعته پلي مزل وروسته د خیف مسجد له لارې د غره په لمن کې منی ته خپلې خېمې ته یوه نیمه بجه د شپې ورسېدو. پلي تګ او دورنونو سوخت او دردښه په تکلیف کړم.

پرلاره د مسجد خیف ترڅنګ چاخیرات (سبیل) کړی وو ډېره خوندوره افغاني قورمې ته ورته قورمه وه، موږ هم وږي وو په غرو او غونډیو مو پلی مزل کړی و ټولو واخست زما هم تاب رانه غی.

د سعودي مسافرۍ خوړلي

شپه مو په منی کې وکړه، سبا ته د طواف لپاره حرم ته روان شوم، پرلار راسره زما د حج د ملګري ایوب د ماما زوی ضابط اصف او د هغه د تره زوی عبداللطیف ملګري شول، ایوب د لوګر ولایت اوسېدونکی دی، ځان یې ستانکزی او د جنرال سالم احساس چې هغه مهال د هرات امنیه قوماندان و د تره زوی راوپېژانده. د هغه له موږ سره ډېره جوړه وه خوراک او څښاک یې هم له موږ سره و او له خپلې مورسره حج ته راغلی و، ایوب ویل چې د جنرال احساس برکت دی چې ده او مور ته یې د هرات په سهم کې ونډه ورکړل شوه.

اصف ضابط پخوا د اتحاد په حربي پوهنتون کې استاد و د امهال د سعودي په حایل ښار کې ودانیز کارونه کوي، هغه وایي سره له دې چې واده یې کړی وو بیا هم کله چې سعودي ته لومړی ځل راغلی نو شپږ کاله دلته مسافر و او شپږ کاله یې خپله مېرمن ونه لیده.

www.melitahrik.com 0777400116

عبداللطیف هم له مدینې منورې ۴۵۰ کیلومتره لېرې په قصیم کې کرایي خونه لري خوټکسي چلوي وایي چې ګرځم راګرځم اوپه خپله خونه کې په میاشت کې دوه شپې هم نه کوم.

دایواځې ضابط اصف نه دی چې شپږ کاله پرلپسې له خپلې مېرمنې اوکورنۍ څخه لېرې وو زه داسې کسان هم پېژنم چې په سعودي اونورو عربي هېوادونوکې یې پرلپسې لس کاله مسافري کړې او لس کاله یې مېرمن او کورنۍ نه دي لیدلي، بیاچې کورته راغلي نو میاشت یوه نیمه یې تېره کړې ببرته تللي اوپه کلونو کلونو له خپلې کورنۍ لېرې پاتې شوي دي.

زموږیو دوست دپنځه ویشتوکالو راهیسې په سعودي کې ژوند کوي ښځه او بچیان یې هم د پاکستان دهجرت د چاپېریال کې په یوه کمپ کې په خټینو کوډلوکې اوسېږي په دې پنځه ویشت کالو کې به یې دوه کاله هم له خپلې مېرمنې او بچیانو سره نه وي تېر کړي، دده ددې پنځه ویشت کلنۍ مسافرۍ دمحصول اوسپما کچه له دې ښه جوتېږي چې هغوی په افغانستان کې کور اوپټۍ نه درلود او اوس هم دري ،څلور بسوې ځمکه ځانته اخستلی نشي چې کور پکې جوړ کړي،ښه نو اوس تاسو ووایاست چې داډول ژوند څه معنی ،دانو ژوند دی؟

ایا دداډول خلکو مېرمنې انسانانې نه دي؟ ایا هغوی نفس، جنسي غرایز ،غوښتنې اوحقوق نلري؟ هغوی که دخپلو غرایزو داشباع لپاره نورې لارې اونامشروع روابط پالي نوایا کورنۍ به یې په کې مسؤولې نه وي؟

یو ځل زمایودوست قاضي ته یوه دوسیه راغلله، یوچا یوهلک له خپلې ورېندارې سره دنامشروعو اړیکو په تور وژلی وو ښځه یې هم محکمې ته راوستې وه، داښځه له مبالغې پرته ډېره ښکلې ،ډېره صحتمنده اوډېره

www.meltahrik.com 0777 400 116

ځوانه وه، شاوخوا ۲۴کاله عمر به یې ووقاضي ترې وپوښتل چې ولې دې دا ناروا کار کاوه، په داسې حال کې چې مېړوخه هم یې؟ښځه نه منکره شوه اونه یې قسم او قرآن وکړ -ویې ویل:قاضي صاحب ته دحق اوعدالت پر څوکۍ ناست دخدای ج او دهغه د رسول ص خلیفه یې ،ته حق او ناحق ،انصاف اوبې انصافي پېژنې،تاته دیو انسان او بیادیوعالم په توګه انساني غرایز ،فطري غوښتنې ځواني او دځوانانو احساسات او دځوانۍ لېونتوب ښه معلوم دي، لهجه یې تونده اوپه عین وخت کې ژړغونې شوه ته ووایه زه څنګه وکړم :مېړه مې چې واده کړم، یوه میاشت راسره و اونور رانه تللی دی، دایې نهم کال دی چې په لندن کې دی،په دې نهو کالوکې مې هېڅ لیدلی هم ندی،هلته قبول شوی دی خپله عیاشي اوفحاشي کوي، سره له دې چې ما بیولی هم شي خونه مې بیا یې اونه مې طلاقوي ، هروخت له لوڅو نجونو سره خپل اخستي عکسونه او ویډیویي چکرونه هم رالېږي،پیسې هم خپل پلار او ورونوته رالېږي،ورونه یې له خپلو ښځوسره خوشحاله ژوند لري،خوزه دکور وینځه یم، دکور،کار او خدمت پر مادی،اوخوندونه اومزې ددوی، تر دې چې یورګانې د(لېورونوښځې)مې زمادسوځولولپاره هرسحر دغسل لپاره اوبه هم پر ما تودوي، اوآن تشناب ته یې هم راباندې وړي، نوزه څنګه وکړم؟

ایازه انسان نه یم،زه خواهشات اوغرایز نلرم؟ که دده ښځه په کارنه وه نو زماژوندیې ولې خرابوه؟ اوس چې قبول شوی اومابیولی هم شي نو ولې مې نه بیایې؟ نه کوم بچی لرم اونه کومه هیله اواسره؟ دلېورونو او یورګانومزدوري اوخدمت کوم،نه مې خسر غر اوري اونه مېړه، اونه لېورونه، هغه هلته خپل ساعت تېروي هرڅه ورته پریمانه دي،اوزماپه

کیسه کې هم ندی،قاضي صاحب اوس ستاانصاف ستاعدالت اوشریعت چې اعداموې مې اوکه سنګساروې مې؟

اسلام همدې نزاکت اودښځو حقوقوته په پام سره مسافروته حد اکثر ځلور میاشتې وخت ټاکلی دی، یعنې د اسلام له نظره مېړونه باید له له ځلور میاشتوډېر له ښځو بېل نه وي.

پښتنو یوه بله سهوه وکړه ،دجهاد اوهجرت پر مهال به پښتنودوبۍ ،سعودي،ایران ،اردن ،مصر اوسوریې ته دمزدورۍ لپاره زور کاوه،اوهغو نوروبه لندن داروپانورو هېوادونو ،امریکا،کاناډا او استرالیاته.

پښتنو به دعربو ډاګونه ابادول ،هغه ماشینونه به یې چلول اوهغه درانه کارونه به یې کول چې د نورو له وس به وتلي وو ،دعربو تودې اوسوځنده ګرمۍ به یې زغملې ،هغه هم دډېر کمې تنخوا اوحق الزحمې په بدل کې اونورو به هلته لوړې زده کړې کولې، ښه ژوندبه یې کاوه، حکومت به کور اور، خواړه ،جامې او معاش هم ورکاه.

دافغانانو په شمول بهرنیان، چې عربان یې اجنبیان(پردي)بولي سعودیانو ته ډېرکم معاش په بدل کې کار او خدمت کوي او دمریانو په څېر ورته چلېږي خوکه پنځوس کاله هم ورسره تېرکړي نه تابعیت ورکوي ،نه دکور وروستلو اجازه ،نه دملکیت اونه دمستقل کار وبار اجازه. که ټکسي هم چلوي نود یو کفیل په نوم به وي اوډېر کفیلان بیافرعون صفته اوقارون مزاجه وي چې لږ یې فکر واوړي بیادمتکفل هرڅه په خپل نوم اودکلونو خواري اوګټه یې په مفتوکې دځان کړي،که لږ یې تر غاښ لاندې شګه شوه نوبیا متکفل یا مزدور دهغه دخپل حق په غوښتلوپرحکومت بندي کولی هم شي.

د حج د وزیر دوه مخي

په حرم کې ډېربیروبار و په ډېرزحمت مطاف ته لاړم طواف مې وکړ له دې طواف سره زموږ حج پوره شوی ګڼل کېږي دوه ورځې نور هم جمرې ویشتل کېږي خو هغه فرض ندي.

ما سحر چای نه وو څښلی د ام او انارو اوام اوخرما دوه خوندور جوسونه مې وڅښل له ماما (حبیب الرحمن استاد) سره مې داختر مبارکۍ لپاره دهغه استوګنځی ته ورغللم دغرمې ډوډۍ له خوړلو وروسته دهغه دملګري ډاکټر عبدالقدیر فتح آبادي خونې ته ورغللو له ډاکتر عبدالقدیر سره مانه پېژندل خودده په خونه کې یوبل تن زما ډېر احترام وکړ، هغه مهذب او هوښیار شخص وو، ماته یې ویل چې زه دې غایبانه پېژنم، هغه ځان دکامې اوسېدونکی ډاکټر ناصر او د درانه استاد محمد اصف صمیم او قاري عبدالله ترورزی راوپېژانده، ډاکټر ناصر داهم وویل چې دقاري صاحب عبدالله موریې چې داستاد صمیم خوابنې ،دتره ښځه اوترور هم ده له ځان سره حج ته راوستې ده.

ډاکټر ناصر شکایت کاوه چې دحج او اوقافو وزارت دحاجیانو پر وړاندې ډېر بې تفاوته دی، دحج معلمین یې ناپوهه دي ،بعثه دچاپوښتنه نه کوي ،عمارې له حرم څخه ډېرې لېرې دي،هغه دحج اواوقافو وزیر په دوه مخۍ تورن کړ اوویې ویل چې یواځې دنمایش لپاره یې څو عمارې حرم ته نږدې نیولي دي چې په هغوی کې هم لوړ پوړي دولتي چارواکي اوسېږي.

www.melitahrik.com 0777400116

زه ،ماما مې، ډاکټر عبدالقدیر اودهغه یو دوست په ټکسي کې دجمرو ویشتلو لپاره روان شو ،له شیش ابي داوود سره ښکته شو او پر هوایي پلونو مو په دریم پوړ کې نږدې ماښام شیطانان وویشتل.

ټکسي چلوونکی دمکي اصلي اوسېدونکی و. هغه پر شاهي کورنۍ نیوکه کوله چې یواځې دځان په غم کې دي اویواځې خپل جیبونه ډکوي، خفه وو چې په سعودي کې ګراني (قېمتي)ډېره شوې دکورونو کرایې لوړې شوي او دنېستمنو د ژوند ،دپرمختګ لپاره څوک کار نه کوي.

هغه وویل چې ده تر داخه مودې پورې دکور کرایه ۱۲۰۰ریاله ورکوله خواوس یې پرې ۱۹۰۰ریاله کړېده.

هغه څو ؛لوړې اسمانڅکې ودانۍ راوښودلې، ویل به یې دا دفلاني شاه زوی (شهزاده)ده او دادفلاني شهزاده دي.

دلته دحرم د دروازودنومونو په شمول هرڅه انحصار دي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

بې خونده مېوې او لوړې بيې

سعودي له خرما پرته بله میوه ډېره نلري، په منی کې قیمتي ډېره زیاته ده، مالټه، نارنج ،منه ختکی او غټې ،غټې بې خونده کېلې او بې خونده چینايي ناک کیلو له لسو تر شپاړلسو ،ریالو وو، اوله منی پرته په نورو ځایونو کې له اتو تر ځوارلس ریالووو، په سعودي کې د چرګ غوښه ډېره کارېږي ډېر خوراک په بندو پلاستیکي قوطیوکې وریجې، د چرګ غوښه او ورسره قورمه ده، چې تیار په یخچالونوکې ایښې وي، په منی کې موږ ټولو ته ډوډۍ حواله وه خوخلک به ډېر کم وو پوه نه شو چې دااضافه ،بند خواړه ،پنېر اوډوډۍ به مولناڅه کوله؟

دحج په ورځوکې بې نظمي اوبې تفاوتي ډېره وه، حاجیان دحج مناسکوته ډېر ملتزم اوپابند نه وومثلاً چابه له قربانۍ وړاندې حلق اوقصرکړی و چابه قصرنه و کړی اواحرام به يې غورځولی و ،چابه قرباني نه وه کړې، چاشرکتونوته دقربانۍ لپاره پیسې ورکړې وې خوبیاترې هېڅ خبر نه وو، چابه جمرې نه وې ویشتې ،څوک به څوځو ورځې ورک وو.

پرشرکتونو څاراونظارت نه و، افغاني بعثه چانه لیده اونه چاپېژانده له حاجیانو دهغوی دستونزو پوښتنه نه وه، چارواکي به په لوکسو موټروکې اخوادېخواګرځېدل، په منی کې یوځل په داسې حال کې چې سخته ګرمي وه، اوباران ته هم ډېره اړتیاوه ،ښه شړکنده باران وشو، پرلارو اوسړکونو اوبه وبهېدلې، موږته تشویش پیداشو چې هسې نه اوبه مو خېموته راننوځي له دې باران سره هوابه شوه.

(دلته خو هريوسړی غل دی خپلې وسې پورې)

www.melitahrik.com 0777 400 116

داختــر د دربېمــي شــپه مــوهم پــه منــی کــې وکړه، ســبا ســحر(داخترپه دربېمه)چې دجمرو ويشتلو وروستۍ ورځ وه مولنا يارمحمد چې خپل نوم يې محمداکرم اندا ربي وو او دځينو ستونزو له امله يې خپل نوم بدل کړی و حاجيانوتــه وويــل چې نــن موپــه منی کــې وروســتۍ ورځ ده، خپــل بيکونــه راوړئ چې عمارې ته يې وړو، حاجيــانو خپــل لــوی بکســونه پــه عمــارو کــې پرېښي وو او کوچني لاسي يادغاړې بيکونــه يــې ورســره وو، دابيکونــه يــې ورتــه راوړل کله چې بيکونــه راوړل شــول، نوورتــه يــې وويــل چې اوس دهــر بيــک پــه ســر پنځــوس ريالــه هــم راټــول کــړئ چې دټکسي کرايــه ورکــړو ،دې خبرې حاجيانوته خوند ورنکړ،ځينو يې جنجال پيــل کــړ، چې داپيســې خــو ډېرې زياتې دي، موږ دلته کم ترکمه ۱۸۰ تنه يو، داخو نهه زره رياله کېږي اوټکسي خودوه سوه رياله هم نه غواړي، خو مولنا ورتــه هــم داويــل چې کــه څوک يې نه ورکوي هغه پوهېږي اوبيــک يــې حاجيــان مجبــور وو ،ځکــه چې هريــوه عمــاروتــه بيکونــه وړلــی نــه شــول، اوپــه جمروکــې هــم پوليســو نــه پرېښودل.

زه چې خبر شوم،ډېره غوسه راغلله ، مولنــا مــې ګوښــه کــړ،پــه غوســه مــې ورته وويــل چې لږ له الله ج څخه ووېرېږه ته څنګه مسلمان اوبيا افغان يې چې له ژوبلې ګوتې نيول کوې، ته څه فکــر کــوې چې داحاجيــان د شــکايت ځــای اوبله اسره نلري؟ که هېڅوک نه وي زه اوس بعثې ته ټېليفون کــوم اوســتاله نا روايي خبروم مولنا ماته وويل چې استادجانه ستا او ستادملګرو بيکونــه بــه وړيــا ويســو نــور يــې څه کوې،ماورتــه وويــل چې دايــواځې زمــا او زمــا دملګرو خبره نده،داټول ز ماورونه دي، دشرکت مسؤولينوته مې وويل چې ددې بيکونو لېږد خو ستاسو کــار او مکلفيــت دی ولــې يــې نــه وړئ؟او ولــې مولنا ته ددومره ظلم اجازه ورکوئ غوسه مې ورتــه ورو ورو ډېرېــده، هغــوی

هم لومړی راته وويل چې استاده ستا بيک موږ پخپل موټر کې وړو او ددې خلکو لپاره زړه مه خوره دوی په دومره جنجال نه ارزي خوزه دوی ته هم په غوسه شوم،با لاخره سيد نصير اومولناګوښه لاړل له څو دقيقو وروسته بېرته راغلل ماته يې وويل چې ځه همدومره پيسې ترې راغونډې کړه چې دوه ټکسي پرې ونيسو اولفت ته يې هم ورکړو چې تر ټکسي يې ورسوي، ماهم ملګروته وويل چې ځئ،شپږ سوه رياله ورته برابر کړئ له دې وروسته به مولنا اودشرکت مسؤولين له ماډېر وبړېدل .مولنا ډېر وروسته يو ورځ راته وويل چې (استاد جان اينه ده روز منی رزق مارابه لغت زدی)

ما هم ورته دعزت الله ځواب دابيت واوروه چې :(دلته خو هريوسړی غل دی خپلې وسې پورې

د شيطانانو له برکته د دوستانو موندل

داختر په دريمه ورځ هم ددوهمې په څېر جمرې(شيطانان) له زوال وروسته ويشتل کېږي،خو ددې لپاره چې بيروبار ډېر زيات ووډېرحاجيان آن لس بجې ور وران شول، موږ هم لس بجې له خېمو راوتل پيل کړل،لس نيمي بجې به د مزدلفې اومنی لوی سړک ته چې له پاسه پوښل شوی او ګرد چت لري راوتلي يو داډېر پراخ سړک دی چې حاجيان پرې له مزدلفې څخه جمرو ته ورځي حکومت دلته هم ډېر کار کړی دی، دسړک دواړه خوا دڅښلو اوبه ،داوداسه ځايونه اوبيت الخلاوې جوړې شوي دي.

دبيروبار له کبله تلل دمېږي پر پښو وو ،موږ هم ټول په همدې انساني سيل کې په درې صفونو کې ور ننوتو ،کله ټېل ماټېل ،کله تګ لږ ورو ،کله بيخي توقف ،ورو ،ورو مو ملګري رانه ورکېدل،زه هم د يوکتار په سر کې روان وم ملګرو ته مې دنظم ،دقت،نه ورکېدلو توصيه کوله چې يوچامې پر اوږه لاس

کېښود ، چې ورومې کتل زموږ کليوال قاري همايون زمری وو له سلام ،ستړي مشي ،وروسته يې راته وويل چې خالد هم له دوی سره دکتار په سر کې روان دی،خالد دسره رود دککړک اوسېدونکی په قوم ميا دی ډېر ښه هلک دی،په پوهنتون کې زما همصنفي اوپه ليليه کې مې داطاق انډيوال وو ،دواړه يوځای او په يوه صنف کې فارغ شوو ،قاري زمری اوخالد دمعلمينوپه توګه راغلي وو ،خالد راته وويل چې زموږيوبل ملګری هم ستاډېره پوښتنه اويادونه کوي همدلته دی اوس يې درته پيداکوم،اخوا ديخوا يې وکتل با لاخره له څودقيقو وروسته هغه سړی هم راپيداشو ،دا قوماندان زمری احمدزی وو زمری احمدزی زماهم ملګری دی خوزمادکشر ورور امين جان مشفق چې په رنګ اوبڼه کې تر ما ډېر مشر ښکاري نږدې ملګری دی،مشفق ترما درې کاله کشر دی خوښاغلی ډاکټر فضل الرباني چې اوس هم ما ويني نو رانه وپوښتي : «مشرحقيارصيب څنګه دی؟» په ځوانه ځوانۍ کې يې په ږيره کې سپين لګېدلي دي اوس په دې خاطر چې رازيې چاته ښکاره نشي نوخپله ښايسته سوچه ږيره يې چې دجهاد په تاوده سنګر کې نوې راټوکېدلې وه وخرييله . زه خو يې له دې پرته دسپين ږيرتوب بل دليل نه وينم چې ممکن په کورکې محکوم وي . مشفق ګرم هم نه دی او نه يواځې هغه پردې رنځ اخته دی زه ډېرنور داسې خلک هم پېژنم چې داوسپنو نينې چېچلی او د فولادو ځنځير په ګوتو شکولی شي خوپه دې ساري ناروغۍ اخته دي ، دمينې په خام تارتړل کېږي او دخپلې مېرمنې پر وړاندې يې دتسليمۍ وسله اېښې وي . داسې کسان کم نه دي چې مېرمنې يې په رڼا ورځ پرې داسمان ستوري شمېرلی اونيمه شپه دلمر په وړانګو کې ذرې بېلولی شي .

www.melitahrik.com 0777400116

تاسو ته یې وایم خودا حقیقت به له تاسو سره امانت وي او هغه ته به یې نه وررسوئ ځکه که خبرشوچې مایې له مظلومیته ثوک خبر کړي دي نو ممکن داخل مې ووهي. زما منځوی ماما او مېرمن یې تېرکال دواړه یوځای حج ته تللي و اوس چې راستانه شوي نو ماما مې ـ ښایي له وېرې. خپلې مېرمن ته دبي بي حاجي خطاب کوي خو مېرمن یې ورته تراوسه بابی فلانی (دفلانی پلاره) غږکوي.

کله مې چې دیونلیک دابرخه لیکله نوزما داوښي زوی نجیب الله بنګش مې هم څنګ ته ناست وو هغه راته وویل چې حاجي صاحب !ګوره دهغو کسانو په لست کې چې له خپلو مېرمنو وېرېږي زما دکاکا نوم درنه هېر نشي.ثودقیقې موپه روانه ضرور خبرې اوکیسې وکړې یوبل ته مو دټېلیفون شمېرې ورکړې اودبیا کتلو په هیله مو خدای پاماني وکړه.

له عمومي سړک څخه خیف مسجد ته تللې ټولې لارې تړل شوې وې،ماکله په دې مسجدکې لمونځ نه ووکړی،اوغوښتل مې چې دماسپښین لمونځ همدلته وکړم،دلارو تړلو حیران کړم، بالاخره طاقت رانغی دسړک دغاړې په کټارو اوپنجرو واوښتم ترمنځ ثوسړکه دي،له پولیسانو مې پټ یابه پولیسانو هم ځان تېروبست اوګذشت به یې کاوه،ځان دمسجد منځ ته ورساوه،ایله ایله زوال شوی و همدلته مې دماسپښین لمونځ وکړ او جمروته روان شوم، له ملګروبېل شوی وم لاړم په ډېر ارامه مې په لومړي پوړ کې جمرې وویشتې که څه هم بیروبار ووخوجمرې ته ښه ورنږدې شوم اوښه په ډاډ مې وویشتې. کله چې فارغ شوم اودجمرو بل سرته لاړم نوله یوپولیس نه مې وپوښتل چې شیش ابي داوود ته پرکومه لار لاړشم؟هغه چې کومه لار راوښوده اوپرې لاړم نوبل ځای ته ووتم ماګومان وکړ چې هغه ادرس غلط راکړی خو وروسته پوه شوم چې شیش ابي داوود شمالي اوجنوبي برخه لري، کله چې دمنی له ساحې ووتلوپه ښار کې موټر نه موندل کېدل، دبیروبار له کبله به خلک دمچیوپه څېر پرموټرونښتي وو، له موټروخلک په پښوژر رسېدل، له ډېر انتظار وروسته زه هم دیو فلاینکوچ سرته وختم،موټر له ډېر وخت وروسته له بیروبار

www.melitahrik.com 0777 400 116

څخه راووت او حرم شريف ته روان شو ،نږدې تونل پرمخ راغی کله چې له يوه تونل څخه راووت لږه لار يې نه وه وهلې چې حرم شريف راورسېد .

موټړ د بيرو بار له کبله ورو شوزه هم ترې په روانه ښکته شوم ترڅو چې مې له جېب څخه پيسې راوېستلې نو موټړوړاندې لاړ کلينډريې هم نه درلود پنځه رياله مې يوې سپرلۍ ته ورکړې ورته ومې ويل چې بيا يې چلوونکي ته ورکړي خوهغه راته وويل چې ډريور پنځوس رياله غواړي حيران شوم ځکه چې ټوله لار پنځه کيلومتره يا پنځه دقيقې هم نه وه .

www.melitahrik.com
0777 400 116

په اوبو کې سجدې

یو دوکان ته وختلم جوس مې وڅښه او داودسه د تازه کولو په فکر شوم د مازیګر لمانځه ته **۴۵** دقیقې پاتې وې د حرم سالون کې د دارالتوحید کانټیننټل هوټل او د مکې شرکت هوټل ترڅنګ ځمکتلې[زیرزمینی] ته ښکته شوم بره پرې د نارینه وو داودسه ځایونه لیکل شوي وو خو لاندې لوی تونل او لوی دوطرفه سرک وو له یوچا مې وپوښتل چې دلته تشنابونه چېرته دي؟ هغه ځواب راکړ چې وړاندې ورشه په همدې سرک مې ډېر مزل وکړ بالاخره په یو ځای کې له همدې تونل څخه ښي لاس ته لویه دروازه وه. په دې دروازه چې ورننوتم نو په منځ کې لوی سالون او ښي او چپ خواته لسګونه تشنابونه وو چې همدلته هم له خلکو ډک وو ما هم همدلته اودس وکړ له تشنابونو نېغه بره لارنه وه ماوېل راځه په همدې تونل نورهم وړاندې لاړ شه کېدلی شي د حرم سالون ته چېرته پوړۍ ختلې وي په تونل کې نورهم وړاندې لاړم.

ځم ځم ځم هیڅ دوتلو ځای نه راځي په تونل کې ختېځ، لوېدیځ، شمال او سهېل راته نه ښکاري بالاخره کوم پنځلس دقیقې وروسته تونل پای ته ورسېد یو ځای ته ووتلم ګورم چې بازار، لوړې ودانۍ او کورونه دي نه حرم ښکاري او نه منارې، په پوښتنه، پوښتنه د شاوخوا پنځلس دقیقې مزله وروسته حرم ته راغلم ایله مې جماعت ونیوه، پر لار شړکنده باران ونیوم. باران دومره ډېر او تیز وو چې په لږ وخت کې د حرم په سالون کې اوبه ډنډ او د مکې په کوڅو کې سیلابونه وبهېدل ما تر یو تجیر لاندې چې د یو دوکان مخې ته ولاړ وو لمانځه ته ځای وموند خو همدلته هم له باران څخه خوندي نه شوو. له ګریوان څخه تر پیڅو لوند خیشت شوم.

www.melitahrik.com 0777 400 116

شرکت مکه کې کباړي بازار

له لمانځه وروسته مې وغوښتل چې خپلې خونې ته لاړ شم خو ووېرېدم چې د ماښام جماعت را نه پاتې نشي .همداسې مې وکړل په حرم کې پاتې شوم د مکې شرکت ځلورم پوړ ته پر برېښنايي پوړېو وروختم دا شرکت خداى خبر څو پوړه لري، په ټولو کې دوکانونه او سترې، سترې مغازې دي ما هم ځو شيان بيه کړل خو نرخونو له آسمان سره خبرې کولې دلته هم د پېښور ښار د کباړي بازار په څېر د سل ريالو شى په زر بيه کېږي او بيا ښکته ترسلو چې په هر څو جوړ شول .يوه سپينه جالۍ ټوټه مې خوښه شوه غوښتل مې د خپلې مېرمنې لپاره يې وپېرم د يو مترېيه يې را ته دوه زره رياله (څه باندې پنځه ويشت زره افغانۍ يا څه کم پنځوس زره کلدارې) وويل په چنو ، چنو مې زر ريالو ته را ښکته کړ ،زما دريم متره پکار وه.ما دوکاندار ته وويل چې له دې جالۍ سره خو استر يا لاندې پوخ هم پکار دى.هغه خو به هم ورسره را کوې که نه؟دوکاندار را ته په تريو تندي ويل چې نه ! درې زره رياله به يوازې د همدې ټوکر را کوې که استر او پرتوګ ته ټوټه اخلې نو د هغو به نورې پيسې راکوې . په دوکانونو ښه وګرځېدم سم د کابل د نوي ښار او پېښور د صدر کيسه وه د کابل د نوي ښار په سټي سنټر کې چې کوم شى په پنځه زره افغانۍ ترلاسه کوې د ښار په نورو برخو کې يې په دوه زره افغانۍ اخيستلى شي همداسې د پېښور په صدر کې هم.را ښکته شوم ماښام لمانځه ته يو ساعت پاتې وو .د يو هوټل د دروازې کيڼ اړخ ته چوترې ته ورته ځاى و په غزيدلو پښونه خو په غونډو پښو پکې ځايېدم همدلته مې بوټان سر ته کېښودل او ويده شوم چې سترګې مې وغړولې نو ماښام ته لس دقيقې پاتې وې په دومره بيروبار کې مې ښه آرام، ډاډه او له سکون نه ډک خوب

وکړ.نه مې د جامو لمدوالي ته فکر پرېشان و اونه مې بيروبار ته اند ېښنه وه خو وروسته يې شخک کړی وم.په دې ورځ مې په تاوده سعودي کې د پسرلي تازه هوا ولېده.

هلته له خلکو سره بله مينه،بله جذبه،بل اشتياق، بل فکر،بل احساس وي.هلته له سره دا اند ېښنه نه وه چې که په اوبو کې ودرېدم نو نا روغ به شم يا به مې جامې لمدې اويا په ختو او يا خيرنې شي په هماغه وخت کې چې شړکنده باران ورېده او اوبه ترپنډيو پورې راختلې وې نو د بيت الله مطاف او د حرم سلګونه جريبه سالون له خلکو ډک وو او خلکو سجدې په اوبو کې کولې.

www.melitahrik.com
0777400116

له ميني ربنتونی خوند

له حج وروسته مولو مړې جمعه وه او د جمعې لمانځه لپاره مو چمتووالی ونيوه ماغوبنتل چې وختي لاړ شم خو سميع د کوټې کلي [چابي] وړې وه راباندې ناوخته شوه د حاجيانو بيروبار هماغسې اوج کې و .په ډېر زحمت مې ځان دا بن لادن له مسجد څخه وړاندې د پول پر سر په يو صف کې له حرم څخه ډېر لېرې ځای کړ،تر دې وړاندې حرم ته نږدې د ځای موندل د مرغۍ شيدې وې. په صف کې مې خواته يوه تورپوستې سوډانۍ وه ډېره عابده،زاهده اوارامه ښځه وه اوله الله ج سره د راز او نياز څخه د خوند اخيستلو لپاره يې د بدن د هرغړي بلو توت آن [چالان] کړی و .

چاره نه وه اوبه په اوبه ورسره ودرېدم له ماسره خود ناربنه توب او ښځي توب فکر و خوهغه له خپل خالق سره دومره بوخته وه چې خدای ج خبر که

پوهه شوې هم وي چې خواته بې نارینه او که ښځه ولاړه ده ماله ځان سره همدا سوچ کاوه چې په هغه حدیث کې چې وابې لمونځ سترګې یخوي هغه خو همدا لمونځ دی همدلته هغه د مجنون کیسه هم را یاده شوه.مشهوره ده چې یوځل چاپر مجنون غوسه وکړه چې زه پرلمانځه وم ته ولې زما په مخ کې تېرشوې؟مجنون ورته وویل چې آفرین پرتااو ستاپر عبادت اولمونځ .زه پرمجازي لیلا مین یم اودومره یې په مینه کې ژوردوب یم چې ته مې له سره لیدلی نه بې.اونه دې له لمانځه خبریم خوته چې د اصلي اوحق لایزال د مینې دعوه کوې اوورته په لمانځه ولاړوې نوحضوردې دومره برابرنه ووچې زه دې ولیدم.

حرا ، د نوراو پلوشوغار

سبا موحراته د تللو تابیا ونیوه دماسپښین له لمانځه وروسته ځوتنه راووتو په ټکسي پسې ګرځېدو زه صرافۍ ته لاړم ،یوملګری موډېرلوکس کروزین پسې ورغی ماته خندا راغله چې د اکروزین کله له ده سره ځي ګورم چې د دواړو اشارې پیل شوې مامې ملګري ته وویل ته نه وینې چې د اڅومره لوکس موټراوڅومره لوکس سړی دی د اکله له موږسره ځي .هغه ځواب راکړ.ولې نه ځي نور ورسره ته جوړښه بالاخره په دوه سوه ریاله مې ورسره تګ راتګ خبره وکړه.په دې خدماتوکې پرموږد ثورد غره سرسري کتل اود حراغره ته وروستل او هلته موږته انتظار او بیرته حرم ته بیول شامل وو زه ورسره مخکې کېناستم ډریورتورپوستی ځوان عباس احمد ابن علي نومېده چې له مکې نوي کیلومتره لیرې دعصیم اوسېدونکې و زماملګري هم دبادغیس دقادس ولسوالۍ اوسېدونکي عبید الله، حاجي.

خـــان،غلام نبـــي اوحـــاجي وکيـــل وو.دمکـــې پـــه پـــاک ښار،شـــنو پـــارکونواورڼوتونلونويې لـــومړی دثـــورغره تـــه وروســـتو،په غـــره کـــې مودانسانانوکتارونه وليدل چې یابه غره ته ختل اويارا ښکته کېدل.له ليرې مودغره اوخلکوننداره وکړه له هغه ځايه حراته روان شودعزيزيه پرلارووتو ښي لاس ته مومنی، مزدلفه اوعرفات ووسړک مخامخ حديبيې ته تللی دی دحديبيې هډه په عزيزيه کې ده.دملک فيصل پرپله دالمعصم پرواټ روان يوشيطانان يا جمرې راته ښکاري.دحراغره ياجبل النوربيخ کې له موټرڅخه پلې شو.که دزړه سترګې بيناوي نوخوارلس نيم سوه کاله وروسته هم پـه جبل النوريادرڼااونورپه غره هماغه ملکوتې وړانګې ښکاري،پلوشې تـرې اوري، دغـره پـه لمنواوخوکـواوس هـم دنورانيـت ، هـدايت ، صـميميت اوشفقت ړنا او ځلا ښکاري .دغـره پـه لمـن کـې ډېر کورونـه دپاکسـتاني پنجابيانو، هنديانو اوبنګله ديشيانودي،دغره لمنه تريوحده ستغه اوسخت کوتل دی وروسته زينې(پوړی) پيلېږي،

دغره په بيخ کې ترکومه ځايه چې موټر تللی شي دهمدې خلکودوکانونه دي ،دلته هم هماغه دود دي دشلوشی پـه سلوبيه شې اوبيرته شلوته راشي دلته سم دپيربابازيارت غوندې کوچيان پـه زوره لـه خلکوپيسـې غـواړي پـه عـذراوزاری پرخلکواوبـه خرخـوي خلـک دومـره اړاوتنـګ کـړي چـې پخپلـه پيسـې ورکـړي دلته هم خلک بيلچه په لاس پرلارولاړوي اوپه کندوکې خاورې اچوي کله کله يې پر کرنډی [دسپنه] مساله [شګه اوسمنټ]پرکومه زينه اچولي وي اوورتـه ولاړوي پيسـې غـواړي پـه هماغـه ډول لکـه دکابـل-جلال اباد ،کابل-کنـدهار اونورسـړکونه چـې لـه پخولـو وړانـدې يـې بـه يـې پـه هرخومترۍ کې يوتن له بيلچې اوټاټکي سره دسړک پر غاړه ولاړ اوله خلکوبه يې دسړک دجوړولوپـه نـوم پيسـې غوښـتلې. نارينه اوښځې ،زاړه اوځوانان

www.melitahrik.com 0777 400 116

ټول ستړي او خولې يې پرمخ رواني وې حراته د برراتلونکي پښتانه، د پاکستان پنجابيان او بنګله دیشیان وو ، خوترکان، ایرانیان، مصریان، اندونېزیایان او مالیزیایان هم لیدل کېدل، دلته هم د پیربابا د زیارت په څېر کوچنیان د پیسو لپاره له لمنې نیول کوي، یوې ښکلې انجلۍ ماته د اوبو بوتل راوړاندې کړ خو ما ورته وویل چې دا خو ګرمې دي، هغې ژر، ژر رانه روانه شوه، ماپه دوکان کې اوبه واخیستې خو چې له دوکان نه راووتم ګورم چې هغې دیخو اوبو بوتل راوړاندې کړ. بیا مې ترې هغه هم واخیست. د حرا سوري یا غار ته د ختلو پر مهال مویو ځای ځلورشادیان [بیزوګان] هم ولیدل. غار ته تر ډېره پرلوړه سړک هم جوړ شوی دی او موټر ورځي خو نور هم غره ته پر پښو ختل شته خو د مولوي احمدي په وینا ، غار ته له سړک پرته [۱۱۷۰] پوړۍ دي. په جبل النورکې هغه غارچې حضرت رسول الله[ص] به پکې ناست وو ، د مراقبې او ذکر، فکر لپاره مناسب او له خلکو بېله ګوښه ځای دی .شاوخوا يې ټول غرونه او غونډۍ دي هلته یوازې له یو ذات سره اړیکې وي. حضرت محمد [ص] هم له بعثت څخه وړاندې همدلته تفکر او تدبر کاوه. هغه وخت نه د هدایت لپاره قران او نه جبرائیل وو ، دا هغه وخت وو چې د جهالت تیارې د عربو په ټوله جزیره خپرې وې خلکو به پخپل لاس بت جوړ کړاو بیا به یې هماغه خپل پیدا کوونکی، پالونکی، ساتونکی او روزي رسوونکی باله .خلکو به خپل دزړه ټوټې [لورګانې] ژوندۍ ښخولې .حضرت محمد [ص] پوهېده چې دا هرڅه باطل او ناسم دي هغه د حقې لارې، د بشریت لپاره د روښانه تګلارې او د ربښتوني خالق او الله ج پېژندلو لپاره له خپل کور څخه شاوخوا اوه، اته کیلومتره لېرې د غرونو د لړۍ منځ کې دې غره ته ختله، د خوڅوور ځوخرځ(توښه) به يې له ځانه سره واخیسته چې هغه به ختم شو نو بیرته به راغی د حضرت خدیجة الکبری له خوا چمتو شوی

www.melitahrik.com 0777 400 116

خرخ به یې واخیست اوبیرته به جبل النور ته روان شو ،رسول الله[ص]حرا ته له تللووړاندې ریښتوني کېدونکي خوبونه لیدل رسول الله[ص]د همدې غره په سرکې په یوغار کې ناست ووچې الله تعالی پرې خپله پیرزوینه وکړه ،خپل استازی یې وټاکه اودرسالت درونـد بـاریې ددهغـه مبارک پـر نـازکو اوږو کیښود دلته چې الله[ج] لومړی کوم پیغام هغه مبارک ته ورولیږه هغه په لوستلو اولیکلو[سواد اوزده کړې]امر و دا له معارف،پوهې،ربا ،سواد ،لیک اولوست سره د اسلام ژورې اړیکې اوپه اسلام کې دپوهنې ارزښت ښه څرګندوی دی .دحرا په هغه غاراو په هغه ځای کې چې رسول الله [ص]به په کې کېناسته ډېر بیروبار اوسخت تېل وو نراوښځې هڅه کوي چې هماغه سوري ته ځان ورسوي یوله بل سره لګېدل اومښل خوعام وو.ښځې به بې سترې اوسرلوڅې شوې هرچاهڅه کوله چې درسول الله[ص] دسجدې ځای ته ځان ورسوي اوهملته دوه رکعته لمونځ وکړي خلک کتار وو او بې نوبتې ډېره وه .دلته لمونځ کول نه سنت ،نه واجب اونه فرض دي بس یوه مینه ،له خپل ګران پیغمبرسره روحي تړاواوهغه ته دعقیدت اوپیرزوینو نذرانه وه زمايه اند دلته په دې بیروباراوبې سترۍ کې له لمونځ کولو څخه دلمونځ نه کول غوره دي خوبیاهم طاقت رانغی په همدې بیروبارکې مې ځان ور ورساوه اوهملته مې دوه رکعته لمونځ وکړ. غارتېټ اولوړقدی انسان پکې پر ولاړه لمونځ نشي کولی.

زموږ ملګري غلام نبي ددې بې سترۍ په لیدلوتوبې ووېستې اوویل یې چې وبربېږم الله[ج] ددې بې سترۍ له امله پر موږداغر وانهړوي عبید الله وویل که دثورپه غـارکې هم همدا ډول تېل اوبې ستري وي نوزه خونه ورځم.نراوښځې دیوبل په غېږکې وو یوه ځوانه ښځه مې ولیدله چې څوتنوله لاسونواوڅوتنوله پښو ونیوله ،دغارله خولې اوبیروبارڅخه یې وویسته

www.melitahrik.com 0777 400 116

اولوړې تیګې ته یې وخیژوله .د سعودی حکومت د ثوراو حراپه غروکې کارنه دی کړی نه یې دختلواونه یې دراښکته کېدلولپاره کومه اسانتیاارامنځته کړې. زماپه باورښایي لامل یې داوي چې حرااوثورته تلل دحج برخه نه ده اوسعودی حکومت دلته ورتلل ضرورنه،- بلکې آن بدعت یې بولي. که دلته تګ راتګ اسانه شي نوبیابه دحج دیومنسک په څیردلته هم تګ ضرورګڼي که څه اوس هم تقریبا ټول حاجیان ورځي ماډېرې زړې ښځې اوبوډاګان ولیدل چې دې غره ته ډېرپه زحمت ورختل دغره پرسرکانتینونه ووخو قیمتې پکې ډېره وه هملته مو چای وڅښه ورو ،ورو راښکته شو لاندې استاد عباس احمدخفه و اوویل یې چې څنډ مو وکړ رښتیاهم ماښام ودلمونځ ځای مواستاد خوښې ته پرېښود.

حرا یاجبل النور دحرم شمال ختیځ ته واقع دی د سمندرله سطحې څخه ۲۲۱ متره اودځمکې له سطحې ۲۸۱ متره لوړدی، دې غره ته پوړۍ اګزازي یامنحني ډول دي ځکه یې د پوړیو شمېرډېردی اوورختل په اوسط تګ یوساعت غواړي. دغره په سرکې شمال ته یوه دروازه یاعماره ده چې د دووتیګوپه منځ کې ورته لاره ددې دواړو تیګو په منځ کې فاصله په عرض ۲۰ سانتي متره ده اونراوښځې هڅه کوي چې په همدې ۲۰ متره مسافه کې له یوبله مخکې شي ددې تیګوترمنځ فاصله په اوږدو درې متره اولوړوالی یې دوه متره اوپه وروستنې برخه کې یونیم متر ده خلک په همدې ځای کې په دې ډول لمونځ کوي چې یوبل پسې ودرېږي،رسول الله[ص] همدلته ناست ووچې العلق سوره [اقراباسم ربک الذی خلق] پرې نازل شو.اوله وحي وروسته یوځل حضرت محمد[ص] حضرت جبراییل همدلته دهغه په اصلي بڼه ولیده.

www.melitahrik.com 0777 400 116

له حرا څخه د جمرو په لار راووتلو د ملک عبدالعزیز په تونل حرم ته راروان شو دبیرو بار له کبله تونل بند و خود سالنګ او یاد رونتې د تونل په څېر په کې د چاړزه نه تنګېده ځکه چې سپین پړق او ایرکنډیشن چالان وو پرون له جمرو څخه پر پښو لاړو خونن موټر پریمانه وو او د حرم حرم چیغې یې وهلې زه په مخکینۍ څوکۍ د استاد عباس احمد سره ناست وم د لاربندۍ په همدې شېبو کې مې ورته فکر شو چې ټول ورون یې لوڅ وو ماورته وویل استاده پرتوګ کش کړه عورت دې ښکاري خو هغه راته وویل چې دوی یواځې همدا اوږد کمیس اغوندي او پرتوګ ورسره نه اغوندي خولمن یې پخپل ورانه راکش کړه کله چې لار خلاصه شوه او له تونل څخه ووتو نو د حرم په برج مو سترګې ولګېدې پاوباندې اوه بجې وې او د ماسخوتن لمونځ تیار وا واذان وشو د باب بلال سره موځای ونیوه نفل مو وکړل څو دقیقې وروسته اذان وشو او جمعه ودرېده

www.melitahrik.com 0777 400 116

د نیستمنۍ او شتمنۍ مسابقه

سعودی شتمن هیواد دی خودلته هم دشتمنۍ په وېش کې توازن[انډول] په پام کې نه دی نیول شوی دلته هغه دالفت صاحب خبره یود وینې له فشار اود وینې دډېربښت له امله مري اوبل دوینې دکمښت له امله ، الفت صاحب بې له شکه دلوړوخیالونو اوژوروفکرونوخاوند و.هغه پنځوس شپېته کاله وړاندې په افغانستان کې هم دې غمیزې یادپانګودوېش په کارکې دانډول نه شتون اودې غمیزې ناوړوپایلوته متوجه و په سعودي کې ددې ناانډولۍ ګراف وروستي حد ته رسېدلی دی ، یوتن به دمیلیاردونوډالروخاوندوي بل به په خاوروکې ژوند کوي ،دیوپر پیسوبه دلوېدیځ بانکونه ډک وي اوبل به وچې ډوډۍ ته حیران وي .همدااوس دلویدیځ بانکونه دعربانوپرپیسو څرخي ،پیسې دعربانو او صنعت، تخنیک، سوداګرۍ اوپرمختګ پرې دغربیانو روان دی غربیان هم کله ددوی له حماقتونو اوعیاشۍ څخه ناوړه استفاده کوي پر یواوبل نوم یې شتمني کنګل کړي، شاوخوا دوه کاله وړاندې مې واورېدل چې امریکادعربي متحده اماراتودشیخانو، امیرانو او شاهزویانو څخه شاوخوا اوه سوه میلیارده ډالرپه یوه اوبله پلمه کنګل کړل. دلوېدیځ په بانکونوکې دعربانودپانګواوپیسوساتل ددې لامل کېږي چې عربان دلوېدیځ مریان شي ،ځکه چې پخپله یې خپل لاس دهغوی تر تیګې لاندې کړی دی . که دوی دلوېدیځ هره روا اوناروا غوښتنه ونه مني نومیلیاردونه ډالرېې کنګل کېږي .عجیبه ده پیسې اوشتمنې هم ددوی ده اومریان هم دوی دي.

په سعودي کې دابن لادن اوجاحظي په نوم دوه شرکتونه دشتمنیو دانحصاردوه ښې بیلګې دي دادواړه کورنۍ دومره شتمنې دي چې حساب یې له دوی هم غلط دی. خوبل خوابیا دهمدې هیواد اتباع دحرمینوشاوخوا

www.melitahrik.com 0777 400 116

اودمکې اومدینې په کوڅو کې پرځمکه ناست اوګدایي کوي . د حرم شریف په شاوخواکې په هره لاراوهره کوڅه کې دګدایي ګرو کتارونه لیدل کیږي. ځینې سوالګرپښتیاهم معیوب وي اوځینوبیادګدایۍ او خلکو د پام، عاطفې او شفقت دجذبولولپاره خپل لاس اوپښه تړلې ، پربدن یې مصنوعې ټپونه جوړکړي وي اوداسې زمینه یې برابره کړې وي چې دهرچازړه وربانديې سوځي داسې مې هم واورېدل چې دسعودي له ګاونډیو هیوادونو اوآن له سوډان اونوروافریقایي هیوادونوهم سوالګر په پټه اوښکاره دحج په موسم کې دګدایۍ لپاره راځي .داسې هم شوي چې سعودي چارواکیو ځوځله بهرني سوالګرپه ډله ایيز ډول نیولي اوله هیواده یې و یستي وي خوډېرژرپر یوه اوبله لار راستانه شوي دي. داسوالګرکله انسان دومره مجبورکړي چې دپیسوله ورکولوپرته یې چاره نه وي، کله کله خپل ټپونه اومعیوبیت دومره جدي ونیسي چې انسان په عاطفي محکمه کې دپیسو په ورکولومحکوم کړي .دسعودي پولیس یې هم مخه نیسې خووس یې نه رسېږي. ځینوسوالګرو په نوروژبو هم دسوال الفاظ یاد کړي دي: (حاجي بابایک ریال،حاجي بابا یک ریال) اوازونه کوي ځینې کوچنۍ انجونې سرې پورې ونښلي ځینې موپخپلوسترګو ولیدل چې دخلکودتېروبستلولپاره یې لاسونه په ځنګلواوپښې هم په ورنوکې قات کړي اوتړلي وي.

www.melitahrik.com 0777 400 116

حجرالاسود

دفقهې په کتابونوکې مې دحجرالاسود په اړه ډېرڅه لوستي اوله حاجیانو اورېدلي ووخولاهم ددې تيګې په اړه له سهووسره مخ وم ماګومان کاوه چې داتيګه به دبيت الله له ديواله ځومتره لېرې په مطاف کې ايښې وي په لومړي طواف کې هم پرې پوه نشوم .په دوهمه ورځ مې ځکه پوښتنه وکړه چې دښکلولوتلوسه يې راسره وه يوملګري مې له لېري راوښود.په يادمې نه دي چې په لومړي ځل به مې کله اوپه ځووم طواف کې ښکل کړې وي خودتلوسې او اشتياق غوښتنه مې داده چې په مکه کې زمادشتون په دوهمه يادريمه ورځ به مې ښکل کړې وي.

دحجرالاسودښکلول هيڅ وخت هم اسانه کارنه دی په ځانګړې توګه دحج په ورځوکې خودژوند په بيه تمامېږي .حجرالاسوددبيت الله په جنوبي کونج کې دملتزم اودکعبې دروازې ترڅنګ ايښی دی دلته دومره بيروباروي چې دطواف مخه يې نيولې وي که دحج په ورځوکې ځوک دحجرالاسودښکلول وغواړي نوچې ځوان اوتکړه هم وي اوحجرالاسود يومتری ته ځان ور ورسوي نوهمدايومترفاصله به کله کله په دوه ساعتونوکې هم لنډه نه کړي، کله خوداسې هم کېږي چې ديوڅلاس هم حجرالاسودته ور ورسېږي خوچې دتېل څپه پرې راشي دومره لېرې يې بوځي چې بيايې ورته ورتلل ځوساعته غواړي.

زه يوماسخوتن له لمانځه وروسته ورنږدې شوم يوه عربه ښځه هم ورته ډېره نږدې شوې وه، تېل يې کاوه اوځان يې وررساوه .پوليسو منع کوله خو هغه چېرته منع کېدله ،د ليوني په څېريې جنګ کاوه خوله يې هم اچوله، دې ته خويې پام هم نه و چې دا ښځه ده اوځان بايد له پرديو نارينه وو وساتي

www.melitahrik.com
0771400116

ماخکې هم د حجراسود دښکلولو شرعي حکم بیان کړ، په داسې حالاتوکې چې ښځه بې حجابه شي اویا ځان اونوروته د مرګ اودرانه زیان یقین وي ښکلول یې آن د حرمت حالت ته رسیږي . ما هیڅ ښځه هم نه ده لیدلې چې حجراسود ته تللې وي اوبېرته پټ سرراغلې وي ،زه پوهېدم چې د حجراسود له ښکلولو څخه یې نه ښکلول ښه دي خوبیاهم طاقت نه راته .پنځه ځله مې دمرګ په قبلولو ، جنګ اوتېل ماتېل ښکل کړی دی. دحجرالاسود د ښکلولوپه برخه کې یوستره ستونزه داده چې ددې تیګې بهرنۍ برخه چې په اسانه شونډې ور رسیږي پوښل شوې ده .هرڅوک مجبوردي چې سر ورننباسي اود ننه یې ښکل کړي .یوځل پرې زما اود یوې ښځې جګړه شوه ،هغې زما مخه نیوله اوغوښتل یې چې خپله ورننږدې شي اوماد هغې، بالاخره موږ دواړه تېل راووېستلو ،دېخوایې راباندې ډېرې پټکې او غوسې وکړې.

ځینو خلکو بیا له بل تکتیک څخه کاراخست ، که ددوی کوم ملګري به داتیګه نه وه ښکل کړې نو څلور پنځه تنه به یوځل اویوځایې ورغلل نوروبه خلک تېل وهل اویوبل ته به یې لاسونه ورکړي وو اوده ته به یې لاره جوړوله ،زموږسره یوڅوتنه هراتي پیاوړي اومست ځوانان وو ، هغوی به هم همدا کارکاوه ،هغوی به په ټوکه ویل چې که هرڅوک دحجرالاسود ښکلول غواړي نو موږته دې زر ریاله راکړي موږیې وررسوو .د حجرالاسود ښکلول څه کم ارزښته خبرنه ده ،خلکوبه ورته په حرم کې شپې تېرولې، اسانه وخت اود بیروبارد کمښت دشپبولپاره به په حرم کي پاتې کېدل، یوځل د حج له مراسمو کوم شل ورځې وروسته د حرم د خادمانودیوتن سرګروپ (شاهد)سره دحرم په دریم پوړ کې ماسخوتن ناست وم چې ګرځنده تیلیفون یې وشرنګېد ، یودوست یې له پاکستان څخه په تیلیفون

www.melitahrik.com 0777 400 116

کي ورته ډېره سپارښتنه کوله ورته ویل یې چې هغه فلاني حاجي راته له مکې معظمې څخه ټېلیفون وکړ او ډېرخفه و ، ویل یې چې له اخترنه تراوسه ډېر کوښښ کوم خونه یم توانیدلی چې حجرالاسود ته ځان ورورسوم ،هغه له شاهد څخه وغوښتل چې ورسره مرسته وکړي او حجرالاسود ته یې ورسوي خوشاهد ورته وویل چې بله هره مرسته ورسره کولی شم خوداکارنه شم کولی ځکه چې یوخوهلته د بیروبارله کبله موږ هم نه شو ورنږدې کېدلی اوبل داکار حکومت هم منع کړی دی که هرپولیس اویا د حرم خادم یا کارکوونکی په دې کارونیول شو نو د سعودي حکومت ورته سزا ورکوي، ته ورته ووایه چې خپله کوښښ وکړي.

حجرالاسود د کعبې په جنوبي ګوټ کې د مطاف له سطحې یو اعشاریه لس متره پورته اېښودل شوی ،اوږدوالی یې ۲۵ سانتي متره اوپلنوالی یې تقریبا ۱۷ سانتي متره دی . رسول الله ص لا په نبوت نه و مبعوث شوی چې دمکې اوسېدونکیو کعبه ودانه کړه خود حجرالاسود په اېښودلونه جوړېدل هرقام غوښتل چې داویاړ خپل کړي د ابوامیه مخزومي دقبیلې یوتن سپین ږیري پیشنهاد وکړ چې سباسحر هرڅوک وختـه له نورو وړاندې له باب بني شیبه څخه کعبې ته راغی نود هماغه پرېکړه د تطبیق وړده .سبا سحرخلکوکتل چې د حضرت محمد ص د تندي رڼا راښکاره شوه حضرت محمد ص له درایت او کفایت څخه کاروا خست تیګه یې پر څادرکیښوده دهرقوم یوتن استازی یې راوغوښت اودڅادریوه یوه پیڅکه یې ورکړه اوتیګه یې دکعبې دېوال ته نږدې کړه بیاهغه [ص]په خپلومبارکولاسونو هغه واخیسته اوپه خپل ځای یې کېښوده اوپه دې توګه یې د قومونو ترمنځ د سترشرمخه ونیوله .

رسول لله ص فرمایي چې حجرالاسود له جنت څخه راغلې تیګه ده .

تاريخ پوهان وايي چې کله حضرت ابراهيم ع کعبه ودانوله ،د کعبې ديوال لوړ شو او حضرت ابرا هيم ع نه وررسېده نو الله ج دا تيګه له جنت څخه راولېږله چې هغه[ع] پرې ودرېږي او دېوال ته وررسېږي.

تاريخ پوهان وايي چې داتيګه به پخپله دکارپه وخت کې د ابراهيم ع ترپښو لاندې تاوېدله.

دا تيګه يوه ټوټه وه خو دقرامطه وو په وخت کې اوله هغې وروسته داسې پېښې وشوې چې ددې تيګې ښکاره برخه ماته شوه اوکوچنۍ ټوټې ترې بېلې شوې لويه ټوټه يې دخرما په اندازه ده.قرامطه داسمعيلي باطني شيعه ډله ده چې حجرالاسود يې په ۳۱۹هجري کال مات کړاو په ۳۳۹هجري بېرته ترميم شواودسپينوزروپوښ ورکړل شو دا اته واړه هماغه ټوټې دي چې دحجرالاسود په منځ کې اېښودل شوې اوښکلول يې سنت دي. دتيګې اوپوښ اونورو برخوښکلول سنت نه دي. سعودي حکومت د[۱۴۲۲ه]په ربيع الاول کې داتيګه اوپوښ له سره ورغوه اوډېريې ښکلې کړې دی. يوځل دماسخوتن لمانځه په وخت کې پرې دبرېښنا دګروپ رڼا پرېوتې وه دسپينوزرودې پوښ دې رڼا ته داسې انعکاس ورکړی و چې ما ګومان وکړ له حجرالاسود څخه سپين راډونه راتاو دي.

درواياتوله مخې، دې تيګې لومړی تک سپين رنګ درلود خوداچې هرګنهګاراوبې ګناه ښکلوله دانسانانو دګناه له کبله ددې تيګې رنګ تور واوښت. امام مجاهد وايي کله چې حضرت عبدالله ابن زبير کعبه د ودانولو په نيت ورانه کړه نوماوليدل چې دحجرالاسود دمنځ رنګ سپين و رسول الله[ص]فرمايي چې داتيګه به دقيامت په ورځ دهغه چاشفاعت وکړي چې ښکل کړې يې وي حضرت عايشې[رض]دبيروبارله کبله ددې

تیګې لـه ښـکلولوډډه وکـړه .حضـرت عمــررض چــې یوریښــتونی، مجاهد ،موحــد ،فاروق او انقلابــي خلیفــه و ددې لپــاره چــې خلــک دحجرالاسودپه احترام کې افراط اومبالغه ونه کړي نوداتیګه یې مخاطبه کړه .ورته یې وویل: زه پوهیږم چې نه چاته ګټه رسولی شي اونه نقصان یوه تیګه یې که رسول الله[ص] مې نه وای لیدلی چې ته یې ښکل کړې یې نو مابه هیڅکله هم نه وې ښکل کړې .

واړه لګیا ځیني ځان ځیني جهان جوړوي

نهه بجې سحرمې خالد ته فون وکړهغه په ۱۵۳مه ودانۍ کې اوسېده. لـه ده سره زموږ کلیـوال هم ووپـه جروال کـې درې لـویې او ځـوړیزې ودانـۍ خواپـه خـوا دي .دا ودانـۍ افغـان دولـت کرایـه کـړې وې،دلتـه ۴۵۰۰تنـه افغـانـان اوسـېدل بعـثې هم پـه کـې دفتـردرلـود .خالـد لـومړي پوړتـه راغـی ماورتـه وویـل چـې لـه قـاري زمـري سـره مـې مـخ کـړي هغـه هم راسره روان شوقاري زمری په اوم پوړکې اوسېده ،لفت یابریښنایي زینې هم خرابې وې. قاري زمری مې له ځان سره ملګری کړاواتم پوړته دطالب اخونزاده خونې ته ورغللوپه دې خونه کې لـه طالب اخونزاده [اخونزاده صاحب ددې کرښـوله لیکلوڅواونۍ وړاندې وفات شو انا لله واناالیـه راجعون]پرتـه زمـوږ دکلي ملک معلم صاحب میرزمان، سمیع الله اوصابر هم اوسېدل دوی له ځان سره خپلې مېرمنې هم راوستې وې چې هغوی په بله خونه کې اوسېدلې، دامهال ددوی پوښتنې ته زموږ بل کلیوال غلام دستګیر اوزموږ دتره زوی شبر هم راغلي ووڅوشیبې موپه پردیسۍ کې دکلي کورخبرې اوټوکې ټکالې وکړې پاوباندې یوولس بجې لمانځه ته روان شو

معلم صاحب میرزمان زما ملګری دی ،تکړه وینې اخلاقي اوهغه دچاخبره مخ ماتي زامن لري په پیښورکې هم په کمپ کې څوارلس کاله یوځای اوسېدو. طالب اخونزاده زما له پلاره هم ډېر مشر و خوزما ملګری و ښه شوقي ځواني یې تېره کړې وه په بېره بېره کې زموږ دجامع مسجد موذن ووخوږغږیې درلود اوخوږ او اوږد اذان یې کاوه یوځل په بېره بیره کې چې دادمسجد موذن وودمسجد او دمسجد دلاسپیکرواک او اختیارهم له ده سره و ،نه پوهېږم په څه خبره مې ورسره ورانه شوې وه ورته مې وویل چې لاسپیکرراته خلاص کړه چې خلکوته مسایل کوم هغه هم لاسپیکرراته پرانیست اومایک یې زما قدته برابرکړهغه وخت به زه ایله د ۱۲کلونووم په لاسپیکرکې مې مسایل پیل کړل طالب اخونزاده ،اخونزاده وه خلکوورته عقیدت اوپرزوینې درلودلې دم اودعایې پرې کوله اوماورپسې راواخیسته داسلام له نظره مې د نسب موضوع راوسپړله، دی راته ناست و اوماپه لاسپیکر کې ویل چې په اسلام کې میا اواخونزاده نه شته دی سید، میا اوخونزاده یې لاڅوک دي په اسلام کې د بهترۍ معیار شخصي تقوا ده هرڅوک چې متقي وي که جټ او جولا هم وي نو هغه بزرګ دی دم او دعا باید پرهماغه وشي په دې خاطرد چااحترام مه کوئ لاسونه یې مه ښکلوئ ،دم اوتعویذ پرې مه کوئ چې ګوندې هغه اخونزاده دی ،دنوح ع او دهغه دکافر زوی، دحضرت ابراهیم ع او دهغه د کافر پلار ،دحضرت رسول ص اود هغه دکافرتره کیسې مې وکړلې چې ګویا هرڅوک دخپل عمل مسؤول دی، ما دده پرضد خبرې کولې دی راته ناست و لاسپیکر یې هم راته چالان کړی دی، مسایل مې چې بس کړل نو همدومره یې راته وویل چې زړه دې یخ شو.

www.melitahrik.com 0777 400 116

اخونزاده صاحب اوس مهال ډېر کمزوری او د ځواتیا کالو وو اوس د کمزورۍ له امله حرم ته لمانځه ته تللی هم نه شي لمونځونه په خپله خونه کې کوي د حج په ورځو کې غلام دستګیر دومره مرسته ورسره وکړه چې ځوک یې د خپل پلار سره هم نه کوي هلته هر څوک ځان ته حیران وي له بل سره مرسته سخت کار دی او لوړ عزم غواړي او بیا له کمزورو او په نورو متکي خلکو سره، خو غلام دستګیر دا همت وکړ چې اخونزاده صاحب یې په ویلچر(د ناروغانو بایسکل)کې کېنولی منی،عرفات او مزدلفې ته وروست د جمرود ویشتلو ،د طواف زیارت او قربانۍ کارېي ورته اسانه زما له ماما حاجي حبیب الرحمن استاذ سره په خونه کې یو کونړی سپین ږیری اوسېده چې اوس د جلال اباد په اکمالاتي بیز کې اوسېږي زوی یې هم ځوان مولوي دی او اوس د حج په معلمینو کې راغلی دی ، ماما مې وویل چې دا مولوي له مور سره نږدې ودانۍ کې اوسېږي وروسته بیا ما دا ځوان مولوي ولیده واقعاً چې تندرسته او ښکلی سړی و د وخت په تېرېدو راته څرګنده شوه چې ده کولی شول چې خپل پلار له ځان سره په یوه ودانۍ کې خو پرېږده آن په یوه خونه کې مېشت کړي خو دده د خدمت له کبله یې ونه غوښتل چې پلار یې ورسره نږدې وي دا سپین ږیری یوه میاشت زما ماما ته پر شاوو په مزدلفه او عرفات کې مې ماما دې مولوي صاحب ته فون وکړ چې پلار دې نور ستړی او له پښو پاتې دی او زه یې هم ستړی کړم، راشه او مرسته ورسره وکړه هغه ورته په خوله ښه کړي و خو نور یې خپل فون بند کړی و دوه ورځې زنګ هم نه ورته، په دریمه ورځ چې په شیطانانو کې پلار اوزوی سره مخ شول نو پلار یې ښه د زړه له خلاصه ښکنځلي

ورته وکړې او ورته یې وویل چې د حج په دې مقدسو ورځو او مقدسو ځایونو کې یې ښې پرېمانه ښیراوې ورته کړې دي.

www.melitahrik.com 0777 400 116

داخونزاده صیب دوي تله کتلو وروسته چې حرم ته لاړو نولومړي او دوهم پوړ کې ځاي نه وو ،لاندي ځمکتلي (زیرزمیني) ته ښکته شو ،بهر ښه ګرمي وه خو هلته پریمانه ایرکنډیشنونه لګیدلي وو.دا ځمکتلي له کعبې څخه راتاو اوډیر پراخه دي

تک سپین ګران بیه مرمر یې هم په فرش ،هم په و یالو او هم په دیوالونو کې لګیدلي دي. دزمزم دګرمو او سړو اوبو سلګونه ترموزونه ایښي دي .دیوالونه یې فولادي ته ورته ډیرسنګین رنګ شوي دي.دحرم دننه په هر پوړ کې سلګونه دبوټانورفونه ایښودل شوي چې ډیریې دمرمرو دي ،همداراز دقرانکریم سلګونه رفونه چې پرهر رف کي لسګونه قرانکریمونه ایښي دي .

www.melitahrik.com
0777 400 116

تېلېفون

هر حاجي اړ دي چې د خپلې کورنۍ اودوستانو سره داړيکو لپاره يو ګرځنده تيلفون (مبايل) اويو سيم کارت ولري ماهم په جده کې له ښکته کېدلو سره سمدستي يو سيم کارت واخست ،هغه سيم کارتونه چې په بازار کې لس رياله بيه لري هلته په ۲۵ رياله پلورل کيږي . زما نمبر ۰۵۴۹۴۳۹۹۸۳ وو؛ خو د ۲۵ ريالو کريديت هم پکې وو ، کورته مې زنګ وواهه د يوې دقيقې پرسرېې ځلور رياله وګرځول.

د سعودي مخابراتي کمپنۍ چې دحج پرمهال يې غوالنګه وي له هرې خوا وهنه کوي له يوې خواپه دې موسم کې دخپلو بهرنېو اوکورنېو اړيکو بيې لوړوي له بلې خوا دخپل کريديت کارت بيې هم يو نيم چند لوړې يعنې لس ريالي کارډ په پنځلس اودشلو ريالو کارډ په اته ويشتو اوديرشو ريالو پلوري، يوځل خومې دحرم شريف ترڅنګ له يوه دوکاندار سره جنجال هم وکړ،ورته ومې ويل چې دلته خو قانون نشته اويا يې درناوې نه کوي نو لله ج ته به څه ځواب ورکړئ چې دحاجيانو له اړتيا څخه ناوړه ګټه اخلئ. خو تاسو ته به دعربو اوبيادشتمنو عربو غرور معلوم نه وي ؟

دامخابراتي شبکې له حاجيانو ډېرې ګټې اخلي ،شاوخوا شپږ ميليونه حاجيان دنړۍ په ګوټ ګوټ کې له خپلو کورنېو سره اړيکې نيسي.کورنۍ اړيکې يې هم لوړې يعنې يوه دقيقه لږڅه باندې يو ريال وي. سعودي مخابراتي شبکې هم په افغانستان کې دفعالو شبکو په څېر خلک تېر باسي، خلکو ته مسج (پيغام) وليږي چې تاته دکمپنۍ لخوا موټرونه،ميليونه ريال يا... په انعام کې وتلي دي او يو نمبر ورښيې چې دېته زنګ ووهه ،ځينې ناخبره خلک بيادې نمبرو ته زنګ ووهي په دقيقو دقيقو ورسره غږېږي خو

www.melitahrik.com 0777 400 116

پایله یې صفر وي .ماته هم یوځل مسج راغی چې تاته په انعام کې ۲۱موټر وتلي دي دادې درته مبارک وي او دې نمبر ته زنګ ووهه خوماورته زنګ ونه وواهه .وروسته مې واوریدل چې نوروملګروته هم همدا ډول پېغامونه راغلي وو.په سعودي کې له ګرځنده تلفون څخه دکبینې (pco) د مکالماتو نرخونه ټیټ دي .خویوخوپه کبائنوکې بیروبار ډېر وي بل هلته هم دوکه کیږي.مونږ دتلفون لپاره په جروال کې له همدې کبینوڅخه یوې ته ورغلوبهرنۍ اړیکې في دقیقه ۴۹ هللې یا پېسې وویلې خو في دقیقه یې ۵۹ هلې حساب کړې او درې دقیقې به یې ځلورحسابولې خوبیاهم دمبایل په پرتله دانرخونه ارزانه و ،ماله همدې ځایه په استرالیاکې خپل ملګري عزت الله عظیمي ،په پېښورکې دمولوي صاحب اظهارالله پلار، په تګاب کې دمولوي اظهارالله دتره زوې نجیب الله اوپه کابل اوجلال آباد کې خپلې کورنۍ سره اوماماميې هم له خپلې کورنۍ سره په جلالآبادکې خبرې و کړې.

www.melitahrik.com
0777 400 116

حرم او جنازې

په حرم شریف کې د هرلمانځه وروسته د جنازې اعلان کېده ،د مکې معظمې او سیدونکو خو پرېږده آن له نورو نړدې ښاروهم خلک د حج په په موسم کې د خپلو مړو جنازه په حرم کې کوي .زمانه یادېږي چې مونږ دې په حرم کې له لمانځه وروسته جنازه نه وي کړې .له فرض لمانځه لږ وروسته غږ وشي چې (الصلوة علی الاموات یرحمکم الله) یعنې(پرمړولمونځ (جنازه) کوو ،الله ج دې پرتاسو ورحمیږي) .

دلته د مړو یوځایي یاټولیزه جنازه کیږي هرڅوجسدونه چې راشي دامام په مخکې یې کتار کیږدي اوپه یوه نیت دټولو جنازه یوځاي کوي، یوځل د جمعې په ورځ سحر د جنازې لمونځ وشو خوسمدستي بیا دجنازې اعلان وشو بیاموجنازه وکړه زه دباب اسماعیل له لارې طواف ته ننوتلم چې په دروازه کې یې له کعبې څخه جنازې راویستلې ،مړي یې په تذکرو کې اچولي اوپه اوږو یې ایښې وو له جنازې وروسته یې بهرراویستل.مونږمنتظروو چې جنازې ووځې اوموږ ننوځومامړي شمیرل په دې سحر یې ۳۰مړي راووېستل . وروسته زه پوه شوم چې ددوه ځلې جنازې لامل همداوو چې دابه دامام په مخ کې د ۳۰تذکرو یامړو ځای نه وو نو جنازه یې دوه ځله وکړه .د ډیرو مړو مخونه لوڅ وو. په مدینه منوره کې مو هم له هر لمانځه وروسته جنازه کوله داخلک ددې لپاره هم له لیرو ځایونو خپل مړي حرمینوته دجنازې لپاره راوړي چې یوخودحرم فضیلت دی اوبل دجنازې د ګډونوالو دشمیرډیروالی .دحج په ورځو کې په هر لمانځه کې په میلیونونو مسلمانان وي او د چا په جنازه چې خلک ډیر وي هغه نېکمرغه وي ځکه چې ډیره دعا ورته کیږي

دلته په جنازه کې وروستی تکبير ډېر اوږد وي او امام سلام هم يوائې ښي خوا ته اړوي چپ خواته سلام مو ونه ليد.

www.melitahrik.com
0777 400 116

نه پرچاڅوک کار لري نه پرچا غوسې کوي

دلته له فرض لمانځه وروسته دعا نشته ده ، دافغانستان په څېرډله ییزسنت نشته دي.همدا چې امام سلام وګرځوي سمدستي طواف پېل شي .او آن امام لادواړو خواووته سلام نه وي ګرځولی چې حجر اسود حمله اوطواف پېل شي .

هلته د بې شرمۍ ،آن د بد اخلاقۍ تصورهم نشته،دچاپه لمانځه اوپه مذهب نیوکه نشته ده . کله کله دبیروبارله کبله یوپربل غوسه وشي خوجنګ ،وهل ټکول نشته ،یوځل ماولیدل چې دحراپه غار کې دوه نفره لږه شیبه ونښتل نور مې په ټوله موده کې لاس اچول ونه لیدل.

ځینې خلک کعبې ته پښې غځوي په صف کې لمانځه ته منتظر وي هماغسې په ناسته ویده شي ، چې اقامت وشي لمانځه ته ودرېږي او اودس نه کوي ،دلمونځ کوونکي په مخ کې خلک تېرېږي آن یو پربل پښې ږدي ،کله کله خونارینه د اړتیاله کبله له ښځوسره ونښلي،په سینه یې سینه اونوربدن یې پښه کېږدي،دټولو ښځومخونه لوڅ وي ،آن که په احرام کې یې پټ کړي نودم پرې اوړي ، په زوره امین ویل، په امام پسې قرائت ویل کېږي ځینې یوازې لمونځ کوونکې هم په زوره قرائت[قرائت باالجهر]وایي رفع الیدین شته خوهیڅ بل ته بد نه ګوري اونه ورته کافریاګمراه وایي.

داکارونه داسلام دنشئت اوصدور په ځای کې اودخدای په کورکې کېږي خوټول یوبل زغمي اومذهب یې حق بولي خوپه افغانستان اوپاکستان کې بیا په همدې خاطریوبل کافراو مباح الدم بولي اودزرګونو خلکوونې دهمدې مذهبي اوفرعي اختلاف له امله تویې شوې؟؟

www.melitahrik.com 0777 400 116

دلتـه زړونـه او فکرونـه يوخوجـامې ښـلـې ښـلـې دي، د افريقـا د اوسېدونکيو د نارينه اوښځينه ووجامو په رنګ کې ډېرتوپيرنه ليدل کېږي دواړه توره ياخړه ګلداره ټوټه اغوندي ځينې افريقايان دخپلوجامو په څېرلـه رنګـه ټوکرځه جوړېټکی هم پـه سـروي کلـه کلـه خـوبې دنارينـه اودښـځينه ووتـوپيرهم نـه کېږي دلتـه پـه زړونـوکې ټکـي نشـته دپـاکۍ اوصداقت خاوره ده. يوشخص له لمرين او ګلورين بدن سره هم غږېدلی شي، دلته داسې ښکلې هم ليدل کېږي چې دځمکې پرسرحورې ګڼل کېږي اودصـورت لـه پلـوه داسـې بـدرنګ هم ليـدل کېـدل چې خلکـو تـه يې پـه ليـدلودېوان وريـادېږي خوهېڅوک دچاپـه ښـکلا اوبـدرنګۍ کـارنلري اونـه ښکلاکوم امتيازلري.

پـه پېښـور کـې د سـيدجمال الـدين افغـان پـه لېسـه ، او وروسـته بيـا دحضـرت عمـر فـاروق رض پـه دارالمعلمـين کـې زمـوږ يـو انقلابي اسـتاد مولوي عبدالظاهر چې دښاغلي مجاهد مشرانجنيرحکمتيار استاد هم وو او پـه رښـتيا چـې روڼ انـدی او نوښـتګر عـالم وو مـوږ تـه ويـل چـې داپـه داستانونو او افسانوکې چې ددېوانو اوښاپيريو نکلونه او کيسې راځي زمـا پـه انـد دا ديـوان بـه تورپوسـتي سـوډانيان او دانبـا پيری بـه ترکـانې انجونې وي.

دځينوتورپوستوښځوپر مخ اوږده،اوږده دچاقودتيغ په اندازه داغونـه ووپه لامل يې پوه نشوم ډېرې ښځې په لمانځه کې تورک نه کوي يوه هندۍ ښځه دتهجدوله وخت څخه هم وړاندې لمانځه ته راغلې وه اوپه لومړی صف کـې يې ځـای نيـولی ووخـوتې خوره کـوچنې يـې لمانځـه تـه پرېښـوده اوپـه لومړي صف کې هم دجماعت له لمانځه څخه پاتې شوه.

جنة المعلی

داتاریخي هدیره دحرم شریف ختیځ ته په څه باندې یوکیلومتره واټن کې دیوې غونډۍ [چې اوس ډېره هواره شوې ده] جوړه ده په دې مقبره کې ډېرصحابه اوتابعین خاوروته سپارل شوي دي. ددې هدیرې په اړه رسول الله[ص]فرمایي چې داڅومره ښه هدیره ده.

ځینې وایي چې ددې هدیرې تر څنګ پرته غونډۍ معلی نومېږي اوله همدې امله داهدیره هم په همدې نوم ونومول شوه

یومازیګرمې چې له لمانځه وروسته طواف وکړ ماماته مې زنګ وواهه دواړه ملګري شواوجنة المعلی ته روان شوجنت المعلی جروال ته د وتلي تونل په سهیلي خوله کې دلوړواودنګو ودانیوپه منځ کې پرته ده معلی غونډۍ چې داهدیره ورته منسوبه ده دهدیرې شمال ختیځ ته پرته ده داهدیره دیوې سپینې څلوردیوالۍ په منځ کې پرته ،اوږدوالی یې شاوخوانیم کیلومتریاپنځه سوه متره اوپلنوالی یې سل متره دی چې ټول مساحت یې پنځه ویشت جریبه راځي موږیې شمال ته پر غځېدلي سړک ورغللوداسړک دغونډۍ په لمن کې اوهدیره ترې ټیټه ده

دلته دهدیرې څلوردېوالې هم ډېره لوړه نه ده اوټوله هدیره ترې ښکاري موږچې ورغلوپه همدې وخت کې یې له شمالي دیوال څخه پنځه مړي دښخولولپاره راوړل، دازمونږلپاره ښه چانس و چې په جنت المعلی کې دښخولوپه اړه دعربود دود اودستور ننداره له نږدې وکړو. په دې خاطرچې ننداره موښه کړې وي له دېوال پرراوتلې تیګه موپښه کېښوده اوددېوال سرته وختلواوهملته دتدفین مراسموته نږدې کیناستودپولیسووره هم

www.melitahrik.com 0774001116

راسره وه خو ،ښه وه دامهال نه ليدل کېدل دعربودمړي ښخولومراسم مې ډېرخوښ شول ډېراسانه،ساده اولنډ و.په دې ډول چې په جنت المعلی کې قبرونه ديوې نقشې له مخې کتارجوړشوي دي. دقبرمنځ پوخ اودېوالونه يې له پخوخښتوجوړشوي په سريې ددې لپاره چې ونه نړېږي بيمونه اچولي دي دمړي دښخولولپاره قبرونه تيارپه ګوته شوي دي په هديره کې مړي ديومهالوېش له مخې ښخېږي اوپه ترتيب هرقبرته دنوبت له مخې وړل کېږي دهرمړي دقبرنمبراوبرخه ليکل کېږي ځکه چې ددې هديرې دمستخدمينودويناله مخې، په دې قبرو کې مړی تريوکال زيات نه پرېښودل کېږي ځيني بياوايي چې کال وروسته ددې مړوهډوکي را وېستل کېږي اوبل چېرته وړل کېږي اوځينوبياويل چې په همدې قبروکې داسې کيميکل ياکيمياوي مواد اېښودل کېږي چې په يوکال کې دننه دمړي هډوکي هم خاورې اوقبراوزګارشي دښخولولپاره راوړل شوي پنځه واړه جسدونه په تذکروکې اېښودل شوي اوله پنځوواړوسره ټول ځلوېښت تنه هم نه وو جنازې شايدپخواشوې وي هره تذکره دقبرترڅنګ کېښودل شوه ،قبرونه لږژوردي هرقبرته کوچنۍ زينه اېښودل شوې وه دوه تنه ورښکته شول مړی يې هم ورښکته کړ لاندې يې کېښود بېرته راوختل دقبرپرسرسيمنټي تختې کېښودل شوې لږسرګړی دتختوپه قاتونوکې کېښودل شو ،ديوې لاسي کراچۍ په اندازه شګه پرې واچول شوه، له ځمکې سره برابر يا دنيمې لوېشتې په اندازه له ځمکې لوړ هملته په ولاړه لاسونه پورته او دعا وشوه،دې کار ټول پنځه دقيقې وخت هم ونه نيوه،خلک بېرته روان شول، وروسته راته غلام دستګير وويل،چې په دې مازيګر په حرم کې د ۱۳تنو جنازه وشوه ، ښايي ۸نورمړي يې بل چېرې ښخ کړي وي.

www.melitahrik.com 0777 400 116

دمړو ښخولو دمراسمو له ننداري چې فارغ شو نو هديرې ته دننوتلو په فکر کې شو مخامخ مو ډېر خلک وليدل چې هديرې ته راننوتل ،دروازه مو وموندله،دهديرې سويل لوېديځ لورته وه ،موږهم ورغللو په لويه دروازه ورننوتلو، ښې خواته ودانۍ وه، هرڅوک ددې ودانۍ له لارې هديرې ته ننووت،په ودانۍ کې څو خونې، دهديرې بشپړه نقشه ،څوځايه سکرينونه،چې په هديره کې دلګېدلوکمرو تصويرونه او ټوله هديره پکې ليدل کېږي ،په دې ودانۍ کې لوی سالون دی چې دواړو خواووته يې څوکۍ پرتې دي، په يخچالونوکې پريمانه يخې اوبه موندل کېږي ،دننه هديره کې څو سايه بآنه جوړ شوي دي.

په هديره کې له سهيل څخه قطب (شمال)ته سړک چې په څلورو برخووېشل شوی، همدا راز له ختيځ څخه لوېديځ ته هم لوی سړک دی.

دهديرې ختيځې خواته له يوې بلې هديرې کتاره راتاوه وه، ده ددې کتارې شمال ته يوه تکه شنه ونه ولاړه ده او ددې ونې لاندې په اسلام کې د لومړنۍ او په نړۍ کې د ټرټولو غوره مېرمنې ام المومنين حضرت خديجة الکبرا قبر دی،خديجة الکبرا د حضرت رسول اکرم ص لومړنۍ مېرمن، دهغه ص د ژوند دستونزمنوشيبوملګرې، دهغه د زړه تکيه،ارام ،اطمئنان اوسکون وه، هغه لومړنی انسان وو چې پر حضرت محمد ص يې ايمان راووړ اودهغه رسالت يې تصديق کړ،د رسول الله ټوله اولاده او ورثه له همدې مېرمنې څخه ده، رسول الله ص له نورو مېرمنو هم بچيان درلودل خوهغه ژر وفات شوي دي يوازې د حضرت خديجة الکبرا د لور حضرت فاطمة الزهرا بچيان او لمسيان پاتې دي چې نن سبا د ساداتو په نوم يادېږي.

www.melitahrik.com 0777 400 116

دحضرت خدیجة الکبرا د قبر څنګ ته څوک نه ورپرېږدي خو ۲۰ یا اویا مترۍ ته یې دکتاري خواته هرڅوک ورځي، دحضرت خدیجة الکبری قبر هم د نورو قبرونو په څېر له ځمکې سره برابر او له نورو قبرونو سره یې توپیرنه کېږي،په دې لویه هدیره کې ددې جلیل القدره صحابیې له قبر پرته پریوبل قبر هم ونه نده راښنه شوې.

مادهند د راجستان ایالت په اجمیر کې د خواجه غریب نواز اوپه ډهلي کې د سیدنظام الدین اولیاء مزارونه او ددې مزارونو پر سر حیرانوونکې ودانۍ، ګنبدې له تصور وتلې لګښتونه او افراطي حرکات هم لیدلي دی، او دحضرت خدیجة الکبری مزار هم .سړی حیران شي چې په مسلمانانوکې دا دومره خرافات او شرکیات څنګه رامنځته شول ؟

جنت المعلی په نقشه برابره قبرونه یې کتار او منظم دي په خوبرخووېشل شوې ده په یوه برخه کې یې چې شاوخوا نیم جریب به وه ما قبرونه وشمېرل $18\times18=324$ قبره و.

خلک هدیرې ته ورتلل دعاګانې یې کولې خو پولیسوچاته اجازه نه ورکوله چې خرافات وکړي،خاوره واخلي یا نور بدعتونه ترسره کړي.

دهدیرې دلویې دروازې ترڅنګ د مړو د وینځلو ځای ،نارینه اوښځینه ووته بېلې بېلې بیت الخلاوې او د اودس پاک ځایونه وو،دمړو وینځلو پر یوه خونه یې لیکلي وو(مغسلة الاموات الخیر یه بجامع المهاجرین بمکة المکرمةهاتف ، ۵۴۰۴۰۰۰.

دجاد الاسلام په نوم یوه بنګله دېشي چې ځان یې هلته دبنګله دیشیانو په مدرسه کې استاد معرفي کړ راته وویل چې دلته یواځې سعودیان ښځوي او بهرنیان او دحج مړي اوه اته میله لېرې دشریبه په نوم ځای ته دښخولو

لپاره وړي ، شاهد وویل چې سعودي دلته وفات شوي حاجیان خپلو هېوادونو ته نه ورکوي او هم دلته دغزې د سړک ترڅنګ هدیره کې یې خاوروته سپاري .هغه وویل چې دالویه هدیره ده ،مړي په نقشه ښخوي او له خاورو سره دمړي د ژر خاوره کېدلو لپاره کېمیاوي توکي ګډوي.

له هدیرې سره نږدې مسجدالجن دی،له جنت المعلی څخه د مسجدالجن منارې ښکاري خو نور مسجد لوړ پوړیو ودانیو پټ کړی دی، دامسجد په هغه ځای ودان شوی چې رسول الله پکې پیریانو ته وعظ او نصیحت کړی اوهمدلته یې ورسره لمونځ کړی دی، مسجدالجن کوچنی ، دوه پوړیزه او ډېر ښکلی مسجد دی،موږ چې ورننوتلو نو داوخت په حنفي مذهب کې نفل لمونځ مکروه وي،خوموږ له شوقه پکې نفل وکړل،په مسجدکې سور رنګ ،ښکلې او ګران بیه غالۍ پرته وه چې ټوله یوه غالۍ ښکارېده،دجنت المعلی اومسجدالجن د زیارت کوونکیو ډېره برخه ایرانیان دي.

ثور غار

کله چې حراغارته تللو نو ډېر ورډ ثور دغره ترڅنګ تېر کړو ،هلته مو دانسانانو لوی کتار ولید چې غره ته خوت،دحرا غره موږ ستړي کړو خدای شته چې ثور غره اوغارته مې ډېر زړه نه کېده بل مهم دلیل دا و چې ثور ته ختل په حرم کې په جماعت زموږ دلمانځه د فوت کېدو لامل کېده ،ثورته ختلو خلکو هم راته ویل چې داغر د حرا په پرتله ډېر لوړ اوستړی کوونکی دی خوله دې ټولو سره، دامې هم نشو زغملی چې ثور غار او په ډېرو سختو شېبو کې د رسول الله ص پناه ځای ونه وینم، بالاخره یوه ورځ سحر زه او هزاره توکمی شیخ معصوم علي ،تاجک توکمی ګلاغا یا حاجي نادر د ثور دغره په

www.melitahrik.com 0777 400 116

لور وخوځېدو ،ثور غره ته مو مزل دملي وحدت دمظاهرې په هيله پيل کړ،نعمت الله مو د ټوډي موټر چلوونکی شو، او دڅو لويو او ښکليو پارکونو ،چوکونو ،اومارکېټونو له وهلو وروسته يې دغره لمن ته راوستو، دثور دغره لمن ته تر ډېره حده موټر ورځي له موټره ښکته شو او هغه مو رخصت کړ.

ثور غره ته ختلې لار ټوله له تيګو جوړه پراخه زينه ده خو دا زينه دحرا د زينې په څېر له سيمنټو جوړه نده، اونه هماغسې ستوغه او سخته ده.

پرلاره مو ديوکانتين ترڅنګ دمه وکړه چای او اوبه مو وڅښلې دلته دهرڅه بيه دوه چنده وه ديوه پياله چای بيه هم دوه رياله وه چې د ۲۲افغانيو معادل کېږي.

دلته مې له يوه ترکي سره بحث وکړ ،د وزيرستان د وانه اړوند دشګۍ اوسېدونکي سيدغلام سره مې هم کيسې وکړې، هغه راته وويل چې:په وزيروکې احمدزي، شادي خېل ،ذلي خېل ګنګي خيل تازي خېل قومونه شته او دی پخپله شادي خېل وو،هغه زياته کړه چې ۲۲مه يا ۲۷مه ورځ ده چې دانګوراډې درباط خوله مرغه سيمې ته ۲۰۰تنه امريکايان او دافغانستان ملي اردو ځواکونه راغلل اوله ۳۰۰تنوطالبانوسره ونښتل ،امريکايانو ۲۸الوتکې هم راوغوښتلې اوسخت بمبار د يې وکړ،د هغه په وينا ،په دې جنګ کې افغان امنيتي ځواک او امريکايان ټول ووژل شول او ۷۸تنه طالبان هم شهيدان شول ،سيدغلام د بهرنيانودې تلفاتوته پخپله هم خوښ و او ويل يې چې دکلي اوسيمې خلک يې هم خوښ دي او دايې له امريکايانوسره په تېرو لسو کالوکې تر ټولو سخته جګړه وبلله.

www.melitahrik.com
0777 400 116

دلته هم دلارې جوړولو په نوم د حراغره په څېر څوځایه چنده ټولېده، د چندې په ټوکرۍ کې چینايي ین او اندونیزیايي روپۍ هم وې په یوه نوټ یې لیکلي وو.

۵۰۰۰ :Bank indonisia

limaribu rupiah

یو اندونیزیايي راته وویل چې داځلور سعودي ریاله کېږي.

ثورغار دثور غره په څوکه کې له شمال ختیځ څخه لوېدیځ لورته پروت دی، اوله شمال ختیځ څخه ورته د تیګو په منځ کې تنګه کوڅه ده چې ایله به دوه تنه پکې ځای شي دغار اوږدوالی به درې متره وي خوله یې وره ده خو وړاندې یا دپای برخه کې به یې پلنوالی دوه متره وي چې دوه درې تنه پکې کېناستلی شي .دغار په خوله کې مخکې له دې چې غارته ورشي یوه شا وخوا پنځه ،شپږ متره وچې ویالې ته ورته ژوره لارده،، په دې ویاله کې او له ویالې بهر څومتره وړاندې دخلکودوه کتاره ولاړ دي او په نوبت غارته ورځي په کتار کې ودرېدل او نوبت ته ایسارېدل ډېروخت غواړي اوله ماسره کله دومره حوصله وه ،هلته په کتارکې ولاړو افغانانو راسره مرسته وکړه،دغار په خوله کې یې ځای راکړ ،په اسانه او ژر ورننوتلم غار ټیټ دی په ټیټه به ورننوځې په ناسته به پکې ځې اوپه ناسته به ترې راوځې خو په همدې لنډ اوتنګ غار کې هم دغار په وروستۍ برخه کې یوتن عکاس له کمرې سره ناست وي اورنګه او فوري عکسونه وباسي، له ماسره ډیجیټل کامره وه ،مبایل مې هم عکسونه اخستل دغار دننه اوله غارڅخه بهر دثور له غره موبنه ډېر انځورونه واخستل، دثور غار ډېر لوړ دی ، له څوکې یې ټوله مکه په ځانګړې توګه حرم شریف ،عرفات،منی ،دفهد ماڼۍ اومزدلفه

www.meltahrik.com 0774001161

ښکاري ،مکه اوس هم وچه او سوځنده ده ، په ځینې ځایونوکې اوس کوچني پارکونه جوړ شوي چې له دې ځوکې څخه ښکاري،ددې غره ختیځ اوسوېل ته د شمال اولوېديځ په پرتله آبادي او کورونه کم دي.

دغار په خوله کې يې ددې غره لوړ والی ۱۲۵۰متره ښودلی خو ښکاري چې داځوکه تر دې اندازې ډېره لوړه وي.

دلته هم ډېرې کوترې شته دي خو ددوی داړتیاوړ دانه ورته نه اچول کېږي دپیسو ګټلو لپاره یې هملته یو اوښ خېژولی دی چې رنګه زین او کجاوه لري، په رنګه ټوټو يې رنګین کړی دی لومړی خلک په زینه پر اوښ سپرېږي او بیا یادګاري عکسونه وباسي.

دلته هم خلکو دافغان مجاهدینوپه څېر په غره کې ځانونوته ځایونه جوړ کړي اوهملته چای ،مشروبات ،بسکټ اونورخوراکي توکي پلوري همدلته یوه ونه هم شنه شوې ده،خلکودلمانځه لپاره ځایونه هم جوړ کړي دي.

موږدشنبې په ورځ د ۱۴۳۱کال دذوالحجې په ۲۸مه ثور غارته ورغللو غره ته ختلې لار زینه وه ډېره سخته نه وه خوبیاهم موږ ته سخته وه ګلاغا ډېر چاغ ،شیخ معصوم علي هم بد نه و او زه هم هغه ۲۴کاله پخوانی، ۱۳کلن کوچنی مجاهدنه وم چې دهوسۍ په څېربه پرغرو ختلم زه ۱۳کلن وم چې دجهاد جذبې اودشهادت مینې له کوره راوتښتولم اود مور اوپلار له اجازې پرته یې دځاځیو، خرچتل سپین جماعت،ازرې ،بزرګانې،کرېې وربې ،شینواریو،چکرې او خوردکابل پرغرونو وخېژولم، دکابل دبګرامیو داوسېدونکي شهید قاضي محمدعمر د جبهې مجاهدین شاهدان دي چې زه هم په جرئت اوهم په مزله اوغره ختلوکې له ټولو تکړه وم، دشالوزان ځوکې ته ځو وارې پورته شوی یم دکرېې وربې او شالوزان دغرونو ځوکې ته

له بېخه اته، اته ساعته لاره ده، خوزه ورته وارخطانه وم ځکه چې تکړه او فعال وم خواري اومزدوري مې هم کوله کورته مې خس او خاشاک هم راوړل لوبې اوسپورت مې هم کاوه خونن داسې نه وه نن زه هم ستړی ستړی کېدم.

زه تر ډېره په دې اند وم چې زه خوتکړه او پر غرونو ختلی یم په مزله کې به له ټولو وړاندې وم، دجهاد پرمهال به مې ان د خپلومجاهدو ملګرو چانټه او وسله مې هم ورته وړله خودا اټکل مې دولس کاله پخوا هغه مهال ناسم وخوت چې له خپل خواږه ملګري مولوي اظهار الله سره چې هغه مهال دسرحدي لوا قوماندان و (دا زمری اوس په پاکستان کې د ګیدړانو دچل او دوه مخې پالیسۍ قرباني او اسیر دی)دخخوبي په کنډاو ورختلم زه ،محترم مولوي اظهار الله (زه هم ورته دعاکوم او له تاسودرنو لوستونکیو هم هیله لرم چې د خلاصون لپاره یې دعاوکړئ)اوملګري یې کنډاو ته روان شومافکر درلود چې زه به له ټولو وړاندې دغره سرته وخېژم خوله بده مرغه چې دافکر مې ناسم وخوت، داځل اظهار الله دهوسۍ په څېر وخوت په غره کې پورته روان دی او مجاهد ملګري یې ورپسې دي ، خوزه له ټولو وروسته یم، مګر په ثور غره کې داسې نه وو هلته ټول بې خونده وو خوبیاهم له ګلاغا او شیخ څخه زه ښه وم.

دثور دغار غوڅه برخه زیارت کوونکي افغانان ،هندوان،اوپاکستانیان دي یو تور پوستکی،څو ترکان او څوتنه چینایان او اندونیزیایان مې هم ولیدل.

داهغه غار دی چې کله دمکې کفارو دحضرت رسول الله ص د وژنې تابیا ونیوه نو له رفیق غار حضرت ابوبکر صدیق رض سره یوځای دې غره ته وخوت اوهمدلته پټ شو،کفارو دی تعقیب کړ، داغار دثور په غره کې دی او ثور غر دلته یوازېنی غر ندی ،بلکې دګڼوغرونو او غونډیو له منځه

www.melitahrik.com 0777 400 116

یوغر دی ،هغه وخت دمکې نفوس او ابادي هم دومره نه وه،سړی حیران شي چې په دومره غرونو او غونډیوکې دکفاروپلچیانو څنګه دا وموند اوبیا ددې غره په لسګونو غارونوکې همدا غر ؟لکه په ګوګل کې چې سرچ وکړي خوبیا الله ج خپل نېک بنده ګان په خپل ډېرکمزوري مخلوق لکه غنه اوکوتره هم ساتي ،غنه دلته ځالي جوړوي او تارونه غځوي اوکوترې هګۍ اچوي اوکله خپل غټ غټ دښمنان لکه نمرود هم په ډېر کمزوري مخلوق (ماشي)وژني.

ځینې خلک په همدې تنګ سوري کې چې بهر ورته سلګونه خلک په تمه ولاړ وي هم په ناسته لمونځ کوي. همدې لوړغره ته چې کله کله ورته د ځوانانو سپینې وتښتې ډېرې زړې ښځې او زاړه سړي هم ور خېژي خو ثور غره ته ختل نه فرض،نه سنت ،نه واجب اونه هم دحج کوم منسک دی، خوماولیدل چې ځینې خلکوبه زړې ښځې په شاکړې وې اوپاس به روان وو ،کټ مټ لکه دماهیپر دخلیفه بابا زیارت .پاس مونږه سیل وکړمکه معظمه مونږه وکتله لمونځ مو وکړ ببرته ښکته روان شو پرلاره مو دمې ته ناستو پر دوه ځوانانو سترګې ولګېدلې دیو پر جاموپه لګېدلې پټۍ (استودي کارویلا ،اندونیزیا)لیکلي ووترڅنګ یې ودرېدم ورته مې وویل نوم دې استودي کار ویلادی؟ویې ویل هو ورته مې وویل داندونیزیایې ؟ ویې ویل هو ،ماورته وویل ډېرښه زما ورور یې؟ هغه راته وویل چې ته پاکستانی یې؟ ماځواب ورکړ چې نه افغان یم په خندا شو ویې پوښتل طالب؟ ماورته وویل: (هو ، مجاهد طالب) هغه خوښ اوپه خنداشو ملګري یې وویل چې زه طالبان خوښوم ماته یې د تائید او شاباس په توګه غټه ګوته نیغه کړه څوځله یې ډېر ښه وویل بیایې پرغاړه د چاقو په څېر لاس تېرکړ ویې ویل چې ټول امریکایان داسې (حلال)کړئ.

په خنداموخدای په اماني ورسره وکړه.

غره ته له دموسره په یونیم ساعت کې پورته شو اوپه یوساعت اولس دقیقوکې له دمو سره راښکته شو،لاندې موپه شل ریاله ترحرم پورې موټر کرایه کړاو دولس نیمي بجې را روان شو.

د حرم ترکار لاندې پراختیا

حرم شریف د سعود دکورنۍ په وخت کې دوه ځله پراخه شو خواوس هم تنګ اود حاجیانو اړتیاووته ځواب نشي ویلی،دسعودي داوسني پاچا ملک عبدالله په امر د حرم د پراخولو کار پیل شوی دی، دحرم شمال اوشمال لوېدیځ یا د باب عمري خواته ډېر ستر اوپراخ کار پیل شوی، داورېدلو له مخې، سعودي حکومت دحرم دپراختیا داستره پروژه دابن لادن کمپنۍ ، ته ورکړېده ،دې کمپنۍ د حرم شمال ته ټولې لوړېپوړې ودانۍ نړولې او دغونډیو،هواروليې پیل کړي دي،یوځل مې دیارلس بلدوزرونه او سکواتر وشمېرل چې په یو ځای کې یې کار کاوه، دلته ډېر ستر اوپربمانه سیخان کارول کېږي، دکار ساحه،ډېره پراخه ده،دسیخانو له قوت اوډېر بنت څخه ښکاري چې دلته څو پوړیزه ودانۍ په پام کې دي،یوځل مې **۵۴** کرنګونه وشمېرل چې دلته یې کار کاوه،دا کرنګونه ډېر لوړ دي اوپه سر کې یې سره ګروپونه لګېدلي دي.

دوست مې شاهدصاحب راته وویل چې دا ودانۍ له درې پوړو لوړه جوړوي اوله حرم سره نښلول کېږي یوه نوې دروازه به ولري چې دملک عبدالله (باب عبدالله)په نوم به یادېږي، تر دې وړاندې، دحرم له پنځو

www.melitahrik.com 0777 400 116

مشهورو دروازو څخه يوه يې د ملک عبدالعزيزپه نوم اوبله يې چې د ملک فهد په وخت کې جوړه شوې دفهد په نوم يادېږي، له دې توسيع (پراختيا)سره به د حرم د تنګتياله پلوه د حاجيانو ستونزه تر ډېره حده هواره شي، دا پراختيا د شاميه ساحې خواته ده.لومړی حکومت دا کار د سعودي سروس کمپنۍ ته چې له نورو کمپنيو سره په ګډه يې کار کاوه ورکړ خو هغوی ناکام شول ،حکومت مجبور شو ،چې دا بن لادن کمپنۍ ته يې ورکړي.

وروسته مې په انټرنيټي سايټونو کې د حرم د دې توسيع په اړه حيرانوونکی خبر ولوست ، هغوی د معتبرومراجعو په حواله ليکلي وو چې د سعودي حکومت له حرم سره دوه نيم سوه جريبه ځمکه نوره هم يوځای کوي . پر دې پراختيا سل ميلیارده ډالر لګوي او د استملاک شويو عمارو او ځمکو د ودانۍ له بيې سربېره يې خاوندانو ته د هرمترځمکې پر سر يولک او دري د برش زره ډالر ورکوي. د دې خبر له مخې ، دا پراختيا چې په ۲۰۰۹ زېږديز کال پيل شوی دوه پړاوه لري حکومت تر اوسه د دې پراختيا لپاره دوه زره ، دري سوه او پنځوس لوړ پوړې او ټيټ پوړي ودانۍ ، دوکانونه او دفترونه نړولي او په نړدې راتلونکي کې به يوزر او نهه سوه نورې ودانۍ ،دفترونه او هوټلونه هم ونړوي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

د حرم خادمان او خدمات

دحرم شریف ټول خدمات که هغه د اوبو ګیلاسونه دي ،که برېښنایي توکي که فرشونه، صابون شامپوا ونور ،ټول دابن لادن له کمپنۍ سره اجاره دي،دلته چې څوک یوځل په یو ګیلاس کې اوبه وڅښي نو هغه غورځوي،په سعودي کې په هوټلونوکې ډېر کار بدونکي توکي هم یوځل مصرفه دي،په حرم کې چې هر چېرې د زمزم څښلو اسانتیا شته نو ښې خواته یې د نامصرفو اوچپ خواته یې دمصرف شویو ګیلاسونو ځای هم جوړ شوی دی، دلته هره ورځ میلیونونه ګیلاسونه مصرفېږي، دزمزم څښلو سلګونه ځایونه دي خو هېڅکله به دیو شېبې لپاره هم د اوبو څښلو داځایونه بې ګیلاسه نشي ،دشاهدپه وینا ، دحج په ورځوکې هره ورځ تر زر(۱۰۰۰)مازدا موټرو مصرف شوي او جارو شوي توکي چې دوه دریمه برخه یې داوبوګیلاسونه دي له حرم څخه وېستل کېږي.

شاهد وویل چې دحرم خدمات پخوا د (دل له)په نوم له یوې کمپنۍ سره اجاره وو خو اتلس کاله وړاندې دا اجاره دابن لادن کمپنۍ ترلاسه کړه چې تر اوسه روانه ده او خلک او سعودي یې له خدماتوخوښ دي.

هغه زیاته کړه چې دابن لادن کمپنۍ په پاکستان کې له ځینو کمپینو څخه مزدوران غواړي او هغوی یې ورته معرفي کوي ده وویل، چې څوکاله پخوا دابن لادن کمپنۍ له پاکستان څخه شل زره مزدوران راوغوښتل دا مزدوران یې ځینې دشاهي محلونو ،ځینې د زندانونو ،ځینې دهسپتالونو اوځینې دحرمینو خدمت ته ورکړل او دا د هرچا خپل بخت دی چې نوم یې چېرې وځي شاهد خوښ وو چې د حرم دخدمت ویاړ ورپه برخه شو ،هغه وویل چې دابن لادن کمپنۍ دا خیریه کارونه وړیا کوي اوله هیچایې هم بدل

نه غواړي، شاهد وايي چې کمپنۍ دوی ته درې نيم سوه رياله معاش او يونيم سل رياله د خوراک لپاره ورکوي او داوسېدو ځای يې هم ورکړی دی،هغه دامعاش چې هغه وخت تر يې ځلورزره پنځه سوه او پنځوس (۴۵۵۰)افغانۍ جوړېدې ډېرکم وباله او ويې ويل چې دايونيم سل رياله يې دخوراک لپاره هم بس ندي خودپاکستان له اوزګارتيا ورته ښې دي.

دحرم دپاکۍ ډېرې چارې دپاکستانيانو په لاس کې دي پاکوونکي ،باشيان او سوپروايزران ټول دوی دي خو امرين يې عربان دي ،په پاکوونکيو او اوبه برابروونکيو کې دبرما ،سريلانکا،هند ،بنګله دېش او اندونيزيا اوسېدونکي هم شته دي.

نيم يې ستا اونيم يې زما

شاهد داومنله چې ځينې حرم ته راغلي حاجيان اوعمره کوونکي ورسره مالي مرسته کوي خوهغه دامرسته خيرات باله او له حکومت او کمپنۍ څخه يې دمعاش لوړول غوښتل.

دحرم ځينې مستخدمين په ډېر مهارت او هوښيارتيا له خلکو مرسته اخلي ،په دومره خواږه انداز چې له مرستې پرته ورسره بله لار نلري يوځل ما او ماما مې دابو جهل دکور په تشنابونوکې اودس کاوه، ددې ځای د نظافت مسؤول يو پاکستانی صوفي وو هغه له خلکو سره دومره ښه چلند کاوه چې له مرستې پرته بله لار به چاته پاتې نشوه، کله به چې څوک په کومه څوکۍ ته ورته تيګې اودس ته کېناسته نو دی به ژر راغی هغه ځای به يې صافي اوپاک کړ، اودس کوونکي ته به موسک شوه،ستړی مشي به يې

ورسره وکړه، هغه به دومره تر اغیزې لاندې راغی چې بېواکه به یې لاس جیب ته ورتاو شو.

د حرم له خدمت کوونکیو سره د خلکو په مرسته کې شک نشته،خوشاهد له یو بل راز اوپه حرم کې د چارو اکیو له فساد څخه هم خبرکړم،هغه وویل چې عرب امرین پوهېږي چې په کومو کومو ځایونو کې ښه مرسته کېږي او په کومو ځایونوکې مرسته کمزورې وي ،هغه وویل امرین دډېرو مرستو یادېرو شیدې ورکوونکیو ځایونه ته خپل نږدې کسان ورکوي او بیاهر ماسخوتن ،ورسره دمرستو پیسې نیموي،دهغه په وینا ، هېڅ خادم ته هم د مرستو پیسې نه پرېښودل کېږي خوله چا څخه کمې اوله چاڅخه ډېرې همدا امرین اخلي.

زمزم برج

باب ملک عبدالعزیز ته مخامخ د سعودي تر ټولو لوړ جوړ شوی برج (ټاور) دزمزم برج په نوم یادېږي

،ددې برج ځیني برخې لاهم بشپړې ندي،دابرج په حقیقت کې شپږ برجه یا شپږ لوړپوړې ودانۍ دي ،دزمزم، دبرج لوړوالی دنقشې له مخې پنځه اتیا پوړه دی خو اوس دومره ندی، د شاهد په وینا ددې برج په پنځه شپېتم پوړ دحرم ساعت جوړ شوی دی،دساعت لوړوالی لس پوړه دی،یعنې پخپله ساعت دلسو پوړو ځای نیولی دی،ساعت شمال،سهیل،لوېدیځ،اوختیځ ته له ډېرو لېرې ځایونو څخه لیدل کېږي.

دساعت دعقربونو(ستنو)بګراونډ شوبیني شین دی، دساعت له پاسه ددرې پوړو نو په لوړ والي یوه ګنبده هم په ډېره ښکلې بڼه جوړه شوې ده.

www.melitahrik.com 0777 400 116

شاهد کیسه کوله چې یوځل دا ساعت خراب شوی وو او انجنیرانو یې ساعتګر او دقیقه ګر (د ساعت او دقیقو ښوونکې ستنې) په کرنګونو راښکته کړې ،دهغه په وینا ،دقیقه ګر یې د شل ټایریزه بار وړونکي موټر سره په اوږدو کېښود داستن له دې موټر څخه هم دوه متره اوږده او ساعت ګر ورسره برابر و ،خوله لاندې ایله یو متر ښکاري،په کوم برج یا ودانۍ چې دا ساعت جوړ شوی دېته برج الساعة (د ساعت برج)هم وایي.

دزمزم ټاور زرګونه دوکانونه لري چې ګرانبیه توکي پکې پلورل کېږي ،همداراز ډېر عصري مېلمستونونه چې یوه خونه یې دیوې شپې زرګونه ریاله بیه لري هم پکې شته دي ،دزمزم په نوم ګرانبیه هوټل هم لري. ښاغلي متوکل صاحب راته وویل چې دحرم شاوخوا داسې مېلمستونونه هم شته دي چې دیو تن دیوې شپې تېرولوبیه یې څلورویشت زره ډالره ده

ددې ودانیو کار اوس هم روان دی،شاهد وویل چې دابن لادن کمپنۍ له حکومت سره داسې قرارداد کړی دی چې دا شپږ واړه ټاوره به په شلو کالو کې جوړوي اوله جوړېدو وروسته به یې دېرش کاله ګټه همدا کمپنۍ اخلي،خو اوس چې ددې کار دپیل لس کاله پوره شوي نو دبرجونو ډېر کار شوی ،ډېر پوړونه یې رسېدلي، دوکانونه او هوټلونه یې په کرایه ورکول شوي ،اوګټه اخستل ترې پیل شوي دي.

شاهد وویل چې تراوسه ددې ودانیو په جوړېدلوکې دکمپنۍ تر وړاندوینې ډېر زیات ،یعنې درې زروکسانو خپل ژوند له لاسه ورکړی دی.

د حرم دبرېښنا جریان هېڅکله هم نه پرې کېږي یعني ۲۴ ساعته پرېمانه برېښنا لري ، دبرېښنا ټول سستم تر ځمکې لاندې دی،په ځمکه،دیوال ...

www.meltahrik.com 0777 400 116

دبرېښــنامزي نــه ښکاري، سـعودي د اوبـو برېښــنالري ټولــه برېښــنايي لــه تېلوده.

www.melitahrik.com
0777 400 116

زمزم

دعميد په فرهنګ کې يې ليکلي چې زمزم ډېرو اوبوته وايي .همداراز ليکي چې زمزم هغې دعاته هم وايي چې زردشتيانو به دلمبلو يا خوراک په وخت کې کوله.

حضرت ابراهيم ع د الله ج په امر خپله يوه مېرمن هاجره چې دمصر اوسېدونکې وه، له خپل زوی حضرت اسمعيل ع سره له فلسطين څخه مکې معظمې ته راوستله اودلته يې په بې اوبو اوبې وښوځمکه کې پرېښودله، تاريخ ليکي چې حضرت ابراهيم ع له دوی سره په خورجين کې راوړې لږه خرما او اوبه هم پرېښودلې دامهال حضرت اسمعيل تی خوره کوچنی و ،کله چې حضرت ابراهيم ع بېرته لاړ او دهاجرې اوبه ختمې شوې نو وارخطا شوه چې تنده هغه اودهغې تنکی زوی له منځه يونسي،نو دصفا لوړې غونډۍ ته په دې هيله وختله چې که کوم انسان وګوري او اوبه ترې وغواړي خو هلته څوک نه و وروسته يې په شېله (خوړ)کې منډه کړه اودمروې لوړې ته وختله چې که څوک ومومي او مرسته ترې وغواړي خوهلته هم څوک نه و ،دې تلولې بې بې اوه ځله دصفا اومروه ترمنځ منډه وکړه،او زوی يې هلته لرې داوسنۍ کعبې په څومترۍ کې چې هغه مهال د کعبې نښه هم نه وه، پروت و په اوم ځل چې دمروې په لور ولاړه نو يوغږ يې ترغوږ شو راغلله ګوري چې يوه پرښته خپل وزر پرځمکه وهي چې له همدې ځايه اوبه راوځي لومړۍ يې له دې الهي ډالۍ څخه دحضرت اسمعيل تنده خړوبه کړه اوبيا يې پخپله وڅښلې.

څه موده وروسته جرهم قبيله له يمن څخه راغلله اودلته مېشت شوه،حضرت اسمعيل ع دهمدې قبيلې له يوې انجلۍ سره واده وکړ او

دزمـزم پالنـه دحضـرت اسـمعیل ع اولاد کوله.وروسـتـه دا خـدمت د جـرهم قبیلـې کـاوه،خو دوخـت پـه تېرېـدلو خلکـودزمزم سـم خـدمت نـه کـاوه، اوداکوهی وچ شو په دې منځ کې سلګونو کاله تېرشول، دزمزم کوهی هم لـه خلکوهېر شو ،یوځل د حضرت رسول اکرم ص نیکه عبدالمطلب خوب وینـې یوځـوک ورتـه پـه خـوب کـې همـداځای ښـیي چـې ویـې کنـي یـاژور یـې کړي،سباچې خلک دهغـه پـه امـر داځـای ژوروي نـو دزمـزم نښـې ورڅخـه څرګنـدیږي، خـوچې نـور یـې هـم ژوروي نـو اوبـه راوځـي او زمـزم بېرتـه فعـالیږي، عبـدالمطلب ټولـو خلکوتـه ددې اوبـو دکـارولو اعـلان کـوي، خوساتنه یې پرخپله غاړه اخلي ،دهغـه لـه وفـات وروسـتـه داکـار دهغـه زوی حضـرت عبـاس کـوي، دمکـې لـه فتحـې وروسـتـه رسـول الله ص هـم داکـار حضرت عباس ته وسپاره.

لـه زمزم کـوهي څخـه تـر ۱۳۷۳ هـ س پـه سلواغو یـابوکو اوبـه راوېسـتل کېدلې ،په ۱۳۷۳ او ۱۹۵۳ ز کې ورته ماشینونه او واټر پمپونـه نصب او ذخیرې ورته جوړې شوې.

دحرم له وسعت سره د زمزم کوهی هم په مطاف کې راغـی خـو چاروکیو تـر مطاف لاندې ورتـه ځـای جـوړ کـړ اوس طـواف کـوونکي نـه پـوهېږي چـې دزمزم کوهي ددوی تر پښو لاندې دی.

زمزم دحاجیانولپاره آب حیات دی ،دسعودي په تودوخـه کـې چـې طـواف وکړل شي ،اوستړیا وي ،خوله روانه وي نو یخ زمزم ددنیاله هرډول مشروب څخه ډېر خوندکوي ،ماته خوبیې آن اب کوثر رایادول ،دومـره بـه مـې وځښـل چې خومره به مې په خېټه کې ځایېدل، دا دزمزم ښه خاصیت دی چې خـومره وڅښـې خېټه نه پړسوي، ځانګړی خوندلري ډېرې خوږې لګېږي، او دنورو

www.melitahrik.com 0777 400 116

اوبوپه څېر ژر انساني حاجت ته اړتیانه پیښېږي زمزم هم تنده خړوبوي اوهم لوږه اشباع کوي.

ماډېر زیات څښل اوډېر خوندیې راکاوه، یوائې په حرم کې نه ،بلکې څوله زمزموډک بوتلونه مې خپلې خونې ته هم وړې وې . هلته مې هم زمزم څښل یوځل مې دوه بوشکې خونې ته وېوړې، او هلته مې پرې ښه ولمبل. ساینس پوهان وایي په ښو او روغتیایي اوبو کې چې کوم مواد په کار وي هغه ټول په زمزم کې شته دي ، سعودي چارواکیودزمزمود سړولولپاره ځانګړي اوماډرن ګامونه اخستي دي، اتلس کاله پخوا به یې دااوبه په یخ یخولې خو اوس یې ډېر مجهز، پلانټونه (سړې خونې)ورته جوړې کړې دي، داسړې خونې ډېرې بریالۍ او دومره ځواکمنې دي چې شپږ اوه میلیونه حاجیانولپاره پربمانه اوبه سړولی او ددوی تنده ماتولی شي.

دحرم دننه،مطاف ، بهرسالون ، لومړی پوړ دوهم پوړ اودریم پوړ په هر ځای کې دزمزمونلونه په ځانګړي مهارت چې نه لیدل کېږي غځېدلي اوزمزم پریمانه موندل کېږي.

د زمزمو ستر ستر پایپونه دابوجهل دتشنابونو خواته وېستل شوي دي چې حاجیان هملته خپلې بوشکې ډکوي موږ هم په نیمه شپه کې چې بیروبار نسبتاً کم وو په همدې ځای کې خپلې بوشکې ډکې کړې.

ځینې خلک د پیسوپه مقابل کې هم نوروته بوشکې ډکوي ،په دې ځای کې له لویو پایپونو کوچني پایپونه بېل شوي اوپه یوه وخت کې دوه درې سوه کسه ترې بوشکې ډکولی شي.

سعودي حکومت آن تر پنځوکیلو متروپورې دزمزم نلونه غځولي او آن غونډ یو او غرونوته یې خېژولي دي.

خو زمزموخپله سپېڅلتیا او پاکي وساتله غرونو ته وختلې خوزور واکیو او خدای ګوتهوته یې سرټیټ نکړ.

زمزم نه غوښتل چې د سعودي پاچایان اوشهزادګان پرې خپل ګناهونه ووینځي نو ضد یې وکړ هغه شاهي محل ته ونه ختلې چې سعودي پاچایانو دځان،خپلو کورنیو اونوروهېوادونو زور واکیو اوپاچایانو ته جوړ کړي دي دا شاهي محل له حرم سره نښتی باب الصفاخواته جوړ شوی دی،واکمنو ډېره هڅه وکړه چې دې محل ته زمزم وخېژوي ،ډېر قوي تکنالوژي یې وکاروله خو زمزم ور ونه ختل په داسې حال کې چې له دې محل څخه ډېرولوړو غونډیو ،غرونو اولېرې ځایونوته ختلي دي،اوهلته ترې خلک ټانکرونه ډکوي.

سعودي چارواکیو داخدمت کړی دی چې په مدني حرم یانبوي مسجد کې هم خلکوته زمزم ورسوي اود مسجد په هره برخه کې د زمزموترموزونه ایښې وي.

www.melitahrik.com 0777 400 116

د زمزم اوبه له دومره کارَونې سره هم نه کمېږي

له زمزم څخه یواځې دڅښلولپاره ګټه اخستل کېږي ، دنور استعمال لپاره دبئرداؤد (داؤد کوهی)په نوم بل ژور اولوی کوهی دی ، دناباوري روایاتوله مخې داکوهی حضرت داؤد ع وبستی دی،داکوهی دملک فهد په نوم دروازې ترڅنګ وېستل شوی دی ډېر ځواکمن اوپیاوړي واټرپمپونه پرې لګول شوي چې دټول حرم تشنابونو اود اوداسه ځایونوته یې اوبه ورکړي او دحرم صفایي هم پر همدې اوبو کېږي.

په دې کوهي کې ډول ډول کیمیکل اودواګانې ګډوي چې روغتیا ته زیان ونه رسوي، دشاهد په وینا ، دا اوبه هم له زمانو راهیسې کمې شوې ندي.

دوروستیو معلوماتو له مخې، دزمزم کوهی اوس په یوساعت کې ۳۹۶۰۰ لیتره اوبه ورکوي داکوهی ترځمکې لاندې څو سترګې لري تر مطاف لاندې دکوهي خوله ۱،۵۲ متره ،ژوروالی یې ۳۰ متره، په کوهي کې دولاړو اوبو حجم ۴ متره او په بیخ کې دکوهي قطر ۱۳ متره دی ترې دې چې یوه سترګه یې د اذان دځای لاندې ده.

دکوهي قطر له ۴۲،۱ تر ۲،۲۲ متره دی.

دزمزم کوهی له کعبې څخه ۲۱ متره لېرې دمقام ابراهیم خواته دی، اوس پر دې کوهي د ۸ ،۸۸ متره مربع په مساحت یوه ودانۍ جوړه شوې چې دمطاف لاندې ده اوله مسعی څخه ورته تر ځمکې لاندې لار ورغلې ده.

دزمزم لپاره له حرم څخه څو کیلومتره لېرې د کدَی په نوم سیمه کې په ۱۴۱۵ هـ س د ۱۵۰۰۰۰ یوسل اوپنځوس زره لیترو په ظرفیت ذخیره جوړه شوې ده ،له همدې ځایه دمدینې منورې په شمول نورو سیموته په بوشکو اوټانکرو کې زمزم وړل کېږي.

دزمزم اوبه دډېروښکاره اوپټو ناروغیو درملنه ده اوپرځمکه دالله له نعمتونو څخه ګڼل کېږي.

د حرم امامان

دحرم لوی خطیب قاري دکتور سعود بن ابراهیم شریم دی، خو دی ډېروخت نه وي ، دحرمینو ریاست دهر وخت لمانځه لپاره بېلابېل امامان ټاکي اکثره یې ځوانان وي ځینې یې دومره خوږ غږ لري او دومره خوندور

اوله درده ، ډک قرائت کوي چې ډېر سخت زړي انسانان هم ژړوي،يوماښام يو ځوان قاري په خپله په لمانځه کې په ژړاشو ، دده دژړا له اورېدلوسره په ده پسې ولاړ ميليونونه انسانان هم په کريکو کريکو په ژړاشول، فضا دکريکو انګازو ونيوه،امام دومره ژړا ونيوه چې قرائت يې نشو کولی څلور پنځه واره يې قرائت پيل کړ، خوکولی يې نشو داماښام د ژړا ،کريکو ،درد او فغان ماښام وو ،دهيچا سترګه هم وچه نه وه.

قاري سديس هم کله کله لمونځ ورکاوه خو مولنا يار محمد (ملا اکرم)به ويل چې اوس په خلکو کې دقاري سديس محبوبيت ځکه کم شوی چې هغه درباري شوی او دشاهي کورنۍ زوم شوی دی، دهغه په وينا ، سديس اوس ددولت پاليسۍ تعقيبوي ،پر دولت او کړنو يې نيوکه نه کوي، مولنا يار محمد داهم وايي چې دسعودي د حج اواوقافو رياست يوه کمېټه جوړه کړېده، چې دجمعې او اخترونو خطبې جوړوي او د حرمينوپه شمول ټولو مساجدو ته يې لېږي .داخطبې سياسي ندي ، ددولت لخوا علماووته خبرورکول شوی چې دامريکا ،استعمار،شاهي کورنۍ، وينښتابه او...په اړه به څه نه وايي. دلته واک په حقيقت کې يوازې له شاهي کورنۍ سره دی ټول لوړ پوستونه دهمدوی په واک کې دي.

د ۱۴۳۱\۱۲\۲۷ جمعې په ورځ چې کوم خطيب خطبه واورولـه نو اواز يې هم ښه نه و، قرائت يې هم ښه نه ، نه داسلامي امت په درد اوستونزو ،خبرې ،نه کومه، استراتيژي، اونه کوم تصميم.

دجمعې په يوه بله خطبه کې دفلسطين مجاهدينو ته دعاوشوه، خو دافغانستان اوعراق مجاهدين چايادهم نکړل،په همدې ورځ په طواف کې

www.milltahrik.com 0777400116

يوتن کوچنی کيسه برلاس په لاس ونيول شو ،خوډېر عذريې وکړ د تېښتې لار يې هم نه وه نو بېرته خوشې شو.

دحرم نور مشهور او خوږ غږي امامان له شريم اوسديس پرته ماهر،صريم اودکتور صالح دي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

متواګان

متواګان هغه خلک دي چې د نظم او نسق په راوستلو کې مرسته کوي، خلکو ته لارښیي ،امر بالمعروف او نهي عن المنکر کوي، لمانځه ته صفونه برابروي دبیروبار مخه نیسي لارې خلاصوي او .... د شاهد په وینا ، د امهال په حرم کې اته زره رسمي متواګان کار کوي، په متواګانو کې ښځې هم شته دي،ښځینه متواګانې په تور حجاب کې او دځینو خو آن سترګې هم په عینکو پټې وي پر لاسونو یې دستکشي او پرپښو جرابې وي.

ډېرې زړورې دي کومه ښځه چې بې نظمي کوي یا ورسره غږېدل غواړي نو دنوم په اخستلو پرې غږ کوي (یا فاطمه، یا عایشه یا خدیجه یا مریم...) زه لومړی حیران وم چې دا متواګانې څنګه ددوی نومونه اخلي او څنګه یې پېژني ځکه چې ددې ښځو نومونه نه ددوی په جامو لیکل شوي او نه یې بل چېرته لیدل کېږي.

وروسته پوه شوم چې دا متواګانې هسې ددوی د پام را اړولو لپاره دوی ته د یو اسلامي نوم په یادولو غږ کوي او دا یې خپل نومونه نه دي، یوځل یې هندۍ ښځې نظم ته رابللې خوهغوی په ژبه نه پوهېدې دیوې لستونړی یې لنډ و په اشاره یې پوهه کړه ،ښځې تسبیح تهلیل او ذکر ته رابولي،ځینې متواګان د پیسو لپاره خلکو ته په بایسکلونو طواف ورکوي ځینې کوچنیان هم دا کار کوي. د بایسکلونو لپاره په دوهم او دریم پوړکې خپل ځایونه ښه شوي دي دکرایي طواف نرخ هم توپیر مومي او ددوه نفرو تر جوړ جاړې پورې اړوند دی له یو نیم سل ریاله تر څلورسوه ریالو پورې .

www.melitahrik.com 0777400116

یوه ورځ مې سحر په دوهم پوړ کې یوتن برېتور بې رږیرې عرب ځوان ولید چې له یو کوچني سره یې په بایسکل کې دطواف داجورې په اړه چنې وهلې ،ماویل څه کوم ناروغ یاسپین رږیری به ورسره وي، خو چې په نرخ جوړ شول،ګورم چې خپله په بایسکل کې کېناست ،حیران شوم ځکه دی ډېر ځوان و اوظاهراً یې هېڅ عیب نه درلود.

دحج په ورځوکې یې زموږ له اخونزاده صاحب څخه څلورسوه ریاله اخستي وو، ،مولنا یار محمد زموږ یوسپین رږیری حاجي خپل داسې یو دوست ته چې فرانسوی رږیره یې وه دڅلورسوه ډالروپه مقابل کې سپارلی وو،چې عرفات ،مزدلفې ،منی ته یې بوځي اوطواف هم پرې وکړي، هغه ډېرو ځایونوته دشرکت په موټرو کې بیولی و وروسته یې ترې پیسې اخستي وي اوله طواف پرته یې پرېښی و.

ښځینه متواګانې هڅه کوي چې ښځې او نارینه سره بېل کړي ،بېل یې کېنوي اوپه بېل بېل ځای کې پرې لمونځ وکړي،خو داکار دبیروبار په ورځوکې شونی نه وي، خوچې بیروبار کم شي بیا ښځې تر ډېره حده ځانګړو ځایونوته بېول کېږي.

په مطاف کې دکعبې ترڅنګ ښځوته دلمانځه اجازه نشته ،خو په هر لمانځه کې دمتواګانو او ښځو لانجه وي، متواګان غواړي چې دوی ووځي او دښځوځای ته ورشي خو دوی سترګې شخوي اونه وځي اوپه همدې جنجال کې سلګونه ښځې همدلته په لومړیو صفونوکې له نارینه وسره اوږه په اوږه لمونځ کوي خوپه مدینه منوره کې بیا داسې نده ،هلته دښځولپاره ځوځایه ځانګړي ځایونه ټاکل شوي اوښځې مجبورې دي چې هلته ورشي اوهملته له ښځوسره لمونځ وکړي. په حرم کې دښځینه و ځای ښځینه پاکوي

www.melitahrik.com
0777 400 116

،دتنظيف ښځينه عمليه شين يونيفورم اغوندي اودتنظيف كارتونه يې په سينه ځړېدلي وي دبايسكلونولپاره خو ځانګړي ځايونه ټاكل شوي دي خو ځينې حاجيان پر دې ځايونو قناعت نه كوي، يوه شپه يوه بجه (نيمه شپه)طواف ته لاړم ګورم چې مطاف او دكعبې شاوخوا بايسكلونو نيولې ده، معيوبين ،زاړه اوښځې ټول راغلي همدلته طواف كوي ددوی دې كار طواف كوونكي له ستونزو سره مخ كړي و. هرڅوك تروش و خو ماڅكه نه ملامتول چې دوی هم يوې مينې،يواحساس اويو درد دلته راوستي وو همدا ورته ښه موقع وه، چې كعبه لمس كړي،حجراسود ښكلول خو ورته هسې هم دهما سوری وو.

ملګري

زموږيو ملګری سيدخان له اصله اريوب ځاځی دی خوهراتی شوی دی، دالله داد رضايي په وينا ، ۹۵كلن دی خولاهم دبشپړې روغتيا خاوند دی تراوسه يې ايله څلور غاښونه پرېوتي دي سيدخان په جامه اوژبه له هراتيانوبېل ښكارېده ماته يې دخپل ژوند ډېرې كيسې وكړې،ويې ويل چې درې ودونه يې كړي اودرې واړه له پېغلو سره سيدخان وويل چې كړوسې يې غټ غټ بچيان لري د هغه په وينا ،پخوادموټرو سوداګر و اوافغانستان ته دموټرو له لومړيوواردوونكيو څخه دی هغه دخپلو خاطروپه ترڅ كې وويل چې كله يې لومړی ځل هرات ته موټر راووست نوپه هرات كې ډېرورنه پيدا كېده،بالاخره له ننګرهار څه يې راوغوښت. هغه وايي زامن يې سوداګران اوښه شتمن دي.. په حج كې له ډېرو سپين ږيرو مراسم ګډوډ شول خودی له ډېر وځوانانو هم تكړه و سيدخان اوس له

هراتيانو سره خېښي کړېده، له خبرو يې ښکارېده چې لمسيانو يې خپله ژبه له لاسه ورکړېده او ددوه درې ميليونو پښتنو غوندې په فارسي کې ذوب شوي دي.

زموږ له ډېرو ملګرو سره دهغوی مېرمنې هم وې ملګري مو ډېر دهرات اوبادغيس وو خو دکابل ،لوګر،ننګرهار او سېدونکي هم پکې وو.

www.melitahrik.com
0777 400 116

مفتیان او فتواګانې

دننه په حرم کې یوهندي عالم چې واقعاً متبحر اوجید عالم وو هره ورځ دخلکو پوښتنوته ځوابونه ورکول، هغه ته یوه څوکۍ ایښودل شوې، وه ډېرخلک به ترې راتاو و ډېرې پوښتنې به دحج دمناسکو په اړه وې هغه په اردو ،هندي ،عربي او انګلیسي ژبوپوهېده، کله کله به یې فارسي ته هم لاس واچاوه.

له ده پرته حرم ته نږدې دشرکة المکة په څلورم پوړ کې دفتوا اواستفتالپاره نهه ځایه ټاکل شوي وو ،دشپې تر ناوخته به نهه تنه مفتیان ناست وو اوله هر مذهب سره سم فتوابه یې ورکوله،فتوابه ډېره لنډه او قناعت ورکوونکې وه .له دې سره ماته زمادخونې دملګري اوزموږ دکاروان دحج دمعلم مولوي احمدي فتوا راپه یاده شوه .کیسه داسې وه چې زموږ یو حاجي ملګري دعمرې لپاره احرام کړی و خوځه کار ورته پیداشوی و اوعمرې ته نشو تللی له موږ څخه یې وپوښتل چې ایااحرام بېرته خلاصولی شي؟ مولوي احمدي به له ځواب څخه ځان تېر وېست اوکوټلی ځواب یې نه ورکاوه، زمازړه تنګ شو (هو)ځواب مې ورکړ، هغه شخص په خوښۍ ووت وروسته احمدي ماته مخ راواړوه ویل یې دالله ج بنده ولې دې دومره ژر اواسانه ځواب ورکړ ماغوښتل چې مستې پرې راوړم اوبیاځواب ورکړم.

روغتیا

په جروال کې دافغان حاجیانو لپاره ددرملنې ځای ټاکل شوی او دادافغان حاجیانو رسمي درملځی اوکتنځی وو اوباید ۳۵ زره افغان حاجیانوته یې روغتیایي خدمتونه برابر کړي وای، خوهلته دحج دنورو برخوپه څېر دابرخه هم ډېره کمزورې وه زه خوالحمد الله تر پایه هلته ورتللوته اړ نه شوم اونه دومره ناروغ شوم خوچې نور حاجیان به ورغلل ډېر زیات شکایت به یې کاوه، کله به یې ډاکټرنه وو، اوکه ډاکټربه وموندل شو بیابه درمل نه و په پیل کې پکې ارزان بیه درمل موندل کېدل خوپه وروستیو ورځوکې به داتشې ګولۍ هم نه موندل کېدلې، وزیر صاحب محمدیوسف نیازي ته څو ځله شکایت وشو خوهغه به داپړه دعامې روغتیا پر وزارت ور اچوله.

دحج اواوقافو وزارت چې له حاجیانو کومې پیسې اخلي نو ددرملو اوډاکټرانو برخه هم په کې وي اووزارت له ځان سره لسګونه ښځینه اونارینه ډاکټران هم بیایي دې ډاکټرانوته دوړیاحج زمینه هم برابرېږي او معلومه اجوره اوسفرخرځ هم ورکول کېږي خودلته هم داچانس هر ډاکټر ته نه ورکول کېږي بلکې روابط پرضوابطو لومړي وي، اخلاص، زړه سوی اهلیت ،دنده مقدسه ګڼل په کعبه کې هم شعار وي.

ډېر حاجیان له ځان سره ځینې ډېر کاربدونکي درمل وړي، هلته زکام، ځان درد ، اوتبه ډېره وي اوافغان حاجیان هم دهمدې ناروغیودرمل وړي زما ، ماما استاد حبیب الرحمن هم له ځان سره ډېر درمل وړي وو دهغه ځوی حبیب الله ددرملوعمده پلورنځی لري حبیب الله خپل پلارته هغه درمل ورکړي وو چې کمپنیو دسمپل (نمونې)لپاره ورکړي وو ښکاره ده چې کمپنۍ دپیرونکیو دجلب لپاره ښه نمونه جوړوي له همدې درملو ماته هم رارسېدل چې ورسره به هغه دچاخبره ناروغي ټک اوپترې شوه.

په سعودي کې درمل ډېر قيمت دي، يو پاکټ پاراستامول په افغانستان کې پنځه افغانۍ دي خو هلته په شپږ رياله ۷۸افغانۍ پلورل کېږي البته پاکټ او کيفيت يې ښکاره توپير درلود، شاهد به ماته ويل چې که دوستان مو حج ته راتلل نو له ځان سره دځينو لومړنيو ناروغيو ددرملو راوړلو ته يې وهڅوئ، ځکه دلته ډاکټر او درمل ډېر ګران بيه دي.

هم سر لاړ او هم سرسر

حاجيان حرص لري چې ډېرې عمرې وکړي، په ځانګړې توګه افغان حاجيان خو ډېرې عمرې کوي، دا اختلافي خبره ده چې په حرم کې دننه شخص ته ډېرې عمرې کول ډېرثواب دی او که طوافونه، ماهم اوه عمرې وکړې، خو دپنځو عمرو احرامونه مې حرم ته له نږدې پنځو ميقاتونو وکړل، حديبيه، جعرانه، تنعيم، اضاءاللبن او ....دهرې عمرې لپاره مو له نوي ميقات څخه احرام کاوه.

خوزموږ سره ملګرو بيا عمره خپل يو ځينی کارباله، داسې افغانان مې هم وليدل چې دورځې دوه او درې عمرې يې کولې زما ملګري عبيدالله، عسل، يارمحمد او نورو پنځلس عمرې کړې وې يوه ورځ يې راته وويل چې نور يې د سرپوستکی له ډېرو خريلو سوځي ځکه چې له هر ځل عمرې وروسته بايد دسر وېښته يا وخرييل شي او يا لنډ شي خو دوی به خرييل.

يوه ورځ نيمه شپه دعمرې داحرام لپاره جعرانې ته له ملګرو سره روان وم، له عمارې بهر مو موټر ته انتظار کاوه چې دوه درې نور افغانان هم راسره ملګري شول، هغوی راته وويل چې تاسې له هر ځايه احرام تړئ موږ

هم درسره ملګري یو ،خیر موږ یو فلاینکوچ ته ورته موټر دوه طرفه دربس کړ،له نویو ملګریو شویو افغانانو څخه یوله ماسره مخکې سیټ کې کېناست،ترې مې وغوښتل چې ځان را وپېژني ځان یې عبدالهادي دلښکرګاه ښار دکارته لګن اوسېدونکی راوپېژانده،عبدالهادي، وویل چې دې په لښکرګاه کې حمام لري او له حج سره یې مینه بې ساري وه،خو نه دده اونه یې دپلار نوم په قرعه کې راووت. هغه وایي ددې لپاره چې دحج کار یې شوی وي نو کابل او کندهار ته یې ثوځله منډه کړېده،دهغه په وینا، پلار یې وړاندې هم حج کړی خودده لومړی ځل و عبدالهادي وایي چې له ډېرو ګرځېدو راګرځېدو وروسته بالاخره یوچاراته وویل چې دنفر په سر پنځه نیم زره ډالر راکړئ دحج اواوقافو له وزیر یوسف نیازي څخه درته فوق العاده امر اخلم، عبدالهادي وایي چې پنځه نیم زره ډالره ما اوپنځه نیم زره ډالره زماملګري محمد نبي ورکړل او هغه کس دا یوولس زره ډالر په بانک کې پخپل نوم تحویل کړل، عبدالهادي وایي چې دې شخص له ژمنې سره سم ما او محمدنبي ته فوق العاده امر واخست، زموږ پاسپوټونه جوړ او دحج کار مو یقیني شو، دهغه په وینا ،له پرواز څخه دوه ورځې وړاندې دحج اواوقافو وزارت لخوا ورته وویل شول، چې کوم زورور خپل ملګري او دوستان حج ته لېږي اودپاسپورټونو له منځه یې د ۲۳او ۳۹ترمنځه هغه پاسپورټونه چې کارونه یې خلاص وو، ویستلي او سهمونه یې خپل ځان ته اخستي دي،اوپه دې منځ کې دمحمد نبي پاسپورټ هم وبستل شوی دی نوځکه دهغه کار خراب شو.

عبدالهادي زیاتوي کله موچې له اړوند شخص څخه ببرته پیسې وغوښتلې نو هغه راته وویل چې ماخو له دې پیسوڅخه ډېر رشوت ورکړی اوډېر لګښت مې کړی دی داچې ستاسوپر حق بل ثوک ظالم شونوپه دې

کې زماګناه څه ده؟ خوله دې ټولو سره عبدالهادي خوښ وو چې دده دحج کار وشو او الله ج خپل حضورته وغوښت.

هغه وایي چې په افغانستان کې ډېر وځورېده ډېر وکړېده، اوډېر تاواني شو خوداچې با لاخره دحج کار یې وشو خوښ دی اوهغه ټولې ستونزې او تکلیفونه ترې هېر دي.

عبدالهادي له دې څخه هم خبر کړم چې دهلمند دحج اواوقافو رئیس دحج ۷۵ ،سهمونه پټ کړي، وو او دولت پرې خبر شو چې له همدې امله یې بندي هم کړ.

دحج په پروسه کې دایوځینئ بې عدالتي نه ده، هر چارواکي تر خپل وس ل خپل موقف څخه ناوړه ګټه اخستله په همدې ورځ خبر شوم چې دمشرانو جرګې دهغه وخت مرستیال او اوسني رئیس فضل الهادي مسلمیار خپل ۸۰تنه دوستان او ملګري بې نوبته له ځان سره په یوه الوت کې افغانستان ته راوستل، دده په دې کار ډېر افغانان خفه وو.

له پښتنو سره دتبعیض دردو نه په حرم کې هم اورېدل کېدل، دګل عالم په نوم یو تن چې ځان یې اصلاً دکابل دسروبي او اوس دتخار اوسېدونکی راوپېژانده راته وویل چې ته مې په تلوېزیون کې ډېرلیدلی یې، اوډېرې سپینې اوحق خبرې کوې، نو مهرباني وکړه په کابل کې ماته هم زمینه برابره کړه چې خپلې ستونزې درسنیوله لارې چارواکیوته ورسوم، هغه خپلې ستونزې پیل کړې: (په۱۳۳۷هـل یا ۵۲کاله وړاندې حکومت په تخارکې شاړې ځمکې راکړې موږ په ډېر زحمت او دخولو په تویولو داشاړې او دښتې ابادې کړې حکومت په هغه وخت کې قبالې رانکړې اوویل یې چې که اوس قبالې درکړو نو ببرته تښتئ.

www.melitahrik.com 0777 400 116

تاسو ته به شل کاله وروسته قبالې درکوو، شل کاله وروسته په **۱۳۵۷** هـ ل کې په افغانستان کې کودتاه وشوه، موږ له خلقي رژیم څخه قبالې وانه خستې، پاکستان ته مهاجر شوو، هلته په چارسده کې اوسېدو جهاد مووکړ، قرباني مو ورکړه، د کمونیستي رژیم له سقوط وروسته چې استاد رباني په واک خبېته واچوله نو زموږ ځمکې او کورونه یې تاجکو او خپلو قوماندانانو ته ورکړې، او موږ یې وشړلو.

هغه وايي چې يواځې زما سل جريبه آبي ځمکه يې رانه نيولې، په خپل وطن کې مونه پرېږدي او اوس هم په چارسده کې يو.

www.melitahrik.com
0777 400 116

د مېږه او مېږمنې مینه

دمېږه اومېږمنې ترمنځ مینه طبعي خبره ده الله ج هم ،له مېږمنې اومېږه سره مینه دخپل رحمت اووجود نښه بللې ده ځینې افغانان دخپلو مېرمنو سره مینه لري خو ځینې نور یې بیا څاروي اووینځې بولي . خلک وایې چې عربان له ښځوسره ډېره مینه لري خوزه وایم چې ددوی مینه له عاطفي تړون او طبعي محبت څخه ډېرد شهوت داور دسړولو اړخ لري مینه به هم وي خو دشهوت اړخ یې پیاوړی دی.

افغانـــان دومـــره ددود اودســـتور پـــه لومـــوکې نښـــتي دي چـــې آن لـــه خپلو مېرمنو اومېړونو سره خپله مینه ښکار ولی هم نشي،په ځانګړې ډول که دمور اوپلار پر وړاندې ورسره موسکا هم وکړي نود سپین سترګي ،بې حیا او بې شرمه ټاپې پرې وهل کېږي خو په نورو ملتونو اوهېوادونوکې بیاداسې نده،په حرم کې مې یوه ښځه اوخاوند ولیدل چې په یوه قرآن کې یې تلاوت کاوه، یوه په لاس کې نیولی اوهغه بل هم په کې تلاوت کاوه، دذوق دا وحدت ،دا وجداني همغږي، دخوښې دومره ورته والی چې په یوه سیپاره ،یوسورت،یومخ اویوځای کې دې تلاوت وشي ، یو دې دیو مخ له تلاوت وړاندې فارغ شي اوبل ته دې انتظار کوي دمینې انتها نه ده نوڅه ؟کله کله یوبل ته موسکي شي داسې هم نده چې هلته دقران عظیم الشان نسخې نشته ده ،په حرم کې دقرانکریم زرګونه نسخې پربمانه پیداکېږي خو ددوی ددې کار لامل اروایې توافق اوپخپلوکې بې کچه مینه ه ده.

همدا راز په حرم کې مو یو ځوان اندونیزیایی ولید چې دخپلې ځوانې مېرمن اوږې یې چاپې کولې.

داختر په دریمه ډېر سخت باران وشو یو سعودی لوندخیشت له یوې بنځې سره روان و یو چاپرې غړو کړ چې شیخه په تکلیف شوې لږ ځان هوسا کړه هغه خپلې مېرمن ته اشاره وکړه او ویې ویل چې دا راسره وي نودژوند هېڅ ستونزه راته ستونزه نه بنکاري.

دمالیزیا دپلازمېنې کولالمپور اوسېدونکی شهراود چې وروسته به یې په اړه په تفصیل څه ووایو زما ملګری شو ډېر نېک او صمیمي شخص وو ماورته وویل چې نن غرمه زما مېلمه شه،خو هغه بخښنه وغوښته ویل یې چې له خپلې مېرمنې سره وعده لرم هغه راته په تمه ده له ماپرته ډوډۍ خوند نه ورکوي،ماورته وویل خیر دی دواړه زمامېلمانه شئ،خوهغه وویل چې له خپلې مېرمنې سره له مشورې وروسته به دهویانه ځواب درکړم.

د حرم پاکي

شاهد وویل چې دحرم کچره یاپه حرم کې پیداکېدونکې او کارېدونکې توکي لومړی دټاکل شویو کسانو لخوا په ستر و پلاستیکي کځوړوکې راټولېږي بیا داکځوړې په کوچنیوبربښنایي ګاډو(کراچیو)کې اچوي ، داکراچۍ چې دکوچنۍ ریکشې په اندازه دي او ډېرورلري کثافت یوبل ځای کې لویوګاډو ته وړي بیاله هغه ځایه په کوچنیو مازدا موټروکې دمروه په استقامت ټاکل شوې ځای ته لېږدول کېږي اوله هغه ځایه بیا په لویو مازدا موټروکې دمنی خواته وړل کېږي هلته ورته ځایونه جوړشوي اودکېمیاوي موادو په واسطه بې له دې چې وسوځول شي، له منځه وړل کېږي .داموټر اوګاډي په حرم کې په بطریوګرځي شاهدوایي، چې داموټر

www.melitahrik.com
0777 400 116

جک لرونکي دي آسانه خالي کېږي اوآسانه بارېږي شاهد داهم زیاته کړه چې دسعودي حکومت په هر ځای کې پراور بلولو سخت بندیز لګولی دی،ځکه چې په سعودي کې تېل ډېر دي او دسوځېدنې اواور لګېدلو امکان ډېر دی، دشاهد په وینا دحج په ورځوکې په هرو۲۴ ساعتونوکې شاوخوازر موټره کچره یا کارول شوي توکي چې ډېر یې ګیلاسونه،بوتلونه اوپلاستیکونه دي له حرم څخه وېستل کېږي او دتنظیف چارې ۲۴ ساعته روانې دي، دحرم دتنظیف لپاره ځانګړې اداره ده، ټولې سیمې وېشل شوې ،نوکریوال اشخاص ۲۴ ساعته کارکوي کوم ځای چې لږ هم ناپاک شي سمدستي صافي کېږي دحرم غولی او مطاف په یوه ډول ځانګړو برس او جارو لرونکیو ماشینونو چې په ټایرونو ګرځي وینځي داماشینونه د اوبو او ځانګړې شامپو ځایونه لري او په اتومات ډول پرځمکه توېږي ،په مخکې برخه کې ځای پرځای شوي برسونه غولی وینځي او شاته تاري جارو یې صافي کوي او وچوي یې ،مطاف هره ورځ اته ،نهه بجې وینځي خوهره ورځ پکې بیروبار وي بیادتنظیف عملیه پکې له ډېره ځایه پلاستیکي پټۍ راتاوه کړي هلته طواف کوونکي نه پرېږدي هغه ځای ژر پاک کړي بیاهغه ځای طواف کوونکیوته پرېږدي، له بل ځایه پټۍ راتاوه کړي.

هرکال په میلیونوکسان حج ته ځي په حرم کې ډېر بیروبار وي سره له دې چې حکومت دبوټانو ،څپلیو اوضروري شیانو د ایښودلولپاره زرګونه رفونه جوړ کړي دي خوبیاهم ځینې حاجیان خپل شیان بې ځایه ږدي خودتنظیف عملیه چې راشي نو هر څه چې له رف څخه پرته ایښودل شوي وي هغه که هرڅومره قېمتي شی وي په کچرې کې یې پورته کوي اوبهر یې وړي ،دتنظیف عملیې دحرم په هره برخه کې پنځه شپږځایه جوړ کړي چې ډېر دکار اوقېمتي شیان پکې پراته وي ډېر یې لاسي بکسونه او چترۍ

www.melitahrik.com 0777 400 116

وي، هرڅوک چې جنس يې نادرکه شي بيا يې همدلته لټوي ،دلته په هره برخه کې د اجناسو ډېرۍ (کوټې)وي اوهرڅوک پکې خپل جنس لټوي،خودبل جنس که هرڅومره قېمتي وي، لاس نه وروړي،اونه يې دحرم دتنظيف عمليه ځانته اخلي ،ډېرځله چې دکوم حاجي جنس ورک شي، بيا ورپسې سرنه ګرځوي اونه ورپسې ګرځي يو حاجي دبل حاجي له بيک اوسامان سره کار نلري،په مطاف کې چې څوک څه ومومي نوپورته يې نيسي ترهغې چې خاوند يې پيداشي که خاوند يې پيدانشي نو بيايې دحطيم پرديوال ږدي له هغه ځايه يې مربوط کسان وړي.

ماڅوځله شيان راپورته کړل بيابه مې دحطيم پرديوال کېښودل يوځل مې ډېر لوکس او قېمتي ګلدوزي څادر راپورته کړ ډېر مې پورته ونيوه خوخاونديې پيدانشوپه همدې کې له کلک ټېل او بيروبار سره مخ شوم دومره ټېل چې هېڅ پوه شوی نه يم چې داڅادر له ماڅنګه ولوېد؟ دمکې ځينې کوڅې دکابل په څېر ناپاکه اوله کثافاتوډکې دي چې بوی يې لارويان په تکليفوي.په حرم کې دقېمتي شيانو دساتنې لپاره په هره خواکې ځانګړي ځايونه جوړ شوي دي ،په هره خونه کې سلګونه رف ته ورته کوچني صندوقونه دي چې څوک خپل جنس وروسپاري نوپه يوه خانه کې يې بند کړي،د رف کيلي (چابي)له مسؤولينوسره وي، اوده ته يې په کاغذ ليکل شوی نمبرورکړي، کله چې بېرته خپل جنس غواړي نو هماغه نمبر ورکړي اوخپل جنس تر لاسه کړي.

دپيسو ،مبايل ،پاسپورت او سروزروپه څېر قېمتي شيانو دموندنې لپاره د ابوجهل دکور ترڅنګ دورکې دفتر دی خلک چې داشيان وموم‍ي نوهلته يې وروړي او دچاچې څه شی ورک شي نو هملته مراجعه کوي

د مسجد د ننه يې ښوځايه په ښوژبو ليکلي چې مهرباني وکړئ خپل بوټان په پلاستيک کې تاو او په خپل مخ کې يې کېږدئ.

www.melitahrik.com
0777 400 116

ببلا ببلې لیدنې

دحج بنسټیزه فلسفه په نړیواله کچه دمسلمانانو خپلمنځي پېژندګلوي ده،حج داسلامي امت نړیواله کنګره ګڼل کېږي ، دحج یوه موخه داده چې دنړۍ دګوټ ګوټ مسلمانان یوبل وپېژني ،له ستونزو یې خبر شي دیوه بل له عنعناتو ،دود او دستور سره بلد شي ماهم هڅه کوله چې کم ترکمه یوځل خو دیو هېواد اوسېدونکی راپیدا او ورسره دزړه خواله وکړم، له ډېرو سره کېناستم ، له ډېرو سره مې دزړه خواله وکړه له ډېرو سره مې دردونه شریک شول ،ډېرتکړه تکړه او با احساسه ځوانان او مېرمنې مې ولیدې، دصفا اومروه ترمنځ د مراکشي،المغربی ،تونسی،پاکستانی اوبنګله دېشي مېرمنو سره زماتفصیلي خبرې مو وړاندې ولوستلې له سوډانی نفیسې او نهال او دهغوی له ملګروسره زموږ دهر اړخیز بحث څوتکي موهم درته واورول ، له ماسره دنړۍ له مسلمانانوسره داړیکوپه جوړولوکې شېرزمان هم ډېره مرسته کوله، دشېرزمان دادوهم ځل حج و خوبیاهم دخپلې خونې له ملګروسره یوځای نه ګرځېده،که تر حرم شریف به ورسره یوځای راهم غی دلته به ترې بېل شو،هغه دباب عمرې او باب فهد ترمنځ دحرم په دوهم پوړ کې ځانته ځای ټاکلی و ډېر وخت به همدلته یواځې ناست وو، یابه یې تلاوت کاوه یابه یې دنړۍ دکوم هېواد له حاجي سره په اشارو خبرې کولې ،هغه به راته ویل چې فارسي له خپلې نیمګړې اردو سره یوځای کوم او مخاطب پوهوم.

دکوالالمپور اوسېدونکي شهراودبن ابراهیم په حرم کې دبنځوله بې حیایۍ اوبې باکۍ،له بې ځایه لاړوتوکولوسر ټکاوه، همدا راز بې ځایه دنارینه اوښځینه وو پرخوب، بې نظمۍ او له احرام سره پرخوب چې کله

www.meltahrik.com 0777 400 116

کله انسان بې ستره شي، دزمزم پر اسراف اوبې ځايه کارولو ،دګيلاسونو پرضايع کولو ډېرخفه وو ،هغه افسوس کاوه چې ځينې خلک وخت او پيسې لګوي خو اعظمي ګټه ترې نه اخلي.

شهراود لنډه کې ږيره درلوده، سپينه خولۍ ،سپين سان پرتوګ ،نخودي کميس يې په تن وو ،دهند دحيدرآباد دايالت دفروټ frotاوسېدونکی ځلوېښت کلن محمد فصيح الدين دمحمد رفيع الدين زوی سره مو هم بنډار وکړ.

هغه راته وويل چې په هندکې ځلورسوه ميليونه مسلمانان دي خو حکومت ورسره تبعيض نه کوي هغه له مسلمانانوسره د هند دحکومت پر چلند راضي و ،هغه داهم وويل چې دهند دنفوس ځلوېښت سلنه مسلمانان دي خو حکومت داشمېره پټوي اووايې په ۲۵ سلنه قانع کېږي.

محمد فصيح الدين ،افغان ولسمشر دامريکا سړی اوپه افغانستان کې د امريکايانوپرضد جهاد حق بولي هغه وويل چې په هرو سلو حاجيانو يو ښوونکی لرو، دذاکر نايک په اړه زماديوې پوښتنې په اړه يې وويل چې دی نايک نه پېژني اوښايي دپاکستان اوسېدونکی وي. داېواخې فصيح الدين نه وو چې داسلامي نړۍ مشهور او نوموتی عالم او داعي، نابغه ډاکتر ذاکرنايک يې نه پيژنده، بلکې ما په ډهلي او ممبيي کې له څو نورو هندي مسلمانانو سره هم ياد کړ خوپه هغوی کې هم ځينو نه پېژنده.

دپاکستان دپنجاب ايالت دچکوال ولسوالۍ دتله کنګ اوسېدونکی نواب خان دغلام غوث زوی هم دحرم په خادمانوکې و له هغه سره مې هم دچکوال دوضعيت په اړه خبرې وکړې، ورته مې وويل چې شل کاله وړاندي له کراچۍ څخه دچکوال اوتله کنګ پرلار سوات ته تللی يم.

www.melitahrik.com 0777 400 116

هغه راته وویل چې د سعودي حکومت هر وخت پاکستان ته ویزې ورکوي چې خلک د حرم د خدمت لپاره راولېږي دا ویزې وړیاوي خو ایجنټان (استازي یانماینده ګان)یې پلوري، هغه وویل چې داویزه څلورمیاشتې وخت لري او تېرکال په ۵۵۰۰ او سږکال په ۲۵۰۰ کلدارو پلورل کېدله نواب وايي ماهم همدا ویزه واخستله او حرم ته راغلم ددې تړون له مخې به دوی څلور میاشتې د حرم خدمت کوي نو ددوی ټول لګښت لکه دالوتکې ددوا ړو خوا وو ټکټ خوراک، څښاک، ځای او هرڅه د سعودي په حکومت دي او هره میاشت ۵۰۰ ریاله دجیب خرڅ هم ورکوي دی وايي چې ددوی ګټه داده چې نور په درې لکه او دوی په ۲۰۰۰ کلدارو حج کوي او د حرم خدمت خود ځان لپاره بېل ویاړ او نېکمرغي بولي .دده په وینا دده وخت د ۲۰۱۰ ددسمبر په نهمه پای ته رسېږي ،نواب خان په خپل وطن کې دربوري کوي.

نواب خان داهم وویل چې دلته د حرم د خدمت د کمپنۍ مشر سعودی دی او نور ټول کارکوونکي یا پاکستانیان یا هندیان اویابنګالیان دي، خو اویاسلنه یې پاکستانیان دي هغه وویل دزمزمود ترموزونو کارترنورو دروند دی یواځې پاکستانیان داکار کولی شي،نواب زیاته کړه چې د حرم کار درې شفته دی ،اوپه هر شفت کې کم ترکمه دوه زره تنه خدمت کوي دنواب دوی داکار له باب العمره څخه تر باب الفهد پورې دزمزمو د ترموزونو څارنه یاتش ترموزونه وړل اوډک راوړل دي.

ددوی او دمطاف ترمنځ یوه بله برنډه هم ده خوپه دې برنډه کې دزمزم لپاره ترموزونه ،نه بلکې هلته نلونه دي دده په وینا ، له یوې دروازې تربلې دترموزونو په برنډه کې ۱۴ تنه او دنلونوپه برنډه کې ۵ تنه توظیف دي کله چې په حرم کې دماسخوتن لمونځ په جماعت اداشي، نو ډېر خلک

www.melitahrik.com 0777 400 116

خپلو خونو ته ځي او پرسړکونو ډېر بیروبار وي په کوم اوږد پله چې موږ تللو ډېر پراخ او دوه سړکه وو او د ترافیکو پرمخ به هم تړلی وو خو بیا هم د ازدحام له کبله تګ پرې د مېږي پرپښو و یو ځل د لته له یوې د اسې ځوانې تورپوستې سره مخ شوم چې الله ج د بدرنګۍ بشپړه نمونه پیدا کړې وه ،ما ویل راځه د نړۍ د بدرنګې په توګه یې یو انځور واخلم بله موخه مې د خپل دیو ترورزي ځورونه وه.

دهغه مېرمن هم لږه توره ده ماویل راځه که ددې انجلۍ عکس (انځور)دې واخست ،هغه ته به ووایې چې په مکه کې مې ستا خینه ولیده، او دایې عکس دی، خیر کېمره مې راواخسته، له حدځخه ډېر بیروبار و وېرېدلم چې که ددې انجلۍ عکس واخلم ښایي دا او یایې بل څوک بده و مني ، په غم به ککړ شم،خیر جرئت مې وکړ په عربي مې ترې اجازه وغوښته په خندا شوه ماهم ددې داموسکا ددې پر خوښه تعبیر کړ څو انځورونه مې ترې واخستل.

په بله شپه په همداسې بیروبار کې ورو- ورو روان یو چې پر یوې لوړ قدې او چاغې ښځې مې سترګې ولګېدې ښځه دومره لوړه او دومره چاغه وه چې خپله خپل مثال کېدلی شو او بس. ځان مې ورنږدې کړ، ځوانه خو تور پوستې وه،په بخښنې سره باید ووایم ،تیونه یې دومره غټ وو چې په اوږو پورې یې تړلي وو ،په ډېرې حیرانتیا مې ورکتل هغه هم زما په حیرانتیا او هغې ته په ځیرکتلو پوهه شوه ښایي پاکستانی او یا هندی به ورته ښکاره شوی یم په ډېر خاص انداز، د طنز په لهجه او فلمي ډایلاګ یې د کړس کړس خندا په ملتیا راته وویل (کیاهوا)له دې وېرې چې د نورو پام راته راوانه وړي ژر مې سترګې واړولې خو دې بیاهم په هماغه اندا ز وویل (کیاهوا)؟.

دکينيا دپلازمينې کوناکري له اوسېدونکي ۲۰کلن محمديوو صالحو جاليوسره موهم خبرې وکړې،هغه راته وويل چې دافغانستان جهاد په تلوېزيون کې وينو او برياته يې دعاکوو.

دختيځې افريقا داړوند هېواد تانزانيا له يوه اوسېدونکي سره موهم بنډار وکړ شېرزمان ترې دهاغه کوچني نابغه چې د ۱۹۹۳او۱۹۹۵کلونو په منځ کې يې شهرت وموند پوښتنه وکړه خو اوس ترې خبرنه وو.

دحج په ټول موسم کې مې دنايجرله يوه اوسېدونکي اسماعيل سره ژوره او دزړه له درده ډکه خواله وکړه،

څه چې ماغوښتل پرې واوښتم اسماعيل وينې ،هڅانده، صابر نشيط پرخپل ولس اواسلامي نړۍ دردېدلی ځوان وو، هغه دسوداګرۍ له پوهنځي څخه فارغ اوکوچنی سوداګر وو.

يوه ورځ مې دمازيګر له لمانځه وروسته دوه طوافه وکړل له طوافونو وروسته شېرزمان خپل درياضت ځای ته بوتللم ،هغه ځای چې دده عزلتګاه او دراز ،نياز تفکر اوتدبر ځای وو،هماغه دده دناستې همېشنی ځای.

په همدې وخت کې يو تور پوستی ځوان راغی زمونږترخنګ کېناست، له سلام وروسته مې ورسره دخبرو تنسته پرانسته، ډېره ښه انګليسي اوڅه ناڅه عربي يې زده وه، خپل نوم يې اسمعيل او دنايجراوسېدونکی راوپېژنده.

هغه راته وويل چې ځينې خلک دنايجر او نايجريا توپيرنه کوي مونږ دنايجر يو چې ۹۹ سلنه خلک يې مسلمانان دي او دافريقا په لوېديځ کې پروت دی دنايجر خلک غريب خوپر اسلام کلک ولاړ دي

خودنایجریادنفوس یواځې نیم وګړي مسلمانان دي، هغه زیاته کړه: (موږ ډېر نېستمن خلک یو چې حج ته راځو اړیو چې اوه کاله ورته سپماوکړو ،زموږلوړ عاید دمیاشتې درې سوه ډالر دی چې ۲۵۰ دکور دلګښت لپاره کاروو او ۵۰ ډالره بچت کوو، کله چې حج ته راځو نو دولت ته څلورزره ډالر تحویلوو ، موږ پنځلس میلیونه نفوس یو دحج سهمیه مو یونیم زر تنه ده خوزموږ په هېواد کې له یونیم زرتنوسره دحج وس نه وو همدا لامل دی چې سږ کال دولس نیم سوه تنه راغلي یو، امریکا او اروپا راسره دخپلو موخولپاره مرسته کوي خو اسلامي نړۍ په ځانګړې ډول سعودي ،مصر،لیبیا ،او ایران راباندې خپلې دروازې تړي او مزدورۍ ته مو هم نه پرېږدي،زموږیوهېوادوال په قانوني توګه له پاسپورت اوویزې سره لیبیاته مزدورۍ ته تللی و خودقذافي عسکرو ونیوه ویې واهه اوچې وږی شو نو خپل پاسپورت یې پرې وخوړ،اوس موږ خپلو پنځه نوي سلنه کوچنیانوته خپلې مدرسې نلرو، هره ورځ مو دین کمزوری کېږي ،کفار راکې کار کوي او شتمن سعودي او مصر مو ننداره کوي،عرب ،شیخان باید موږته ددین دزده کړو زمینه برابره کړي ،مدرسې او دارالحفاظونه جوړ کړي،حافظانو او ددین طالبانوته مکافات ورکړي ددین زده کړوته یې وهڅوي پرموږ کې دین مري، دعربو شیخان دوه زره ډالر دحفظ دیوې حلقې لپاره نه راکوي، خو دسعودي شاه دوه کاله وړاندې مایکل جکسن ته دیوې نڅا لپاره څو میلیونه ډالر ورکړل، زماپلار دیني عالم دی خو زماقرانکریم ندی زده آن ناظره یې هم تلاوت کولی نشم، که مسلمانان په رښتیا هم ورونه وي او داسلام او ورونو ګټه او دفاع فرض وي نو په نایجر کې خو اسلام دنړېدلي کمر پر سر دی،ولې یې دنفتوپه پیسو په خرمستۍ

www.melitahrik.com 0777 400 116

کې ډوب عربان نه ګټې؟ که دوی خپل نیم زکوة هم موږ ته راکړي زموږ اقتصاد رغېږي، او د مسیحي نړۍ له احتیاجه خلاصېږو.)

اسماعیل اسامه ته هم د شک په سترګه ګوري وایي : (اسامه د سي آی اې ایجینټ دی، د سپتمبر دیوولسمې پېښې د امریکا په خوښه وې، واک ته د بوش په رسولو کې اسامه لاس درلود. اسامه ځکه د سپتمبر دیوولسمې د پېښو پړه ومنله چې امریکا دلته راشي ،طالبانو اسلامي حکومت جوړ کړی و په افغانستان کې سوله وه، روسان مات وو خو اسامه دا هرڅه ګډوډ کړل، او د امریکا پښه یې دلته راکش کړله چې اوس هره ورځ افغانان وژني)

اسمعیل خپل ایمیل ادرس هم راکړ او ویې غوښتل چې له یو بل سره دوامداره اړیکې وساتو.

د پاکستان د پښتو نخوا ایالت د مردان د ولسوالۍ د هوتي او سېدونکی حاجي خان زرین راته وویل چې حکومت ترې ۲۴۰۵۰۰ کلدارې اخستې دي خو په همدې پیسو کې درې وخته ډوډۍ هم ورکوي عماره یې هم حرم ته ډېره نږدې د مکې معظمې له کتابتون یا حرم ته نږدې د رسول الله ص د زېږېدو له ځای سره ده، قدر او عزت یې ډېر دی. افغان حکومت هم له حاجیانو له دې ډېرې پیسې اخستې دي، خو نه ډوډۍ ورکوي، نه مناسب ځای نه کافي اوبه.

یوه ورځ سحر د تهجدو په وخت کې حرم ته لاړم له ما څخه په مخکې صف کې یوه اندونیزیایۍ په لمانځه ولاړه و، سجده یې دومره اوږده کړله چې ما ورسره اته رکعته تهجد وکړل ،ترڅنګ یې یو ځوان ناست و، بیا پاڅېده څو رکعته لمونځ یې وکړ.

www.melitahrik.com 0777 400 116

له لمانځه وروسته یې له سر څخه حجاب اخواکړ، وبښته یې چې لږ ښکارېدل هم په سره ټوته کې تاوکړل،لمونځ یې په ډېره مینه،خشوع اوخضوع وکړ،خوب ورته ،پریخ زمزم یې څوځله مخ اوځنګلې ووینځلې،ښې ډېرې یې وځښلې زه هم تږی وم زمزم ته راغلم راسره مخ شوه،ورته مې نه کتل خوزړه مې فتوا راکړه چې ددې دینداري مخ ته کتل ثواب دی،ښکلی تک سپین نوراني مخ یې و، دنورو اندونیزیایانو برعکس دمناسب اندام اولوړې ونې درلودونکې وه، زماټول پام همدې ښځې ته و، لمونځ اوعبادت هغې کاوه خو خوند یې ماته راکاوه.

یوماښام راسره دچین دګانزواایالت اوسېدونکی عبدالاحمد دقربان نیازي زوی په اشارو ډېرې خبرې وکړې،هغه خپل عمر ۵۸کاله وښود ،په عربي ،اردو ،پښتو او فارسي هغه نه پوهېده،اوپه چینایي ژبه زه نه پوهېدم.

عبدالاحمد ،په انګلیسي هم پوره نه پوهېده خو زما دیوې پوښتنې په ځواب کې یې زماد یادښت په کتابچه کې پخپل لاس ولیکل،چې (muslims in china۱۰۰،۰۰۰۰۰)یعنې،په چین کې لس میلیونه مسلمانان شته دي.

له چینایي عبدالاحمد سره خبرو خوند راکړ ،هغه چینایی و خونوم یې چینایانوته ورته نه و سم زموږ په څېر افغاني او اسلامي نوم و. غوښتل مې چې دنیازي دپسوند لامل ترې وپوښتم خو په ژبه نه پوهېده له ده سره په خبروکې هره شببه راته خپل ماما حاجي امرالله سترګوته ودرېده، ماویل کاشکې دلته وای چې زما خبرې یې هغه او دهغه خبرې یې ماته ژباړلې وای،حاجي امرالله په چین کې له یوې انجنیرې سره وپېژندل ،پېژندنه ژوره شوه په دوه طرفه مینه واوښته،چینایۍ دده په هڅو مسلمانه شوه، وېښه

اودینداره مسلمانه، باحجابه اوتر موږ متدینه مسلمانه. دګډ ژوند ثمره یې دوه زامن دي چې پر یو یې، دجلیل القدره او غسیل، الملایک صحابي حضرت حنظله او پربل یې د الله ج دتورې (سیف الله خالدبن ولید) نوم اېښی دی، اوربډلي مو دي چې چینایي سخته ژبه ده خوحاجي امرالله په سپینه ږیره دومره ژر یاده کړه ،چې سړی ورته حیران شي ،له ماډېر مشر دی، خوکله کله ورسره ټوکې کوم چې مینې پرفرهاد غر سوری کړ پرتا خوبه یې خود ژر ژرچینایي ژبه زده کوله.

دترکیې دقونیې **۳۵**کلن اوسېدونکی علي خیری چلک بل ځوان وو چې ډېرې خبرې مو ورسره وکړې، چلک ډېرذهین په سیاست پوه اوداسلامي نړۍ په درد دردمند ځوان ود مولنا بلخي ښوونو یې راته واورول، هغه راته وویل چې په نړۍ کې **۵۲**اسلامي هېوادونه دي خو مشران یې د پردیو ګوډاګیان او بې اتفاقه دي هغه وویل که اسلامي هېوادونه پر اسرائیلو لاړې هم توکړي نو اسرائیل به ډوب کړي هغه وایي یواځینی سړی چې داسرائیلو لومړي وزیر شیرون ته یې په اروپاکې مخامخ شیطان وویل هغه طیب اردوغان و.

چلک وویل چې ځوځله دلوېدیځ اقتصاد ولوېد خو کوېټ، دوبۍ، سعودي او مصر لوړ کړ،هغه داسلامي هېوادونو د چارواکیو په بې اتفاقۍ ډېر وژړل،او دهغوی عیاشي یې د مسلمانانود بربادۍ لامل وباله.

ده هم اسامه دامریکا سړی وباله،ویې ویل چې هغه امریکا ته زمینه برابروي چې اسلامي هېوادونه ونیسي، اوویې ځپي، ماداسامه ننګه وکړه، ورته مې وویل چې امریکا خو سعودي ،عراق ،کوېټ ،یمن، او نورو

www.meltahrik.com 0777 400 116

اسلامي هېوادونو ته تر اسامه وړاندې راغلي وه. هغه حکمتیار، ربښتوني او زړور مجاهد باله.

ماورته وویل چې مصطفی کمال، اتاترک خوهم سیکولر او د پردیو ګوډاګی و، زما خبر يې ډېره تائید نکړه،خو په زغره ده يې رد هم نکړه.

له یوبل ۵۰ کلن ترکي سره مې چې د استانبول اوسېدونکی واو په خپله شین رنګه بنین اوتور رنګه دریشي کې ډېر ښه ښکارېده، د عزیز نسین په اړه خبرې وکړې، خو یوبل مو سم پوهولی نشو.

عزیز نسین نه یواځې دترکیې، بلکې په نړیواله کچه طنز لیکونکی و، دهغه دسیاسي طنزونویوه نامتو ټولګه خرمړې(ډیډ ډانکي) مې چې ډاکټر فرید بزګر ژباړلې وه ۱۵ کاله وړاندې لوستې ده اوس يې هم لولم اوچې هرځل يې لولم نوخوند راکوي. عبدالاحمداو چلک دواړو خپل ایمیلونه راکړل، او په راتلونکې کې يې داړیکې په ساتلو ټینګار وکړ.

ماښام یوبنګله دیشي انجنیر سره مخ شوم، هغه راته وویل چې دده معاش دېرش زره او دمېرمنې يې پنځوس زره ترکي tkدی ځکه چې دمېرمن زده کړې يې له ده لوړې دي، دوی دحج لپاره tk۲۲۸۰۰۰ چې ۳۲۷۵ډالر کېږي حکومت ته ورکړي دي او ددرې وخته ډوډۍ په شمول لګښت يې پر حکومت دی.

د حاجیانو ځینې بې نظمۍ

په کوم ځای چې دنړۍ له ګوټ ګوټ څخه شاوخوا ۲میلیونه تنه چې هم لوستي اوهم نالوستي هم مهذب او هم غیر مهذب ،هم ښار میشتي او متمدن او هم غیر متمدنه ،دبېلابېلو کلتورونو ،دودونو اودستورونو

خاوندان راځي نو هرو مروه ده چې بې نظمۍ جنګ او جګړې به وي خو الحمدلله مکه د امن ښار دی ،د سولې مینې او محبت ښار دلته هېڅکله هم ما۔ له یوځل پرته چې د حراپه غره کې دوه تنه لاس او ګرېوان وو۔ آن سوک ،څپېړه هم نده لېدلې ،ګیلې او ناندرې وې، په ځانګړې توګه په مطاف او دحجر اسود دښکلو په سیالۍ کې ټېل ماټېل. کله کله چیغې اوفریاد هم وي خو وهل ،ټکول ،ښکنځل دیوبل توهین نشته دی.

دلته دبېلابېلو مذاهبو خاوندان او اتباع راځي،په یو مذهب کې یو کار روا او دبل په مذهب کې نا رواوې خو یوبل زغمي او دکفر ټاپې پرې نه لګوي،کله کله داسې یو کار هم ولیدل شي چې په یو مذهب کې هم روانه وي،شاهدراته وویل چې ځینې پښتانه اوعام افغانان، په طواف کې هم نسوار اچوي او بیایې آن په مطاف کې دکعبې تر څنګ غورځوي، هغه پر دې کار ډېر خفه او دیوپښتون په توګه شرمنده وو،یو ماښام یو بنګله دېشي، سره له دې چې اوبه او وخت پرېمانه و او ناروغ هم نه ښکارېده، په صف کې تیمم وکړ .ماورته په اردو وویل چې ورورہ لمونځ دې نه کېږي ورشه اودس وکړه هغه په بنګالي ژبه څه وویل خوزه پرې پوه نشوم، هغه سپین ږیری او لنګ یې تړلی و.

په مطاف کې په لومړی صف کې، په ځانګړې ډول د ملتزم او باب الکعبې لورته ځای نیول ډېر سخت کار دی،ډېرو خلکو ته له ډېر زحمت او ټېل ماټېل وروسته هم دا ویاړ نه ورپه برخه کېږي، کله چې صفونه تړل کېږي نو خلک له یو بل سره لاسونه ورکوي، او پنجې خوپرېږه ددې لپاره چې دټېل په وړاندې مقاومت وکړي او څوک یې ځای ونه نیسي له یوبل سر ځنګلي په ځنځیري شکل تړي، یوه ورځ یوه پښتون سپین ږیری چې ژبه او جامه یې دکندهار وه راغی له خلکو یې وغوښتل چې خپل لاسونه لږ خلاص

کړي او ده ته لار ورکړي چې بهر لاړ شي کله چې هغوی ځنګلي خلاصې کړې سپین ږیری صف ته ننووت نو ددې پرځای چې بهر لاړ شي ننېغ په صف کې دهغه چاپرځای ودرېد چې ده ته یې لار ورکړې وه، هغه بېچاره چې ولیدل خوارۍ یې اوبو وبوړې، او په نورو صفونو کې هم ښایي څوک ځای ورنکړي نو جنجال یې پیل کړ، غالمغال شو پولیسان چې په حقیقت خبر شول نو دی یې له صف څخه ووېست، بېچاره اخوا دې خواکتل خو دپولیسانو زړه پرې ودرد بده، سپین ږیری و رایې ووست او په لومړي صف کې یې ښه ځای کې ودراوه.

سبا ماښام زه بیا هملته وم ګورم چې دې سپین ږیری بیا هماغه چل وکړ، خوداځل پولیسانو هم وپېژنده یا به ښایي ده داکار ډېر کړی و نو پولیسانو له صف څخه ووېست او بل چېرې یې هم ځای ورنکړ، یوځل په حرم کې پر تشنابونو بیروبار وو، موږ نوبت ته ولاړ وو په همدې کې یوتور پوستی ځوان چې لایې نوبت ته ډېر وخت پاتې ودګنو خلکو په مخ کې په سالون کې پر توغابښ خلاص کړ، پرتوګ یې خلاص په لاسونوکې ونیوه اونوبت ته منتظر وو، یوبل تور پوستی په جماعت کې له ما وړاندې په صف کې ولاړ و یو ناڅاپه یې دلمانځه په جریان کې مخکې منډه کړه لږ وروسته بېرته راغی او په خپل ځای کې درېد.

یوبل ماښام له خونې څخه حرم ته روان یم، حرم ته نږدې له پله سره یو تور پوستی په داسې حال کې چې په سړک سلګونه خلک روان دي دسړک پرغاړه پرتوګ ښکته کړ او استنجا یې پیل کړه، عورت یې ټول ښکاره شو کله چې له استنجا او اوداسه څخه فارغ شو نو ورغلم په ډېره نرمه لهجه مې پوه کړ، ژمنه یې وکړه چې بیا به داسې نه کوي، مولوي احمدي وویل

چې ما ولیدل یو تور پوستي دملک فهد ددروازې دننه په داسې حال کې چې ډېرو خلکو ورته کتل په زمزمو استنجا وکړه.

یوې ښځې په حرم کې خپل ورنونه لوڅ کړي وو ،یوې مراهقې انجلۍ سرلوڅې طواف کاوه، یوې بلې ښځې غوښتل چې حجراسود ښکل کړي خو په تېل کې داسې راګیره شوه چې څادر یې له سرنه ولوېد، چیغې او فریاد یې پیل کړ ،په چیغو چیغو ژړا یې پیل کړه ،نږدې وو چې تر پښولاندې شي.

یو ځل دجمعې په ورځ چې لا زوال هم نه وو شوی له غرمې مخکې لس باندې یوولس بجې په جروال کې اذانونه واورېدل شو.

د ۱۴۳۱ هـ ل د ذوالحجې په شلمه مازیګر حجراسود ته ورنږدې شوم خوپه همدې وخت کې یوه انجلۍ هم رانږدې شوه اوس نو زه او هغه تر ټولو وړاندې وو او مقابله زما اودهغې وه خو زه پرې زورور شوم،کله چې ما حجراسود ښکلاوه نو تېل هغه لېرې ببولې وه، کله چې له حجر اسوده را وګرځېدم نو جنګ یې راسره پیل کړ اوخپله غوسه یې راباندې سړه کړه،یوې بلې هم په حجر اسود پسې دلېونۍ غوندې حملې کولې پولیسو منع کوله خو نه منع کېده، یوتن سپین ږیری د سحر په لمانځه کې بې اوداسه شو، داوسپنې په جالۍ یې تیمم وکړ خونه یې لستوني بډ وهل اونه یې لاس پرمخ سم راکش کړ، دستي ببرته په لمانځه ودرېد.

په حرم کې له چاسره د ارایشي اوجنسي غرایزو فکر نه وي خو بیاهم ،کله کله پدې اړه بې نظمۍ لیدل کېږي یوه ورځ مې حرم ته نږدې یوه تور پوستې ولیده چې ډېر غلیظ ارایش یې کړی وو په لاندې شونډه یې ګلابي اوپه پاس شونډه یې سور لب شرین وهلی و په سترګویې هم ډېره خواري کړې وه.

www.melitahrik.com 0777 400 116

دځينو تور پوستو لاسونه ،څنګلې آن تر اوږو ښکاري دځينو لستوڼي دومره لنډوي چې آن تخرګونه يې ښکاري سعوديانې له کوره بهر ډېره درنه جامه او حجاب کاروي ، ښځينه متواګانې خو آن په سترګو عينکې ،پرپښو جرابې اوپر لاسونو دستکشې اچوي خو شاهد راته وويل چې سعوديان په کور دننه ډېره لنډه ،نرمه ،نازکه او نښتې جامه کاروي،دځينو فېشن اوجامې ته آن اروپايانې هم نه رسېږي خو موږ له داډول جامو سره څوک ونه ليدل .

شاهد وايي چې عربان ډېر کبر جن دي هغوی داسې انګېري چې حج ته دنړۍ له ګوټ ګوټ څخه خلک راځي په دوی کې په ساري او نورو ناروغيو اخته خلک هم وي نو له همدې وېرې دحج په موسم کې بهرنه راځي چې په ناروغيو اخته نشي.

هغه تور پوستې چې پرسړکونو دوکانداري کوي خپل حجاب اوعورت ته ډېر پام نه کوي ځيني ښځې دعمومي سړک پرسر خپلو کوچنيانو ته تيونه راوباسي اوسم نيم يې ښکاري.

ځيني ښځې له خپلو کوچنيانو سره مطاف ته د طواف لپاره ورځي چې په تېل کې خپله هم بې ستره شي او کوچنی يې هم په تکليف شي او ژاړي.

دحرم په سالون کې ښځو ته له نارينه وو سره اوږه په اوږه دلمانځه اجازه نشته او متواګانې ښځې له نارينه وو بېلوي خو بياهم په هر لمانځه کې لسګونه ښځې له مطاف څخه بهر او يا يوازې ته له تللو انکار کوي اوله نارينه ووسره اوږه په اوږه لمونځ کوي.

دحج په مراسمو کې ډېر منظم ،دسپلين او حجاب لرونکي خلک دفلسطين ،ترکيې او ايران دي او ډېر بې نظمه بې حجابه او بې بندوباره تور پوستي دي.

www.melitahrik.com 0777 400 116

ځينې تور پوستي ځوانان او ځوانانې لوړ قدي ،قوي او چاغ دي په طواف کې د هېچا پروا هم نه کوي.

ډېر خلک داسې هم شته چې په لمانځه کې ورته په صف ځای پيدا نشي، جماعت ودرېږي او دی بيا اخوا دېخوا دلمونځ کوونکيو په مخ کې ګرځي اوپه مطاف کې هم له جماعت څخه بې برخې شي دوی نه پوهېږي چې دبيروبار په وخت کې آن دبل چاپر ملا هم سجده رواده، دکعبې ترڅنګ په مطاف کې چې کله جماعت ودرېږي نو متواګان لومړی،دوهم ،دريم او څلورم صف او دامام ځای ښه پاک کړي،په همدې صفونوکې عطر او کاغذي دستمال هم وېشي چې فضاورمه ايزه اوپاکه شي.

ښځینه دوکاندارانې او سوالګر

سره له دې چې د سعودي او ډېرو عربي هېوادونو اقتصاد ښه دی خو بیا هم نېستمن په کې ډېر دي ، سعودیان الله ج په سخت ازموېښت کې نیولي دي، د حضرت ابراهیم ع په وینا ، هغه بې اوبو او بې وښو دښته یې چې مرغۍ او ماران پکې جل وهي ورته په ثاني جنت بدله کړې ده ، د ځمکې لاندې یې پرېمانه تور زر (نفت) پیدا کړي او د ځمکې له پاسه یې ورته تر الماسو ،یاقوتو او زمرودو ګران بیه حرمین ورکړي دي، پوه نه یم چې داخبره به څومره رښتیاوي خو د دینارخېل په وینا چې له یوې راډیو څخه یې اورېدلي سعودي هرکال د حج په پروسه او د عمرو له لارې د ېرش میلیارده ډالر ګټې ،د تیلو خو دومره ارزاني ده چې څو ځله مې له موټر چلوونکیو واورېدل چې په یو ریال درې لیټره ورکوي، یو افغان ملګري مې چې همل‌ته کاروبار کوي راته وویل، کله کله موږ داوبو پر هغه بوتل چې دوه ریاله بیه لري له تېل پلورونکیو څلور یا پنځه لیټره تیل اخلو.

دنړۍ د میلونو ډېر شمېر هم په عربي نړۍ، په ځانګړې توګه په خلیج هېوادونو کې دی . یوځل په هند کې یو عرب راسره په یو هوټل کې برابر شو ،د هوټل شاګرد ته یې د سګریټو راغوښتلو لپاره د هندي کلدارو زرګون چې هغه مهال ترې یوزر او پنځوس افغانۍ جوړېدې ورکړ ،د هوټل مستخدم ورته د پنځوسو روپیو سګرېټ او ۹۵۰ کلدارې ونیوې، عرب سګرېټ واخستل او په ډېر متکبرانه لهجه یې ۹۵۰ روپۍ وروغورځولې ورته یې وویل چې ته خو زما توهین کوې، زه درته دومره وړې ښکاره شوم چې د مستخدم په لاس کې پاتې پیسو ته به لاس اوږ دوم؟، دا پیسې ستاشوې او خپل جیب کې یې کېږده. خو په همداسې شتمنو هېوادو کې د نېستمنو او

www.melitahrik.com 0777 400 116

سوالګرو کمی هم نشته دی دا سوالګر ټول د سعودي ندي خوله شک پرته دعربي نړۍ او سېډونکي دي،دننه په حرم کې خوځوک سوال نه کوي خو له حرم او مسجده بهر به داسې کوڅه او سړک نه وي چې د سوالګرو کتار دې پکې نه وي.ځینې سوالګر واقعاً محتاج او معیوب وي داسې بې لاس او پښو معیوبین به وګوري چې یوازې سر او سینه او کوناټې ورته پاتې وي ځینې سوالګر سړی ډېر په تکلیف او آن په غوسه کړي.

پرهر سړک به انجونو او هلکانو ټادرونه غوړولي او دلارې پرسر به یې اوږد بازار جوړ کړی وي، کله کله پولیس راشي او شړي یې، خو د پولیسو وس نه رسېږي ځکه چې دا ښځې او انجونې ډېرې تکړه دي او کله کله چې پولیس ووینې خپله سودا شاته واچوي او منډې وهي کله چې پولیس وړاندې لاړ شي خپل ټادر او سودا بېرته هواره کړي. په دې دکاندارو انجونو کې ډېرې ښکلې هم وي او دهیڅا هم پرې داډول دوکانداري او سرګرداني پېرزونه وي، دمشتریانو دجذب لپاره یې په ځوږبو حساب زده کړی وي په عربي،انګلیسي،اردو ،فارسي ،ترکي او نورو ژبو د سامان بیه اعلانوي.

یو شي چې موږ یې ډېر حیران کړي وو داوو چې ډېرو دوکاندارانو به چېغې وهلې (ریال ګومه،ریال ګومه،ریال ګومه)موږ نه پوهېدو چې دده مطلب څه دی، مابه خپلو هراتي ملګروته په ټوکو ویل چې دوی ستاسو په لهجه خبرې کوي تاسو (ګم است) نه وایئ بلکې لنډیز کاروئ او (ګومه)وایئ دوی هم وایي چې (ریال ګومه یعنی ریال ګم است یا ریال ورک دي). دوی هم خندل او ویل به یې چې الله ج دې انصاف ورکړي دا خو ټول اوهره شېبه چیغې وهي چې (ریال ګومه)نوله دوی ټولو ریال ورک دي، بیا وروسته پوه شوم چې دکوم شي بیه به لس ریاله وه ، نو دوی به ویل چې

ریال ګومه،دوی به د ج تلفظ ګ کاوه بیابه موچې ریال ګومه واوربدل نو زموږ شوخ او ځوان ملګري سلیمان به ویل (اینه خانه خراب باز ریاله ګم کده.)

ځینې کوچني اوښځینه سوالګرې سړی له لمن او لستوڼي ونیسي او چې تر څو یې ترې پیسې نه وي اخستې نه یې پرېږدي.

شاهد راته وویل چې دسعودي حکومت څوځله دا سوالګر او دلارې دسړک دوکانداران ونیول او دسعودي له پولویې واړول خو په دریمه یا څلورمه ورځ بیاهماغه خلک په مکه کې لیدل شوي چې درې ورځې وړاندې وېستل شوي دي ،دوی دنایجریا او دنورې افریقا دي.

دسعودي بازارونه ټول له چینایي توکیو ډک دي.

یوائې جاینمازونه ترکي دي ،نرخونه له کابل اوپېښور څخه لوړ دي یوچلتار او یو جوړ عربي جامې مې خوښې او خپل زوی رشاد ته وپېرلې په دې چلتار او جامویې (صنع فی پاکستان یا په پاکستان کې جوړ شوي)لیکلي وو ، یوتن سوالګر چې لمر تک تور اړولی وو خپل سپین کمیس وېستلی وو ټول بدن یې غوټې غوټې وو ، غوټې یې دکچالو په اندازه وې، په لیدو یې هرچاتوبې وېستلې.

www.melitahrik.com
0777 400 116

د حج او اوقافو د وزارت درغلي او بې غوري

دافغانستان دحج اواوقافو وزارت داځوکاله پرلپسې دحج په اړه له رسوایۍ سره مخ کېږي داسې فکر کېده چې ددې وزارت دوزیر په توګه دمحمد یوسف نیازي له ټاکل کېدو سره به دا ستونزې او درغلۍ راکمې شي خونه یوائې داچې دا ستونزې او درغلۍ کمې نه شوې ،بلکې لاهم ډېرې شوې، داستونزې، په یوه برخه کې نه ،بلکې په هر برخه کې ډېرې شوې، دمعلمینو ،عمارو ،ترانسپورت ،لیږ رالیږد ، نظم ،دسپلین ،روغتیا ، دارو درمل ،قربانۍ ،عرفات،مزدلفه ،منی ټولو په برخو کې وې .

وزارت ډېر معلمین په واسطو اوبډو نیولي وو ،چې پخپله پرځه نه پوهېدل ،په خلکو یې دصفا اومروه ترمنځ سعې د ۷پرځای ۱۴شوطه کوله.داسې حاجیان هم وو چې خپل معلمین یې له سره نه پېژندل ،همدا دمعلمینو دنه همکارۍ لامل وو چې ځینو حاجیانو خپل مراسم سم ترسره نکړل ،په ډېرو دم واوښت ډاکټر ناصر اوپه مکه او مدینه کې ګڼو حجاجو ځوځله راته وویل چې دوی خپل معلمین آن دوه ځله هم ندي لیدلي،کوم معلمین چې د ازموینې له لارې راغلي اوبې واسطې دي نو هغوی تکړه دي خوپه واسطه او رشوت راغلي معلمین بې خونده او ناپوه دي.

معلم صاحب میرزمان راته وویل چې دننګرهار دحج او اوقافو درئیس ملا ساجد لخوا معرفي شوي ډېر معلمین په رشوت او واسطو راغلي اوناپوه ،ناخبره اوبې خونده دي ،هغه وویل چې ساجد دوی ته د سرشاهي فضل الرباني حکیم صاحب،معلم ټاکلی او آن دننګرهار دټولو معلمینو مشر یې ټاکلی خودوی هېڅکله لیدلی هم نه دی.

د پوهنتون په دوره کې زما ټولګیوال د ننګرهار ولایت د سره رود دولسوالۍ د ککړک د میاګانو او سېدونکی محمد خالد هم د معلمینو په ډله کې وو یوه ورځ هغه خپلې خونې ته وبللم دده خونه په **۱۵۳** عمارې کې وه، له ده سره په خونه کې نور معلمین مولوي حمیدالله، غلام دستګیر، محمدظریف، لعل محمد، عبدالمالک، خان محمد او نور ملګري وو.

له مولوي حمیدالله سره مې په یوه صف او یوه اقتداکې د نارینه او ښځینه وو د لمونځ حکم په حنفي مذهب کې وڅېړه، هغه وویل چې افغان علماوو دامت د اجماع لپاره په حرم کې داکار روا بللی ځکه چې که نارینه او ښځینه له یو بل څخه بېل شي نو بیا ورکېږي همدا راز د صفونو او لمونځ کوونکیو په مخ کې تېرېدل یې هم د تکلیف د پورته کولو لپاره روا بللي دي ځکه چې که داکار ونشي نو بیروبار جوړېږي او لارې بندېږي.

له خالد سره مې د ځینو معلمینو په سستۍ، بې سوادۍ او بې غورۍ بحث وکړ، هغه هم د ځینو په اړه داخبره ومنله خو ویې ویل چې ده او ملګرو یې په اخلاص کار کړی دی، خالد راته وویل چې د دوی په ملګرو کې د دوی په هڅه نه پرچا دم او ښتی، نه څوک ورک شوي دي، نه له چا حج او یا یې مناسک خراب شوي حاجیان یې په عرفات، مزدلفه او منی کې لاس په لاس ګرځولي دي. خالد وګوا ښلم راته یې وویل چې که په خپل یونلیک کې دې راپسې ناوړه شیان ولیکل نو خراب به دې کړم، ماورته وویل نور خود رپسې څه نه لیکم خو دا لیکم چې، نیم ساعت کېږي چې یوه د زمزم بوشکه په پلاستیکي لفافه کې تاوولی او تړلی نشې نو نور کارونه به دې څنګه وي.

خو هغه له دې لیکلو سره هم موافقه ونکړه،ویل یې چې که دا دې هم ولیکل نو خراب به دې کړم.

زموږ د شرکت د معلمینو داستان خومې وړاندې درته واوروه.

دحج اواوقافو وزارت دبعثې غړي چانه لیدل اونه له حاجیانو دستونزو پوښتنه وه، که دکوم شرکت کارونه پلټل کېدل هغه هم نمایشي اودشرکت له مسؤولینو دډالیو اوپیسودا خستلو لپاره وو. دبعثې غړي دذوالحجې په ۱۲مه زموږ عمارو ته هم راغلي وو په دې پلاوې کې دامنیت ،روغتیااوحج اواوقافوغړي وو خوله تللو وروسته یې حاجیان ترې خفه وو ،مولوي احمدي وویل چې حاجیان ځکه خفه دي چې پلاوي دشرکت دمسؤولینو په حضور کې ترې له دوی سره دشرکت دمسؤولینوچلند ، خدمتونه او شرائط پوښتلي او حاجیان کله داجرئت کولی شي چې دمسؤولینو پروړاندې ترې شکایت وکړي، احمدي پلاوی درشوت ،ډالیواومېلمستیا وو په خوړلوتورن کړ.

دمحمدیوسف نیازي په مشرۍ دحج او اوقافو پلاوي څوعمارې دنوم او دولتي چارواکیو اوواسطه لرونکیو دخوښولولپاره حرم ته نسبتاً نږدې نیولې وې چې همدوی ته یې په کې ځای ورکړی وو ،نورې یې ډېرې لېرې ،آن دمنی اوجروال په پوله اوآن په عتیبه کې نیولې وې دځینوعمارو حاجیانوبه حرم ته یوساعت پلی تګ کاوه.

دډېروحاجیانو تګ راتګ حرم ته سخت وو ،یابه یې ټکسي نیوله یابه یې یوساعت دهرلمانځه لپاره تګ او یوساعت په راتګ لګاوه،اویابه یې هلته نږدې په کوم مسجد کې لمونځ کاوه،دسعودي په ګرمۍ کې پلی تګ هم سخت کار دی.

www.meltahrik.com 0777 400 116

په ځينو عمارو کې د ځنباک اوبه او ګاز، نه و معلم او ډاکټران و سم فرش او چپرکټ نه و خو وزارت د دې ټولو پيسې اخستې وې، شېرزمان په خپله خونه کې يو کوچنی فرش راوښود ويې ويل چې دا يې هم پر بعثې په زوره اخستی دی.

هغه هم په جروال کې په ۳۲ عماره کې اوسېده، شېرزمان وايي چې د بعثې غړي يې ليدلي هم نه دي.

د عرفات او منی په ورځو شپو کې پر خېمو کې ګاز، نغری، ديګ او کاسه نه وې د افغاني شرکتونو په شمول ټوله نړۍ په دې ورځو کې خپلو حاجيانو ته درې وخت ډوډۍ ورکوي خو افغان حکومت په دې ورځو کې هم حاجيانو ته ډوډۍ ورنکړه، دا په داسې حال کې ده چې د پاکستان د بعثې پلاوي څو عمارې له حرم څخه لېرې نيولې وې او په منی کې په ځينو خېمو کې بربښنا نه وه، حاجيانو يې غوښتل چې غږ پورته کړي خو چارواکيو ورته ويل چې دوی حرم ته نږدې عماره ونه موندله که نه لېرې يې نه نيوله خو بيا هم د دې عمارو او د دې خېمو اوسېدونکيو هر تن ته يې ۲۰۰ رياله بېرته ورکړل (ببين تفاوت را).

هر حکومت خپلو حاجيانو او اتباعو ته د پېژندنې ځانګړې نښه لکه څادر، دستمال، پټۍ، يا ..ورکوي چې د هماغه هېواد نوم پرې ليکلی وي او له ورايه پېژندل کېږي، خو د بلخ له ښځينه حاجيانو پرته چې په څادر يې د افغانستان بيرغ ته ورته درې رنګه دايره رسمه او د دايرې په منځ کې افغانستان او بلخ ليکل شوی وو نور هيڅ هم نه وو، د نورې نړۍ نارينه او ښځينه حاجيان ډله ييز ګرځېدل، ښځويې ډله ييز طواف کاوه، خو د افغانستان خلک داسې نه وو.

www.melitahrik.com 0777 400 116

یوه ورځ مازیګر ما او شېرزمان د حرم له دریم پوړ میزان رحمت اړخ څخه لاندې مطاف کې د طواف کوونکیو ننداره کوله، دا وخت هلته هوا نسبتاً سړه او په مطاف کې سخت بیروبار وي، طواف کوونکي ډېر ورو ورو روان وو د شپږو هېوادونو ښځینه حاجیانې موولیدلې چې په یوه بل پسې په څو لیکو کې کتار روانې وې، د هر هېواد ښځینه حاجیانو ځانګړي رنګ جامه څادر او پټۍ درلوده، په شپږو ډلو کې شپږ رنګه جامې او یونیفورم له پاسه داسې برېښېده لکه په باغ کې د ګلانو رنګه پټۍ ، ډېرښه خوندیې وکړ دځینو ښځینه حاجیانو نومونه هم په بکسو او پټیو لیکل شوي وي، د حرم ښځینه متواګانو کله کله د همدې پټیو له مخې د دوی نومونه ورته اخستل او هغوی هم چې خپل نوم واوري ژر اطاعت کوي.

افغان بعثې د ذوالحجې په دوه ویشتمه په **۱۵۳**، **۱۵۲**، **۱۵۱** عمارو کې دهغو **۵۲۰** تنو نومونه وځړول چې له مکې څخه مدینې منورې ته تلل، دا نومونه ښایي کوم عرب لیکلي وو ځکه چې رسم الخط یې عربي وو. ګل یې جل لیکلی وو پښتو حروف او ژ او چ هم په کې نه وو داسې برېښېدل چې د نومونو لیکونکي له پښتو او دافغانانو له نومونو سره بیخي نابلده دي، ډېر نومونه نه پېژندل کېدل ،بله ستره ستونزه دا وه چې داکسان په درې شفتو کې لومړی شفت لس بجې، دوهم شفت دولس بجې او دریم شفت په یوه بجه روانېدل،خو په دې لست کې به دیوې ښځې نوم په یو شفت او دهغه د محرم نوم په بل شفت کې وو ،یابه دښځې نوم په یو موټراودمحرم نوم به یې په بل موټر کې وو.

زمایو دوست زمری احمدزی هم په همدې ورځ مدینې منورې ته روانېده، هغه ماته بلنه راکړې وه، چې سحر چای ورسره وڅښم ، زه او ماما مې حبیب الرحمن استاد ورغللو، ښه کباب شوی چرګ یې راووړ زما د ورور مشفق

یو بل ملګری حاجي دادک هم زموږ خواته راغی،ماد حاجي دادک نوم اورېدلی وو خولیدلی مې نه و له دوی سره مې ګپ ولګاوه،خو دوی سفر ته چمتو والی نیوه ژر ترې راپاڅېدو ،او دمعلم صاحب میرزمان خونې ته ورغللو، هلته موله خپلو کلیوالو هریوه معلم صاحب میرزمان، حاجي حبیب الله،طالب اخونزاده،عبدالقدیر،سمیع الله، صابر،قاري زمری،غلام دستګیر،کوچني شېرزمان، دشګې اوسېدونکی ډګروال میاه ګل او مامور اصف سره بنډار وکړ اوپه ګډه دماسپښین لمانځه ته روان شو.

حرم ته نږدې ډېرې عمارې ترکانو اومصریانو نیولې وي، په دې عماروکې د جامو دوینځلو ماشینونه ،اوتو،پارکونه، او نورې اسانتیاوې شته دي،ځینې په ډېرو لوکسو هلوټلونوکې ژوندکوي،دنوروهېوادونو بعثې که عمارې لېرې نیولې وي خو حاجیانوته یې حرم ته دلېږد رالېږد لپاره موټرونه نیولي دي.

زما،ماما حبیب الرحمن استاد هم دمنی ، اوجروال په پوله په ۳۵مه عماره کې اوسېده، چې له حرم څخه یې ۴۵دقیقې پلی واټن درلود، ددوی عمارې ته نږدې د سبواو تازه مېوو مارکېټ وو په دې مارکېټ کې هغه د چاخبره دټولې نړۍ سابه او تازه مېوې په کار تنونوکې بند موندل کېدل، دګوتې دبند په اندازه تنکي لېږګان ،سپین او تور بانجان،دهروخت مېوې توره یان... دځینو مېوو نرخونه لوړ و موږ به همدلته تازه مېوه اخستله، څو وارې مو انګور واخستل خو زمایې خټکی څکه خوښ وو چې یو خو ارزانه وو، في کیلو درې یاڅلور ریاله ، وه بل داچې ډېر خواږه وو هروخت به مو څلور پنځه کیلو اخستل.

انګور مو کیلو د ۱۲ او ۱۵ ریالو ترمنځ اخستل، دمارکېټ ترڅنګ یو ښکلی لوی او لوړ مسجد وو چې د عتیبه بن عبدالعزیز ال سعود نوم پرې اېښودل شوی و.

یوه ورځ دمازیګر له لمانځه وروسته په مطاف کې یو چا راباندې غږ وکړ ځان یې مولوي الله داد بلخي راوپېژندو، په لیدلو یې خوښ شوم بلخي ماله لېرې پېژانده،خوله نږدې مې لیدلی نه و، له طواف وروسته سره کېناستو چا ورته ویلي وو چې نن دافغان حاجیانو یوه الوتکه لوېدلې ده، ددې خبرې په اورېدلو زه هم خفه شوم، خو ژر مو اخوادېخوا زنګونه ووهل ښه وو هغه خبره دروغ وه.

بلخي راته دافغانانو دیوې ناسمې انګېرنې په اړه معلومات راکړل ،ده وویل چې ځینې افغانان په جنة المعلی او جنة البقیع (لومړنی په مکه او دوهم په مدینه کې هدیرې دي)دخاورو کوچنۍ کوچنۍ ډېرۍ ، ځینې دخاورو کوچني قبرونه په دې هیله اوفکر جوړوي چې په قیامت کې چې بیا د ودرېدو ځای نه وي نو دی او دده کورنۍ به همدلته ودرېږي،یا داچې داځای دده قبر شو اودی که هر چېرې مړ او یاښخېږي نو حشر به یې له همدې ځایه له صحابه وو سره کېږي یا داچې دقیامت په ګرمه ورځ چې سیوری نه وي نو دی او کورنۍ به یې همدلته راغونډېږي دوی په دې هدیره کې له نیم متر یا شل او ۳۰ سانتي متره مربع ساحې څخه د خاورو کوچنی دېوال تاوکړي ،بیاپکې دکورنۍ دهرغړي لپاره قبر جوړ کړي او په جنة المعلی او یا جنة البقیع کې یې خپله کورنۍ هدیره بولي.

دبلخي صاحب داخبرې ما په جنة المعلی کې هم ولیدلې خو په جنة البقیع کې مې څوځله څوتنه ولیدل چې همداکار یې کاوه،خوچې پولیسانو به

www.meltahrik.com 0717 400 116

ولیدل نو ورته به غوسه کېدل،او کوتنۍ، ډېرۍ او قبرونه به یې ورته ړنګ کړل،ځینو به په پټه له ځان سره دهدیرې خاوره را واخسته، دا خاوره بیاله ځان سره کورته وړي بیا چې کله دی او یایې دکورنۍ کوم غړی وفات شي نوله دې خاورې لږه ورسره په لحد کې اچوي.

یوځل په طواف کې د چا د پښې دغټې ګوتې نوک زماد پښې په ښنګري وربرابر اوپښه یې راته ښه وینې کړه، دلته په حج کې د نوکانو دغوځولو په حکمت پوه شوم اوپر دې لا باوري شوم چې د الله ج په هر امر اونهې کې حکمت دی.

www.melitahrik.com
0777 400 116

له حديبيې څخه احرام

وړاندې مو هم وويل چې ماڅو عمرې وکړې خو دهرې عمرې لپاره مو دمکې له يونوي ميقات څخه احرام تاړه، ډېرحاجيان له تنعيم څخه دعمرې احرام تړي ځکه چې تنعيم يادحضرت عايشې مسجد حرم ته ترټولونږدې ميقات دی،خو د تنوع او ددې لپاره چې مکه معظمه اوشاوخوايې ښه وګورم دمکې له ټولو ميقاتونو څخه مې احرام تاړه

د ذوالحجې په نولسمه نهه ملګري سحر وختي حديبيې ته روان شو فلاينګ کوچ موټر مو په ۱۸۰ رياله دوه طرفه ونيوه،دحديبيې اوسنی نوم شميسي دی،موټر دحديبيې پرسړک پرشارع منصور لوېديځ ته مايل شمال خواته روان شو.

له ښاره بهر چې ووتلونوله شګو پرډکو دښتو ورننوتلو په دښته کې دکوچيانوکېږدۍ اواوښان ښوخوځايه ليدل کېدل، دې کوچيانو اواوښانوماته دعربو تاريخ ،کوچياني او بدوي ژوندراپه زړه کړ،کوچيتوب سخت کار دی خو ژونديې له سکون، اطمينان او ارام څخه ډک دی، زموږ دموټر تر ټايرونو لاندې سړک دوه طرفه وو ترمنځ يې پراخ ګلدان او هرسړک بياځلور کرښې درلودې چې په يو وخت کې پرې ځلور موټره ښه پراخ تللی شول، دواړو خواووته دپليو خلکو لپاره پراخه لوړه لاره وه.

پرلارمويومسجد وليد ورته ښکته شو کوچنی مسجد و دځښلو اوبه پکې وې خو داوداسه انتظام پکې نامناسب وو.

www.melitahrik.com 0777 400 116

یولوی باغ مو هم ولید داسې ښکارېده چې دولتي دی په منځ کې یې چمن او فواره وه، زموږ ډریور وارخطا ښکارېده ددې باغ ترڅنګ د ودرېدلو مو ورته ونه ویل.

حدیبیه کوچنی ځای دی له مسجد څخه ګرځنده او کانتینري پلورنځي راتاو و ،تسبې ،مسواکونه او د ډالیو لپاره نور توکي یې پلورل بازار یې کوچنی خو ګرم دی، دلته ګڼ ایرانیان او ترکان هم راغلي وو خو هغوی ډېر منظم وو، خپل لوی لوی موټر ورسره وو.

دلته مو ولمبل احرام مو وتاړه څو رکعته لمونځ مو وکړ او بېرته روان شو.

جعرانه که جغرافیه؟

یوه ورځ مې خپلو بادغیسي ملګروته وویل چې داخل مو دعمرې احرام لپاره جعرانې ته بیایم له حاجي یار محمد څخه د جعرانې نوم هېرشوی و هره ورځ به یې راته ویل چې جغرافیې ته کله ځو؟

جعرانه مو د حرم په میقاتونو کې در پېژندلې ده، مفسرین وایي چې د جاهلیت په وخت کې په همدې نوم (جعرانه)یوه ښځه په اروایي ناروغۍ اخته وه، هغې به ټوله ورځ اوبدل کول ،ځان به یې ستړی کړ خو مازیګر به یې خپله کړې خوارې بېرته پر اوبولاهو کړه او خپل کړی کار به یې بېرته وسپړه،چې الله ج یې هم په قرآن کې یادونه وکړه او ددې کار یې وغنده.

یار محمد به بار بار راته ویل چې جغرافیې (جعرانې)ته کله ځو بالاخره دذوالحجې په ۲۲ مه مابنام مې ورته وویل چې سباسحر وختي جعرانې ته

www.melitahrik.com 0777 400 116

ځو، سبا سحر درې بجې له خونو راووتو، دهلمند او سپدونکی عبدالهادي چې په څه کم درې زره ډالره رشوت حج ته راغلی وو و هم راسره ملګری شو او خپله کیسه یې راته وکړه ټول دولس کسه شو ،فلاینګ کوچ مودلته هم دوطرفه په ۱۸۰ ریاله په کرایه کړ، کله چې دمکې له ښاره ووتلونو دلومړي ځل لپاره مو ۲۳ ورځې وروسته تیاره ولیدله داځکه چې مکه او حرم ټول تل چراغان دي.

جعرانه له حرم څخه کافي لرې ده، ډېر مزل مو وکړ، په جعرانه کې ډېر لوی او ښکلی مسجد جوړ شوی دی ،پریمانه دلمبلو او اوداسه ځایونه او پاکې بیت الخلاوې پکې دي، دغسل لپاره پریمانه او مناسبې (معتدلې)اوبه وې خو په تشناب کې دجامو ځوړندولو ځای نه وو، غسلونه مو وکړل،په مسجدکې مې اته رکعته تهجد او دوه رکعته داحرام لمونځ وکړ او تلبیه مو وویله، دلته هم دنورو هېوادونو اتباع په منظم ډول راغلي وو، خپل لوی لوی موټر ورسره وو په دوی کې د ترکیې ،مالیزیا او اندونیزیا خلک وو، سم نیمایي یې ښکلې انجونې دي له یوې مالیزیایۍ څخه مې په ماته ګوډه انګلیسي وپوښتل چې ایا دا رښتیاده چې تاسې له حج څخه وړاندې واده نه کوئ؟

خوهغه مې په خبره پوهه نه شوه له هغې خوا دمنی او جمرو له لارې دملک خالد پرسړک دحرم بیخ ته راووتلو ، کله چې حرم ته راورسېدو بیا هم لمانځه ته نیم ساعت پاتې وو له لمانځه وروسته مو عمره وکړه، ملګرو راته وویل: چې دسر نیمه برخه به درته اوس وخرییو او نیم به په بله عمره کې وخرییې خوما ورسره ونه منل او ورته مې وویل چې نه ټول راته همدا اوس وخرییئ. نورو حاجیانو همدا سې کول،سربه یې څلور ځایه ووېشه په هر ځل عمره کې به یې یوه برخه خرییه چابه پکې ویالې جوړولې چابه په

بیاتي (قیچي) څوتاره غوڅول په څو ثانیوکې به له احرامه ووت، خوزموږ مذهب څلورمه برخه ضرور بولي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

شاهد

زه په دې هڅه کې وم چې په حرم کې دننه یو بلد شخص پیدا او ملګری کړم، چې په هره برخه کې بشپړ معلومات راکړي. یو ځل مې د پنجاب د چکوال یو اوسېدونکی پیدا کړ خو هغه ډېره دلچسپي وانخسته بالاخره یوه ورځ مې د حرم په دریم پوړ کې یو ځوان ولید چې خدمت یې کاوه ما ورسره اردو پیل کړه، هغه هم سلام وکړ دځای او وطن پوښتنه مې ترې وکړه ځان یې د پاکستان دخیبرپښتونخوا معرفي کړ ماترې وپوښتل چې په خیبر پښتونخوا کې د کوم ځای یې ؟ ویې ویل چې دمردان بیامې ترې دکلي پوښتنه وکړه حیران شو ماته یې وویل چې تا پاکستان لیدلی دی، ماورته په خندا وویل چې پاکستان خو پرېږده په مردان کې هم بلد یم وایه دکوم کلي یې؟ ویې ویل چې دهوتي،بیامې ترې دډاکټرفاروق خان اوشیخ بمبار پوښتنه وکړه، اودامې هم ورته وویل چې شیخ بمبار ماته هم اتلس کاله پخوا بخاري شریف او ابوداؤد راکړي وو .شاهد خوښ شو ویې خندل (پنجه کړه بیاخو کلیوال وختلې)شاهدته مې وویل چې زه ژورنالېست یم غواړم چې دحج یونلیک ولیکم ،دخلکو ستونزې رابرسېره کړم، او دحرمینو یو رڼه هېنداره له ځان سره یوسم ته له ماسره دمعلوماتو په اړه مرسته وکړه،هغه وویل چې دی خو په همدا سې چاپسې ګرځي چې ستونزې واوري او چارواکیوته یې ورسوي، شاهد وویل چې دی هم دابن لادن دشرکت په بلنه راغلی دی خو دی دڅلورومیاشتو لپاره نه ،بلکې دډېر وخت لپاره راغلی دی او همدا اوس یې شپږ کاله کېږي چې دحرم خدمت کوي هغه وویل چې ددریم پوړ دپاکۍ مسؤول دی اوڅوتنه یې تر لاس لاندې کار کوي، شاهد لومړی راته دخپلو ستونزو ټغر وغوړاوه.

www.melitahrik.com 0777 400 116

ويې ويل چې د سعودي حکومت ورسره ظلم کوي کار پرې ډېر کوي خو مزدوري يې کمه ۳۵۰ ريا له ده.

شاهد وويل چې دوی په دوو کالوکې يواځې يوه نيمه مياشت رخصت لري او حکومت ورته په دوه کالو کې ايله يوځل دالوتکې دوه طرفه ټکټ ورکوي. شاهد زياته کړه چې دلته دځينو خلکو نيم عمر په مسافرۍ کې تېر شو او له ژوند څخه يې هېڅ خوند وانه خست، ده وغوښتل چې حکومت بايد دحرم خادماتو ته دکور راوستلو اجازه ورکړي او دکور اسانتياوې ورته برابرې کړي.

شاهد بېچاره راته خپله زړه وغوړاوه: (په ۲۰۰۴ز کال مې واده وکړ او په ۲۰۰۵ کې دلته راغلم په همدې څو مياشتوکې مې يوزوی درک شو خو لازېږېدلی نه وو چې دلته راغلم بيا په ۲۰۰۷ کې په رخصتۍ لاړم يوه نيمه مياشت مې تېره کړه خو څه درک نشول، دوه کاله وروسته په ۲۰۰۹ز کې چې بيالاړم نو زوی مې درک شو، مالا ليدلی نه دی خو اوس شپږ مياشتينی دی اوس شکر دوه زامن لرم خو دحرم په خادمانوکې داسې خلک شته چې لس کاله يې له واده تېرشوي خو ياله سره اولاد نلري اويا يو بچی لري داځکه چې کله دوی ديوې نيمې مياشتې لپاره کورته ځي نو څلور پنځه ورځې خو په تګ راتګ يا د الوتکې په ټکټ اخستلو ،جدي ته په تللو او الوتکې ته په انتظار ،هلته له هوايي ډګر څخه په وتلو کورته په رسېدلو ،همدا راز له هغې خوادې پروسې اوپړاوونو په وهلو تېرېږي ،هلته يې مېرمن يا جوړه يا ناجوړه وي دوه څله خوپکې مياشتنی مريضي (حيض)هم راشي څه کم شل ورځې هغه ونيسي اوبڼځه خوهم هروخت حمل اخستلو ته چمتونه وي.

ده وويل چې له غم او ښادۍ، خوبيخي خلاص دي او ځينو کسانو خوچې دلته يې پنځلس شپاړلس کاله تېر شوي خپل دوستان هېرکړي دي.

د خوراک او پوشاک لپاره په مياشت کې يونيم سل رياله (هغه وخت ۱۸۵۷ افغانۍ کېدلې) ورکوي چې ددوی لګښت نه پوره کوي. شاهد زياته کړه د حرم په کومو ځايونو کې چې خادمانو ته حاجيان ډېر خيرات (سبيل) ورکوي نو د سعودي يا عرب مديران هلته خپل کسان ټاکي او پيسې ورسره وېشي.

شاهد د حرم په هره برخه کې معلومات راکول، زه به چې حرم ته لاړم ده ته به مې زنګ وواهه ده به هم خپل کار بشپړ او ما ته به راغی او د حرم په دريم پوړ کې دده د مسؤوليت په ساحه کې به مو بنډار پيل کړ.

هره ورځ يا په هره ناسته کې به مو پر يوې برخې بحث کاوه.

شاهد وويل چې د حرم عرب مديران کله کله پردوی غوسې کوي او په همدې کم معاش کې يې کسر معاش کوي. دا مهال د حرم عمومي مدير عمود نومېږي. شاهد وويل چې د سعودي د قانون له مخې له ۲۲ کالو کم عمروته په حرم کې د خدمت ويزه نه ورکول کېږي خو د نورو اسلامي هېوادونو ځيني نبستمن او اړ کوچنيان ياد ۱۷ يا ۱۸ کالو هلکان ځانته بله تذکره يا شناختي کارډ جوړ او خپل عمر پکې ۲۲ يا ۲۳ کاله ښيي ويزه واخلي او دلته راشي چې دلته بيا ترې د حرم ځيني نااهله مديران ناوړه ګټه اخلي. د شاهد په وينا ،حرم د ښه نظافت لپاره په لسو برخو ښشل شوی دی او هر ه برخه يې ځانته ډله او ګروپ لري .شاهد زماديوې پوښتنې په ځواب کې وويل چې تر اوسه داسې وخت ندی راغلی چې مطاف له طواف کوونکيو خالي شوی وي ځلېرويشت ساعته طواف روان وي، ممکن ځينې وخت

دطواف کوونکیو شمېر کم اوطواف دمقام ابراهیم اوکعبې تر منځ وي او ممکن کله کله تکړه سړی په هر طواف کې حجر اسود ښکلولی وشي خو هېڅکله هم داسې وخت ندی راغلی چې په مطاف کې طواف کوونکي نه وي .دحج په ورځوکې خو طواف کوونکي بلکل په مطاف کې نه ځایېږي .شاهد وویل چې کوتره، چینچڼه او توتکۍ له کعبې څخه طواف کوي. کله کله تېپوس هم طواف کوي خو نور الوتونکي نه راځي دده په وینا ،دټولو زرګونو کوترو رنګ سپین او خړ دی نور رنګونه پکې نشته دي.

دشاهد په وینا، سعودي حکومت دخپلو اتباعو ډېر احترام کوي دسعودي خلک ډېر حجونه نه کوي خو درمضان په میاشت کې اوپه ځانګړې ډول درمضان المبارک په وروستۍ لسیزه کې عمروته ډېر راځي. په دې میاشت کې چارواکي په ټول مطاف ،لومړي،دوهم او دریم پوړآن لارو کې غالۍ غوړوي.

په بمبو او ترموزونوکې پریمانه یخ زمزم هرچېرې رسوي ټېل ماټېل او بیروبار نه وي.

دسعودي چارواکیو په آند په عامو حاجیانوکې نا پوهان ډېر وي خو د رمضان په عمره او اعتکاف کوونکیوکې پوه خلک ډېر دي.

شاهد دمطاف دمرمروپه اړه وویل چې دا مرمر طبعي نه دي، بلکې دسعودي حکومت په تایلندکې په فرمایشي ډول جوړ کړې دي داتیګه له کیمیکلو او نورو داسې موادو جوړه شوې ده چې که هوا هرڅومره توده شي نوبیاهم دا تیګه نه ګرمېږي اونه پښې سوځوي دایوه تیګه چې پلنوالی یې یو فټ او اوږدوالی یې درې نیم فټه دی په پنځوس زره ریاله جوړه شوې او ټول

مطاف اودریم پوړ په همدې تیګو پوښل شوی دی چې لګښت یې حیرانوونکی دی.

شاهد وویل چې دبریښنا پاکۍ ،نلدوانۍ،پولیسو ، یا امنیت په شمول په حرم کې تر شل زره ډېر کسان کار کوي، مدیران یې رتبې اوله ۵زرو څخه تر ۸زرو ریالو پورې معاشونه لري.

دحرم دلګښتونو په اړه شاهد وویل چې حرم ته چنده منع ده او نه ورته څوک چنده راټولوي ،بلکې ټول لګښتونه دسعودي حکومت پرخپله غاړه اخستي دي، دحرم ټول خدمات دابن لادن له کمپنۍ سره ټیکه دي او دسعودي له دولت څخه یې پیسي غواړي.

په حرم کې د اینبودل شویو عظیم الشان قرآنونو په اړه شاهد وویل چې په حرم کې اینبودل شوي قرآنونه ټول دفهد په چاپخونو کې چاپ شوي دي او دنورو چاپخونو لخوا چاپ شوي قرانونه پکې نه پرېږدي او که څوک یې ورته ډالۍ راوړي نو دوی یې هم نورو ته ډالۍ کوي.

شاهدزیاته کړه چې په دنیاکې تر ټولو لومړی پیدا شوی غر دحرم لمرخاته ته له شاهي محل سره نښتی پ غر دی ، دحرم ددروازو په اړه هغه وویل چې ټولې ۹۵ دروازې لري پرلومړنۍ دروازه چې دملک عبدالعزیز په نوم یادېږي دوه منارې دي په لسمه دروازه چې باب الصفایاباب اسمعیل نومېږي یوه مناره ده په ۴۵نمبر یاباب الفتح دوه منارې، په ۲۲مه یا باب العمره دوه منارې، په ۷۹مه یا باب الفهد دوه منارې دي چې ټولې ۹ منارې کېږي.

هغه وویل چې دمنارو لوړ والی ۸۹متره دی، دحرم دامنیت په اړه شاهد وویل چې په حرم کې دننه زرګونه استخباراتي کامرې لګېدلي او دننه له

www.melitahrik.com 0777 400 116

کمپيوټرو سره وصل وي چې ټول حرم پکې څارل کېږي ،داموڅوځله واورېدل چې کوم شخص قصداً بې نظمي يا ناروا کړي وي نو دې له ځانه خبر هم نه وي چې ګويا زه څارل کېږم او پوليس راشي او بوي‌بې ځي،دحرم په دريم پوړ څلور ګنبده جوړدي هر سمت ته يوه خو ختيځ اړخ ته دګنبد پرځای اوس لفټ يا برېښنايي زينه جوړه ده ،دباب ملک فهد په سر اوس هم درې ګنبده جوړ دي چې له دننه خوا څخه ښکلې ډيزاين شوي دي.

دتشنابونو په اړه شاهد وويل چې يواځې دملک فهد او ملک عبدالعزيز دروازو خواته تشنابونه او بيت الخلاوې کمې دي نور دخوراک،څښاک او د اوداسه او بيت الخلا له پلوه د حاجيانو اړتياوې پوره دي، دحرم شاوخوا د کرايو لپاره ډېرې لوړ پوړې ودانۍ جوړې شوې دي.

د حرم دتوسيع لپاره يواځې شمال يا باب عمره او ختيځ يا باب السلام خواته ځای شته چې باب عمره خواته کار روان دی.

جنوب ته غر او شاهي محل دی، لوېديځ خواته دارالتوحيد کانټيننټل، شرکت الملکه ،برج زمزم ،برج الساعه او نورې ګران بيه او لوړ پوړيزې ودانۍ دي.

شاهد زياته کړه دروژې په عمرو او طواف کې خلک منظم وي ،ټېل نه وي ، سليقه او ترتيب وي او بيروبار دومره نه وي خوبيا هم لومړی ، دوهم او دريم پوړ ټول ډک او فرش وي دحرم شاوخوا عمارې هم ښه غريبي کوي، دحج په ورځوکې خو آن ډېرې لرې عمارې هم ډکې وي دحرم شاوخوانږدې عمارې خو هر وخت ډکې وي دشاهي محل مخه ټوله شيشه ده له دوو کړکيو پرته نور له شيشې پرته بل څه پکې نه ښکاري ، دشاهد په وينا ، شاهي محل دهغې

www.meltahrik.com 0777 400 116

بوډۍ د کور پرځای جوړ شوی دی چې پر رسول الله ص به يې خاورې او ایرې شیندلې.

د اذان خونه پخوا د حرم شمال ته وه خو اوس هلته ګودام دی او اذان خونه جنوبي اړخ ته رالېږدول شوې ده له همدې ځایه اقامت هم ویل کېږي. دشاهد په وینا اقامت کوونکی امام په کامره کې ویني چې کله د لمانځه ځای ته ور ورسېږي نو دلته اقامت پیل کړي،له امام پرته بل الله اکبر هم په همدې ځای کې ویل کېږي ،شا هدوویل چې د حاجیانو دښه لېږد او اسانتیا لپاره له عرفات څخه تر حرم پورې داورګاډی (ریل)دپټلۍ(کرښې)کار روان دی،دا اورګاډی به حاجیان له عرفات څخه مزدلفې او بیا منی او له هغه ځایه حرم ته بیايي او په حلقوي بڼه به بېرته عرفات ته ځي دا اورګاډي به په یوه ساعت کې دوه اویا زره حاجیان لېږدوي پروژه داسې مهندسي شوې چې ددوو اورګاډو لپاره خوا په خوا کرښې جوړې شوي او دوه اورګاډي په یوه وخت کې په یوه استقامت تللی شي اورګاډي به تېل یاد ډېرو سکاره نه، بلکې برېښنا مصرفوي.

شاهد دباب ملک عبدالعزيز چپ او دباب فهد ښي خواته د ترکانو په برنډه کې یوه پایه (ستن)راوښوده ویې ویل چې دا درسول الله ص د ترور ام هانيء کور و ،داستن یې نښه ده او رسول الله ص له همدې ځایه معراج ته لاړ.

شاهد زیاته کړه، چې په جده کې یوه ستره فابریکه د حرمینو لپاره تر موزونه او داوبو څښلو ګیلاسونه جوړوي ،ده د حرم د پولیسو دنرم چلند او اخلاقو یادونه وکړه او ویې ویل چې داپولیس دلته له ګومارل کېدلو

وړاندې د دیني علماوو لخوا هم روزل کېږي او د ښه او نرم چلند درس ورکول کېږي.

ده وویل چې په حرم کې په لسګونو ویلچر یا د ناروغانو او کمزورو بایسکلونه شته دي چې ځېنې یې د سعودي حکومت او ځینې یې نورو شتمنو د حرم لپاره اخستي او له کاروونکیو یې هېڅ ډول اجوره نه غوښتل کېږي او آن حاجیان یې خپلو خونو ته هم وړلی شي، ډېر حاجیان هم ځانونو ته دا بایسکل اخلي چې بیا یې همدلته پرېږدي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

د کعبې پوښ

شاهد راته وويل چې چارواکي هرکال د ذوالحجې په نهمه يا دعرفې په ورځ دکعبې پوښ بدلوي او سږ کال هم په داسې حال کې چې موږ په عرفات کې وو داپوښ بدل شو، پخوا به يې دکعبې بدل شوی پوښ ټوټه ټوټه کاوه او داسلامي هېوادونو مشرانوته به يې لېږه خو اوس داکار ځکه نه کوي چې دې مشرانوبه بيا داپوښ پيرانو،خانقاه ګانو او سجاده نشينانوته ورکاوه او هغوی به بيا ددې پوښ ټوټې له مړو سره ښخولې يابه يې دپوښ تارونه وسپړل او دمړو اوناروغانوپه سترګوبه يې ايښودل او داکارونه حرام دي اوس داپوښ بېرته هماغې کمپنۍ ته ورکوي او يايې دکعبې په موزيم (کسب الکعبه)کې ږدي. ددې پوښ ټوټه ډېره ګران بيه ده، او ايتونه پرې په سرو زرو ليکل کېږي، په کسب الکعبه کې چې له حرم څخه ۶_۷کيلو متره لېرې ده دکعبې زاړه او اضافي شيان لکه پوښونه،دروازې ،محرابونه، غالۍ او نور ساتي. شاهد وويل چې دکعبې پوښ نه وينځل کېږي .

دکعبې دپوښ جوړول يوکال وخت غواړي ،له پاسه پرې ايتونه،ياحنان،يامنان ،طيبه کلمه ،سبحان الله وبحمده سبحان الله العظيم، ليکلي وي البته داليکنې پر هر پوښ بدلېږي، دحج په ورځوکې ددې لپاره چې د چالاس ورونه رسېږي دکعبې پوښ دکعبې له بيخ څخه څه باندې دوه متره لوړ تاو او آن له شاذروان څخه هم پورته وي. داځکه چې ځينې خلک د تبرک لپاره دکعبې پوښ په پټه څيرې کوي او له ځان سره يې وړي، په نورو ورځوکې دکعبې پوښ ټوله کعبه پټوي او تر ځمکې غوړېدلې وي، دکعبې د اوسنی پوښ بيه خو راته معلومه نده خو ۳۴کاله وړاندې په ۱۹۷۹ز کې پر هغه پوښ چې ملک خالد بن عبدالعزيز السعود کعبې ته جوړ کړی و په هغه ارزانۍ کې اوپه هغه وخت کې چې پيسو ډېر ازرښت درلود شپيته لکه سعودي رياله لګښت راغلی وو او داپوښ په يوولس مياشتو کې جوړ او ۸۰کيلوګرامه وربښم ، ۳۰۰ کيلو سره اوسپين زر اوله استرسربېره ۲۵۸متره ټوکر پکې کارېدلی وو په همدې کال دکعبې ددروازې په پوښ کې چې څلور متره

پلنوالی او اوه نیم کیلو متره طول یې درلود ۱۲۰کیلوګرامه سره او سپین زر کارېدلي وو.

www.melitahrik.com
0777 400 116

د ايرانيانو کودتا

شاهد په ۱۹۸۴ز کال په کعبه کې د ايرانيانو کودتا هم ياده کړه او ويې ويل چې ايرانيانو په تابوتونو کې وسله حرم ته راننويستې وه، او داسې تاثر يې ورکړی وو چې ګويا په تابوتونو کې يې مړي د جنازې لپاره راوړي دي.

کودتاه کوونکي د باب الفتح مناروته هم ختلي وو او لاندې يې ډزې کولې.

شاهد زياته کړه سعودي چارواکي حيران وو چې کودتا کوونکي له منارو څخه څنګه راښکته کړي بالاخره شهيد جنرال ضياء الحق ته يې ټېليفون وکړ هغه ډاډ ورکړ چې وار مه خطاکوئ زه پخپله درځم خو تاسو زماتر درتللو ښې پربمانه اوبه جوش کړئ، هماغه وو چې له پاکستان څخه کماندو عسکر او پخپله شهيد جنرال ضياء الحق راغلل دا اوبه يې په هليکوپټرو کې پورته کړې او په منارو کې يې پر کودتاکوونکيو ور وشيندلې هماغه وو چې کودتاکوونکي وسوځېدل وارخطاشول او لاندې راښکته شول چې دلته يې بيا ونيول.

دشاهد په وينا ، ايرانيانو غوښتل چې په مدني حرم کې هم کودتاه وکړي،اوهلته دحضرت عمر رض قبر ونړوي او دحضرت محمد ص دقبر له څنګ څخه د هغه جسد وغورځوي، د ايرانيانو دې کودتاه د سعودي او ايران اړيکې خرابې کړې او سعودي څوکاله ايرانيانو ته د حج اجازه نه ورکوله.

شاهد زياته کړه چې دحرم په هر پوړ کې د تنظيف د وسايلو دبربښنا د وسايلو، دقران کريم د الماريو او...لپاره ډيپوګان شته دي.

دکعبې نوې يا اوسنۍ دروازه په ۱۳۹۹ هـ ل دملک خالد بن عبد العزيز په وخت کې جوړه اوپه همدې کال د ذوالحجې په ۲۲مه لګېدلې ده،په دې دروازه په عربي دليکل شوي متن ژباړه داده :(پخوانۍ دروازه د سپېڅلو

حرمينو د خادم ملک فيصل بن عبدالرحمن ال سعود په وخت کې په **۱۹۲۳** په مکه کې جوړه شوې او دا دروازه د سپېڅلو حرمينو د خادم ملک خالد بن عبدالعزيز ال سعود په وخت کې په **۱۳۹۹** کې جوړه شوېده.

www.melitahrik.com
0777 400 116

اتفاق په پښتانه کې پيدا نه شو

يوه ورځ د حرم په دوهم پوړ کې روان وم چې په ويلچر کې ناست يوتن راباندې غږ وکړ ويل يې چې په تلوېزيون کې مې ډېر ليدلی يې ستا ديني او سياسي نظر مې خوښ او زموږ دزړه تنده ماتوې نوځکه مې وغوښتل چې له نږدې درسره وګورم دې شخص خپل نوم عبدالوکيل مددخېل معرفي کړ ويې ويل چې تراتم ټولګي يې درس ويلی او پخپله يې ځان په تمانچه ويشتی دی اوس يې لاس او پښې کار نه کوي له مددخېل سره موږ ډېرې سياسي او شخصي خبرې وکړې ويې ويل چې په ښرنه کې صرافي، په اسلام آباد کې د رخت غټ پلورنځی او دکابل په منډوي کې درې پوړيزه لوی لوی سرايونه، ميوند جادې ته نږدې د منډوي په خوله کې بل سرای لري، ده وويل چې پلار يې حاجي ګلاغا نومېږي او له درې مېندو ټول ۱۲ ورونه دي خو د بې اتفاقۍ ناروغۍ پکې ځای موندلی دی. ده وويل چې ددوی په سرايونو کې دهر دوکان دکرايې ارزښت تر ۵۰زرو افغانيو دی خودوی تر ۱۵زرو افغانيو اخلي او دوی د بې اتفاقۍ له کبله دوکانداران دا کمه کرايه هم پوره نه ورکوي.

ماله سره ځان سره وويل چې ۱۲ورونه او دومره شتمني خو غټه پانګه او دا لله ستره لورينه ده خو زموږ پښتانه له دې لورينې هم ګټه نه شي اخستلی.

دپښتنولوړ بېې شتمنۍ فيلسوف ،ارواپوه ، شاعر او خان ارواښاد خوشحال خان خټک درې سوه کاله پخوا دپښتون پر دې حالت ژړلي و :

اتفـــاق پـــه پښـــتانه کـــې پېدانشـــو
ګنـــي مابـــه دمغـــل ګریـــوان پـــاره کـــه

مددخېل وویل چې له راديو يې اورېدلي چې سعودي هر کال دحاجيانوله درکه ۳۰ميلياردہ ډالر ګټي.

د مولوي احمدي جګړه

سحر لس بجې له حرم څخه خونې ته لاړم ګورم چې دعمارې پـه مخ کـې دحاجيانو بيروبار دی کله چې خونې ته ننوتم نو مولوي احمدي لـه غوسـې تک سور اوښتی دی چيغې وهي، پټکې کوي (اينـا مسـلمان نيسـتن ،تجار هستن ، سريک چک او(آب)ګوز شان ميره) ورتـه مې وويـل چې حوصله وکړه څه خبره ده، هغه وويـل : زموږپخوونکي (اشپز) قـاري تـه دشرکت يوتن مسؤول حاجي عبدالله په غوسه شوی و چې ولې يې ډېرې اوبه کارولې دي، اشپز خفه شوی اوس يې استعفی کړې او له شرکت څخه يې خپله تزکيه اخستله خو حاجي عبدالله يې پر تزکيه پاڼه لاسليک نه کاوه دشرکت پرځای يې په تزکيه پاڼه ما (مولوي احمدي) لاسليک وکړ ،وروسته حاجي عبدالله ما (مولوي احمدي) ته ښکنځل وکړل چې ولې مې دا لاسليک کړی دی)

ددواړو جنجـال شـوی و يوبـل تـه يـې ښـکنځل کـړي وو حـاجي عبـدالله غوښـتل چـې مولـوي احمـدي وشـړي خـو احمـدي ورپسـې ټـول حاجيـان د احتجاج په ډول راوېستي وو غوښتل يې لاريون وکړي، بالاخره ما او ګلاغا دواړوته خبرې وکړې او ستونزه موهواره کړه.

د مکي حرم کتابتون

یوه ورځ مازیګر زه، استاد عنایت الله ،دهغه ملګري ګل احمد او ... دحرم کتابتون ته ولاړو ،دحرم کتابتون په هغه ځای کې جوړ شوی چې دحضرت محمدص زوکړه پکې شوېده،دلته لوی کتابتون دی خود حج په ورځوکې دبیروبار له کبله دعامو خلکو پر مخ بند وي ددې کتابتون په مخ کې پر حاجیانو هغه کتابونه وړیا وېشل کېږي چې د توحید، زیارتونو او عقیدې په اړه سلفي نظر ځرګندوي،همدا راز هغه کتابونه چې سعودي چارواکیو دشیعیت په رد کې لیکلي او ټوله محتوای یې د شیعه ګانو ،دهغوی د افراطیت ټکونه، دشیعیت د ځانګو او عقایدو او موضوعاتو څېړنه ده یعنې دلته د شیعیت پر ضد یو کلک تبلیغاتي سنګر تود ساتل شوی دی داکتابونه په ډېرو ژبو لیکل شوي دي ماهم پښتو او فارسي کتابونه واخستل دلته مو ډېر عکسونه هم واخستل. دلته سړي ته دمسلمانانو پردردوونکي حالت او خپلمنځیو اختلافاتو افسوس ورشي،داانرژي چې سعودي عربان یې دشیعه مسلمانانو پرضد کاروي او یا برعکس که دکفارو او داسلام او اسلامي نړ ددښمنانو پر ضد وکارول شي نو داسلام وړانګې به دنړۍ ګوټ ګوټ ته رسېدلې وې، دکتابتون مسؤلینو هلته په انګلیسي ،عربي،فارسي او اردو ژبو لیکلي دي چې په دې ځای کې درسول الله ص زوکړه یقیني نده نوځکه یې ښکلول، لمسول او ... روا ندي.

د حرم نقاشي

دحرم لومړی او دوهم پوړ درې ،درې برخې لري ددوهم پوړ دوهمه یا منځنۍ برخه دملک عبدالعزیز په وخت کې جوړه شوې ،دحرم فرش زیږ، نخودي، تور او نور مختلط رنګونه لري، ډېر ښکلي او ساده رنګونه .

ستنې يې چپس او مرمر دي هغه چې ګول يا ګردې دي هغه چپس او هغه چې څلور ګوټيزې دي ، مرمررنګه دانې پکې لګېدلي دي، په ستنوکې ښکلې کمانونه، له ګچو جوړ ګلان، چت يې صفر يا ميده چپس په ګلابي ،نخودي شير چه يي او نورو رنګونوکې، د ستنو لا ندينۍ برخه کې ،تور، پايزاره،ده په چت او پايوکې په زرګونه قنديلونه اوپکې دي ،دريمه برخه چې ملک فهد جوړه کړېده ډېره ښکلې او عصري ده، دهرې ستن لپاره ځانته جوړ شوي د ډېر عالي کيفيت تک سپين مرمر دي،په هره ستن کې هم يې په سر اوهم يې لاندې څلور خواوو ته ايرکنډېشنونه لګېدلي دي.

پروسږکال چې کله د صفا او مروه لار پراخېدله نو هلته هم په عصري بڼه کار وشو او ټولې لارې په ايرکنډېشن سمبال شوې اوس دصفا او مروه ترمنځ پنځه لارې دي يوه يې ځمکتلی (زېرزميني)او څلور دځمکې په سر دي.

www.melitahrik.com 0777 400 116

حج ته هوايي او که د ځمکې له لارې ؟

ماته پرځمکه سفر له هوايي سفر څخه ډېر خوند راکوي ، ځکه چې پرځمکه تلل خوسياحت وي دنيا او مافيها او دخلکو رنګارنګي ويني خو له بده مرغه چې داهرڅه په امنيت پورې تړلي دي ، اردن د سعودي ګاونډۍ هېواد دی او ددې هېواد حاجيان هم حج ته په موټروکې راځي، ددوی څه ملګري زموږ ترڅنګ اوسېدل کله چې بېرته تلل نو له لسو ډېر۳۰۳ ته ورته موټروکې يې خپل سامانونه بار کړي وو ددوی موټر و د سعودي او اردن دکورنيو چارو دوزارتونو اجازه پاڼې چې دترحيل شمېره ،دموټر نمبرپليټ ، دراتللو نېټه ،له سعودي څخه دوتلو نېټه ،د سپرليو شمېره ،دسپرليو نومونه هرڅه د موټر په مخامخ شيشه لګېدلي او ټولو يوځای حرکت وکړ، دې کار ماته ډېر خوند راکړ او هغو شېبوته يې وروستلم چې له افغانستان څخه به هم خلک په موټروکې حج ته تلل ،هغه هم له پوره سکون او اطمئنان سره . زما ،نه يادېږي خو له مشرانو مې اورېدلي چې شاوخوا پنځه دېرش کاله وړاندې زموږ له کلي څخه هم څلورتنه چې يو پکې زموږ دحج دملګري غلام دستګير پلار حاجي غلام سخي دی(الله دې لاهم اوږدعمر او ښه صحت ورکړي) دملک باباجان په موټر کې حج ته لاړل ملک بابا له هريوه څخه په غالب ګومان څلور څلور زره افغانۍ واخستې او له دروند څخه کعبې ته په موټر کې روان شول سفر يې ډېر خوندور و اوډېرځايونه او هېوادونه يې ليدلي و .

www.melitahrik.com
0777 400 116

د جنوبي اسيا مكتب

حج ډېره سخته او ستومانوونكي پروسه ده،ډېر كارونه او ډېر خدمتونه لري همدالامل دی چې رسول الله به دهر عبادت په پیل كې په دعا كې ويل چې :« ای ربه داعبادت مې قبول كړه خو دحج په اړه به يې ويل چې ای ربه ماته يې اسانه او له مايې قبول كړې »، هر حاجي په يواځې ځان خپل ځان ته د اخدمتونه شي كولی ، او دبعثې او شركتونو پلاوي هم داكار نشي كولی ،نو سعودي ددې كارونو دښه انسجام لپاره دخپل دولت دحج او اوقافو د وزارت پـه چوكاټ كې څو مكتبونـه جوړكړيدي چې پـه ټولې نړۍ كې د حجاجو لپاره دپيسو په مقابل كې د قرار داد له مخې دا خدمتونه تر سره كوي.

داسيا ډېر هېوادونه په مكه معظمه كې د جنوبي اسيا او په مدينه منوره كې دبنګله دېش دمكتب (اداري)اړوند دي موږ هم د جنوبي اسيا دمكتب اړونـد وو. ددې دفتـر يـا مكتـب نـوم (المؤسسـه الاهليـة المطوف لحجـاج جنوب اسيا) و دامكتب بيا ځانته سل مطوفه يا څانګې لري د جنوب اسيا په هغه څانګه كې چې (معتز يحيى عبدالرحمن بدر)يې مشـرو ،سـل مطوفـه او مطوفات شامل وو دا هر مطوف دپنځو زرو حاجيانو خدمات اماده كوي يعنې د معتز اړوند ۵لكه حاجيان وو موږ د۷۸مطوف اړوند وو.

ددې مكتب مركزي دفتر د ابن لادن شركت ترخنګ په خالديه دوهم كې د محمد جبير پرسړک وو . ۸۰۰۲۴۵۰۰۱۳يې وړيا او ۵۳۵۳۲۲يې دپيسو په مقابل كې د اړيكو شمېرې وې.

زما د کارت د سیریال نمبر ۳۸۸۵۲۲ وو د اشرکت د هر حاجي پر سر ۳۰۰ډالره د خاک پولي په نوم له بعثې او یا د حاجیانو له لېږدوونکي شرکت څخه اخلي او د دې پیسو په مقابل کې حاجیانو ته له جدې تر عمارو ، له عمارو تر منی، له منی تر عرفات او له عرفات څخه تر مزدلفې ،له منی تر عمارو ،په مکه کې له عمارو تر مدینې منورې له مدینې منورې بېرته تر جدې ترانسپورت تنظیموي، د حاجیانو الوتنې ،پاسپورتونه، دلېږد چارې او نومونه تنظیموي، کمپیوټر ته یې رسوي همداراز د بعثې پلاوی یا د شرکتونو استازي د عمارو د خونو او چپرکټونو د نیولو قرار داد له خلکو سره د همدې مکتبونو له لارې کوي، په منی کې خېمې او په عرفات کې تجیرونه همدوی نیسي، فرش کول یې هم د همدوی کار دی په عرفات او د منی په ورځو کې حاجیانو ته ډوډۍ هم دوی ورکوي، موټرو ته د حاجیانو د بار پورته کول او ښکته کول هم د همدوی کار دی.

هر وخت چې حاجیان مکې معظمې ته ورسېږي نو موټر یې د همدې شرکت مخته ورځي هلته ورته د همدې مکتب پېژند پاڼه د غاړې کارت، او یو لاس بند ورکول کېږي چې د اڅرګندوي چې دا حاجي د کوم مکتب دی ،په کومه عماره ،کومه خونه او کوم ځای کې اوسېږي ، حاجیان که له جدې څخه مکې ته ځي که جدې ته، او که مدینې ته نو اوبه ، جوس کیک کلچې او ځینې ډالۍ حاجي ته ورکوي.

دې مکتبونو د حاجیانو کار ډېر اسانه کړی دی.

www.melitahrik.com 0777 400 116

د ابن لادن مسجد

کله چې دلمانځه وخت راشي نو دوکانداران لمانځه ته ځي خو دوکانونه نه بندوي ،بلکې مخې ته يې پردې وځړوي اوپه ډاډه زړه خپل لمونځ کوي.

زموږ دعمارې او حرم ترمنځ په حفاير کې د ابن لادن په نوم مسجد زموږ دلارې په سر و خو ماپکې فرض لمونځ ندی کړی ، يوه ورځ د مسجد دليدلو لپاره ورتاو شوم دوه رکعته نفل مې پکې وکړل، مسجد له ځمکې لوړ جوړ شوی ،لاندې ځمکتلی هم لري په ښکليو ګرانبيه غاليو فرش، ايرکنډيشنونه پکې فعال دي دښځو او نارينه وو د لمانځه بېل بېل ځايونه لري،د دواړو ځايونو ترمنځ.شيشه يې کتاره ولاړه او يو بل يې پنا کړي دي، دښځو او نارينه وو دلمانځه ځايونه په ويکتورونو ښودل شوي دي.داد هغه اسامه دميليارډرې کورنۍ لخوا جوړ شوی مسجد دی چې پخپله دلته په افغانستان کې په غرونو اوناوونو کې له هرډول ناز او نعمت څخه بې برخې ظاهراًخاص او خاص ديو پاک هدف اوپاکې عقيدې لپاره جنګېده

دريم مخلوق

يوه ورځ زه او شاهد ، د مکي شرکت څلورم پوړ ته ددوکانونو او مغازو کتلو ته تللي وو کله چې بېرته راښکته شو نو راته يې وويل راځه چې نن درباندې دريم مخلوق ووينم ماورته وويل چې په مطلب دې پوه نه شوم، هغه راته وويل چې دشرکة مکه د ديوال ترخنګ د هجړاګانو (ايزه کانو)ځای دی حج ته له هره ځايه راغلي هجړاګان همدلته راغونډېږي، يوله بل سره پېژني، کيسې او مرکې کوي، موږ چې ورغللو دامهال يواځې شپږ تنه ،هجړاګان ناست وو ، خو شاهد وويل چې اوس ډېر حاجيان بېرته تللي

هجړاګان هم کم شوي دي خو بیا هم اوس یې ځینې په طواف، ځینې په بازار او نورو ځایونو کې خپاره دي، که نه د برش پنځه د برش تنه یې اوس هم شته دي.

د ځینو هجړاګانو غټ غټ تیونه له کمیسونو لاندې ښکاریدل شاهد وویل چې هجړاګان له نارینه ووسره یوځای طواف کوي او په احرام کې یې تیونه ښکاري ځکه چې دوی د نارینه وو احرام کوي، حرم له هجړاګانو سره نابلده ندی استاد (عبدالملک همت) په خپل تالیف (زموږ د قبلې تاریخ کې) لیکلي چې چاروا کیو او مخورو به هم له اسلام څخه وړاندې او هم د اسلام د ډیوې له روښانه کیدلو وروسته د حرم د خدمت لپاره مریان معرفي کول چې په دوی کې به یې قصداً هجړاګان چې هغه مهال به د آغا ګانو یا اقاګانو په نامه یادیدل معرفي کول دا ځکه چې دوی ښځو ته تمایل نلري او له دې اړخه تري ډاډ موجود دی.

حضرت معاویه، یزید، خلیفه ابو جعفر منصور، سلطان نورالدین او سلطان صلاح الدین ؛ ټولو د حرم خدمت ته خصي یا ایزک مریان ورلیږلي دي استاد همت د علامه کردي له قوله لیکلي چې دده په وخت کې حرم ۲۴ تنه هجړا یا ایزه کان درلودل.

په مکه معظمه کې وروستۍ ورځې

وخت د چا خاطر نه کوي، داوبو په څېر تېرېږي او د خوند او لذت ورځې او شپې خود باد په څېر وي میاشت اونۍ، اونۍ ورځ او ورځ ساعت شي، زموږ ورځې هم په پوره کېدلو شوې، له ماما (حبیب الرحمن استاد) سره مې

www.melitahrik.com 0777 400 116

دکور او دوستانو لپاره ځيني ډالۍ واخستلې خو ماماميې راته وويل چې په مدينه منوره کې دمکې په پرتله ارزاني ده.

بالاخره ديکشنبې په ورځ زما دماما نوم هم د هغو کسانو په لست کې راغی چې سبا دوشنبه سحر اته بجې به له مکې څخه جدې ته روانېږي ، همداسې وشول ،سبا مې ماما د خفګان په بدرګه رخصت کړ، دهغه بېلتون راته سخت شو، خو چاره نه وه هغه هم زما پربېلتون خفه شو، خير هغه کورته اومورېيې سباته داسلام دغوړېدلو ، خپرېدلو او دامن او نور ښار مدينې منورې ته روانېدو ،له هغه سره مې خداى پاماني وکړه، هغه يوولس بجې جدې ته ورسېد، ورته ويل شوي وو چې دشپې دولس بجې به کابل ته الوځي، خودشپې پاوباندې دولس بجې لاهم منتظر وو خو چې يوه نيمه بجه مې ورته زنګ وواهه ټېليفون يې کار نه کاوه، ددوشنبې ورځ مې په طوافونو تېره کړه، له حرم څخه مې دوتلو زړه نه کېده الله ج په دې ورځ ددولسو طوافونوتوفيق راکړ. دمولوي صديق الله او مولوي شفيع الله ددوست ملا صفت الله په مرسته مې دپنځم ځل لپاره د حجر اسود په ښکلولو او له ملتزم سره دسينې په مښلو زړه يخ کړ. دسه شنبې شپه مې په حرم کې اعتکاف وکړ، تر دوه بجومې طوافونه او لمونځ وکړ وروسته دحرم دريم پوړ باب الصفا خواته ورغلم بوټان مې سر لاندې کړل او ويده شوم خو لا درې نيمې بجې نه وې چې بېرته پاڅېدم اودس مې کړ او مطاف ته ښکته شوم،له غرمې مخکې تر لس بجو په حرم کې په لمانځه او طواف بوخت وم لس بجې مې طواف وداع پيل کړ، له طواف وروسته مې ځان ملتزم ته ورساوه ځان مې ورپورې ښه ونښلاوه، په داسې وخت کې که زړه دکاڼي هم وي نو اوبه اوله سترګو اوښکې روانې شي، نور خلک هم ملتزم پورې نښتي وو دهغوى ژړاګانو او چيغو په فضاکې انګازې کولې نور نو پوه نه شوم څومره مې چې پخپل ژوند يادېږي

www.melitahrik.com 0777 400 116

نو دومره مې ژړلي نه وو اونه مې خپلې دومره اوښکې لیدلې وي هېڅ مې زړه نه کېده چې له ملتزم څخه لېرې شم.

ماسپښین له لمانځه وروسته مې بیا طواف وکړ ، د اوښکو او ژړا حالت هماغه سحر نی و وروستی ځل مې په حرم کې دوه رکعته نفل وکړل خدای ج خبرچې څومره به رانه اوږده شوي وي، زمزم مې پرېمانه وڅښل خو لومړی ځل وو چې له خفګانه مې زمزم سم نه تېرېدل له حرم څخه راووتم مخ مې حفایر ته وو خو دوه درې ګامه وروسته به مې غیر اختیاري مخ حرم ته واوښت په پله ودرېدم او مخ مې کعبې ته کړ ښې اوښکې مې تویې شوې اوږده دعامې وکړه په غټو غټو مې دحرم مناروته وکتل زړه نازړه مې حرم ته شاه او دبیا لیدلو په هیله ورسره خدای پاماني وکړه خپلې خونې ته لاړم خپل سامان او بیکونه مې برابر کړل څلور بجې د عمارو مخ ته موټر راغلل او سامانونه مو ورووېستل.

د جلال له ښار څخه د جمال ښار ته

دعمارو مخ ته څلور موټر راغلي وو په هر موټر کې ۴۶تنه سپرېدل زه د څلورم موټر په لومړۍ څوکۍ دچلوونکي ترڅنګ کېناستم ، ترڅو مو چې بارونه پورته کېدل، نو پاو کم پنځه بجې شوې، په همدې تیم موټر حرکت وکړ.

لومړی دجنوبي اسیا مکتب ته ورغللو هلته یې راته وجبې چې په هره وجبه کې کیک ،کلچې ،بسکټ ،د زمزم اوبو یوبوتل ، یو دغاړې بیک اوجوس راکړل، دزمزمو پر بوتل داوبو څښلو دعاګانې لیکل شوې وې ډېر اسانه: په ښي لاس ، اوپه ناسته اوبه څښه، بسم الله ووایه په درې دمو یې وڅښه اوپه پای کې الحمدلله ووایه.

www.melitahrik.com 0777 400 116

کوم یو ساعت د مکې په کوڅوکې تاو راتاو کېدو ،تیاره ماښام دمکې له ښار څخه ووتلو د ماسخوتن لمونځ مو په عسفان کې وکړ له لمانځه ورو سته مې له امام څخه چې سعودی و وپوښتل چې تاسې له لمانځه وروسته ولې سنت او وتر نه کوئ؟ هغه راته وویل چې سنت خو نفل دي او ستا خوښه چې نفل هرڅورکعته کوې، کله یې کوې او که نه یې کوې او موږ وتر کوو، خو د وترو وخت دسهار تر را ختلو دی، څو مره چې یې ناوخته وکړې، ثواب دی، وتر تهجد اوقیام اللیل دی او دقیام اللیل تر تیب دادی چې دشپې په وروستۍ برخه کې وشي،کله چې پوه شو چې زه افغان یم نو راته یې وویل تاسو ولې یوبل وژنئ، ولې مو وطن ورانوئ، ماورته وویل هلته اور امریکا جوړ کړی دی، دطالبانو د زور او ځواک په اړه یې پوښتنه وکړه کله چې ما معلومات ورکړل نو خوشحاله شو دعایې ورته وکړه خو ویل یې چې رسنۍ خوناسم معلومات ورکوي. موټر په ډیم اشارو روان دی ډېر تیز نه ځي ،موټر چلوونکی مدین نومېده د مصر اوسېدونکی و ډېر ټوکي او خلاصه ټنډه یې درلوده، مدین ویل چې دلته یواځې د حج په موسم کې دخدمت لپاره راغلی او دټول موسم اجوره یې زر ریاله ده، مدین وویل چې درې ورځې وروسته بېرته مصر ته ځي او وخت یې پوره کېږي. زموږ د تر حیل شمېره ۲۷۸۲۲۴او دموټر پلېټ ۱۹۵۱وو. له مکې څخه ۱۵۰کیلو متره لېرې د الطیبة والجمعة سیمه کې مو د راحت په نوم هوټل (الفندق و مطعم الراحه)کې دمه وکړه چا ډوډۍ وخوړه ، چا تازه مېوه، چا اوبه،چا چای او نور مشروبات، هوټل دپاکستانیانو دی، دښځو لپاره بېل ځایونه لري، پراخه برنډه په حویلۍ کې پریمانه چوکۍ ، مسجد، بیت الخلا ، داوداسه ځایونه لري، ډېر بیروبار وو ما شل لوی موټر وشمېرل چې ورته ولاړ وو د هوټل عمله چې ډېر یې پاکستانیان وو ، ډېر بوخت وو. د یو منځني خوراک بیه لس ریاله ده.چې روان شو ډرېور راته وویل چې دوی ته د مکتب لخوا ټول پروګرام ورکول کېږي چې په څو بجو باید له مکې څخه روان شي، چېرې

دمابنام او ماسخوتن لمونځ وکړي، چېرې دمه وکړي، دتګ سرعت یې څو وي، ځوبجې په مدینه کې ددوی دفتر ته ځان برابر کړي څو بجې حاجیان ښکته کړي او نور، ښې خواته مود خلیص کلی دی داکلی دشپې لخوا ډېر رنګین وو خوپه کرنه او سمسورتیا نه، بلکې په برېښنا . دمکې اومدینې شاوخوا څلورنیم سوه کیلو متره سړک دوطرفه دی ددواړو سړکونو ترمنځ دیوال او جال دی دمخامخ راتلونکي موټر د اشارو رڼا دډېرېور سترګې نه نیسي هر طرف ته پراخ سړک څلور کرښې لري او څلور موټر پرې ځایېږي دهرډول سرعت لپاره خپله لیکه ټاکل شوې او ټول سړک په کیمرو څارل کېږي له دې پرته د پلیو خلکو لپاره هم یو سړک لري.

www.melitahrik.com
0777 400 116

د رڼا او بریا په ښار کې

زړګیــــه ســــترګې لګـــوه د قـــدم لاره نـــه ده
حبیــب پــرې ایښــي قدمونــه دومــره خــواره نــه ده

اوس مــې پــه یــاد نــه دي چــې دادنوښــار دعبــدالله او کــه دکربــوغې دمحمدامین نعت دی خو پـه کـوچنی کـې مـې پـه مسجدونو کـې پـه ترنم ډېر ویلی دی.

بالـآخره پـاوکم دوه بجـې دانسـانیت دپیغـام اودڼااوخلاصـون دپلوشـو وېشونکي ښار مدینې منورې ته ورسېدو ،حکومت څو ځایه تاو راتـاو کـړو څو ځایه مو پاسپورټونه چک شو، دلته هم لومړی د جنوبي اسیا مکتب تـه ورغللو، وجبې یې راکړې سامان موخونوکې ځای پرځای کړ، زموږ عمارې حرم ته نږدې وي ټوله پنځه دقیقې لار وه سترې هم وو خو ویـده نـه شـو، لـه ماسره د مدني حرم دلیدلو تلوسه ډېره وه له لږې دمې وروسـته حرم تـه روان شو دحرم لیدلو ډېر خوند راکړ ډېر پراخه ،ښکلی او شانداره. اخر ښکلی به ولې نه وي؟ دلته لسګونو زرو صحابه وو لمونځ کړی دټولو کائناتو پـه کچـه ستره هستي او ښکلا همدلته ده، ددې مسجد بنسټ پخپلـه حضـرت محمـد ص ایښی دی، هماغه یې لومړنۍ خطیب او امام دی.

پـه برنډه کې مو پـه صف کې ځای ونیوه ،تهجد مـو وکـړل، جمعـې تـه ډېـر وخت وو ډېر ملګري موله سترتیا پـه صف کې پـه ناسته ویده شول، پـه نبـوي مسجد کې دکعبې پـه مقایسه لمونځ ډېر اوږد و اوږده قومه، اوږده جلسـه او اوږده قعده له لمانځه وروسته ملا یار محمد په باب رحمت در سـول الله ص

www.melitahrik.com
0777400116

مزار ته روان کړلو، درسول الله ص مزار ته تللي کوڅه که څه هم پراخه ده خو ډېر بیروبار پکې وو، ډېر ورو ورو مزار ته ورسېدو لومړی ځل مو دسرورکائنات پر مزار سترګې ولګېدې، دلته نور پروت دی، دلته دهدایت اوژغورنې ډیوه تر خاورو لاندې ده. دلته هم نورې ژړاګانې نه تم کېدلې د الصلواة والسلام علیک یا رسول الله چېغو فضا ونیوه او اوښکې نه تم کېدلې.

مور د ډېرو کمالونو او کراماتو د خاوند روضې ته ولاړیو هغه چې:

حسن یوسف دم عیسی ید بیضا دارد
آن که خوبان همه دارند وای تنها دارد
یا
خدای یې مه ګڼه بېشکه چې بنده دی
نور یې کل واړه صفات دي په رښتیا

د پنجرې دننه نه درسول الله (ص)، نه د حضرت ابوبکر صدیق او نه دحضرت عمر رض قبرونه ښکارېدل خو دهریوه دقبر په برابری یو سوری وو چې له ځیرتیا وروسته ترې دقبر یو ه ځنډه ښکارېده که خلک درسول الله د مزار په زیارت کې افراط کوي نو پولیس هم دبدعت په مخنیوي کې افراط کوي که په سهوه هم د چالاس دمزار ترڅنګ پرکتاره ولګېد نو پولیس پرې غوسه شي.

www.melitahrik.com 0777 400 116

کله چې له لمانځه فارغ شو نو دلته خو طواف هم نه و دنفلو وخت هم نه و او ستړي هم وو نو خپلو خونوته روان شو ،نږدې وه چې لار مو غلطه کړې وای

www.melitahrik.com
0777 400 116

صفه او رياض الجنة

د سحر چای له څښلو وروسته بېرته حرم ته لاړم ، اودس او د ثابنت لمونځ مو وکړ، غوښتل مې چې ټول حرم ووینم نابلده وم ماویل ښه به وای چې اوس داسې یو څوک را پیدا شوی وای چې دلته بلد وای او ماته یې هم لار ښوونه کړې وای،خو کله چې دحرم دوهم پوړ ته ختلم په زینه کې یو ځوان رابانديې غږ وکړ، مینه ناکه او توده ستړې مه شي یې وکړه ویې یل چې نوم یې قاري شریف الله او دملا احمدګل زوی اودلغمان دقرغه یو ولسوالۍ د عزیز خان کڅ اوسېدونکی دی د قاري شریف الله کورنۍ ماپېژندله په بده بېره کې د څوارلس کاله ګډ ژوند سر بېره دهغه پلار اروانښاد ملا احمدګل زما دمور (اللهم اغفرهاوارحمها)ترورزی هم دی له ملا احمدګل څخه ما په مسجدکې ډېر سبق ویلی او دقاري شریف الله مشرورور مولوي رفیق الله زما ددرس ملګری دی.

قاري شریف الله شپږ ورځې وړاندې مدینې منورې ته راغلی او بلد و په حرم کې یې ښه وګرځولم هر ځای یې راوپېژنده دحرم په غولي کې د څښلو داوبو ټانکۍ ته ورته ځای جوړ شوی چې دکارولو لپاره ډېرې بمبې لري قاري شریف الله وویل چې دلته دحضرت ابو ایوب انصاري رض کور و هغه چې دحضرت رسول اکرم ص اوښه یې دهجرت پرمهال په دروازه کې څملاسته او درسول الله ص دمېلمستیا ویاړ په مدینه منوره کې لومړی د همده په برخه شو، اوس خوهغه کور ړنګ شوی خو ځلي ته ورته داټانکۍ یې په یادجوړه شوېده.

له دې وروسته یې مسجد ته دننه صفې ته وروستلم اصحاب الصفه داسلام په تاریخ کې ډېرمشهور دي، دحضرت رسول الله ص پر ژوند ځینو

صحابه وو خپل ځان اسلام ته وقف کړ، دوی نور کار وبار نه کاوه، دنبوي مسجد او درسول اکرم ص دکور ترڅنګ به په یوه صفه ناست و، زده کړه یې کوله، امر بالمعروف یې کاوه، په جهادکې یې عملي ونډه اخسته او درسول الله ص قوماندې ته به منتظر وو. صفه اوس دنبوي مسجد په دننني حریم کې ده درسول الله ص مزار سره نښتی داځای اوس هم له نور مسجد څه لوړ دصفې په شکل دی چې شاوخوا ترې کټاره تاوه ده.

دمازدیګر لمونځ مو په صفه کې وکړ، دلته د ځای موندل هم اسانه ندي خوبیا هم له لږ کوښښ او انتظار وروسته مو ځای وموند له لمانځه وروسته مې په صفه کې حجرې (دحضرت عایشې خونه چې اوس هلته حضرت رسول الله ص او شیخین رض ښخ دي) ته نږدې ځای وموند همدلته کېناستم ،تلاوت مې پیل کړ، په نبوي مسجدکې تفاسیر او دقران ژباړې هم ایښودل شوي دي دماښام لمونځ مې هم همدلته وکړ، له لمانځه وروسته ریاض الجنة ته ولاړم هلته له صفې هم ډېر بیروبار وي، نوبت ته ودرېدو چې که کوم څوک له لمانځه ووځي او ځای یې اوزګار شي، هرڅوک غواړي چې هلته ډېر لمونځ وکړي،کېني ،اطاعت وکړي خو دبیروبار له کبله ددې هیلې ترسره کېدل اوپه مړه خېټه لمونځ ،ناسته او ذکر ستونزمن کار دی، پولیس پر خلکو د (ژرکوئ ،غږ کوي اووایي چې چا دوه رکعته لمونځ کړی وي نو ځای دې نورو ته پرېږدي چېغې وهي څوک چې ناست ووینې نوپورته کوي یې چې نوروته ځای اوزګار شي، دبیروبار له کبله صفونه ډېر تنګ وي، د سجدې په وخت کې سر دمخکیني شخص په پښو کې ایښودل کېږي ما هم ځای وموند دوه رکعته لمونځ مې وکړ پولیسو خپلې چېغې وهلې چې بیامې نیت وکړ ماویل شپږ رکعته او ابین لمونځ خوپوره کوم، زړه مې نه کېده ، چې ووځم خو دخلکو له بیروبار او انتظاره وشرمېدم.

پولیسو هڅه کوله چې حاجیان هغې کوڅې ته ور مخ کړي چې د رسول الله پرمزار تېرېږي او باب السلام ته وتلې ده، خو ماهڅه کوله چې د رسول الله ص په محراب کې هم کم ترکمه دوه رکعته لمونځ وکړم خو د بیروبار له کبله بریالی نشوم خو په سبامې دا ارمان هم ترسره کړ. د حرم خادمانو په صفه کې سپینې او په ریاض الجنه کې شنې غالۍ غوړولې دي.

نبوي مسجد دامهال ډېرښکلی دی لاندې باندې په سرو غالیو پوښل شوی ،ستنې یې ډېرې ښکلې کمانونه لري، رنګ یې تور او شیرچه یې ته ورته ښکلی او ساده دی دهرې ستنې لاندې مرمر او لاندینۍ برخه کې ایرکنډیشنونه ،د ستنو پاسنۍ برخه کې ډېرې ښکلې ګنبدې او ترې لاندې درښالپاره جالۍ.هرې خواته لویې کړکۍ، د کړکیو لاندې له یو فټ څخه په پلنو پټیو په کریمي رنګ ایتونه لیکل شوي، په بله برخه کې د ستنو ډیزاینونه تغییر شوي، دامحرابو ته ورته له رنګه مرمرو جوړ شوي ګلان دي، په هره پایه کې څلور خواووته د عظیم الشان قران لپاره رفونه جوړ شوي دي ، له دې پرته دمسجد په هره برخه کې د عظیم الشان قران لپاره الماری جوړې شوې دي ، ډول ډول قندیلونه او د بریښنایي څراغونو لپاره له پیتلو (زېړو)جوړ لوی شیټونه لګېدلي دي، په ستنو کې له کمانونو لاندې او د مرمرو لپاسه له مرمرو راتاو دزېړو لوی شیټ ستنو ته لاښکلا ورکړېده.

باب کعبې ته پرنږدې دیوال په مرمرو ټول سورت واقعه په دې بڼه لیکل شوی چې مرمر تراشل شوي او حروف ترې راوتلي دي، دډبرو دننه حروف لیکل اسانه دي، خو داچې دډبرې له پاسه حروف ولیکل شي دانو ستونزمن کار دی ځکه چې د ډبرې مخ به ټول تراشې او حرف به ترې راوباسې، د حرم ټول فرش تک سپین مرمر دی،بهر په سالون (غولي)کې کمپیوټري ستنې لګول شوې دي چې د کمپیوټر په قومانده کله ستنې شي او کله سایه بان، که

www.melitahrik.com 0777 400 116

کله لمرتود اویاباران وي نو ددې ستنو وزرونه په کمپیوټر غوړوي خو چې کله هوا ښه وي نو دا وزرونه قات اوبېرته له ستنې تاو شي دحرم دبهرنې سالون ځمکه په تورو او خړو چپسو پوښل شوېده.

www.melitahrik.com
0777 400 116

د نبوي حرم پراختيا

پــه مدينــه منــوره کــې پــروت نبــوي مســجدله ډېــرو فضــايلواو ځانګړتياووڅخه برخمن دی.

دايوله هغو درې ځايونو څخه دی چې دکتلو لپاره يې دسفربستره تړل روا دي، رسول الله ص فرمايي: لـه درې مساجدو (مسجد الحرام، مسجد اقصی اوهمدې نبوي حرم)پرته دنورو ځايونو او مساجدو دکتلو او احترام لپاره سفر مه کوئ.

همدا راز رسول الله ص فرمايي چې پـه نبوي مسـجد کې لمونځ دنورو مساجدو په پرتله زر ځله غوره دی.

له نبوي مسجد او په مدينه منوره کې له پرتو نورو مساجدو سره د اسلام ډېـر خـاطرات او واقعـات تړلـي دي، دا مسـجد لکـه څنګـه چـې ډاکتـر محمـد الياس عبـد الغني وايـي دډېـرو ايتونـو او حديثونو، پـه پېژندنـه او دهغوی د مفهوم په تشريح کې مرسته کوي.

په مدينه منوره کې د ځينې مساجدو دبنسټ ډېره رسول الله ص پخپله ايښـې ،ځينې مساجدصحابه و رض دهغـه ص پـه ژونـد کـې جوړ کړي او رسول الله ص پکې لمونځ کړی دی په ځينې ځايونوکې رسول الله ؛ص لمونځ کړی خوهلته د صحابه وو په وخت کې مسجد نه و جوړ شوی، بلکـې هلتـه حضرت عمر ابن عبدالعزيز په کال ۸۷_۹۳چې دخليفه وليد بن عبدالملک په وخت کې د مدينې والي وو جوړ کړي دي ،خليفـه وليـد هغـه تـه امر وکړ چې ټول هغه ځايونه نښه او مساجد پکې جوړ کړي په کومو کې چې رسول الله ص لمونځ کړی و ،حضرت عمر ابن عبدالعزيز هم همدا سې وکړل.

www.melitahrik.com 0777 400 116

ترکي خلیفه سلطان سلیمان خان عثماني په خپل دور له ۹۲۶ تر ۹۴۸ هـ کې د مدینې ټول تاریخي مساجد بیا ورغول.

د ال سعود دکورنۍ مشهور واکمن شاه عبدالعزیز د حرمینو په شمول ټول مساجد له دولت سره رسمي کړل، دحرمینو خادم ملک فهد د اسلامي چارو ، وزارت وګوماره، چې ټول تاریخي مساجد پراخ او ورغوي، دهمده په امر د قبا ،قبلتین ،میقات، علي،مستراح،ابو ذراو جمعه مساجد له سره جوړ او دغمامه،ابوبکرصدیق،عمرابن خطاب، (مناخه)او دفتح مسجد ورغول شول.

مدینې منورې ته درسول الله ص له هجرت وړاندې دمدینې، مسلمانانو په هماغه ځای کې لمونځ کاوه چې اوس پکې نبوي مسجد جوړ دی کله چې رسول الله ص مدینې منورې ته هجرت وکړ نو هغه ص هم همدلته لمونځ پیل کړ، او د ۲۲۲ هـ دربیع الاول په میاشت کې یې همدلته نبوي مسجد جوړ کړ، دلومړي جوړ شوي نبوي مسجد اوږدوالی ۳۵ متره او پلنوالی یې ۳۰ متره ،دچت لوړوالی یې پینځه لاسه دوه نیم متره وو او چت یې دخرما له څانګو او ستنې یې دخرما له ډډ ځخه وې، کله چې رسول الله ص دهجرت په اوم کال د خیبر له غزا ځخه راستون شو نو دنبوي مسجد اوږدوالی یې پنځلس او پلنوالی یې شل متره پراخ کړ، په دې توګه دنبوي مسجد طول او عرض مساوي ۵۰+۵۰ شو نن سبا ددې حد شمال ته دترکي مجیدی ودانۍ دچت او لوېدیځ ته له منبر ځخه تر پنځو ستنو پورې دی او دې اندازې ته اوس هم دمسجد ددیوال په پورتنۍ برخه د نبي ص دمسجد اندازه لیکل شوې دي.

وروسته دامسجد دحضرت عمر رض په وخت دهجرت په ۱۷ مه یا ۲۳۸ ز،دحضرت عثمان په وخت ۲۹ هـ یا ۶۵۰ ز،داموي خلیفه ولید بن

عبدالملک ۲۴۹ ، دحضرت عمر ابن عبدالعزیز په واسطه له ۸۸هـ تر ۹۱ یاله ۷۰۷ز تر ۷۱۰ زیږدیز،د عباسي خلیفه مهدی بن ابو جعفر په وخت له ۱۲۱هـ تر ۱۲۵ ،سلطان اشرف قایتبا دي په ۸۲۲هـ تر ۸۸۸، سلطان عبدالمجید عثماني په ۱۲۲۵هـ تر ۱۲۷۷هـ ۱۸۴۸تر ۱۸۲۱پراخه کړ. شا عبدالعزیز ال سعود هم نبوي حرم پراخ کړ، هغه شمالي اړخ ته ۲۲۴۲مربع متره ساحه ونږوله،او ۲۴۲ مربع متره ساحه یې نوره هم ورسره اضافه کړه،چې ۲۸ زره لمونځ کوونکیو ته یې ځای پیداکړ دا ودانۍ مستطیل ډوله ده، په منځ کې یې یو بل دالان جوړ کړ چې دملک فهد د پراختیا پر مهال یې دلته دولس ستنوته ورته چترۍ ولګولې چې په کمپیوټر خلاصېږي او بندېږي.

ملک فهد هم په ۱۴۰۵ دصفرالمظفر په نهمه دنبوي حرم دپراختیا کار پیل کړ چې د ۱۴۱۴هـ د ذوالقعدې په ۴مه پای ته ورسېده په دې پراختیا کې هغه لویه پراختیا شامله ده چې دسعودي پراختیاله لومړۍ ودانۍ راتاوه ده،په دې پراختیا کې ځمکتلې هم شامل دی او د وخت ټولې عصري غوښتنې پکې په پام کې نیول شوي دي په دې پراختیاکې چې یو نیم لک حاجیان پکې ځایېږي او ۲۱۰۴ستنې لري هره ستن له بلې ۶متره لرې ده خوپه کومه برخه کې چې پرسر یې ګنبد ده دستنو فاصله یې ۱۸متره ده او منځنۍ مساحت یې ۱۸×۱۸ =۳۲۴متره مربع دی ، ددې ډول ګنبدو شمېر ۲۷دی، په چت دلمونځ کوونکیو لپاره ۵۲۸۲۵متره مربع ساحه ده چې ۹۰ زره تنه پکې لمونځ کولی شي، په دې ډول په مسجد کې دلمانځه لپاره ټوله ساحه ۱۴۰۲۵۰مربع متره ده چې ۲۴۰۰۰۰ پکې لمونځ کولی شي چې دپخوانۍ پراختیا نهه چنده برابرېږي .

www.melitahrik.com 0777 400 116

دمسجد حوېلۍ ۱۳۵۰۰۰ متره مربع ده چې ۴۳۰۰۰۰تنه پکې لمونځ کولی شي، په دې ترتیب اوس دنبوي حرم په مسجد چت او حوېلۍ کې ټول ۶۹۸۰۰۰ یا څه کم اوه لکه تنه لمونځ کولی شي په نوي پراختیاکې دبنځولپاره د مسجد په وروستۍ برخه کې دلمانځه دوه ځایونه بېل شوي دي.

پخواحرم دوه خو اوس اته مناره لري مسجد ټول په ایرکنډېشن سمبال دی، دوه ځمکتلي لري چې ،په دې ځمکتلوکې ۴۴۴۴موټر ځایېږي ، آسانه حرکت هم کوي او اسانه تاوېدلی هم شي. دمسجد دپوره ابادۍ داکار هم دابن لادن شرکت کړی دی ، ددې ځمکتلی په اړه به وروسته هم څه معلومات ولرو.

www.melitahrik.com
0777 400 116

د جمال ښار

مکه معظمه له ډېرو فیوضاتو او فضایلو څخه برخمن ښار دی دا ښار د الله ج د کور او کعبې له فیض څخه برخمنه، د وحې د نزول کوربنه ،د حضرت هاجرې او حضرت اسماعیل ع د اړو او اندېښمنو ونکیو شېبو او د دوی د دعا او دزړه له درده دراوتلي غږ له برکته د زمزم داوبو د راوتلو ننداره کوونکي ،د حضرت ابراهیم ع د دعا موخه او د سیدالکونین حضرت محمد ص د زېږېدلو ځای دی. دلته الله ج خپلو بنده ګانو ته خپل کبریا ذات ،خپل جلال ،خپل شان ،شوکت او دبدبه ورښکاره کړېده، خو داچې مکه ټول غرونه او غونډۍ دي ،هوایې هم توده ده ،بیروبار هم پکې ډېر زیات وي نو حاجیان دمکې معظمې په پرتله په مدینه منوره کې خوښ وي، مدینه منوره درسول لله ص دهجرت وطن، دغزواتو وطن ،داسلامي حکومت لومړنۍ پلازمینه ،داسلام دپرتم دغوړېدا او دعوت د پراختیا ځای دی، الله ج مدینې منورې ته دخپل ګران محبوب هغه محبوب چې مادي او معنوي ښکلا ګانې یې پرې تمامې کړې دي، هغه یې دډېرو لویو او ښکو اخلاقو پرښکلا پسوللی د تلپاتې کور به توب ویاړ ورپه برخه کړ او همدا جمال اوس هم هلته شته دی، بل داچې مدینه لوی ښار دی ،دمکې په پرتله یې هوا سړه ده، سړکونه یې لوی او خلاص دي، غرونه او غونډۍ پکې کمې دي، په هوار ډګر جوړ شوی ښار دی خلک یې ډېر مهذب ، لوستي، روزل شوي او دښې او لوړې تربیې خاوندان دي چې د حاجیانو ډېر درناوی کوي، کله چې حاجیان له سړک څخه اوړي نو دمدینې اوسېدونکي ورته موټر ودروي او ترڅو چې ټول حاجیان له سړک څخه اوښتي نه وي حرکت نه کوي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

همدا راز په مدينه کې دمکې په پرتله ارزاني هم ډېره ده ،په مدينه منوره کې دبقيع هديره دډېر وجليل القدره صحابه وو مدفن ځای دی ، مدني حرم نه يوائې د رسول الله ص ،بلکې دشيخينو ،(ابوبکر صديق او عمر فاروق) مدفن ځای دی، نوهمدا لامل دی چې خلکو مکې معظمې ته دالله ج دجلال او مديني منورې ته د الله ج د جمال ښار نوم ورکړی دی، په مدينه منوره کې زموږ شپې او ورځې هم ښې تېرې شوې، رسول الله ص مسلمانان، هڅولي چې په نبوي مسجد کې څلوېښت لمونځونه پوره کړي،اوس ټول حاجيان هلته هرو مرو کم ترکمه اته ورځې او شپې تېروي چې څلوېښت لمونځونه پوره کړي،الحمدلله ماهم په مدينه منوره کې ټول لمونځونه په نبوي مسجد کې په جماعت اداکړل،اويو لمونځ هم رانه بې جمعې نشو.

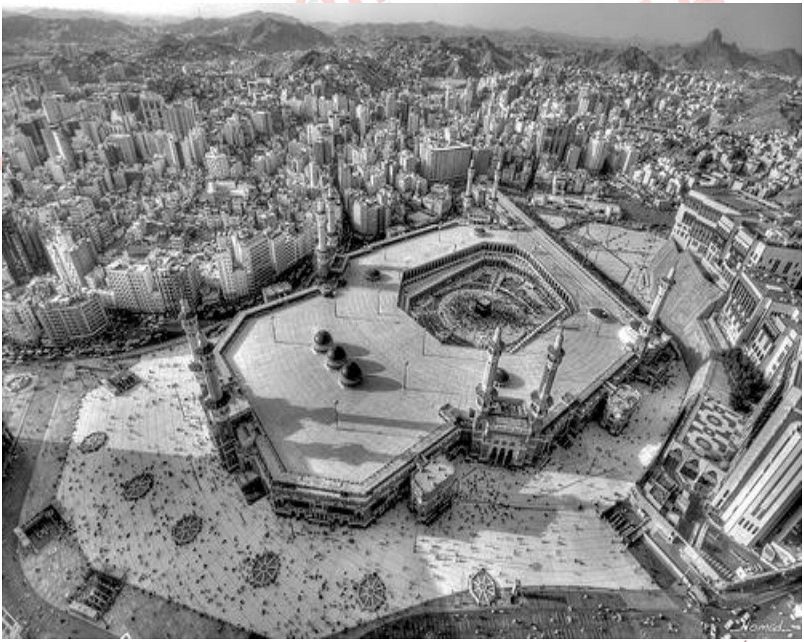

milli-tahrik.com

جنة البقیع

ماداسې انګېرله چې جنة البقیع به له حرم څخه چېرې لېرې پروت وي، په جنة المعلی او جنة البقیع کې به هم دافغانستان په څېر لوړ لوړ قبرونه وي، پر هر قبر به دمړي نوم وي،دمړو دقبرونو په اړه خو په مکه معظمه کې او دجنة البقیع دموقعیت په اړه په نبوي مسجدکې له لومړي لمانځه وروسته په خپلې سهوې پوه شوم، مدینې منورې ته زموږ درسېدلو په لومړۍ ورځ مې خپل خواږه او پخواني ملګري ،ډاکتر ،شاعر،کیسه لیکوال او طناز طبع شخص بازمحمد ښادمن ته ټېلیفون وکړ، ښادمن د المبارک او المهاجرشرکت له مسؤولینو څخه وو،چې حاجیان یې دلته را انتقال کړي وو،ماوښادمن دطالبانوپه وخت کې ډېرې ښې شپې او ورځې تېرې کړې دي، دواړه هغه دچاخبره دعسکرۍ دوخت اندېوالان وو،هغه مخکې هم څوځله مدینې ته راغلی او دلته بلد و، ډاکټر ښادمن ټاکلې ځای ته راغی له سلام سترې مه شې وروسته مې ورته وویل چې جنة البقیع ته مې بوځې هغه راته وویل چې جنة البقیع ته یوائې سحر او مازیګر دورتللو اجازه وي او بس نور وخت یې دروازې تړلې وي، سباسحر یې ژمنه وکړه، سباسحر مو چې لمونځ په جماعت اداکړ نو ور روان شو، چې دحرم له دروازې ووتو نو مخامخ دیوې ډېرې لویې احاطې لوړې دروازې ته وروختلو دحرم ددروازې او دې دروازې ترمنځ یوائې یو سړک و پر دروازه ډېر بیروبار و ښادمن راته وویل چې همدا جنة البقیع دی، ددروازې دننه احاطه په نقشه جوړه شوېده، لسګونه پولیس او متواګان ولاړ دي، خلک ددوی په آند بدعتونو ته نه پرېږدي، ددروازې دننه لږ وړاندې ښې خواته دسړکونو ترمنځ څو قبرونه دي،چې ځینې یې واړه دي، خلکو ویل چې دادرسول الله د کورنۍ

www.meliftahrik.com 0777 400 116

(اهل بیت) یا ازواج مطهرات او ددوی بچیان او امام حسن دی، دلته ډېر قبرونه ځینو مشهورو صحابه ووته منسوب دي خو متواګان پر یوقبرهم پرېکنده حکم نه کوي چې ګویا دا قبر دفلاني دی، آن د حضرت معاذ ،حضرت امام مالک ، حضرت عثمان او حضرت عایشې رضی الله عنهم په څېر دمشهورو صحابه وو د قبرونو په اړه هم ،همدومره وایي چې: دا قبرفلاني ته منسوب دی، والله اعلم. هدیره لویه ده، خو دهیڅ پرقبر یې نوم نشته، لوړې لوړې شناختې نشته ،ځینې قبرونه له ځمکې سره برابر اویا یوه لوېشت ترې لوړ دي خو بیا هم ،هم شناختې او هم قبرونه د جنت المعلی له هغو لوړ دي، دحضرت عثمان اوحضرت امام مالک قبرونه خلکو راوښودل خو نور مولانه پېژندل، وړاندې مو ولیدل چې له یوه قبرخخه ډېر خلک راتاو و،موږ هم ورغللو،چانه پېژنده په همدې کې یوه پنجابي له جیب څخه نقشه راووېسته ،نقشه موچې وغوړوله دا قبرېې دحضرت معاذ رض وښود ، له پنجابي مووغوښتل چې دانقشه موږ ته راکړې چې یوه کاپي ترې واخلو خوله هغه سره په جیب کې دهمدې نقشې بله کاپي هم وه،هغه یې موږته راکړه، زه ددې نقشې په ترلاسه کولو ډېر خوښ شوم اوډېر قبرونه موددې نقشې په مرسته وپېژندل.

دلته هم افغانان له متواګانو پټ ،ځان او کورنۍ ته کوچني کوچني قبرګوټې جوړوي خاوره را اخلي او پټه یې په جېبونو کې اچوي او بیا یې وطن ته راوړي متواګان هم دښکاریانو په څېر ګرد ګرځي او خلک له منکراتو منع کوي کله کله غوسه هم کوي.

دجنت البقیع دقبرونو په لیدلو موږ داپایله واخستله چې هغه قبرونه چې تابعینو او مشهورو خلکواو یا صحابه ووته منسوب دي اویا پېژندل شوي او دهدیرې په مخکې برخه یا مسجد نبوي ته نږدې دي نه ورانوي اونه یې

پرځای څوک ښخوي خو دهديرې په وروستۍ برخه کې بيا مړي د بېرته پرېښودل کېږي او د جنة المعلى په څېر کال وروسته نور پرې ښخېږي، دلته هم قبرونه په نقشه دي او دهديرې مسؤولين پوهېږي چې کوم مړی يې په کوم تاريخ ښخ کړی او کله پرې بل ښخولی شي، دهديرې په شمال ختيځه سيمه کې مو ډېر قبرونه وليدل چې مسؤولينو راسپړلي اودنويو مړو ښخولوته چمتو کړي وو ،داقبرونه ټول خام او په منځ کې يې لحد و ،دلته هم کار اسانه دی، په نبوي حرم کې د مړي جنازه وشي او دلته يې راوړي ،قبر ته يې ښکته کړي لحد پر خښتو پټ کړي.

اوپرته له دې چې په لحد خاورې واړوي پلاستيکي تخته دقبر پر سر کېږدي او همدومره خاوره پرې واړوي چې داپلاستيکي تخته ښه پټه کړي، کال وروسته که اړتيا وه، نوداقبربېرته سپړي او بل تن پکې ښخ کړي، جنة البقيع ډېر لوی لوی جليل القدره صحابه دخلکوسترګوته دروي، دصحابه و خاطرات ،سيرت اوډوند زرينې کارنامې.

ددې صحابه وو قبرونه چې له ځمکې سره آن نه پېژندل کېږي له هغو مزارونو او روضوسره له ځمکې تر اسمانه توپير لري چې په هند ،ايران ،کشمير پاکستان او افغانستان کې ماليدلي دي، په افغانستان کې حضرت علي رض ته منسوبه په مزار کې جوړه روضه،دهند په اجمير کې دخواجه غريب نواز ،په ډهلي کې د نظام الدين اوليا ،دپاکستان په لاهور کې دد اتاګنج بخش ، په حيدراباد کې لال شهباز قلندر، په کراچۍ کې عبدالله شاه غازي ،دايران په مشهد کې د امام رضا زيارتونه او د جنة المعلى او جنة البقيع دصحابه وولـه ځمکې سره برابر قبرونه خلکوته دا درس او پيغام ورکوي چې عزت په ګنبدو ،شاهانه او مرمرين قبرونو او زرينو دروازو کې نه دی ،بلکې په تقوا او اسلام ته په خدمت کې دی.

www.mellitahrik.com 0777 400 116

ترڅو چې په مدینه منوره کې وو نو څوځله جنة البقیع ته ددعالپاره ورغلو، تېریادونه او له صحابه وو سره زما دزړه تړلې تلوسې مې پکې لټولې، دهر صحابي قبرته به ودرېدلم ،ګریوان ،به مې لوند شو، په تصورکې به مې له هغه سره دزړه خواله پیل کړ،نا ارامه وم په زیارت تسل نه کېده لیوني زړه مخامخ صحابه او حضرت رسول اکرم لیدل غوښتل خو داهسې جنون او خیال وو.

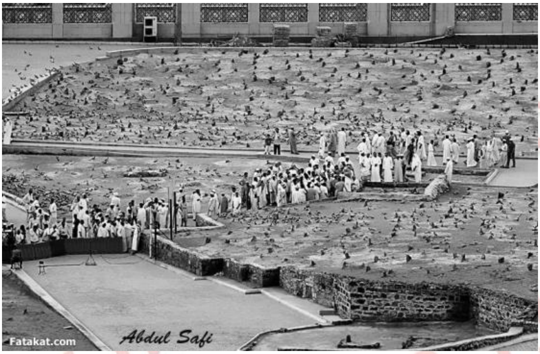

له جنة البقیع څخه هم لوړ دیوال راتاو دی، ددیوال لاندې برخه کې کتارې دي په سعودي کې چې څومره مالیدلي نو له هدیرو دیوالونه تاو دي، دسعودي چارواکي چاته اجازه نه ورکوي چې آن د رسول الله احترام دزړه له کومې وکړي، آن سلام ته یې هم سم نه پرېږدي خو هره شپه دسعودي په ټلوېزیون کې لیدل کېږي چې خلک دسعودي دپاچا ملک عبدالله احترام ته دومره ټیټیږي چې له رکوع سره یې توپیر نه کېږي.

د جنة البقیع په متواګانو او دامربالمعروف په ډله کې ډېر افغانان هم شته دي خو ددوی جامه عربي او پر سر یې چلتار وي، له زیارت کوونکیو سره ددوی افراطی چلند بې حوصلې کړم په غوسه مې ورسره بحث پیل کړ ایت او حدیث مو یوبل ته واورول ،اخر مې پیغور ورکړ چې دڅو ریالو

لپاره یې خپله عقیده ،فکر او مذهب پربنې دی ،هغوی چې زما استدلال واورېد نو خپل دفتر ته یې د ورتللو بلنه راکړه ، دفتر یې د جنة البقیع له دروازې سره نږدې وو خوورتللو ته مې وخت ونه موند.
دلته هم په ډېرو ژبو ،دتوحید ،تفسیر،عقیدې ،اودشیعیت ضد کېستې او کتابونه وېشل کېږي زه هم ترې برخمن شوم، دري ژبه یې روانه او فصیحه ده خو پښتو یې ماته ګوډه اوپه ګرامر برابره نده.
د جنة البقیع ددخولي دروازې شمال خواته له دروازې لږ وړاندې د سړکونو منځ کې یو محوطه کې له سلو ډېرکتار قبرونه دي ، چې له سیمنټو جوړې شناختې پرې ولاړې دي، هره شناخته فلزي لیبل لري چې دقبر شمېره پرې لیکل شوې هلته خلکو ویل چې داساحه د مهموصحابه وو ده خو دهدیرې مسؤولین وايي چې داکار دمړو ورثه وو ددې لپاره کړی چې خپل مړي وپېژني خو حکومت وروسته داکار بند کړ ،خو داسې نه وه حکومت هلته دنویو مړو ښخولو ته له سره اجازه نه ورکوي.

په مدني حرم کې جنازې

په نبوي مسجد کې هم له لمانځه وروسته جنازه کېږي دلته هم له لېرو لېرو ځایونو خلک خپل مړي دجنازې لپاره راوړي خو ددې ځای جنازه له مکي حرم سره توپیر لري ،دلته هم د جنازې لمونځ اوهم نور فرض لمونځونه ډېر اوږده وي، دلته د جنازې په لمانځه کې امام له دوهم تکبیر وروسته درود ته دومره لږ وخت ورکوي چې نیم هم نه ویل کېږي او له دریم تکبیر وروسته دعاته دومره وخت ورکوي چې آن دوه ځله پکې ویل کېږي، له څلورم تکبیر وروسته له حنفي مذهب سره باید مخ واړول شي خو دلته ډېر وخت وروسته سلام اړول کېږي داسمه ده چې دحرمینو امامان حنفي مذهبي ندي او په جنازه کې ویل کېدونکي درودونه او دعاګاني یې هم له حنفي

مذهبو سره توپیر لري، خو په خپلو کې خوېې مذهب یودی نوبیا ولې دمکې او مدینې د جنازې لمونځ توپیر لري. داهم کېدلی شي چې ددوی مذهبونه هم یونه وي یو یې مالکي او بل یې حنبلي یا شافعي مذهبه وي.

فرض لمونځ یې هم توپیر لري له تکبیر تحریمه وروسته ثنا وویل شي اوبیا ډېر وخت تېرېږي خو امام لا قرائت پیل کړی نه وي دومره وخت چې آن دوه ځله پکې بیاهم ثنا ویل کېږي په قومه کې له سمع الله وروسته په ارامه یوځل فاتحه او سورت لوستل کېږي همداشان په جلسه کې هم دفاتحې او دسورت د پیلولو ترمنځ دومره وخت وي چې زموږ په مذهب کې د فرضو تاخیر پرې راځي خو دهغوی په مذهب کې په دې ځایونو کې ځانګړي اذکار او دعاګانې ویل کېږي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

پردیس کوربانه

په مدینه کې زموږ دوهمه ورځ هم د حرم په کتلو تېره شوه، د حرم شا وخوا لوړې او دنګې عمارې موهم وکتلې دماسپښین له لمانځه وروسته زما دسخت اوپخواني ملګري ډاکټر نذیر احمدزي مشر وررور ډاکټر عبدالبصیر احمدزی راسره مخ شو،ما په لومړي ځل ډاکټر بصیر شاوخوا دولس کاله وړاندې د کندهار ښارپه مددچوک کې دده په کتنځي کې ولید،هغه مهال ډاکټرنذیر په کابل کې دده لپاره څه شی راکړي وو کله چې کتنځي ته ورغللم نو زړور دده په کتنځي کې له سوال ځواب پرته کېناستم، ما داکار قصداً وکړ غوښتل مې ډاکټر احمدزی لږ متعجب کړم.

زه او ډاکټر صاحب بصیر دواړه په سوداپسې ووتلو په بازار کې دمکې معظمې په پرتله قیمتي وه، ترمازیګره په بازار کې وګرځېدوډاکتر بصیر دډاکټر ښادمن دوی په شرکت کې راغلی و د مازیګر له لمانځه وروسته مې دواړه ډاکټرصاحبان یوبل ته وروپېژندل او تر ماښامه مو مرکه او دزړه خواله وکړه، دماسخوتن له لمانځه وروسته زه او ډاکټر ښادمن ناست وو چې دډاکټر ښادمن ټېلیفون وشرنګېد د اوکې تنۍ له کېکاږلوروسته یې مقابل شخص ته زما نوم هم واخست او همدلته یې راوغوښت ګورم چې دماسخوتن له لمانځه وروسته پاوباندې نهه بجې ملا ابراهیم له نوشابوسره مسجد ته راغی، ملا ابراهیم دغزني اوسېدونکی تکړه او ویښ انسان دی، دطالبانو په وخت کې داستخباراتو دعمومي ریاست دلوژستیک رئیس وو، دامهال په سعودي کې اوسېده، همدلته یې ځانته کاروبار اوښه ژوند برابر کړی او دوهم واده یې کړی و ترډېره مو د افغانستان پر حالاتو بحث وکړ، تېرې خوږې خاطرې مو رایادې کړې، څه

www.melitahrik.com 0777 400116

باندې یوولس بجې وې، چې ملا ابراهیم ډوډۍ ته روان کړو د حرم خواته د البیک لوی شرکت ته یې وروستو البیک موپه خوند وخوړ دولس نیمې بجې دبیا لیدو په ژمنه سره بېل شو.

سبا جمعه وه د جمعې په لمانځه کې اسلامي هېوادونو اوپه ځانګړې توګه فلسطین ته دعاوشوه خو سعودي چاروا کیو چې خطیبانو ته پالیسي ورکوي افغانستان ددعامستحق نه باله.

له لمانځه وروسته مې دحرم په دوهم پوړ کې دحرم په کتابتون همدا موضوع له یو چا سره یاده کړه هغه راته وویل چې یوځل قاري حذیفي دجمعې په لمانځه کې امریکاته بد ویلي وو چې بیا دوه کاله ورک وو او اوس چې راغلی نو سیاسي خبرې نه کوي زه لا دحرم په کتابتون کې وم چې د ملا ابراهیم زنګ راغی ځای مې وروښود، ویل یې راځه چې یومړۍ ډوډۍ وخورو ،چې ښکته راغلم نو له ملا ابراهیم سره یوبل متشرع ځوان هم و ملا ابراهیم داځوان دغزني دمقر اوسېدونکی ملا رحمت الله رامعرفي کړ.

بیا البیک ته ورغللو خو نوبت پرې نه وو د یوه افغان هوټل ته ورغللو په ۱۲ ریاله یې ډېرښه افغاني قابلي پلو چې پریمانه دپسه غوښه پکې وه راکړه،ماچې داځای ولید نوبیابه ډېر ورتللم.

ملا رحمت الله هم په سعودي کې اوسېده ملا ابراهیم موږ ته وویل چې ملا رحمت الله هم غواړي چې په سعودي کې دوهم واده وکړي او موږ ورته ځوک کتلي هم دي ،کتل شوې انجلۍ یې هم افغان عربه او دمدینې اوسېدونکې راوپېژندله، په همدې ورځ ما سخوتن یې راته زبری راکړ چې ملا رحمت الله ته مو دستمال واخست.

احزاب یا ګڼ لښکریزه جګړه

دشپې ملګرو وغوښتل چې دمدینې منورې تاریخي سېمې لکه د احزاب دجګړې ځای او خندق ،احد ، قبلتین مسجد ، قبا مسجد او نور وګوري ماهم ددې ځایونو کتلوته ځپځپانده تلوسه درلوده،کله موچې د سحر لمونځ په جماعت اداکړ نو ټول ملګري ټاکل شوي ځای ته راټول شول، له یوه ډېر سره مو پردې ټولو ځایونو دګرځولو او بېرته حرم ته د راوستلو خبره وکړه، ډریور محمد فضل د بدر اوسېدونکی ډېر مهذب او ښکلی ځوان وو ښکلی چلتاریې پرسر، ښکلی چپنه پرتن او څهره یې د شهزادګانو وه لومړی خندق ته ورغللو کله چې دهجرت پرپنځم کار بنو نظیرو، دمکې قریشو او نورو کفارو دمسلمانانو پرضد لاس یو اوپرمدینې دیرغل پلان جوړ کړنو رسول الله ص دحضرت سلمان فارسي رض په مشوره له مدینې څخه ددفاع لپاره دکفارو دلس زره کسیز فوځ دمقابلې لپاره دسلع غره په لمن کې د خندق دوېستلو امر وکړ، اوس خو ددې خندق نښې هم نه ښکاري البته دتاریخ او سیرت په کتابونوکې یې طول او عرض ښودل شوی او په عظیم الشان قرآن کې ددې جګړې یادونې هم شوې او آن یو بشپړ اوږدسورت ددې جګړې په نوم نومول شوی دی .د احزاب سیمه اوس ټوله پخه او سړکونه دي البته ددې سیمې دتاریخي هویت د ساتلو لپاره لاهم دلته دمساجد سبعه (اوو مسجدونو)څخه پنځه لا هم پاتې دي، داپنځه مساجد خوا په خوا دي او حاجیان په هره یوه کې دوه دوه رکعته نفل لمونځ کوي.

دلته لومړی دحضرت عمرابن خطاب ،ورپسې دحضرت سلمان فارسي، ورپسې دالفتح مسجدونه دي، له دې پاس دخندق په نوم یولوی اوښکلی

www.thelitahrik.com 0777 400 116

مسجد دملک فهد لخوا جوړ شوی دی ، دامسجد ډېر لوړ جوړ شوی دی او ډېر لګښت پرې راغلی دی، دسیمې د منتظمینو په وینا ، حکومت غواړي دا ټول کوچني مسجدونه بند کړي او همدې نوي مسجد ته وسعت ورکړي دنبوي مسجد خواته مسجدعلي او مسجد جمعه هم واقع دي، ددوی په وینا ،خندق له همدې ځایه د احد تر غره غځېدلی وو.

دلته مو لمونځونه وکړل بښه وګرځېدو دانور کوچني مسجدونه اوس له پامه غورځېدلي دي ،نه يې رنګ اوترمیم ته پام شته اونه فرش ته اونه پکې جمع کېږي.

قبلتین مسجد

له دې ځایه قبلتین (دوه قبلووالا)مسجد ته لاړو ،دامسجد الفتح مسجد ته نږدې شاوخوا ۸، ۱کیلومترۍ کې جوړ شوی دی ، مدینې ته درسول الله ص دهجرت پرمهال انصارو بیت المقدس لور ته لمونځ کاوه کله چې رسول الله ص دې ښار ته هجرت وکړ نو ده هم دالله ج په امر په لمانځه کې همدې لورته مخ کاوه، داځکه چې دا حساسې شيبې وې که رسول الله ص کعبې ته مخ کړی وای نو داسلام دنوي ټوکېدلي بڼ پر وړاندې خنډونه جوړېدل.

قبلتین مسجد ته د بني سلمه مسجد هم وایي، داځکه چې موقعیت يې دبنوسلمه په سیمه کې دی بنوسلمه د ازدي قحطاني قوم اړوند دخزرج په قبیلې پورې اړوند دي، دامسجد په خالد بن ولید روډ دحرم شمال لوېديځ

ته د عقیق شېلې ته نږدې د سلع غره لوېدیځ ته له حرم څخه ۳،۵کیلو متره لېرې پروت دی.

دبیت المقدس لورته لمونځ کولو رسول الله ص ته هم خوند نه ورکاوه.
دبیت المقدس لورته لمونځ کولو رسول لله ص ته هم خوند نه ورکاوه.

اوتل به ورسره د اهیله وه چې کله به د الله ج لخوا ورته حکم وشي چې لمونځ بېرته د کعبې لورته وکړي بالاخره د حضرت براء بن عازب د روایت له مخې چې بخاري روایت کړی دی له ۱۲ یا ۱۷ میاشتو وروسته چې حضرت رسول الله ص بیت المقدس ته لمونځ وکړ د الله ج لخوا ورته امر وشو چې نور دې نو لمونځ کعبې ته کوه په دې اړه د حضرت انس بن مالک او حضرت ابن نجار دهغه روایت چې له عثمان ابن محمد څخه یې کړی لنډیز داسې دی چې : رسول الله ص خو د الله ج په امر بیت المقدس ته لمونځ کاوه، خو خوند یې نه ورکاوه، او تل یې داهیله وه چې الله ج ورته حکم وکړي چې بېرته کعبې ته لمونځ وکړي، بالاخره یوه ورځ دبنو سلمه قبیلې اړونده ام بشیر په نوم یوې ښځې رسول الله ص ته غرمه مېلمستیا کړې وه او رسول الله ص هم ورغلی وو د ماسپښین د لمانځه وخت شو، رسول الله ص له صحابه و سره یو ځای په همدې مسجد کې دبیت المقدس په لور لمونځ کاوه رسول الله ص د نورو لمونځونو په څېر په دې لمانځه کې هم دا هیله لرله چې الله ج ورته د کعبې لورته د لمانځه کولو حکم وکړي،په همدې غرض به یې هر وخت اسمان لورته کتل او مخ به یې اسمان ته اړاوه رسول الله ص بیت المقدس لورته د ماسپښین د لمانځه دوه رکعته کړي وو چې د الله ج لخوا ورته امر وشو چې خپل مخ کعبې ته واړوي هغه هم په دریم رکعت کې خپل مخ کعبې ته واړوه له همدې کبله دې مسجد ته قبلتین (ددوه وو قبلو والا)مسجد وایي، الله ج خپل رسول ته وفرمایل (قد نری

www.meltahrik.com 0777 400 116

تقلب وجهک في السماء فلنولینک قبلة ترضها فول وجهک شطرا لمسجد الحرام) یعني: یقیناً مونږ اسمان طرف ته ستا مخ اړول او بار بار کتل وینو نو ژر دی چې هغې قبلې ته دې مخ واړوو چې ته یې خوښوې نو مخ دې د مسجد الحرام خواته واړوه (البقره ۱۴۴)

دقبلتین مسجد تاریخي ارزښت ته په کتلو د حرمینو خادم ملک فهد بن عبدالعزیز دامسجد هم پراخ او ورغوه.

دملک فهد پراختیا وروسته چې پنځه ویشت کاله وړاندې تر سره شوې دامهال عمومي سړک خواته ددې مسجد اوږد والی ۸۳متره ،لوېدیځ اړخ ته ۸۲متره ،سهیل یاقبلې خواته ۹۵ متره دی ، دمسجد ټول مساحت ۳۹۲۰متره مربع دی، پورتنی منزل یې ۱۱۹۰متره مربع دی .دوه منارونه لري اوپه مسجد کې ټولې ۲۱لکه پخې خښتې کارول شوې دي له وروستي ترمیم وروسته پر مسجد پر لګول شوې کتیبې لیکل شوي : (انما یعمرمساجد الله من امن بالله والیوم الاخر .صدق الله العظیم .تحت رعایة خادم الحرمین الشریفین الملک ،فهد بن عبدالعزیز ال سعود وفی عهده المیمون تم بعون الله وتوفیقه انجاز مشروع اعاد ة بناء وتوسعة مسجد القبلتین بالمدینه المنوره وذالک فی شهر ۳۰_۳_۱۴۰۸هـ الموافق ۲_۱۱_۱۹۸۷م).

قبلتین مسجد ښه پراخه ساحه ،شنې ونې، پاخه پارکونه او د اوداسه پراخه اوپاک ځایونه لري مسجد په لوړه جوړ شوی دیوې دروازې په پاسنۍ برخه کې د مرمرو په تخته محراب انځور شوی او دا ښودل شوېده چې کله بیت المقدس ته لمونځ کېده نو محراب دلته وو او دبیت المقدس استقامت دې خواته دی.

دقبلتـين مسـجد اوسنی محراب جنوب ختيځ خواتـه او دقدس محراب شمال ختيځ ته دی، ددې مسـجد ترڅنګ د عمـومي سړک ګلدانونـه لـه ډول ډول ګلانو ډک دي د غـره پـه لمـن کې فـوارې جوړې شوې او ډېرې ښـکلې ښکاري د ګلدانو ګلان او فوارې ټولې په جنراتور ځروبېږي او فواروته هم د جنراتور په زور له ژورو کوهيانو اوبه ور رسېږي .

www.melitahrik.com
0777 400 116

خندق او اوه مساجد

دسلع غر د مدینې منورې په منځ کې پروت او د نبوي مسجد د شمال لوېديځ څخه د سلع غره تر پيله ۲۹۰ متره واټن دی لوړه څوکه يې سل متره ،اوږدوالی يې يو کيلو متر، ټول محيط يې ۲،۴کيلومتره دی.

دسعودي حکومت يې د ساتنې اوښکلا لپاره ترې اغزن تار تاوکړی دی او مصنوعي فواري يې پکې لګولې دي.

ددې غره په لوېديځه لمن کې پروت ميدان کې رسول الله ص د خندق په غزا کې له صحابه ووسره يو ځای اړولي وو ددې غره ختيځ ،شمال او سهيل ته غر او رسول الله ص د سلمان فارسي چې اصلاً د ايران د رامهرمز يا اصفهان اوسېدونکی وو په مشوره لوېديځ لورته خندق ووېست، سعودي حکومت ددې ميدان د تاريخي اهميت د ساتنې لپاره دلته ډېر کار وکړ، په دې شپږ سوه متره مربع اوږد ميدان کې د موټرو لپاره تم ځايونه ابشارونه او ډول ډول بوټي کېنولي دي او د حديقه الفتح نوم يې ورکړی دی ، اود سعودي حکومت يو امير فهد بن عبدالعزيز دلته د غره په لمن کې د فتح مسجد په نوم يو لوی مسجد هم ودان کړ.

داځای له تاريخي پلوه د مساجد السبعة يا اوو مسجدونو په نوم يادېږي، خو موږ پنځه مساجد وليدل او د تاريخ په ځينو کتابونو کې هم دلته د پنځو او په ځينوکې د څلورو مساجدنو نومونه راغلي دي حضرت عمر بن عبدالعزيز دلته هم په ټولو هغو ځايونوکې مسجدونه جوړ کړي په کوم ځای کې چې رسول الله لمونځ کړی دی.

ډاکټر محمدالياس عبدالغني په خپل کتاب (مدينه منوره کې تاريخي مساجد) کې ليکي چې اګر که دسلع دغره په لمن کې اوس شپږ مساجد دي

چې تاریخپوهانو ټول د فتح په نوم نومولي دي سره له دې په څوارلسمه سلیزه کې دلته اوه مسجدونه مشهور وو دغه په اند کېدلی شي چې دا اوم مسجد دبني حرام مسجد وي چې د فتح دمسجدونوجنوب ته پروت دی، خو ځینې بآور لري چې اوم مسجد به «رایه»وي چې له خندق سره نږدې پروت دی.

د فتحې مسجد

دامسجد د سلع غره لوېدیځ ته په یوه برخه کې جوړ شوی د رسول الله ص همدلته کفاروته ښېرا وکړې او د الله ج په امر بد توند باد راوالوت ،دکفارو خیمې یې ونړولې ،اوهرڅه یې ورته خراب کړل او وتښتېدل هیتمي وایي چې دیته ځکه د فتحې مسجد وایي چې پر رسول الله ص همدلته دالله ج لخوا د فتحې زېرى وشو.

دېته مسجد ته احزاب نوم هم ورکول شوی داځکه چې رسول الله ص په همدې ځای کې دده پرضد راغونډو شویو کفاروا حزابو ته ښېرا کړې دي، دامسجد په اعلی هم مشهور دی ځکه چې په لوړه په غره کې جوړ شوی دی.

دامسجد لومړی ځل حضرت عمر ابن عبدالعزیز جوړ کړ بیا د عبیدی پاچا یو وزیر امیر سیف الدین الحسین ابن آبي الهجا په **۵۷۵** هـ س له سره آباد کړ بیا په ۱۲۷۰ه س کې لومړی سلطان عبدالمجید له سره ورغوه، چې اوسنۍ ودانۍ یې هم همدا د سلطان عبدالمجید ددور ده بیاملک فهد په ۱۴۱۱ هـ س کې له سره ورغاوه، ډېرې ښکلې جالۍ یې ورته ولګولې، ډېر

یې ښکلې کړ او ډېر ګران بیه توره تیږه یې پکې وکاروله، د اوسني مسجد دالان ۸،۵۰متره او پلنوالی یې ۳،۵۰ متره دی او له ځمکې ۴،۵۰متره لوړ جوړ شوی دی.

www.melitahrik.com
0777 400 116

دحضرت سلمان فارسي رض مسجد

حضرت سلمان فارسي یو ډېر جلیل القدره صحابي دی، نوم یې سلمان بن اسلام ابوعبدالله فارسي دی، داوسني ایران (پخوانی فارس)د رامهر مز خو د ځینو په وینا داصفهان اوسېدونکی دی، هغه هلته اورېدلي وو چې رسول الله ص ښکاره کېدونکی دی نو د رسول الله ص په لټون راخوځېدلی وو پر لاره خلکو بندي او مریی کړی ترهغې چې مدینې منورې ته راورسېد دلته یې اسلام راوړ خو د بدر او احد په غزا کې شریک نشو داځکه چې هغه دامهال مریی وو لومړی غزا چې هغه په کې ګډون وکړ د خندق غزا وه .هغه له ۳۰ ه س وروسته وفات شو د فتح مسجد لاندې سهیل خواته پروت مسجد د همده په نوم یادېږي. حضرت سلمان فارسي رسو ل الله ص ته د خندق کندلو مشوره ورکړې وه، اوس چې په کوم ځای کې دده په نوم مسجد جوړ دی حضرت حارث بن فضل وایي چې رسول الله ص دلته لمونځ هم کړی دی ، حضرت عبدالله ابن معاویه هم همدا وینا کوي.

د علي ابن ابي طالب رض مسجد

حضرت علي رض د ابو طالب زوی د عبدالمطلب لمسی څلورم راشد خلیفه په عشره مبشره کې شامل د رسول الله ص د تره زوی او دهغه د لور حضرت فاطمة الزهرا مېړه وو ،دتبوک له غزا پرته چې رسو ل الله ص کورته پرېښی وو نور په ټولو غزوا توکې شریک وو بلاخره د رمضان په اوه لسمه په ۴۰ ه س کال دعبدالرحمن ابن ملجم لخوا د ۶۳ کالو په عمر په شهادت ورسېد ، حضرت علي رض دهغه د زوی امام حسن لخوا دالار په ماڼۍ کې خاورته وسپارل شو خو قبر یې معلوم ندی، د فتح دمسجدونو په پیل کې

www.melitahrik.com 0777 400 116

دريم مسجد د حضرت علي په نوم دی، په قوي ګومان د خندق د غزا پر مهال حضرت علي رض همدلته اوسېده .دامسجد د حضرت سلمان رض د مسجد سهيل ته پروت وو، امير زين الدين ضيغم بن حشرم المنصوری چې کله په ۸۷۶ه س کې د مديني والي وو نو دانړېدلی مسجد يې بېرته ورغاوه، صالح لمعی مصطفی وايي چې دده له وروستی چت څخه داسې ښکاري چې لومړی د سلطان عبدالمجيد په وخت ۱۲۲۸ ه س کې هم دامسجد ترميم شوی وو د سلع غره په لمن کې د پرتو مسجدونو په پرتله دامسجد تر ټولو لوی وو چې په ۱۴۱۴ه س کې له مينځه وېوړل شو.

د حضرت ابوبکرصديق رض مسجد

عبدالله ابن ابی قحافه عثمان ابن عامر ابوبکر لومړنی راشد خليفه اوله عشره مبشره وو څخه دی، هغه په نارينه وو کې تر ټولو مخکې مسلمان شوی، پر رسول الله ص ايمان راووړ او د معراج پېښې د تصديق له امله ورته د صديق لقب ورکړل شو، دهغه پلرنی نوم عبدالکعبه دی، رسول الله ص ورته عبدالله لقب غوره کړ.

هغه رسول الله ته خپله لور حضرت عايشه په نکاح کړې وه ابوبکر صديق رض په ۱۳ه س په ۶۳ کلنۍ کې وفات او دحضرت عايشې رض په حجره کې د رسول الله ص خواته خاورو ته وسپارل شو. دفتح مسجدونو جنوب ته پر يوه لوړه پروت څلورم مسجد دابوبکر صديق په نوم وو چې خلک به پر زينو ورختل.

دډاکټر الياس عبدالغني په وينا، ابن نجار (۶۴۳ه س) او مطری (۴۷۱م) ليکي چې دامسجد اوس نړېدلی دی، خو احمد عباسي په يوولسمه پېړۍ کې دامسجد ودان معرفي کړی، اودهغه د ډول او مساحت

په اړه يې معلومات ورکړي دي اوس چې دلته موږ کوم مساجد ولیدل نو په دوی کې هم د حضرت ابوبکر صدیق په نوم کوم مسجد نه وو.

www.melitahrik.com
0777 400 116

د حضرت عمر ابن خطاب مسجد

حضرت عمر ابن خطاب ابن نفیل کنیه یې ابو حفص او لقب یې فاروق دی، حضرت عمر دوهم راشد خلیفه په عشره مبشره کې شامل ،هوښیار پرېکنده، هوډمن ،عادل او زړور شخص او دهغه لور حضرت حفصه رض درسول الله مېرمن وه،دحضرت ابوبکر صدیق له وفات وروسته په ۱۳ ه س کال خلیفه شو، او په ۲۳ ه س د ابولوء لوء مجوسي لخوا شهید او دحضرت عایشې په حجره کې د رسول الله ص ترڅنګ خاروته وسپارل شو.

ده ته منسوب مسجد دڅوارلسمې پېړۍ تر پیله په کومه تذکره کې ندی یادشوی آن چې علي بن موسی افندي په ۱۳۰۳ کې هم دامسجدنه دی یاد کړی له دې ښکاري چې دامسجد له ۱۳۰۳ ه س وروسته جوړ شوی دی. دامسجداوس هم موجود دی ، مستطیل ته ورته دالان لري اوتورې تیږې پکې لګېدلې دي، په دې مسجد کې اوس هم پنځه وخته لمونځ کېږي.

د حضرت سعد بن معاذ مسجد

سعد ابن معاذ ابن نعمان ابو عمر انصاري اشهلي د اوس د قبیلې سردار و، د بدر په غزا کې یې ګډون کړی او دخندق په غزا کې شهید شو.

ده ته منسوب مسجد د حضرت عمر ابن خطاب د مسجد سهیل لوېدیځ لورته دی، په پخوانیو مصادروکې ددې مسجد نوم هم نشته دی، آن علي بن موسی افندي هم نه دی یاد کړی ، له دې ښکاري چې دا مسجد هم له ۱۳۰۳ه س وروسته جوړ شوی او دمدینې منورې په ۱۳؛۴۴۷ ه س نقشه کې ځای لري، دامسجد اوس هم شته دی اوپه هماغه ځای کې دی چېرته چې پر حضرت سعد غشی لګېدلی دی، دامسجد مستطیل ډوله دی، دوه متره لوړه احاطه لري، چت نلري او درې خواته

ترې حدیقه الفتح راتاوه ده له ختیځ څه لوېدیځ ته **۲۵**، ۲اوله سهیل څخه شمال ته **۳۵**، ۳متره مربع دي چې ټول مساحت یې **۲۱**متره مربع راځي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

د احد ډګر

دهجرت په دوهم کال الهي لښکر (مسلمانانو)شیطاني لښکر د (مکې کفارو)ته سخته ماتې ورکړه، دهغوی ډېر مشران یې ووژل ، ډېرمال یې ترې غنیمت او ډېر یې ژوندي ونیول، .دمکې کفارو ته دا ماتې د زغم نه وه ،هغوی له مسلمانانو څه د غچ اخستلو اور سوځول پوره یو کال یې چمتو والی ونیوه چې له مسلمانانو خپل غچ واخلي با لاخره د هجرت په دریم کال یې درې زره لښکر چې زادالمعاد په وینا ، درې زره اوښان او دوه سوه اسونه اود فتح الباري په وینا سل آسونه پکې وو برابر کړل اومدینې منورې ته روان شول په دې لښکر کې ددوی د احساساتو د راپارولولپاره د ابو سفیان دمېرمنې هنده په مشرۍ ګڼو ښځو او انجونو هم ګډون کړی وو چې وخت په وخت به یې دوی ته حماسي، پاروونکی او ددوی د وصال له مینې ډکې سندرې ویلې، اخوا حضرت عباس خپل ورارہ حضرت محمد ته له مکې څخه مدینې ته قاصد ور ولېږه اوپه مکه کې ددوی پر ضد له ټولو تحرکاتو او چمتو والي یې خبر کړ،رسول الله ص هم زر کسیز لښکر تیار کړ خو دمنافقانو رئیس عبدالله ابن ابی منافقت او تمرد وکړ او درې سوه تنه یې بېرته وګرځول .رسول الله ص دهجرت په دریم کال د شوال په ۶مه د جمعې په ورځ د دمجهز درې زره کسیز لښکر مقابله پیل کړه په پیل کې بریالی شو، خوله ځینو صحابه و سره د مادیاتو او غنیمت مینې د ابریا ټکنۍ کړه ،کفارو چې کله ولیدل مسلمانان د غنیمت په راټولو بوخت دي او استراتېژیکې نقطې یې پرېښې نو په کنډو ور وختل ،ناڅاپه یې یرغل وکړ او اویا تنه مسلمانان یې شهیدان کړل خوبیاهم، بشپړ بری یې په نصیب نه شو.احد حرم ته نږدې دی موږ ساخت مهال ورغللو ، د احد ډګر دامهال په نقشه جوړ

www.melitahrik.com 0777400116

شوی، دموټرو پراخ تم ځای لري ، هغه غونډۍ چې په کنډو کې یې رسول الله دعبدالله ابن جبیر په مشرۍ پنځوس تنه غشي ویشتونکي کېنولي وو ، دامهال ډېره اوبه شوې او ټیټه شوېده ، څه کم یو نیم زر کاله کېږي چې خلک پردې غونډۍ پورته کېږي او ممکن جیولوجیکي تغیراتو او ترسباتو هم داغونډۍ ټیټه کړې وي.

داغونډۍ د وادي فناه جنوبي غاړې ته پرته ده چې اوس په جبل رماة مشهوره ده او د مسلمانانو له لښکر څخه یو نیم سل متره لېرې وه، موږ دې غونډۍ ته وختلو اخوا دیخوا مو وکتل ډېر ځایونه ترې ښکاري جګړه دهمدې غونډۍ لوېدیځ ته د احد غره ته نږدې د عینین نومي ځای کې ونښته .د مکې کفارو همدلته اړولي وو داساحه د مدینې شمال ته پرته ده، د جبل رماة شمال ته پراخ ډګر او خواکې یې د احد غر دی، کله چې د مسلمانانو له بریا وروسته دعبدالله ابن جبیر ملګرو د جبل رماة کنډو پرېښود نو حضرت خالد ابن ولید چې تر دا مهاله لا مسلمان شوی نه و له جنوب اړخه په شیله کې پر همدې غونډۍ راو خوت ،په کنډو کې پاتې دولس تنه مسلمانان یې همدلته شهیدان او لاندې یې مسلمانان محاصره کړل.

دلته یو له جالیو جوړه څلور دیوالي ده چې داحد شهیدان پکې ښخ شوي وو په دوی کې د حضرت سیدالشهداء حمزه ،مصعب ابن عمیر ، عبدالله ابن جحش ،قبرونه پېژندل کېږي او متواګان یې هم تائیدوي ، ددوی قبرونه هم له ځمکې سره برابر دي خو له پاسه پرې تیږې ایښې او همداتیږې دقبرونو نښې دي له دې قبرونو د یوفټ په اندازه دیوال تاو دی، متواګانو داحاطې دروازه تړلې وي او خلک یې له پنجرو ګوري ، متواګان هم سم معلومات نه ورکوي.

دلته ګڼ ګرځنده دوکانونه او لاسي کراچۍ هم شته دي او ډېر هغه شیان پلوري چې معمولاً یې خلک په ډالیوکې وړي، د احد میدان ختیځ ته مسجد هم جوړ شوی شمال ختیځ ته یې خوړ او له خوړ اخوا دخرماوو لوی باغ دی له رماة څخه دحرم منارې هم ښکاري. احد اوس هم وچ میدان دی ونې بوټي پکې نشته دي.

داحد په میدان کې اوس ډېرې ودانۍ جوړې شوي دي ، خوبیاهم سپین ځایونه لري موږ دهمدې ډګر په لیدلو بوخت وو چې په څو لویو موټرو کې نور افغانان هم راغلل دوی هم د رماة غونډۍ ببخ ته راغلل له دوی سره ددوی د حج ښوونکی هم وو له جامو ،لهجې او کړنو ښکاریدل چې ښه ساده سړی وو ، نه د وخت په نزاکت پوهېده نه د خلکو په مزاج اونه دموسم او هوا په غوښتنه لس بجې به وې چې دوی راغلل دې ملاصاحب چې لاسي لاسپیکر هم ورسره وو دوی ټول په نا هواره ځمکه په دوو پښو کېنول ، له چاسره څادر وو اوله چاسره نه وو اوکه څادر هم وو نو ځمکه ډېره سره وه پرځمکه پر څادر کېناستلی نشو ، هواهم ډېره توده وه، پرټولو خولې راماتې وې خو ده ورته اوږد تقریر پیل کړ ، تقریر یې هم دوخت له غوښتنې سره برابر نه وو له تقریر څخه کوم نیم ساعت تېر شو خو دی لا بوخت وو ، خلک ستړي اوپه تنګ شول ، چې څوک ترې پاځېږي نو ملاصاحب پرې غږ وکړي چې تنګېږه مه کېنه، دوه درې ځله سپین ږیري ورغلل ورته یې وویل چې تقریر بس کړي ځکه ګرمي هم ده او خلک احد د ډګر د لیدلو تلوسه لري نور ځایونه هم بایدوکتل شي او دولس بجې باید حرم ته لمانځه ته هم ورسېږو ،بالاخره تقریر یې بس کړ خو دعایې هم پوره لس دقیقې وخت ونیوه زه خو څوځله ترې راپاځېدم خو په دوی کې مې ملګري وو دهغوی لپاره هم اړو م چې ورته پاتې شم.

www.melitahrik.com 0777400116

قبا مسجد

له احد څخه قبا مسجد ته وخوځېدو دا مسجد له نبوي حرم څخه لږ واټن لري د قبا مسجد شاوخوا ډېره ښکلې منظره او پراخه سړکونه لري د موټرو تم ځایونونه د خرما او نورې بې مېوې ونې ښکلی بڼ او ګرځنده ګڼ پلورنځي لري، قبا ډېر ښکلی مسجد دی، له نبوي حرم وروسته دلته تر بل هرځای ډېر بیروبار وي، ډېر خلک دلته لمانځه ته راځي،رسول الله ص فرمایي چې په قبا مسجد کې دوه رکعته نفل لمونځ دیوې عمرې ثواب لري.

دقبا په بڼ کې د اوبو ښکلي فوارې او ځوګرد حوضونه،شته دي، بیت الخلاوې او داوداسه پرېمانه او ښکلي ځایونه لري ختیځ ته یې اوم نمبردوه هدیرې دي، ددې هدیرې قبرونه او شناختې د جنة المعلی او جنة البقیع په پرتله لوړ دي، مسجد دوه برخې لري لومړۍ برخه یې د نارینه او دوهمه یا د مسجد دننۍ برخه کې د ښځو لمونځای دی.

دامسجد پراخ دی خو دمراجعینو تراکم ته په کتلو لاهم کوچنی دی، دمسجد ددېوال لاندېنۍ برخه د چپسو ښتې او پاسنۍ برخه یې سپین رنګ لري.

قبا مسجد د اسلام په تاریخ کې له ځانګړې اهمیت څخه برخمن دی، دالومړنی مسجد دی چې د اسلام په تاریخ کې په مدینه منوره کې جوړ شوی دی، دا لومړنی مسجد دی چې حضرت رسو ل الله ص پخپله پکې کار کړی دی او درنې تیږې یې په کې پورته کړي دي.

د هجري تاریخ پیل هم دقباد مسجد د کار له پیل سره تړلی دی، یعنې په کومه ورځ چې رسول الله ص مدینې منورې ته د هجرت پر مهال ورسېد نو

همدلته يې په خلاص او پرانيستي ډګر لمونځ وکړ، دا ځای قبا نومېده او د مسجد ځای د بني عمر و بن عوف د قبيلې اړوند کلثوم بن هدم ملکيت و او همدلته يې د لومړني مسجد بنسټ کېښود ، دلته د قبا په نوم مشهوره چينه وه ، دا کلی هم همدې چينې ته منسوب دی.

دې مسجد ته په قرآن کې د تقوا نوم ورکړل شوی او د دې بنسټ يې د تقوا په نيت اېښودل شوی بللی دی ، همد راز قران وايي چې د دې مسجد بنسټ د تقوا په نيت په لومړۍ ورځ اېښودل شوی دی، (لمسجد اسس على التقوى من اول يوم احق ان تقوم فيه)يعنې کوم مسجد چې په لومړۍ ورځ د تقوا پربنسټ جوړ شوی ډېر وړ دی ، چې د عبادت لپاره پکې ودرېږې) سورة التوبه ۱۰۸.

حضرت شموس بنت نعمان روايت کوي چې ما کله لومړی ځل حضرت پيغمبر وليد نو په قبآ مسجد کې يې کار کاوه او درنې تيږې يې پورته کولې يو صحابي ورته عرض وکړ چې ته دا کار ماته پرېږده نو هغه ص ورته وفرمايل چې ته نورې پورته کړه، د مسجد له بشپړ بدلو وروسته رسول الله وفرمايل چې حضرت جبريل پخپله د دې مسجد قبله جوړه کړه.

حضرت ابن عمر رض روايت کوي چې رسو ل الله ص به هره شنبه پلی ياسپور قبا مسجد ته ورته ،حضرت سهل بن حنيف له رسول الله ص څخه روايت کوي چې څوک په کور کې اودس وکړي او قبآ مسجد ته راشي او دوه رکعته لمونځ وکړي نو د يوې عمرې ثواب ورکول کېږي.

قبا مسجد هم د تاريخ په اوږدوکې څو څو ځله رغول شوی او پراخ شوی دی، وروستی ځل پراختيا او رغونه يې د ملک فهد په وخت کې د پنجشنبې په ورځ د صفر المظفر په ۸مه ۱۴۰۲ه س پای ته ورسېد ،نوې

پراختیا په ټولو نوي عصري وسایلو سمباله ده، ایرکنډیشن پکې فعال دی، د مسجد پر غولي داسې څپره جوړه شوې چې په کمپیوټر حرکت کوي، په مسجد کې دننه او بهر شل زره تنه لمونځ کولی شي، دننه او بهر نی ټول مساحت یې ۱۳۵۰۰ متره مربع ده، دنارینه وو لپاره ۲۴ بیت الخلاوې او ۱۲۸ د اوداسه ځایونه اود ښځو لپاره ۲۲ بیت الخلاوې او ۴۳د اوداسه ځایونه جوړ شوي دي ، په وروستۍ پراختیاکې درې میلیونه د بېلابېل حجم درلودونکي خښتې ،شپږ زره مربع متره مرمر تیږه او زر تنه سرب کارول شوي دي.

د قبا ځینې برخې دالعوالي په سیمه کې دي، دلته دانصارو هغه قبیله بنو عمرو بن عوف پرته ده چې الله ج یې په اړه فرمایي(فیه رجال یحبون ان یتطهروا والله یحب المطهرین)یعنې: (په دې کې داسې خلک دي چې پاکوالی خوښوي او الله ج هم پاکي خوښوونکی خوښوي) توبه ۱۰۸.

دشنبې په ورځو کې اوس هم په قباکې بیروبار وي مونږ هم د شنبې په ورځ ورغللو.

له ډاکټر باز محمد ښادمن سره

ډاکتر ښادمن په مدينه منوره کې بلد وو ،ماته يې وويل چې يوه ورځ دې په مدينه منوره کې ښه ګرځوم او ډېر ځايونه درباندې ګورم، د يکشنبې په ورځ ماسپښين يې راته وويل چې سبا سحر به دې چاى له ماسره وي، اوله چاى وروسته به د مدينې منورې د مشهورو ځايونو ليدلوته ووځو ماهم ورسره ومنله.

سبا سحر دده په خونه کې چې حرم ته په تر ټولو نږدې عماره کې وه دلوى ننګرهار شرکت رئيس حاجي ببرک، دمرحبا شرکت رئيس حاجي محمدامين، د اکوړه خټک دحقانيه مدرسې د ۲۰۰۲ زېږديز کال فارغ او دخوست د صبريو اوسېدونکى مولوي نورالله او ظريف زمان هم راغلي وو.

ډاکټرښادمن د المبارک شرکت رئيس دی خو دامهال يې له دوو نورو شرکتونوسره په ګډه ۳۷۲تنه حاجيان راووستي وو په مکه معظمه کې خو ما ددوی عمارې او خدمتونه نه وو ليدلي خو حاجيان ترې خوښ وو ډاکټر عبدالبصير احمدزي او دلغمان دقرغيو ولسوالۍ د عزيز خان کڅ اوسېدونکي حاجي ظاهر خان يې راته صفت کاوه خو په مدينه منوره کې له حاجيانو سره ددوی نيک چلند او ښه خدمتونه ماپه خپله وليدل دوی خپل حاجيان په دوو عمارو کې ځاى پر ځاى کړي وو او ددواړه عمارې له حرم سره داسې ښتې وې چې له عمارو به راووتلې نوحرم ته به ننوتلې عمارې هم ډېرې لوکسې او ښکلې وې حرم ته د نږدې عمارو بيه لوړه وي معنی داچې دوی د حاجيانو لپاره ډېرلګښت کړی و.

www.melitahrik.com
0777 400 116

بل داچې له دوی پرته بل هېڅ شرکت په خپل لګښت حاجیان په مدینه منوره کې نه دي ګرځولي خو دوی ورته موټر نیولي او په ټولو تاریخي ځایونویې ګرځول.

دبنګله دېش مکتب چې حاجیان له مدینې منورې څخه جدې ته رالېږدوي دحاجیانو دهغه بار لپاره چې په یوموټر کې نه ځاییده بل موټر نه نیوه،په داسې حال کې چې دا ددوی دنده وه ، خو ښادمن دوی داقرباني هم ورکړه او د حاجیانو بار ته یې بل موټر ونیوه داکارونه دولت هم نه کول اونه یې هم حاجیان په بېلابېلو سیمو ګرځول.

له چای وروسته د ډاکټر ښادمن دوی په فولادي کرولا موټر کې سپاره شو، دموټر چلوونکی حاجي محمد نعیم د پغمان اصلي او دمدینې منورې اوسنی اوسېدونکی وو.

د سلمان فارسي بڼ

لومړی بیا قباته لاړو هلته مو لمونځ وکړ اوبیا د حضرت سلمان فارسي بڼ ته روان شو،پر لاره مو څو باغونه ولیدل په ځینو کې یې د خرما ونې وهلې هم وې یوځای مودرې غزونه هم ولیدل د سلمان فارسي، رض باغ موله ډېرو پوښتنو وروسته ومونده خوزموږ داټکل برعکس هېڅ بیروبار پکې نه وو آن له موږ پرته بل څوک ورته نه وو راغلي، داباغ قباته نږدې دی.

دباغ په خوله کې دبئر الفقیر (دفقیر کوهی) په نوم تاریخي کوهی دی سعودي حکومت اوس ترې ګڼه اخستل بند کړي خودتاریخي آبدي په توګه یې خوندي کړی او له شاوخوا یې ترې اوسپنیزه جالۍ تاوه کړې ده،

www.melitahrik.com 0777 400 116

دکوهي ترځنګه لیکل شوي چې دا کوهی یو تاریخي اثر دی او هرډول تېری پرې تاریخي جرم ګڼل کېږي، له دې لیکنې سره زما خیال دافغانستان د تاریخي اثارو چور او تالان ته واوښت ،دوی پریو کوهي څومره پام کوي او دافغانستان ټول تاریخي اثاردکباړو په کتار کې وپلورل شول او اوس د نورو د موزیمونو ښکلاده.

داچې دې باغ ته ولې د سلمان فارسي باغ وایي پر لامل یې پوه نه شوم،خوپخوانی تاریخي باغ دی، اوس پکې ژور کوهی (ټیوب ویل)وېستل شوی اوپرېمانه اوبه د برېښنا په واسطه راوېستل کېږي ما په لومړي ځل په سعودي کې رواني اوبه ولیدې هغه هم همدا چې په برېښنا راوېستل شوې دي، خوږې او رڼې اوبه اولومړی ځل وو چې له دې ویالې اوبه څښم ځکه چې هلته خوټولې بوتلي اوبه دي.

په باغ کې د رشکې،ګندنې او پالکو په شمول ډول ډول سابه کرل شوي او د باغ سهیل لوېدیځه برخه موږ ته ښکارېدله چې احاطه ترې تاوه وه نور نو ترې چاپیره ودانۍ وې په منځ کې یې دحسین بن علي په نوم د هلکانو مدرسه وه چې دملک فهد او ملک عبدالله عکسونه پرې ځړېدلي وو ، دمدرسې ترځنګ پر یو دیوال چا(یا حسین) لیکلي وو خو لویه چلیپا پرې راښکل شوې وه، دمدرسې شاوخوا لسګونه موټر ولاړوو چې زده کوونکي یې کورونو ته بیول ماته بیاهغه افغان زده کوونکي را په زړه شول چې په لوڅو پښواویوه زاړه او خیرن کمیس او پرتوګ کې تر ونو لاندې جوړو ښوونځیو ته ځي .دا مهال دسحر لس کم نهه بجې وې او په مدرسه کې تفریح وه د زده کوونکیو شور ماشور د خوږې نغمې په څېر لګېده له نورو ونو خرما ټولې شوې وې خو یوه ونه د خرماله وخکالو هماغسې ډکه وه .

www.melitahrik.com 0774400116

د حضرت عثمان کوهي

له هغه ځایه بئرعثمان (د حضرت عثمان کوهي) ته ورغللو داهغه کوهی وو چې کفارو پر مسلمانانو اوبه بندې کړې وې بالاخره حضرت عثمان رض داکوهی په خپلو شخصي پیسو وپیره او مسلمانانو ته یې دګټې اخستنې لپاره وسپاره.

اوس هلته لوی باغ دی دلته بیروبار ډېر وو په دې باغ کې دننه لوی دکان دی ، دوکان څه چې سمه مغازه ده له خرما نیولې تر تاراوستن ،شات،عطر هرڅه پکې موندل کېدل.

موږداکوهی ونه لید ځکه چې ملګري مووارخطا ووخویو پنجابي راته یوه ټانکۍ راوښوده ویې ویل چې ترهمدې ټانکۍ لاندې د حضرت عثمان کوهی دی .

له دې باغ څخه عمومي سړک ته راووتلو د عمومي سړک ګلدانونه له رنګه ګلانو ډک دي. په سعودي کې تر ډېره حده دهلکانو ښوونځي په عمومي سړکونوخو دنجونو په پناځایونوکې دي.له دې ځایه په دایرې(حلقوي سړک) مخ په تبوک روان شو ، دلته مودخرما یولوی باغ ولیده ،دمدینې منورې پر پوهنتون راتاو شو ، دانړیوال پوهنتون دغره لمن کې په پراخه ساحه پروت دی، یوځل ۲۴کاله وړاندې په پېښور ښارکې دهمدې پوهنتون لخوا په یوجوړ شوي درې میاشتني کورس کې ما هم درس ووېلې داکورس په ډېره لوړه سویه جوړ شوی ،ټول استادان یې عربان او دکتوران وو په درې میاشتوکې یې ډېر لوړ او ژور منهج عملي کاوه ،نظم او دسپلین پکې ډېروو له دوه ورځو ډېره غیر حاضري له کورس

www.melitahrik.com 0777 400 116

ثخه داخراج په معنی وه، په پای کې یې سخته ازموینه هم وه له شاوخوا سلو تنو څخه له نیموډېره برخه زده کوونکي په داسې حال ناکام شول چې ډېریې په نوروځایونوکې پخپله استادان وو، ناکاموکسانو ته شهادت نامه او پوره پیسې هم نه ورکول کېدلې ، ایله ۵۰۰کلدارې او څوکتابونه ورکول شول. خوبریالیوکسانو ته ۱۸۰۰کلدارې ،شهادتنامه هغه هم د مدینې منورې د پوهنتون لخوا او پرېمانه کتابونه ورکول شول،زه الحمدلله په بریالیوکسانوکې وم او د نومرو اوسط مې هم له ۸۰پورته وو.

پرسړک یوځای اشاره سره وه زمونږ موټر چلوونکی محمد نعیم ورته ودرېد خوسړکونه ټول خالي وو، مانعیم ته وویل چې سړک خو ټول خالي دی،پرې ورځه ځکه نه موټر شته اونه ترافیک،خوهغه راته وویل چې دلته ټول سړک د کامروپه واسطه له مرکز سره تړلی دی که کوم تخلف وشی کیمره سمدستي مرکز ته خبر ورکوي، او مرکز بیا دموټر چلوونکي ګرځنده فون ته مسج ورلېږي،چې په دې پیغام کې دتخلف ډول ، وخت ځای او د جریمې اندازه لیکل شوې وي او چلوونکی بیا اړ دی چې ټاکل شوې جریمه په ټاکلي وخت بانک ته وسپاري اوکه ویې نه سپاري نو که چلوونکی اجنبي (هغه چې د سعودي تبع نه وي)اوکه سعودي وي نوداجریمه پرې لوړېږي که بیا یې هم ورنکړي نوکله چې اقامه یا جواز سیر تمدیدوي نو لومړی ترې جریمه اخستل کېږي، نودلته ترافیکي تخلف ستونزمن دی.

عجوه

www.melitahrik.com 0777 400 116

عربي هېوادونه په ځانګړې توګه مدينه منوره د خرماګانو ښار دی دا مشهوره ده چې په سعودي کې تېل او خرما ډېره پيدا کېږي او هلته ارزانه وي،خوسرچپه ،په سعودي کې خرما قېمته ده،موږ په افغانستان کې ښه اوپسته خرما کيلو په شپيته افغانۍ پېرو خودېته ورته خرما په مدينه کې په شاوخوا شل رياله چې ۲۵۰ افغانۍ کېږي پلورل کېږي،يوځل ما يوډول خرما کيلو په اوه رياله واخستې خوکلکې وې بيامې پر ملګرو وخوړلې. په مدينه منوره کې يوډول خرماته عجوه وايي دا خرما خوږې ،ګردې او توري دي ډاکټر ښادمن راته وويل چې دا خرما تر نورو ډېرې قېمته دي، هغه راته وويل چې دخرما داذات يوائې په مدينه منوره کې او هغه هم د نبوي حرم چاپېرچل کې پيدا کېږي او داخرما په بل ځای کې ميوه نه نيسي ،هغه ددې خرمـــا دحاصــل اوزرغونېدلو ساحه العـــوالي (دنبـــوي مســـجد شاوخوا)وښوده،ښادمن وويل چې رسول الله ص د عجوه بوټی په خپل لاس اېښی دی او نن چې په العوالي کې څومره عجوه پيداکېږي نورېښه يې هماغه د رسول الله ص پر لاس اېښودل شوی بوټی دی، دعجوې کيفيت اوغتوالي ته په کتلودېوې کيلوبيه يې له ۳۵ ريالونيولې تر ۱۰۰ ريالو پورې ده.

ماچې دخرما بيه په افغانستان او مدينه منوره کې پرتله کړه او دراانتقال ستونزه مې په پام کې ونيوه نو يوڅوکيلو عجوه مې وپېرله نوره خرما مې هلته ونه پېرله.

په مدينه منوره کې زموږ هستوګنځی

www.melitahrik.com 0777 400 116

زموږ عماره حرم ته نږدې وه له حرم څخه به ايله ورته اوه دقيقې لاروه موږبه د بازار افغاني اوجنت المعلی ددېواله له لارې حرم ته تللو دلته هم زموږ خونه په لومړي پوړ کې او درې کسيزه وه،ما غوښتل چې له مولوي احمدي پرته يوتن بل هم راسره وي چې په چاى ډوډۍ کې راسره مرسته وکړي، زما کابلی ،کاکا برات په پام کې وو . کاکا برات دکابل په ميرويس ميدان کې اوسېده ترکاڼ وو ښه سړی وو په مکه کې يې زموږ خدمت کاوه خومولوي احمدي راته وويل چې دخونې ټول خدمت زه کوم، خوبل څوک مه راوله،رښتياهم هر خدمت يې کاوه او له ټولو جنجالونو يې بې غمه کړی وم .

زموږپه خونه کې نصب تلوېزيون يواځې پنځه چينله نيول، يو چينل کعبه ۲۴ ساعته لايف ښودله.

زموږ دعمارې عرب څوکېدار پخپله په تلوېزيون کې هرڅه، هرلوڅ اوپټ غربي چينل ،هره نڅا اوهره سندره ليدل خونوروته به يې ويل چې تاسوخوحاجيان ياست خراب شيان مه ګورئ.په نوروخونوکې ټلويزيونونو ډېر چينلونه نيول.

بازار افغاني د جنت المعلی د شمال ختيځ ديوال ترڅنګه لويه زېرزميني وه، دلته ډېر هغه څه پلورل کېدل چې افغانان يې خوښوي خو ډېر توکي يې دکوچنيانو د لوبو سامانونه وواوهغه هم ګران بيه، ددې بازار ډېر دوکانداران افغانان وو.

د نبوي حرم امامان

www.melitahrik.com 0777 400 116

په مکه معظمه کې د ډېرو امامانو غږ خوږ وو، ډېرې ځوانان وو لمونځ يې هم د سترياترحده نه اوږداوه، خوپه مدينه منوره کې ډېر امامان او خطيبان دپاخه عمر خاوندان وو، هغومره، خوږغږي هم نه وو، قاري حذيفه هم دنبوي مسجد له خطيبانو و، ده په ځوانۍ کې ډېر خوږغږ دلود، خواوس يې غږ ډډ شوی وو.

ده به دومره اوږد لمونځ ورکاوه، چې سړی به يې ستړی کړ، يوه ورځ دده اوږد لمانځه په غوسه کړم، ماويل داله نبوي احاديثو اودشريعت له روح سره په ټکر کې دي ځکه دده ترشاه لسګونه زره انسانان ولاړ دي چې زرګونه سپين ږيري، سپين سري او ناروغان هم پکې دي، نو دی ولې هغوی په پام کې نه نيسي، داغوسه مې له مولوي سميع الله ريحان سره شريکه کړه هغه د قاري حذيفه ماضي اوغږ وستايه خوزما نظر يې هم زما له وېرې په خندا تائيد کړ.

يوه ورځ دجمعې مازديګر امام په خفيه لمانځه کې داسې ايت تلاوت کړی و چې سجده واجبوي، د ايت له تلاوت ورو سته يې سمدستي الله اکبر وويلې او سجدې ته لاړ په ده پسې خولسګونه زره خلک ولاړوو او ټولو خو پرېږده چې دويمه حصه خلکو هم دی نه ليده خلکوچې په قيام کې دامام له خولې الله اکبر واورېده نوفکر يې وکړ چې امام رکوع ته لاړ، امام دتلاوت سجده کې دی او خلک په رکوع کې او امام چې له سجدې بېرته قيام ته را پورته شو، او الله اکبر يې وويلې نو مقتديانو فکر وکړ چې امام له رکوع وروسته سجدې ته لاړ، امام ولاړوو او مقتديان په سجده کې په هرحال له هغه چاپرته چې امام يې ليده نور دټولو لمونځ ګډوډ شو، ډېرکم خلک پوهېدل چې امام دتلاوت سجده کړېده، آن زه هم پوه نه وم حيران وم

چې دا ملا څه ډول لمونځ کوي، له لمانځه وروسته د خلکو ګونګسې او تبصرې پیل شوې، زه هم سبا په اصل حقیقت پوه شوم.

دلته هم حکومت علما تر سانسور لاندې نیولي او د جمعې د ورځو لپاره تیارې خطبې ورکوي، په مدینه کې هم علما هماغسې مذهبي اختلاف ته لمن وهي،لکه څرنګه یې چې په مکه کې وهي، دلته هم د جنة البقیع په دروازه او د حرم په کتابتون کې د شیعه مذهب ضد کتابونه وړیا ورکول کېږي، دلته هم له هر لمانځه وروسته د جنازې اعلان وي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

د نبوي حرم کتابتون

دنبوي مسجد ددوهم پوړ لوېديځ خواته په يوه اوږده سالون کې جوړ کتابتون ډېرې بډای او په سعودي کې دمشهورو او مهمو کتابتونو په ډله کې دی، دا سالون په منځ کې لوېديځ ته وتلی ځای لري، په لومړنۍ برخه کې يې د علوم القران نويو اوپخوانيو تفسيرونو، حديثو، علوم الحديثو، مستندات احاديث، عقايد، دهر مذهب فقهي، سياسي، ساينسي، ټولنيز علوم او نړيوالې جغرافيې برخې ليدل کېږي.

دکتابتون ټول کارونه کمپيوټري دي، دهر مامور مېز ته له انټرنېټ سره نښتی کمپيوټر ايښی دی، دکتابتون يو تن مسؤول راته وويل چې له دوی سره څه باندې يو ميليون کتابونه په کمپيوټر کې ثبت دي، په ډيټابيس کې دهر کتاب دالمارۍ شمېره، په المارۍ کې دکتابونو کتارونه، په هر کتار کې د کتابونو نومونه،شمېر او پرلپسې شمېره ليکل شوېده، چې له مخې يې په لږ وخت کې هر کتاب په اسانۍ موندل کېږي. کتابتون ته ګڼ کسان مطالعې ته راځي.

دتفاسيرو په برخه کې مې د ابراهيم بن اسحق بستي پر تفسير سترګې ولګېدلې،دبستي تفسير د نړۍ په مهمو تفسيرونو کې دی او ابراهيم ابن اسحق بستي داسلامي نړۍ په کچه لوی عالم دی، بستي د هلمند ولايت اوسېدونکی دی، خو دده بدمرغي داده چې دکم قدرو خلکو په هېواد کې زېږېدلی دی، که دی دبل هېواد وای نوله قرطبي، ابن کثير او ... به يې نوم لوړ وای، ددې تفسير په سريزه کې داسپيناوی شوی دی چې ابراهيم بن اسحق بستي بېل دی او ابراهيم ابن اسحق بشتي النشاپوري بېل دی، يعنې يو د هلمند دبست او بل د نشاپور چې په ماوراءالنهر پورې اړه لري، دبشت اوسېدونکی دی، ښايي ددې سپيناوي لامل داوي دافغانستان پردې ستر وياړ

www.melitahrik.com 0777 400 116

هم نورو دعوه کړې وي او د افغاني ابراهیم ابن اسحق خدمتونه او شخصیت یې نشاپوریانو ته منسوب کړی وي، افغان ابراهیم ابن اسحق په **۳۰۷**هـ س کې مړ دی.

دا کتابتون په انټرنېټ کې ځای پانه هم لري او ډېره برخه یې آنلاین هم ده.

www.melitahrik.com
0777 400 116

د مدینې بازار او هوا

مدینه منوره ډېره ښکلې هوا لري، هوايي دمکې په پرتله سړه ده ،په مدينه کې هم غرونه شته خو د مکې په پرتله کم دي،موږ دمکې ګرمۍ ځپلي وو اودمدينې هوا راته سم پسرلی برېښېده،دلته ايرکنډېشن ته اړتیانه وه کله کله به پکی هم اضافي و خو داهغه مهال و چې په کابل کې د تودوخې درجه منفي لس وه.

موږ خپله سودا او سوغاتونه مدينې منورې ته پرېښي وو، ځکه چې اورېدلي مو وو دلته بيې ټيټې دي،جای نمازونه د دوستانو لپاره ډالۍ،خرما، خولۍ او... خو ضرور و چې پير لي مووای دحرم شريف لوېديځ ته دارالايمان کانټيننټل هوټل اوڅولوړپوړيزه ودانۍ دلته د سرو زرو بازار و، زه ورغللم خو چې نرخونه مو له افغانستان سره پرتله کړل نو ډېر لوړ وو.

زموږ يوتن ملګری علي محمد چې اصلاً دفراه او اوس د هرات اوسېدونکی وو همدلته په يوولس زرو ډالرو يو د سروزرو هار واخيست،علي محمد نالوستی دنګ او غوښور ځوان وو مولوي احمدي راته وويل چې هغه واده هم لري خوپه هرات کې د يوې لوړې کورنۍ اړوند پريوې نوموتې ښکلې عاشق شو، چې بالاخره له ډېرو جرګو مرکو وروسته يې ددېرش لکو افغانيو پيشکش (ولور) په مقابل کې ورکړه ،داسره زر يې هم هماغې ته واخستل او ښايي هرات ته له ستنېدو وروسته يې واده وي، ماله احمدي وپوښتل چې علي محمد څه کار کوي هغه راته لنډ وويل چې له پوډرو پرته نورڅه وي؟

www.melitahrik.com 0777 400 116

له سعودي څخه په ډاليوکې د ساعتونو راوړلو دود مشهور دی ماهم غوښتل چې خپلې کورنۍ او ځينې دوستانو ته ساعتونه راوړم ،ځينو دوستانو د ځانګړيو ساعتونو راوړلو فرمايش راکړی وو ،د حرم شريف ترڅنګ د جنة البقيع له ديوال سره نښتی دساعت پلورلو څو دوکانونه وو ، يو دوکان ته ورغلم، پلورونکی افغان و حاجي خليل نومېده او دبلخ ولايت دمرکز مزار اوسېدونکی و ، څو ساعتونه مې بيه کړل ماته نرخونه هم معلوم نه وو ، هغه ته مې وويل چې که ته ماته دسل ريالو جنس په زر ريالو بيه کړې هم پرې نه پوهېږم اوکه ددې برعکس هم ،خومناسبه ګټه واخله او ساعتونه راکړه، هغه په خندا شو ، ويې ويل کاشکې داخبره دود شي،دلته خو پېرونکي مورږ اړباسي چې دسلو جنس په زرو بيه کړو ځکه چې که مورږ د دوه سوه ريالو جنس په دوه سوه بيه کړو نو مشتري راته پنځوس رياله وايي نو مورږ مجبور يو چې په پنځه سوه رياله يې ورته بيه کړو او دوه نيم سووته راښکته شو ،له ده مې شپږ ساعتونه وپېرل زما الفجراو پخواني سيکوپنج ساعتونه هم په کار وو زما ملګري جهادي ليکوال محمدمعروف فروغګر صاحب رانه پخوانی کيلی ګور سيکوپنج ساعت غوښتی وو حاجي خليل راته وويل چې دحرم لوېديځ ته ددارالايمان کانټيننټل شاته د عبدالغني ميمني شرکت ته ورشه الفجر له هغوی سره ايجنسي دي او نرخونه يې هم ارزانه دي، هغه خپل کارت هم راکړ، چې له هغه سره مې معرفي کړي، دعبدالغني ميمني شرکت مې په پوښتنه پيدا کړ،خو دومره بيروبار پرې وو چې هغه د چاخبره سرګرولو ته اوزګارنه وو ،له هرساعت سره يې بيه ليکلې وه،نرخونه فکس وو ،چنې او هغه دهنديانو خبره (بارګيننګ)پکې نه وو دوکانداران خبروته اوزګار نه وو په لوی شرکت او لوی دوکان کې دقدم ځای نه وو ماوليدل چې اوس دبيروبار له کبله په ارام زړه انتخاب نه شم

www.melitahrik.com 0777 400 116

کولی بیرته لاړم سبا بیا ورته راغللم په دوکان کې ځوتنو کار کاوه په دخل ناست شخص ته مې چې هندی ښکارېده دحاجي خلیل کارت وروښود هغه راته وویل چې ته جنس خوښ کړه بیابه درسره مراعات وکړو ،ماهم څو الفجر ساعتونه راواخستل دښه الفجر بیه ۲۷۰ ریاله او دپخواني ماډل ۱۵۰ ریاله وه خوده راته ۲۷۰ والاپه ۲۲۰او ۱۵۰ والاپه ۱۴۵او نور ساعتونه هم له ټاکلي بیې ارزانه حساب کړل.

زموږ ملګرو په یوه دوکان کې ښکلي ښځینه جامې لیدلي وې دادوکاندار هم افغان و ،ورغللو ډېرې ښکلې ډول ډول جامې یې درلودلې، په نرخونو کې جوړ راغللو ،دجامو ښکلا ،ډول ډول ډیزاین ،له کورنۍ ځخه بېلتون او مسافري اوپه مېرمنې او بچیانو پسې خفه کېدل ددې لامل شول چې ښې ډېرې جامې واخلم ،داند ښښنه هم راسره نه وه چې دا جامې به اوږدې یالنډې وي ځکه چې په کور کې مو هرو مرو داسې څوک پیداکېدل چې دا جامې پرې برابرې شي.

په مدینه منوره کې هم دلمانځه په وخت کې یا دوکانونه تړلي اویا یې پر دروازو پردې ځړولې وي، دسړکونو دپاکوالي لپاره ۲۴ ساعته نوکریوال چمتو وي و ،آن دشپې یې هم پاکوي، په مدینه کې روغتونونه ۲۴ ساعته پرانیستي وي موږ هم سپین ږیری له ونې ټیټ حاجي عبدالله چې د حجراسود دښکلولو په ټېل ماټېل کې یې پښې ژوبلې شوې وې په کې بستر کړی وو، دافغانستان په خبر سعودي هم وچکالۍ ځپلی دی،خو دافغانستان په کچه نه، هلته په شاوخوا ۴۰ ورځوکې ماکم ترکمه درې ځله باران ولیدخوبیاهم دیکشنبې په ورځ ماسخوتن په حرم شریف کې اعلان وشو چې سبا سحر به د استسقا لمونځ کېږي هماغسې وشول د محرم په اومه ددوشنبې په ورځ دسحر له لمانځه وروسته ټول خلک په خپل ځای

ناست پاتې شول دلمر له ختلو وروسته د استسقا لمونځ وشو چې ډېرو خلکو پکې ګډون وکړ په همدې ورځ پر مدينه منوره نرۍ نرۍ باران وورېد.

د مازيګر له لمانځه وروسته له ډاکټر ښادمن سره ددوی ودانۍ ته ولاړم هلته مې د سمنګان او سېدونکی حاجي عبدالمتين چې په دې ولايت کې د حزب اسلامي افغانستان امر هم و، وليد. هغه راته د جمعه خان همدرد ، داتلولۍ او مېړانې، ډېرې کيسې وکړې چې پر موږ يې نور هم ګران کړ.

د محرم په اومه د سه شنبې په ورځ مې په لومړي ځل د ماسپښين له لمانځه وروسته له مولوي عبدالظاهر حقاني سره سياسي بحث وکړ ،مانه غوښتل چې د حج په ورځو کې خبرونه واورم انټرنېټ کلب ته لاړ شم يا ټلوېزيون وګورم ماغوښتل چې دا ورځې مې يوا ځې عبادت ته ځانګړې وي.

ما اورېدلي وو چې د پژواک خبري اژانس رئيس دانش کړوخېل هم حج ته راغلی دی، په حرم کې به مې ډېر ورپسې وکتل خونه مې په حرم کې ،نه عرفات،نه منی،نه مزدلفه کې وليد ،کله کله به حج ته دده راتلل راته هسې اوازه وبرېښېده،کله چې له حج څخه راستون شوم او په پژواک کې مې وليد ، په ټوکه مې ورته وويل چې تللی دوبۍ ته وې او اوازه دې د حج خپره کړې وه، خو هغه راته وويل چې ،حج ته تللی وم خو دا چې حرم کې ډېر نه ښکارېدم لامل يې داوو چې ډېر به په انټرنېټ کيفۍ کې وم او پژواک ته مې کار کاوه.

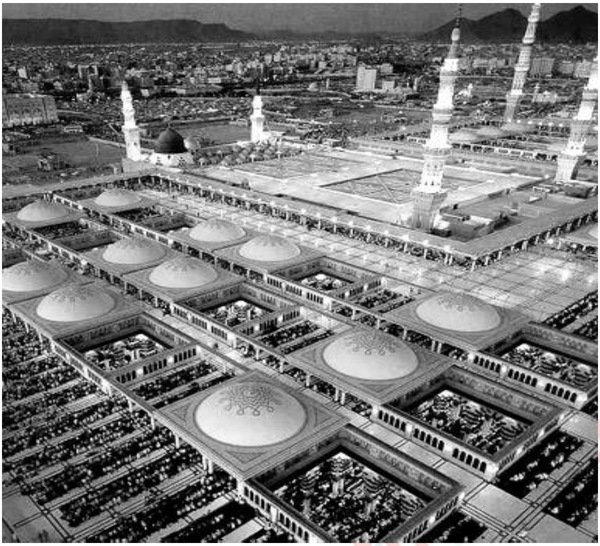

www.melitahrik.com
0777 400 116

د حرم ځمکتلې

عربان له کم ځای څخه په اعظمي ګټه اخستلو کې نوم لري، دا فورمول يې په حرمينو کې هم تطبيق کړی دی، د مکي حرم لاندې د موټرو سړکونه، پراخ تونلونه، زرګونه تشنابونه او د مدني حرم لاندې ساحې څخه ځمکتلې ته يوولس ځايه لاره ده دا هره لار عادي او برېښنايي پراخه زينې دي، پر دې هره لاره چې ښکته شې نو لاندې ترې زرګونه بيت الخلاوې او تشنابونه دي، چې په ټولو عصري اسانتياوو سنبال دي، د اوداسه په ځايونو کې پرېمانه دلاس وينځلو خو شبو يه مايع صابون اود بوی ضد مواد شته دي ،چې دبدبوی پرځای ترې ښه بوی تر پوزې کېږي.

په لومړي پوړ کې د تشنابونو ترڅنګ ډيپو يا تحويل خانه ده او په دوهم او دريم پوړ کې دتشنابونو ترڅنګ دموټرو پراخ تم ځای جوړ شوی چې د چاروا کيو په وينا ،په يو وخت کې پکې څلور زره موټر ځايېږي ،دموټرو تم ځای په کمپيوټر څارل کېږي، دننوتلو او وتلو ټولې دروازې کمپيوټري دي، دموټرو ددرېدلو ځای کې دومره واټن هرو مرو وي چې که بيروبار ډېر وي نو هم موټر بېرته په اسانۍ ووتلی شي.

په ځمکتلې کې تر افيکي نښې ،کانتينونه او ترافيکي اسانتياوې پرېمانه دي ،درې واړه پوړه سپين پړق اوايرکنډېشنونه پکې فعال او د تهويې سيستم يې منظم دی.

مسؤولين له هر موټر څخه د يو ساعت تم کېدلو په بدل کې دوه رياله اخلي او که څوک له ساعت څخه کم وخت هم تېروي نو دوه رياله به ورکوي.

www.melitahrik.com 0777400116

د حرم دځمکتلي د چت ډېزاین خپموته ورته دی، موږ پکې ښه ډېر وګرځېدو غوښتل مو چې د دریم پوړ لاندې سړک کې بهر راووځو له یوتن مستخدم څخه مو بهر ته دوتلو اسانه لار وپوښتله هغه د پاکستان د پنجاب اوسېدونکی و لار یې راوښوده خو ورسره یې پر موږ د پوره احتیاط او هوښیار اوسېدلو سپارښتنه وکړه،هغه په مدینه کې د نا امنۍ، دوه کیسې هم موږ ته وکړې، یوه کیسه یې داسې پیل کړه: یو پاکستانی له دوو ښکلیو ښځو سره دوو عربانو وتښتاوه پاکستانی یې وتاړه،او ښځې یې ځنګله ته بوتللې ترڅو چې حکومت ځای پیداکاوه نودوی ورسره وې.

بله کیسه داسې وه :کله چې جنرال پروېزمشرف دپاکستان ولسمشر و نو دهغه یو نږدې ملګری لوړ رتبه جنرال د خپلې کورنۍ له یوې ځوانې انجلۍ سره حج ته راغلی ویوه ورځ دا جنرال او داانجلۍ له یوه عرب سره په ټکسي موټر کې سپاره شوي دي، دټکسي چلوونکي چې د انجلۍ ښکلا لیدلې نو ورته بې تابه شوی دی،پر یوه پاک او له بېروبار څخه پر خالي سړک یې موټر درولی ،دې جنرال ته یې ویلي دي چې موټر خراب شوی اوښکته شه ټېله یې کړه ،کله چې جنرال ښکته شوی او دموټر شاته تللی دی نو،موټروان موټرته پښه تمبه کړې او انجلۍ یې وتښتوله ،جنرال سمدستي مشرف ته ټېلیفون کړی،مشرف ملک عبدالله ته ټېلیفون کړی ملک عبدالله پولیسوته عاجله قومانده کړې بالاخره ددې جنرال په مرسته یې درې ورځې وروسته تښتوونکی او انجلۍ پیداکړل.

هغه زیاته کړه چې ځینې پولیس د تالاشۍ په نوم خلک لوټي،هغه وویل چې دوه درې کسه یې لیدلي چې پولیسوترې لکونه ریاله اخستي دي.

www.melitahrik.com 0777400116

د ديدن وروستۍ شېبې

دحج ورځې شمېرلي دي،او په مدينه منوره کې خو حاجيانو ته ايله داتو نهو ورځو استوګنې زمينه برابرېږي،حاجيان هلته په نبوي حرم کې څلوېښت لمونځونه هرومرو په جماعت سره اداکوي، ځکه چې په دې اړه حديث روايت شوی دی ،خو موږ ته هلته له ۴۵هم د ډېرولمونځونو وياړ راپه برخه شو.

له ماښخه په مکه معظمه کې يوځل ثور غره ته دتللو پر مهال، بل ځل په يوه مېلمستياکې ،نه پوهېږم بل ځای چېرې وو په کعبه کې په جماعت لمونځ فوت شوی وو (دحج ورځې لکه منی،عرفات او مزدلفه په دې کې حساب نه دي)

خو الحمدلله په مدينه منوره کې موټول لمونځونه په جماعت سره وشول نور په مدينه منوره کې زموږ وروستۍ ورځ وه موږته خبرراغی چې سبا به وختي تاسې جدې ته روانېږئ،دجای نمازونو او پاتې سودا د پوره کولولپاره ،خپلې عمارې ته نږدې بازار ته ورغللم ،دلته د حرم شاوخوا دوکانونو په پرتله ارزاني وه، په يوه دوکان کې مې ښه جای نمازونه وليدل يو جای نماز (لمونځی)مې ورسره په ۲۳ رياله فيصله کړ،نور نو د رنګ ا وډيزاين لهاکل زما خوښه وه، دوکاندار علي نومېده اصلاً د يمن اوسېدونکی ۲۵ کلن ښکلی ځوان وو ،دوکان ته له ورختلوسره سمدستي يې وپېژندلو ويل يې چې افغانان خو يئ،خودا ووايئ چې د شمال که د جنوب ياستئ ماورته وويل چې زه دختيځ يادننګرهار يم،هلک ډېراحساساتي او جذباتي فکر درلود، دشمالي تلوالې او امريکايانو ضدوو ،طالبانو ته يې دعاکوله،کله چې يوه شو نظر اوفکر مو يودی نو لا

يې جرئت وکړ زه يې هم جهاد ته وهڅولم، ويې ويل چې دوه مياشتې وروسته لومړی پاکستان او بيا افغانستان ته ځي ماورته وويل چې هلته څه کوې،ويل يې خپل نفس پرالله ج پلورم ما ورته وويل داڅه وايې هغه ځواب راکړ چې زما دعمر ۲۵کاله تېر دي پته نشته چې نور به څومره پاتې وي،نوولې همدا اوس داخرت تلپاتې عمر ته پانګونه نه کوم؟ زه افغانستان ته ځم اوهلته پر امريکايانو فدايي يا استشهادي بريد کوم،علي وويل چې په دنياکې يې ښه ساعت تېر دی،ښه ځواني ،کورنۍ او شتمني لري،دوکان ته يې اشاره وکړه چې دلکونو ريالو جنس پکې دی او ښه سودا يې کېږي خو دی اخرت غواړي دلته ورسره سکون او اطمئنان نشته دی. ماترې وپوښتل چې هلته څوک پېژني ياله چاسره دې اړيکې شته دي،ځواب يې راکړ چې څوک نه پېژني خودهغه چا دټيليفون نومره ورسره ده چې له ده سره په فدايي بريد کې مرسته کوي.

دده پاکو احساساتواوسپېڅلي جذبې زه، هم احساساتي کړم، اوښکومې پر مخ لاره جوړه کړه،سوچ کې شوم ،له روسانوسره د جهاد پرمهال زما دسنګر يمنی ملګری ابو عبدالرحمن او سعودی ملګری عبدالهادي عبدالله راپه زړه شول چې دواړه په شهادت پسې راوتلي وو او دواړه په سره رود کې شهيدان شول، دا اندېښنه هم راسره ملګرې شوه چې له علي سره به څه کېږي،ايا دده بريد به رښتيا پر امريکايانووي؟ علي د جهاد د اجاره دارانواودجهاد په نوم دسوداګرواو له استخباراتي چينلونو سره دتړليو لاس ته ونه لوېږي؟ دعلي برخليک به دجهادي سوداګروپه لاس تاکل کېږي اوکه دازمينه به ورته برابره شي، چې له رښتونو مجاهدينو سره ملګری شي،څه مناسبې توصيې مې ورته وکړې،په ژړاترې رخصت شوم هغه هم ژړل د جای نمازونو پيسې يې هم نه اخستې خوما په زوره ورکړې.

دهمدې ورځ په مازيګر(دمحرم يوولسمه) زه او ښادمن د عبدالغني ميمني دوکان ته ورغللو او هغه ته مو ساعتونه واخستل،د حاجي نعيم پغماني تروورزي ورته ارزانه عجوه خرما واخسته دشپې تر ناوخته په سودا پسې وګرځېدو دشپې يوولس نيمې بجې زه ،ظريف زمان نيازی،ډاکټر ښادمن او قاري،د قبا مسجد ته لاړو دشپې بيروبار کم او هوا ښه وه نو ددوی دشرکت له موټر څخه مو ښه ګټه واخسته تېل هسې هم ديوريال درې ليټره وو.

کله چې قبا مسجد ته ننوتلو نو بهر مود ځوانانو ډېرې چيغې واورېدلې مونږ فکر کاوه چې ځه لوبې به کوي مونږ پرلمانځه ودرېدو ،چې چيغې ډېرې شوې اوله همدې سره ناتاره ډېرې زياتې ضربه او منفرد ډزې پيل شوې،دا هرڅه له مسجد سره نښتي و مونږ له لمانځه وروسته په مسجد کې تم کېدل غوره کړل،ترهغې چې ډزې کمې شوې،حاجي نعيم له خپل يوه پېژندګلو څخه پېښنه وپوښتله هغه ورته وويل چې حکومت او دمدينې شيعه ګان نښتي دي داچې ولې نښتي دي دی هم نه پوهېږي،زمونږ د ځان تر څنګ موټر ته هم انديښنه وه ځکه هغه بهر ولاړ وو خير ډزې چې کمې شوې مونږ زړه وکړ راووتلو څه باندې دولس بجې وې چې په سيدالشهداء واټ له حرم څخه لږ لېرې اطباق هوټل ته ورغللو.

حاجي نعيم وويل چې په مدينه منوره کې ډېر زيات شيعه ګان دي خو حکومت پرې ډېر زيات قيودات اينبي دي ،کله کله آن د حکومت پرضد وسله وال پاڅون هم کوي او پټې پټې دسيسې هم جوړوي.

اطباق هوټل په مدينه منوره کې له عصري او نوموتو هوټلونو څخه ګڼل کېږي، زمونږ کوربه ډاکټر ښادمن وو ،هغه هوټل ته په تناره کې دپاخه شوي

www.meltahrik.com 0774001116

پسه اومندی فرمایش ورکړی وو لومړی یې خوندور سوپ راووړ، د پسه روغ روغ ورنونه او اوړې یې چې په انګار کباب شوي وې په لګنونو کې راوړې، کباب یې ښه خوړین وو خو سپورلګېده او مالګه او مرچ یې کم وو ډوډۍ مو وخوړه، څه باندې یوه بجه خپلې خونې ته لاړم هلته مولوي احمدي ویښ وو تریخ شین چای مې پرې تیار کړ، ګپ شپ مو ولګاوه، دوه بجې شوې زموږ اوه لس تنه ملګري کابل ته راتلل ،ماسید نصیر ته ویلي وو چې له دې خوا موږ نه غواړو چې لومړی هرات او بیا موالوت کابل ته تنظیم شي، هغه هم همداسې کړي وو د شرکتونو اړوند پنځوزرو حاجیانو لېږد رالېږد د کام ایر د هوایي شرکت مسؤولیت وو، د انو کابل ته د کام ایر هوایي شرکت وروستۍ الوتنه وه زما په شمول زموږ د شرکت اړوند اوه لس حاجیان هم په همدې الوتکې تنظیم شوي وو، جدې ته چې د حاجیانو د انتقال لپاره د بنګله دېش د مکتب لخوا کوم موټر ګومارل شوی وو هغه حرم ته نږدې د ډاکټر ښادمن دوی د عمارې فندق الاشراق سره ولاړ وو.

موږ هم باید همهلته ورغلي اوله هغه ځایه جدې ته روان شوي وای، همداسې مو وکړل د شپې دوه بجې موټر راغلل خپل سامان مو په کې بار کړ خو زموږ د څو ملګرو سامان په دې موټر کې چې شرکت نیولی وځای نه شول، د شرکت مسؤلینو دوه کوچني موټر نور راوغوښتل چې پاتې سامان پکې بار کړي زموږ د عمارې او فندق الاشراق ترمنځ د پښو لس دقیقي لار هم نه وه خو بارونه درانه وو او په شا یې وړل سخت وو، پاتې سامان مو په نویو موټروکې بار کړ د اصولوله مخې د دې ټولو موټرو کرایه باید شرکت ورکړې وای کله مو چې هلته سامان ښکته کړ نو له حاجیانو سره مې د شرکت د ډرېور نعمت شور واورېد.

www.melirahrik.com 0777 400 116

چې ورغللم ګورم چې نعمت له هر حاجي څخه ثلوېښت ریاله ددې موټرو کرایه غواړي او هغوی ورسره جنجال کوي چې یو خو داد شرکت دنده ده چې دا سامان انتقال کړي،بل دا چې دواړن خویو کیلومتړ هم ندی او موټروته ورکړې کرایه که په حاجیانوو وېشل شي نوپنځه پنځه ریاله هم نه ور رسېږي نو تاسوولې څلوېښت ریاله غواړئ؟

زه هم نعمت ته په غوسه شوم خو هغه راته وویل چې (استاد برمن همینطور ګفته شده است) اوکه زه له دوی دا پیسې وانه خلم نو شرکت یې نه راکوي چې کلک مې کړنو دواړو موټروته یې سل ریال هم نه وو ورکړي خوله هر تن څخه یې ثلوېښت ریاله غوښتل چې شپږ سوه او اتیا ریاله کېدل.

ترڅو چې دښادمن دوی ملګرو خپل سامان له عمارو راښکته کاوه نو موږ پنځم نمبر موټرته خپل سامان پورته کړی وو ملګرو لومړی سبټ ماته څکه راکړ چې په عربي پوهېدم اوکه اړتیا شي نو ستونزه حل کړم.

د شباکیا جریمه

حاجي عبدالله چې زموږ د شرکت ګډونوال وو هم زماترڅنګ کېناست هغه ډېر چالاک سړی وو څه ناڅه عربي یې هم زده وه په خپله چالاکۍ یې ځان دموټر رئیس معرفي کړ،ما چې خپل سامان ځای پرځای او ځانته سیټ ونیوه نو نور خلک لاپوره راښکته شوي نه و موقع مې غنیمت وګڼله حرم ته لاړم نفل لمونځ (تهجد)مې وکړل او په وروستي ځل مې د رسول الله ص اوشیخینو سلام وکړ، دابېلتون هم اسانه ندی، یوه لپه اوښکې بیه غواړي،

دلته هم زه پرپښو راووتلم خو زړه مې هملته بند او د رسول الله ص دمزار په پنجروکې اسیر و.

په هرحال څلور نیمې بجې موټرو حرکت وکړ یوځل بیا په یوځای کې د حاجیانو پاسپورتونه او اسناد وکتل شول اود حاجیانو حاضري واخستل شوه له مدینې منورې څخه په تیاره کې راووتو د سحر لمونځ مو له ښار څخه بهر په یوه مسجد کې په جماعت اداکړ زموږ موټر چلوونکی هادي شباکیا داندونیزیا اوسېدونکی او خبرنه دریشي یې پرتن وه،موږ په تیاره کې روان وو چې دترافیکوموټر مو د موټر مخې ته ودرېد ،ډرېور ته یې د راښکته کېدلو وویل له ښکته کېدلو وروسته یې سمدستي ورته د جریمې پرچه ورکړه، شباکیا لږ ځان اخوا دېخوا کړ عذر یې وکړ خوګټه یې ونکړه یو سل او لس ریاله (شاخوا ۱۴۳۰ افغانۍ)یې ترې واخستل اوپرچه یې ورکړه ماچې پرچه وکتله نو د تخلف ډول یې سرعت ښوولی و په پرچه کې دتخلف ډول ، وخت ،ځای د چلوونکي نوم، د جریمه کوونکي کمپیوټر شمېره،دموټر پلېټ ،دجریمې اندازه هرڅه لیکلي وو،چلوونکی ډېر خفه وما ترې وپوښتل چې سرعت دې کله له حده واوښت هغه راته وویل چې لږ وړاندې دموټرو په ګڼه ګوڼه کې راګېر شوم نو د ځان دوېستلولپاره مې موټر لږ تېز کړ او ستن مې ۱۱۰ ته ورسېده ،په داسې حال کې چې مجاز سرعت ۱۰۰ کیلومتره په یوه ساعت کې دی،نوکمپیوټر زه ځارلی یم او دترافیکو مدیرته یې خبر ورکړی دی، شباکیا خفه شو ویل یې چې داپیسې ،دی له خپل جیب څخه ورکوي او کمپنۍ یې مسؤولیت نه اخلي.

ماحاجي عبدالله ته وویل چې ده ته له حاجیانو چنده غونډه کړي ،هغه هم پیل وکړ او چنده یې ورته ټوله کړه.

www.melitahrik.com 0777 400 116

پرلار ځای ځای پر تختو تختو لیکل شوي وو :خبر اوسئ سړک په رادار کنټرولېږي)

چای موپه مطعم الراحة والزين کې چې له وادي هاري څخه مخ په مدينې پروت دی وڅښه.

له مکې معظمې څخه مدينې ته ۱۵۰ کيلومتره لېرې په الظبية والجمعة کې پروت هوټل(فندق و مطعم الراحة) ته چې له دېخوا تللو نوشاو خوا شل موټر ولاړ وو خو دامهال پکې هېڅوک نه ښکارېدل.

له آبيار سره نږدې موپه يو هوټل کې د زمزمو د لېږد (سقيازمزم)سپين ټانکر وليد.

دمدينې منورې اومکې معظمې ترمنځ پر پروت سړک هوټلونه کم دي له مدينې څخه مخ پر مکې تر وادي ستاره په يوه ساعت کې تر ۲۰۰ کيلو متره د چټک تګ اجازه شته ده.

له مدينې منورې څخه مخ پر مکې تر هغه ځايه چې دمکې او جدې لار بېله شوې يا له مکې معظمې څخه ۹۹کيلو متره لېرې ټوله لار توره او سوځېدلې تيږه ده. کله کله صحرايي بوټي هم ليدلې کېږي.

جحفې ته د مکې او جدې دوه لارې ته نا رسېدلی ښې خواته لار تاوه شوې همدا راز له عمومي سړک څخه ينبوع،واثل ،ابيار،جحفې او ذهبان ته هم لارې تاوې شوې دي، اوله دو طرفه سړک څخه جال تاو دی، چې هېڅ حيوان دوراوښتلو لار نلري.

پر لار څو ځايه باغچې او کروندې ښکارې، ونې يې بې مېوې اوله واړېپيونو ياژورو ځاګانو خړوبېږي، خو نوره ټوله شګلنه صحرا او توره

www.melitahrik.com 0777400116

تیره ښکاري له مکې څخه مدینې ته **۲۵** کیلو متره لېرې د ملک عبدالله ښارګوټی دی، دا ښارګوټی ډېر لوی او آباد دی، پر لویه لوحه یې (مدینة ملک عبدالله الاقتصادیه) لیکلي دي په دې ښار ګوټي کې لسګونه لویې او لسګونه کوچنۍ فابریکې فعالیت کوي، پرلویه لار یې د (شرکت رضوي لانتاج غذاءالمحدودة) فابریکې لوحه لیکلې وه ډېره لویه فابریکه ده په دې ښارګوټي کې د نارینه وو د تللو او راتللو سړکونه بېل او د ښځو بېل دي.

خوهلته ښځې له کار څخه منع ندي، بلکې هڅوی ته د اقتصاد په غوړېدو کې ونډه ورکړل شوې او حجاب پرې پلې شوی دی، خو په افغانستان کې هرڅه افراطي دي دلته ښځه یا په کور کېنول کېږي او یا دومره ازادي ورکول کېږي، چې ټول اسلامي حدود او افغاني دودونه تر پښو لاندې کوي او اروپایانې هم ورپسې نه رسېږي.

ته مې وزې خوره زه به دې روزې خورم

لس نیمې بجې سحر جدې ته را ورسېدلو، د بنګله دېش مکتب اړوند مزدورانو زموږ سامانونه راښکته کړل او د تللو لپاره یې ټاکلي ځای ته وېوړو، له ترازو سره مو نوبت ونیوه له موږ پرته د نورو هېوادونو ډېر حاجیان هم د خپل سامان تللو ته په تمه وو، موږ د سامان د تللو په تمه او د کام ایر شرکت د ترازو (تلې) مسؤلین بې غمه وو، تر ماسپښین قضا پورې د ترازو مسؤلین نه معلومېدل.

جده ډېره ګرمه وه آن واسکټ هم پکې نه اغوستل کېده، ما خپل سامان ګلاغا او شیخ معصوم علي ته وسپاره او په کوچنې مسجد کې ویده شوم، زه ستړی وم که نه هلته خوب نه کېده، بېروبار پکې ډېر وو، د پښو غځولو

www.melitahrik.com
0777 400 116

ځای نه وو لړ به چې پرېشانۍ وېورم د چاپښویالاس به راوېښ کړم،خوبیاهم یوساعت خوب مې وکړ، کله چې ولاړم ګورم هلته نه زموږ یو ملګری او نه یې سامان شته دی،مسؤولینوزموږ ملګري پنځلسمې ترازو (تلې)ته لېږدولي وو ،چې هلته ورغللم نواوبه ،بیکونه،بکس او خلتې مې نادرکه وې، ژر ژر اخوا دېخوا وګرځېدم یو شی مې یوځای کې اوبل مې په بل ځای کې وموندل.

حاجیانو موقع غنیمت ګڼلې وه هر چا خپل ځان تاله ترازو(تله)وړیا وه حج پر تولو اغېز کړی وو ،زما وزن هم درې نیم څلورکیلوکم شوی وو په جده کې مې وزن دوه اتیا کیلو وو.

بالاخره له ډېر انتظار وروسته د کام ایر مسؤولین راغلل او د سامان تلل پیل شول خلک په ترازوګانو ووېشل شول،د سامان تَلونکیو (وزن کوونکیو) به له واسطه لرونکیو سره اوه،اته کیلو هم ګوزاره کوله اوکه اته کیلو سامان به یې هم ډېر وو نو څه یې ترې نه غوښتل خو چې څوک بې واسطې، بې واکه، ارام او غلی وو ،نو د یوکیلو اضافي سامان پیسې یې هم ترې اخستلې ،دشرکت لخوا له زمزم سره څلوېښت کیلو وزن ته اجازه وه، خو داسې اوازه وه چې اریانا له زمزم سره پنځه څلوېښت کیلوګرامو ته اجازه ورکوي،که له څلوېښت کیلوڅخه به دخلکو یو کیلو بار هم ډېر وو نو دکیلو پر سر به یې ترې ۲۵ریاله اخستل، دې بې انصافۍ خلک اړ کړل چې د ترازو له مزدورانوسره پټې اړیکې جوړې کړې د زمزم یوه بوشکه چې لس لیتره پرې لیکل شوي وو خو یوولس لیتره پکې ځایېدل،او حاجیانوهم ډکې کړې وې،حاجیانوغوښتل چې دابوشکه ورته په لس لیترو حساب شي خو د ترازو مسؤولینو به ترې د یو یا یونیم لیتر اضافي اوبوهم ۲۵ریاله غوښتل بالاخره ځینو حاجیانو د ترازو له وزن کوونکیو مزدورانوسره لاس

www.melitahrik.com 0777 400 116

یو کړ، دیوې بوشکې په سربه یې لس ریاله هغه ته پټ ورکړل اوبوشکه به یې پرې تېره کړه،په دې ډول لسګونه بوشکې تېرې شوې، بل چل یې دا وکړ چې په الوتکه کې لاسي بکس له تلَلو معاف دی،خلکوبه خپل درانه شیان په لاسي یا دغاړې بیک کې واچول ځینې به یې په یوپلاستیک کې واچول دابه له تول څخه معاف وو، زه یو تن پېژنم، چې په بیک کې یې شپاړلس کیلو او په پلاستیک کې یې شپږ کیلو وزن ځای پرځای کړی و دا دواړه له تَلَلومعاف دي.

دلته هماغه متل وو، چې(ته مې وزې خوره زه به دې روزې خورم).

www.melitahrik.com
0777 400 116

له جدې څخه کابل ته

دبار له سپارلو وروسته دوهم پوړ ته روان شو ، دلته له تالاشۍ تېرېدل سم له پل صراط څخه تېرېدل دي، په اوږده ليکه کې تالاشۍ ته ودرېدو تالاشي کوونکي سست وو، بيکونه هم په کمپيوټر خارل کېږي او انسانان هم ،له هغوشيانو پرته چې دنړيوال معيارله مخې يې په الوتکه کې لېږد بند ندی، دلته دوی ځانګړې خوښه هم درلوده، ځينې بې ضرره او مجاز شيان يې هم نه پرېښودل.

له تالاشۍ وروسته په انتظارخانه کې کېناستو، کام اير لا دمخه راغلې وه، الوتکې ته دورختلو پرمهال زه او عبدالله بيا په مخ کې په بزنس کلاس کې کېناستو دالوتکې استيورد دوه ،درې ځله موږ ته وويل چې شاته لاړ شو بالاخره زه پرې غوسه شوم ورته مې وويل چې موږ شاته لاړ شو نو خير دلته څوک کېنوې، دا الوتکه خوټوله د حاجيانو لپاره ده او ټوله پرې ډکېږي، تا سو د بزنس کلاس لپاره ځانګړې ټکټونه نه دي خرڅ کړي اونه د حاجيانو په ټکټونوکې توپير شته دی، نو بيا د اڅوکۍ شاته اوزګاروئ؟ هغوی هم غلي شول، داڅوکۍ په رښتياهم پراخه او پستې وې، څه نور امتيازات يې هم درلودل.

الوتکه د سعودي په وخت کې په لس کم نهوبجو والوتله لاندې تپه تياره وه، څو څو ځايه مو لاندې په سترو سترو رڼاګانوسترګې ولګېدلې د الوتکې له عمليې مو پوښتنې کولې ځينې يې د سعودي ښارونه راښودل ،يوځای يې بحرين راوښود ،خو ددوبۍ پر هوا بيا دشپې تېرېدل ببل خوند لري، ددوبۍ داسمانڅکوپرږېزاين او نقشه څوک له ځمکې سم نه پوهېږي ،خوله هوا بيادشپې دڅراغونو په کتار ونوکې ښه پوهېږي، ددوبۍ ډېرې

www.melitahrik.com
0777 400 116

لوړې او سترې ودانۍ اوسړکونه د ستورو په بڼه یا د سپوږمۍ یادګل یاګلدان یا مثلث یا ..په بڼه دي، دوبۍ ټول څراغان ده خو دبحر غاړه یې رنګین او سپین پړک ده، له وچې بحر ته تللي ټول پلونه او سړکونه سپین پړق ښکاري.

په بحر کې دروانو بېړیو څراغونه هم ښکارېدل.

الوتکه د سعودي ،بحرین،متحده عربي اماراتو او د ایران د بندر عباس له لارې افغانستان ته لارغلله.

بندرعباس هم روښانه او سپین وو خو ددوبۍ په څېر نه.

الوتکه دسعودي پروخت پاو باندې یوه بجه اودکابل پروخت پاوکم درې بجې د کابل پر هوايي ډګر کېناستله.

دجدې ګرمۍ آن د تن واسکټ هم راباندې وبستی و خوپه الوتکه کې هواسړه وه هغه مې ببرته واغوست زموږ جامه ددوبي(اوړي)وه خو دلته چې کله له الوتکې ښکته کېدلو او سم دالوتکې پوړ یو (زینو)ته راغللو نو دکابل د ژمي یخوڅپو راباندې حمله وکړه، په لږ وخت کې مو یخ زړه ته هم ورسېد، ماله ځان سره یو پټو هم سعودي ته وړی وو خودې پټو ته نه په مکه، نه مدینه اونه په جده کې اړتیا ولیدل شوه، تر پایه مې له بکسه را ونه هم وېست.

دلته مې ورته سخته اړتیا احساس کړه، خو هغه په بکس او بکس په الوتکه کې و لایې موږ ته سپارلی نه و.

کله چې له الوتکې راښکته شو، نو دهوايي ډګر په بس موټروکې یې،په همدې ډګر کې حاجیانو ته درول شویو خېموته وروستلو. هلته ګازي

www.melitahrik.com
0777 400 116

بخارۍ لګولي شوې وې له هرې بخارۍ مو څو څو څوکۍ راتاوې کړې، شل دقیقې به تېرې وې چې د حاجیانو پر سامان بار یو موټر راغی او سامان یې ښکته کړ، حاجیان ورغلل او دخپل سامان لټول یې پکې پیل کړل، خو د ځینو خلکو سامان نیمګړی و، څو دقیقې وروسته بل موټر راغی زه هم ورغللم د خپل سامان لټون مې پیل کړ، زما سامان پنځه ځایه یا پنځه غوټې وې، راټولول او پلټل یې اسانه کار نه وو.

ډېرو خلکو زمزم چپه شوي وو د چا له بوشکو نیمې اوبه تللې وې زما په شمول ټولو حاجیانو خپل د زمزم بوشکه په ځانګړي پلاستیک کې پرېس کړې وه، خو ډېرو ته دې کار ګټه نه وه کړې ماله ځا سره کوم پنځه ویشت لیتره زمزم را اخستي وو درې لیتره به مې له مدینې تر کابله پرلار څښلي وي نور مې ټول پوره او سالم را ورسول په زحمت مې خپل ساما ن پوره او ۳۰۲موټرته پورته کړ،کله چې دټولو حاجیانو سامان پوره او موټروته وخېژول شو نو موټرو دکابل دحضوري چمن ترڅنګ دکابل ننداري مخ ته دکابل نوین هوټل پر لور حرکت وکړ.

حاجیانوخپل دوستان همدلته راغوښتي وو، ما خپلې کورنۍ ته ویلي وو ،چې زماله ستنېدلو به نه څوک خبروئ اونه به ډله مخې ته راځئ ماڅو څوځله ورته ویلي چې زما زوی احمدطارق، ورور مې روح الله اوخوریې مې رفیع الله روشن به زموږ له خپل موټرسره راشي او دا سامان به راسره وېسي،بل به هېڅوک هم نه خبروئ، کله چې د جدې هوایي ډګر څخه راووتلونو کورته مو خبر ورکړ ،دلته چې له الوتکې راښکته شو نو بیا مو ډاډ ورکړ،کله چې دکابل نوین هوټل مخ ته را نږدې شو ګورو چې هغه دچاخبره ټوله دنیا موټرو او خلکو نیولې ده.

ماته خلکو ویلي وو چې په کابل کې د سامان د ښکته کېدلو او ستړي مه شي په وخت کې غله او کیسه بران غلاکوي او له همدې موقع په استفادې سامان پټوي.

پولیسو، هوټل ته دننه له حاجي پرته بهرني خلک نه راپرېښودل، حیران شوم چې دا پنځه غوټې څنګه د خپلې کورنۍ غړو ته وسپارم خیر سامان مې حاجي ګلاغا او دهغه مورته وسپاره په دې بیروبار او تیاره کې د کورنۍ د غړیو موندل هم اسانه کار ندی، خیر په ټېلیفون مو یو بل وموندل،زه بهر راووتلم ترهرچا لومړی زما پخواني ډرېور حیات استاد ولیدم پرمایې غېږ کړ،له ودرېدلو سره سم یې ګل په غاړه کې راواچاوه ویل یې چې نور دوستان هلته د هوټل دد ېوال ترځنګ ولاړ دي ،ده ژر روح الله ته په ټېلیفون زما ځای وښوده هغه هم راغی له ستړي مه شې او ګلانو اچولو وروسته مې د هوټل پر دروازه ورننوېستل ،عسکر راته وویل چې استاده په ټلوېزیون مې ستا نصیحتونه او موعظې لیدلې په همدې احترام درسره ملګري پرېږدم چې سامان دې راوباسي که نه له حاجي پرته بل چاته دننه د ورتللو اجازه نه ورکوو، ماهم ورته کور ودانی ووایه لاړو په یوځل مو ټول سامان را پورته کړ، بهر چې راووتلو نو دومره دوستان مخې ته راغلي وو چې ما یې آن تصور هم نه کاوه زه آن له جلال اباده دهغوی له راتللو خبرنه وم، څوځله مې غاړه له ګلانو ډکه او تشه شوه، زموږ د کورنۍ ډېر غړي او دوستان په جلال اباد کې وو خو بیاهم په کمپنۍ کې د کور خواته چې روانېدلو نو د موټرو سم کاروان راپسې وو، زه رښتیا هم په دې کار خفه شوم، خو ،ښه وه چې تیاره وه، زه د نورو دوستانو په تکلیف هم خفه شوم خو تر هر چا ډېر پر خپل پلار او خپل کوچني زوی رشاد خفه شوم ،دوی ته مې وویل چې تاسو ولې په دې یخنۍ کې ځان په تکلیف کړ ، خو ،ښه ده ورور مې مشفق د خپل

www.meltahrik.com 0777 400 116

موټر ايرکنډېشن او بخارۍ همېش فعال ساتي،موټر يې ګرم وو ، په دې ترتيب مو يوسپېڅلی سفر پای ته ورساوه، داسفر خو په ښکاره پای ته ورسېد خو دې منزل ته دبيا بيا سفر تنده يې راکې ژوندۍ کړه هيله ده چې دامې حرمينوته وروستی سفر نه وي او هيله ده چې الله ج دټولو هغو جل وهلو تنده خړوبه کړي چې ددې سفر په زمزمو خپله تنده ماتول غواړي اوالله ج دې دهغو کسانو دحج ارمان هم پوره کړي چې ماته يې له حرمينوسره اشتياق اوبې ساري مينه معلومه ده هلته مې هم ورته ډېرې دعاګانې کړې اواوس يې هم ورته کوم خصوصاًزما دګران ماما معلم ميرعثمان او زما دکوچنيټوب دمهال د استاد او تروړزي ملاعبدالجان لالا.تاسو هم ورته آمين ووايئ.له تاسو درنو لوستونکيو هم ډېره ډېره مننه چې ددې يون ليک له لارې په حرمينو کې راسره وګرځېدلئ الله ج دې ستاسوټولې شرعي غوښتنې هم پوره کړي . آمين

ربناتقبل منا انک انت السميع العليم.

حقيار

۱۹/۷/۱۳۹۰

www.melitahrik.com 0777 400 116